

Народна банка на Република Македонија

**Квартален извештај
јануари, 2012**

СОДРЖИНА

Вовед	3
I. Макроекономски движења	6
1.1. Меѓународно економско окружување	6
Прилог 1: Заклучоци од декемврскиот самит на Европскиот совет	10
Прилог 2: Неконвенционални монетарни мерки донесени од страна на Европската централна банка (ЕЦБ)	12
1.2. Домашна понуда	14
1.3. Агрегатна побарувачка	17
1.3.1. Лична потрошувачка	18
1.3.2. Јавна потрошувачка	20
1.3.3. Инвестициска потрошувачка	20
1.3.4. Нето извозна побарувачка	21
1.4. Вработеност и плати	22
1.5. Биланс на плаќања	25
1.5.1. Тековна сметка	26
Прилог 3: Анализа на надворешнотрговската размена на стоки и движење на номиналниот и реалниот ефективен девизен курс (НЕДК и РЕДК)	27
1.5.2. Капитална и финансиска сметка	30
1.5.3. Бруто надворешен долг	32
1.6. Инфлација	35
Прилог 4: Инфлациските очекувања на економските субјекти во Република Македонија	38
II. Монетарна политика	39
2.1. Монетарни агрегати	44
2.2. Кредитна активност	49
2.3. Каматни стапки	53
III. Пазар на капитал	57
IV. Макроекономски проекции	59
Прилог 5: Претпоставки за егзогените варијабли	60
Прилог 6: Проекции за кредитната активност на банките	63
Прилог 7: Проекции на движењата на надворешниот сектор	65
Статистички прилог	68

Вовед

Монетарната политика во последниот квартал на 2011 година беше непроменета, односно НБРМ ја задржа основната каматна стапка на нивото од 4%. Ваквата поставеност на монетарната политика ги одразува релативно поволните движења на клучните макроекономски варијабли, но и потребата за зголемена претпазливост на монетарната политика со оглед на исклучително неизвесниот макроекономски амбиент во 2012 година. Имено, во четвртиот квартал продолжи слабеењето на инфлациските притисоци, најмногу поради движењата кај цените на храната. Остварената **стапка на инфлација се сведе на 3,2% на годишна основа** (3,6% во третиот квартал) и беше во рамки на октомвриските очекувања. Покрај ова, **базичната инфлација исто така забележа значително забавување на 0,9% на годишна основа.** Овие движења се совпаѓаат со **оценките за отсуство на позначителни притисоци на агрегатната побарувачка врз цените.** На позитивните движења на девизниот пазар во третиот квартал се надоврза високиот откуп на девизи кон крајот на годината, којшто беше условен најмногу од психолошки фактори. Имено, во првата декада на декември непосредно пред Самитот на ЕУ, шпекулациите за ескалација на должничката криза и неизвесната иднина на еврото кулминираа и доведоа до привремено зголемување на побарувачката за денари, што доведе до високи девизни приливи на менувачкиот и на девизниот пазар. Овие движења имаа **позитивен ефект врз девизните резерви, што дава поддршка на кредибилитетот на стратегијата на фиксен девизен курс и во следниот период.** Наспроти поволните остварувања кај девизните резерви и инфлацијата, кон крајот на 2011 година беа забележани негативни **движења и очекувања за глобалната економија,** особено поврзани со продолжената **неизвесност околу фискалната консолидација и финансиската стабилност во евро-зоната.** Оттаму, **се задржува потребата за висока претпазливост на монетарната политика.** Притоа, евентуалното прелевање на негативните ефекти врз домашната економија од забавувањето на глобалниот раст или остварувањето на ризиците за евро-зоната би можело да наметне потреба за промена на идната поставеност на монетарната политика.

Како што се очекуваше, **во третиот квартал на 2011 година дојде до забавување на економската активност. Растот од 2,3% на годишна основа е повеќе од двојно понизок отколку во претходниот квартал,** додека на квартална основа беше забележан релативно висок пад од 1,4%. Исто така, беа забележани значителни промени во расходната структура на растот. **Најзначаен фактор за забавениот раст беше НЕТО-ИЗВОЗОТ,** како одраз на постојаното забавување на растот на извозот при значително повисок годишен раст на увозот. Што се однесува до домашните компоненти, **најголем придонес врз растот имаат бруто-инвестициите.** Притоа, повеќето од високофреквентните показатели упатуваат на годишен раст на инвестициите во постојани средства, но сепак со забавен интензитет во однос на претходниот квартал. Понатаму, во третиот квартал дојде до **висок пад на личната потрошувачка на квартална основа, што доведе до значително забавување на годишниот раст.** Со ова беа прекинати движењата од првата половина на 2011 година коишто укажуваа на брзо закрепнување на потрошувачка на населението од главно негативните движења во претходните две години. Движењата на оваа компонента ги отсликуваат најмногу негативните тенденции кај масата на плати, односно непроменетото ниво на вработеност на годишна основа (наспроти релативно високиот раст во првата половина на годината) и постојаниот годишен пад на реалните плати. Дополнителен придонес за послабиот раст во третиот квартал имаше и рестриктивното влијание на *јавната потрошувачка,*

којашто забележа релативно висок пад и на квартална, и на годишна основа. Најновите оценки укажуваат на **понатамошно забавување на растот кон крајот на 2011 година и се очекува дека и во наредниот период ќе се задржат релативно ниските стапки на раст.**

Сезонски високиот прилив на тековните трансфери во третиот квартал **доведе до суфицит на тековната сметка од 0,6% од БДП**, наспроти дефицитот од 0,8% во претходниот квартал. Од друга страна, придонесот на нето-извозот беше негативен, што се должи најмногу на високиот раст на увозот, поради повисокиот увоз на енергенти и поради нерамномерната динамика на увоз на сировини за извоз кај големите капацитети. Понатаму, кај **капиталната и финансиската сметка беше забележан релативно висок дефицит**, како одраз на одливите кај речиси сите капитални текови, освен странските директни инвестиции. Сепак, повеќето од овие одливи се должат на краткорочни или еднократни фактори лоцирани во банкарскиот сектор и се очекува дека овие ефекти ќе се исцрпат во наредниот период. Наспроти минималниот пад на резервите во третиот квартал, во последниот квартал дојде до дополнителното задолжување на државата и голем откуп на девизниот пазар од НБРМ, главно заради високиот раст на приватните трансфери и приливите остварени врз основа на директни инвестиции. Ова придонесе за **зголемување на нивото на резерви до 2.069 милиони евра на крајот на 2011 година, што обезбедува соодветна покриеност на проектираниот увоз на стоки и услуги**. Притоа, се оценува дека во наредниот период ќе дојде до исцрпување на повеќето вонредни движења во платниот биланс, како и до **враќање на тековната сметка во дефицит, којшто сепак ќе се движи во прифатливи рамки.**

Во третиот квартал, **растот на кредитирањето на приватниот сектор изнесуваше 1,4% (8,1%, на годишна основа), што претставува двојно забавување на кварталната стапка на раст** во однос на претходниот период. Овие остварувања се должат најмногу на забавеното кредитирање на претпријатијата, додека забавувањето на кредитирањето на домаќинствата имаше релативно послаб интензитет. Притоа, беше забележано влошување на квалитетот на кредитното портфолио, пред сè поради растот на сомнителните и спорните побарувања кон корпоративниот сектор. Овие движења го отсликуваат претежното негативно влијание на глобалните економски движења и неизвесноста околу идниот период, со оглед на тоа што фундаменталните показатели на банкарскиот сектор се релативно поволни и стабилни. Во овој период дојде до **засилување на растот на депозитниот потенцијал на 3,4% на квартална основа (10,5% на годишна основа)**, којшто беше предизвикан најмногу од депозитите на домаќинствата. Се оценува дека **солидниот и стабилен депозитен потенцијал на банките ќе придонесе за раст на кредитирањето во идниот период**, на што укажува и нагорната динамика на годишна основа која беше забележана во октомври и ноември. Сепак, движењата во домашната и глобалната економија, особено евентуалното остварување на надолните ризици ќе бидат клучни детерминанти на идниот раст на кредитирањето.

Амбиентот за спроведување на монетарната политика останува релативно поволен и во идниот период, и покрај тоа што најновите проекции укажуваат на слабеење на поволните економски движења и зголемена неизвесност поради меѓународното економско окружување. Се очекува дека во 2012 година ќе продолжи трендот на забавување на растот на цените, што ќе доведе до **забавување на стапката на инфлација од 3,9% во 2011 година на околу 2%**. Притоа, оценките се дека и во 2012 година, инфлацијата во најголем дел ќе биде предизвикана од фактори на страната на понудата, односно странската инфлација и цените на

нафтата, додека притисоци од домашната побарувачка не се очекуваат, имајќи ги предвид оценките за задржување на негативен производствен јаз. Така, неповолното глобално економско окружување и високата неизвесност ќе придонесат за **забавување на економскиот раст на 2,4% во 2012 година** (наспроти оценетиот раст од 3,3% во 2011 година). Притоа, се очекува дека тој ќе биде предизвикан од домашната побарувачка, при умерено негативен придонес на нето-извозот. И покрај надолната ревизија во однос на претходната година и на октомвриските проекции, кога се очекуваше раст од 3% во 2012 година, **ризиците околу основната проекција и понатаму се претежно негативни**. Тие се поврзани најмногу со должничката криза во евро-зоната, односно со спроведувањето и ефектите на декемврискиот договор за фискална консолидација и со можното зголемување на нестабилноста на финансиските пазари. Во услови на висока неизвесност, покрај директниот ефект врз извозната побарувачка, негативните движења во евро-зоната можат да имаат значајно влијание врз психолошките фактори и очекувањата на домашните агенти. Се очекува дека динамиката на забавување на странската побарувачка и високата енергетска зависност на домашната економија од увоз ќе доведат до **умерено влошување на трговскиот дефицит**, што заедно со постепено исцрпување на еднократните позитивни ефекти кај приватните трансфери од крајот на 2011 година, ќе придонесе за **проширување на дефицитот на тековната сметка од 2,8% на 4,5% од БДП во 2012 година**. Од друга страна, очекуваните приливи врз основа на странски директни инвестиции и дополнителното задолжување на државата ќе придонесат за **позитивни движења кај девизните резерви, коишто ќе се задржат на соодветно ниво**. Секако, високата глобалната неизвесност подразбира **високи ризици и за проекцијата на движењата во надворешниот сектор**, особено во поглед на можните негативни ефекти врз нашиот извоз и финансирањето на инвестициите. Ризиците околу проекциите и особено неизвесноста поврзана со глобалната економија наметнуваат **потреба за постојано следење на економските движења со цел да се добие точна и навремена оценка на евентуалната потреба за промена на поставеноста на монетарната политика**.

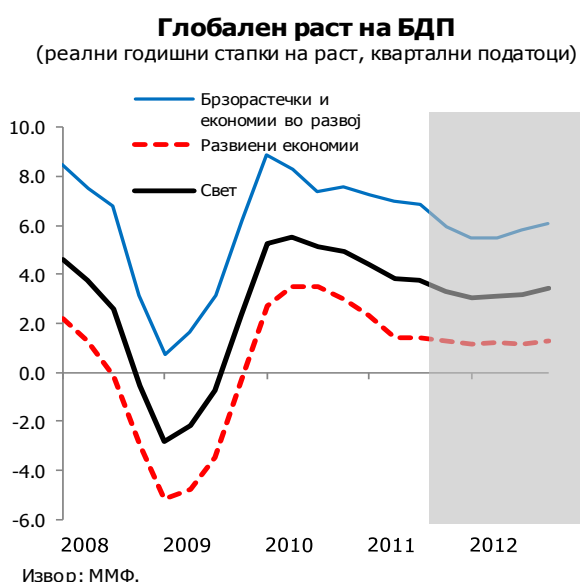

I. Макроекономски движења

1.1. Меѓународно економско окружување¹

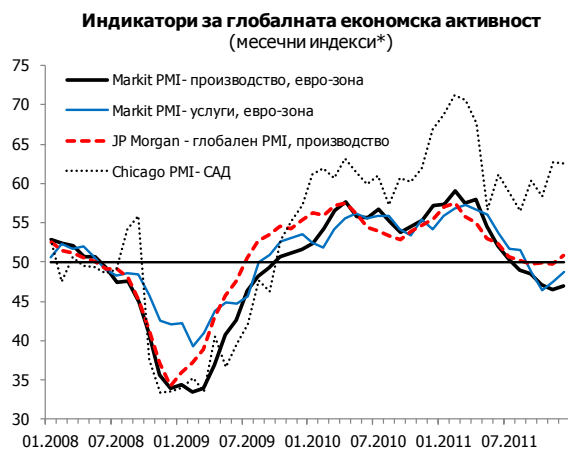
Во третиот квартал на годината дојде до умерено забавување на глобалната економска активност при поизразено забавувањето на растот во евро-зоната. Причините се во зголемената нестабилност на финансиските пазари во евро-зоната и преносните ефекти врз останатите напредни економии, што придонесе за пад на довербата на домаќинствата и претпријатијата. Овие остварувања, како и очекувањата за рецесија во одредени европски земји придонесоа за значителни надолни ревизии на проектираниот раст на крајот на 2011 и во 2012 година. Ризиците за проекцијата за растот на глобалната економија и евро-зоната за 2012 година се изразено негативни. Тие и понатаму се поврзани со должничката криза во евро-зоната и со можноста од дополнителна нестабилност кај финансиските пазари, како и можниот пренос на негативните ефекти во банкарскиот сектор и реалната економија. Притоа, постои висока неизвесност околу спроведувањето на мерките за фискална консолидација и значително поголема фискална дисциплина коишто беа усвоени во декемврскиот самит на ЕУ, како и околу нивните можни негативни влијанија врз економскиот раст во евро-зоната. Инфлацијата во напредните и брзорастечките економии во втората половина на годината се засили како резултат на преносните ефекти од растечките цени на храната и енергијата во претходниот период. Во 2012 година се очекува дека инфлацијата постепено ќе почне да се намалува, во согласност со очекуваното намалување на цените на енергентите и на храната и на забавувањето на растот на побарувачката од страна на брзорастечките економии и земјите во развој.

Во третото тримесечје на 2011 година стапката на глобалниот економски раст умерено забави и изнесуваше 3,7% (наспроти 3,8% во вториот квартал). Понатамошно забавување на светскиот економски раст се предвидува до крајот на 2011 година и во текот на 2012 година за кога стапките на раст се и надолно ревидирани². Турбулентните движења на финансиските пазари во евро-зоната во текот на втората половина на 2011 година, предизвикани од повторното актуализирање на должничката криза кај дел од „периферните“

¹ Анализата се заснова врз Месечниот билтен на ЕЦБ, ноември и декември, 2011 година; „Светскиот економски преглед на ММФ ажурирање“, јануари 2012 година; „Регионалниот економски преглед на ММФ за Западната хемисфера“, октомври 2011 година; „Есенска проекција за Европската Унија на Европската комисија“, ноември 2011 година; „Квартален извештај за евро-зоната“ од Европската комисија, декември 2011 година; од „Рубини глобал економикс“, декември 2011 година; неделните извештаи на Националната банка на Грција.

² Надолни ревизии на светскиот економски раст се направени од страна на ММФ, Европската комисија и Рубини.

*PMI - индексот може да земе вредност помеѓу 0 и 100. Тој се пресметува така што го зема предвид процентот на респоденти што пријавиле подобрување на економските услови во однос на претходниот месец. Референтната вредност на индексот е 50, што укажува на непроменети економски услови. Вредноста повисока односно пониска од 50 укажува на економска експанзија, односно контракција.
Извор: Bloomberg.

земји-членки (Грција, Шпанија, Италија и Португалија), како и отсуството на политички консензус и експлицитна јавна програма за намалување на буџетскиот дефицит и јавниот долг во САД, придонесоа за зголемување на неизвесноста и на глобалните финансиски пазари и појава на одбивност кон ризик од страна на приватните инвеститори. Зголемените надолни ризици и песимистички очекувања на економските агенти поврзани со идните движења на финансиските пазари и глобалната економија, како и намалувањето на довербата на пазарните учесници (производителите и потрошувачите), главно во напредните економии придонесоа за забавување на растот на светската економија во третиот квартал на 2011 година. Забавувањето на светскиот економски раст во втората половина на 2011 година може дополнително да се потврди и со високофреквентните показатели - ПМИ³. За првпат од средината на 2009 година, во септември 2011 година глобалниот ПМИ падна под неутралното ниво од 50, со продолжени негативни движења до крајот на годината. Исто така, ПМИ за евро-зоната во последниот квартал имаат главно негативни движења и постојано се под нивото од 50, што укажува на веројатна рецесија.

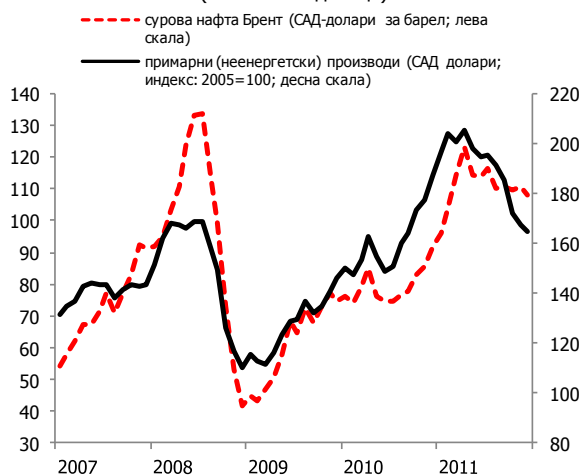
Ризиците поврзани со глобалната економска активност за 2012 година се изразено надолни што произлегува од неизвесноста и одбивноста кон ризик поврзани со идните движења на финансиските пазари кај напредните економии. Се очекува дека личната и инвестициската потрошувачка ќе останат релативно слаби, како резултат на отсуството на поголеми импулси за подобрување на пазарите на труд, цените на недвижностите и финансиските инструменти. Дополнителен ограничувачки фактор на растот претставува и претстојната фискална консолидација и потребата за намалување на јавниот долг кај напредните економии, што ќе придонесе за воздржаност од лична и инвестициска потрошувачка од страна на приватниот сектор, додека просторот за делување на монетарната политика е ограничен.

Годишната стапка на инфлација за втората половина на 2011 година кај

³ ПМИ (Purchasing Manager's Index - PMI) се засноваат врз анкетни истражувања на репрезентативен примерок на компании од производниот и услужниот сектор и често се користат како високофреквентни показатели за тековната и идната економската активност.

Цени на сурова нафта и на примарни производи (месечни податоци)

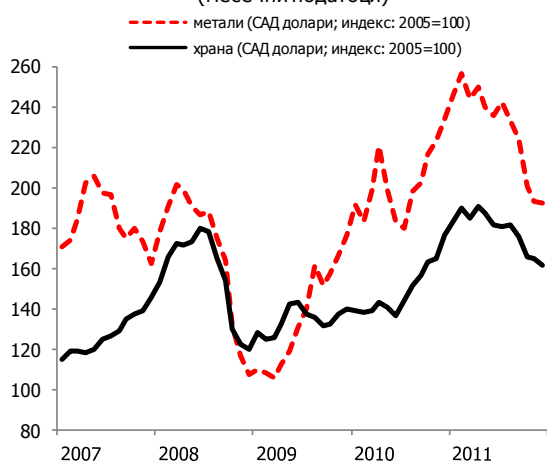
Извор: ММФ месечна база на податоци.

напредните и брзорастечките економии, во просек, бележи одредено засилување.

Остварената просечна годишна стапка на инфлација за 2011 година кај напредните и брзорастечките економии изнесува 2,7% и 7,2% соодветно, наспроти остварената просечна инфлација во текот на првата половина од годината од 2,5% и 6,5%, соодветно. Воедно, забрзување на вкупната и базичната инфлацијата во втората половина на годината е забележано и кај земјите-членки на ОЕЦД каде што достигнаа 3,2% и 1,9% соодветно, во просек, наспроти 2,8% и 1,5% во првата половина на 2011 година. Зголемувањето на инфлацијата кај овие групи земји во втората половина на 2011 година е резултат на преносниот ефект од растечките цени на енергијата и примарните неенергетски производи во текот на вториот и третиот квартал. Сепак, се проценува дека во текот на 2012 година глобалната инфлација ќе почне постепено да забавува, што ќе биде условено од нискиот очекуван раст на напредните економии, како и постепеното забавување на побарувачката за примарни производи и енергија од брзорастечките економии и земјите во развој.

Во текот на четвртото тримесечје на 2011 година, цените на нафтата и неенергетските примарни производи⁴ почнаа постепено да се намалуваат, при засилен пад на неенергетските примарни производи. Во декември 2011 година, **просечната цена на суровата нафта од типот „брент“** изнесуваше 108 САД-долари за барел, што е пониско за 12,3% од највисоката цена во 2011 година постигната во април. Сепак, на годишно ниво просечната цена на нафтата во четвртиот квартал на годината беше повисока за 25,9% во однос на истиот период од 2010 година. **Цените на храната и металите** во текот на периодот октомври-декември значително се намалија, во споредба со третото тримесечје на годината, при што на годишна основа за четвртиот квартал на 2011 година бележат пад од 2,6% и 12,8%, соодветно, во просек. Падот на цените на нафтата и неенергетските примарни производи се должи на намалената глобална побарувачка, што произлегува од забавувањето на глобалната економија и влошувањето на очекувањата за идната глобална економска активност.

Цени на храна и на метали (месечни податоци)

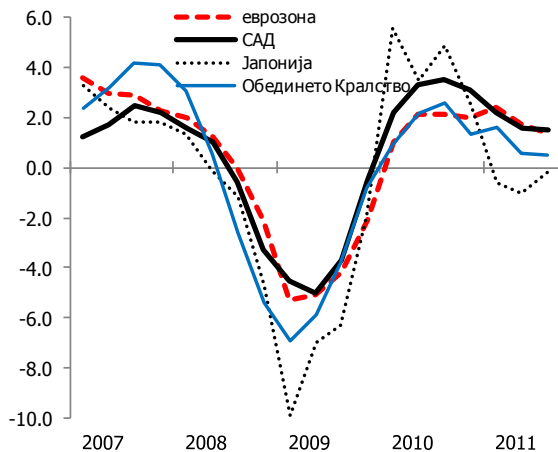

Извор: ММФ месечна база на податоци.

⁴ Ценовниот индекс на примарните производи ги вклучува: цените на храната, пијалациите, земјоделските сировини и на металите.

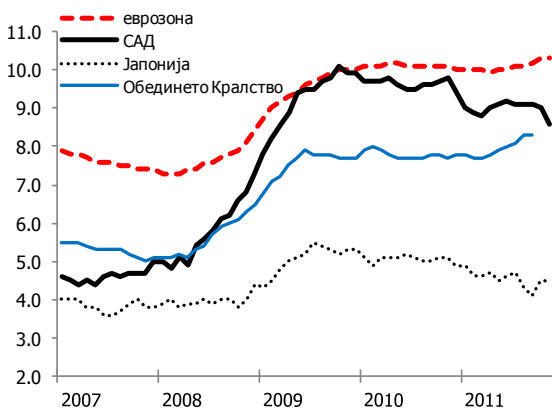
Реален раст на БДП во развиените земји (годишни процентуални промени; квартални податоци)

Извор: Еуростат.

Стапка на невработеност во развиените економији

(процент; сезонски прилагодени; месечни податоци)

Извор: Еуростат.

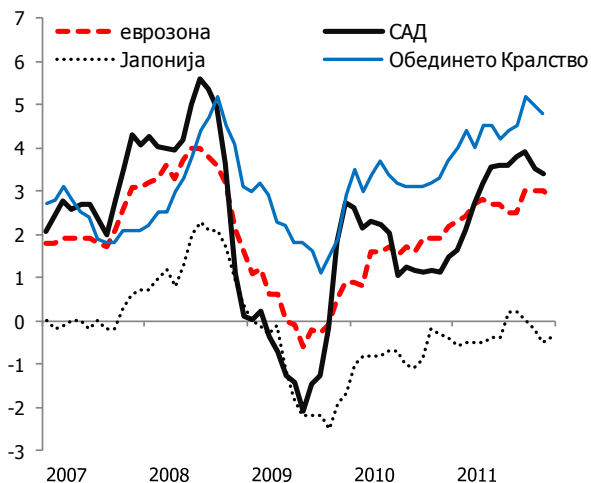
Во третиот квартал дојде до забавување на годишната стапка на раст на БДП во евро-зоната на 1,2% (наспроти 1,6% во претходниот квартал), при непроменета квартална стапка на раст од 0,2%. Притоа, кај речиси сите земји-членки на евро-зоната се забележани пониски или непроменети годишни и квартални стапки на раст на БДП во споредба со претходниот тримесечен период. Забавувањето на годишната стапка на раст на БДП во евро-зоната е одраз на продолжената неизвесност и зголемените тензии на финансиските пазари заради должничката криза кај дел од „периферните“ земји-членки на евро-зоната, коишто почнаа да се чувствуваат и кај постабилните економији на Германија и Франција. Неизвесноста околу должничката криза и ефектот од мерките од декемврскиот самит на ЕУ, нарушената финансиска стабилност и зголемените ризици од понатамошно влошување на состојбата на финансиските пазари доведоа до зголемување на веројатноста за намалување на кредитниот рејтинг на одредени клучни земји-членки на евро-зоната⁵. Ова придонесе за понатамошно зголемување на недовербата и песимизмот на пазарните учесници.

Во третиот квартал, од аспект на структурата на БДП, позитивен придонес за кварталниот и годишниот раст на БДП во евро-зоната имаше домашната побарувачка и нето-извозот, но со намален интензитет во споредба со претходниот квартал. Притоа, и покрај позитивниот придонес на домашната побарувачка во растот, таа сè уште се смета за слаба и во иднина се очекува нејзино побавно закрепнување. Овие очекувања соодветствуваат со влошените услови на

⁵ Во пресрет на самитот, на 5 декември агенцијата „Стандард и Пурс“ објави дека долгорочните рејтинзи на 15 земји-членки на евро-зоната се ставени под набљудување „со негативни влијанија“. Ова значи дека 6 земји (вклучително и Германија и Франција) би можеле да го изгубат врвниот рејтинг AAA во наредните месеци. Агенцијата „Фич“ заклучи дека по самитот, „целосното решение на кризата е технички и политички недостижно“. Со оглед на ова, „Фич“ ги стави под набљудување рејтинзите на седум земји (вклучително и Франција, Италија и Шпанија), со веројатност за нивно намалување во наредните 12-18 месеци. Кон средината на јануари 2012 година, агенцијата „Стандард и Пурс“ го намали кредитниот рејтинг на Франција и Австрија за 1 степен, од AAA на AA+ со негативен изглед, на Словенија и Словачка исто така за еден степен од A+ на A, додека на Италија, Португалија, Шпанија и Кипар за 2 степена, и тоа: Италија од A на BBB+ негативен изглед, Португалија од BBB- на BB, Шпанија од AA- на A негативен изглед и Кипар од BBB на BB+.

Стапки на инфлација во развиените земји (годишни процентуални промени; месечни податоци)

Извор: Еуростат и Национални статистички заводи.

пазарот на труд (шестмесечен тренд на раст на стапката на невработеност, којашто во октомври и ноември 2011 година го достигна историски највисокото ниво од 10,3%). Забавување на растот се предвидува и кај инвестициската побарувачка како резултат на намалувањето на профитабилноста на фирмите, намалените извори на екстерно финансирање и зголемената неизвесност за макроекономското опкружување во евро-зоната и светот. Кај јавната потрошувачка, покрај нејзиниот мал квартален раст во третиот квартал на 2011 година, претстојната фискална консолидација во наредниот период не остава простор за нејзин позитивен придонес во следниот период. Во согласност со ваквите промени во евро-зоната и глобалното економско опкружување, Европската комисија изврши надолна корекција на стапката на раст на БДП за евро-зоната за 2011 година, од 1,6% на 1,5%, додека ЕЦБ го стесни интервалот на стапката раст, за кој се проценува дека ќе изнесува помеѓу 1,5% и 1,7% (наспроти интервалот меѓу 1,4% и 1,8% претходно). За 2012 година, Европската комисија и ЕЦБ значително надолно ја ревидираа годишната стапка на раст на БДП, за која според ЕЦБ се очекува дека ќе се движи во интервалот од -0,4% до 1%, додека според Европската комисија се проценува дека ќе изнесува 0,5%⁶ при изразени надолни ризици.

Прилог 1: Заклучоци од декемврискиот самит на Европскиот совет

Самитот на Европскиот совет одржан на 8. и 9. декември 2011 година беше од суштинско значење во поглед на донесувањето одлуки, како за разрешување на тековната должничка криза во ЕУ, така и за спречување нови кризи од ист тип. Поради негативните изгледи за иднината на заедничката валута, за првпат по формирањето на ЕУ беше постигната согласност помеѓу 17 земји-членки на евро-зоната за склучување нова „фискална спогодба“, којашто ја поддржаа и повеќето земји надвор од евро-зоната. Со тоа, овие земји се обврзаа во своето национално законодавство да спроведат ново **европско фискално правило** коешто ќе опфаќа поголема фискална дисциплина, поголеми автоматски санкции и построг надзор. Попрецизно, новото фискално правило ги содржи следниве елементи⁷:

- **Буџетите на општата влада треба да бидат врамнотезени или во суфицит.** Ќе се смета дека ова начело е почитувано доколку годишниот структурен дефицит не надминува 0,5% од номиналниот БДП.

- **Правилото треба да биде инкорпорирано во националните правни системи на земјите-членки** на ниво на устав или ниво еквивалентно на устав. Правилото треба да содржи механизам за автоматска корекција дефиниран од секоја земја-членка којшто ќе се активира во случај на какви било отстапувања.

⁶ Ризиците поврзани со растот се претежно надолни и се поврзани со можноста за дополнително зголемување на тензиите и ризиците на финансиските пазари и нивното прелевање во реалната економија, како и побавниот раст на глобалната економија во однос на претходните очекувања.

⁷ Statement by the euro area heads of state or government, European Council, 2011.

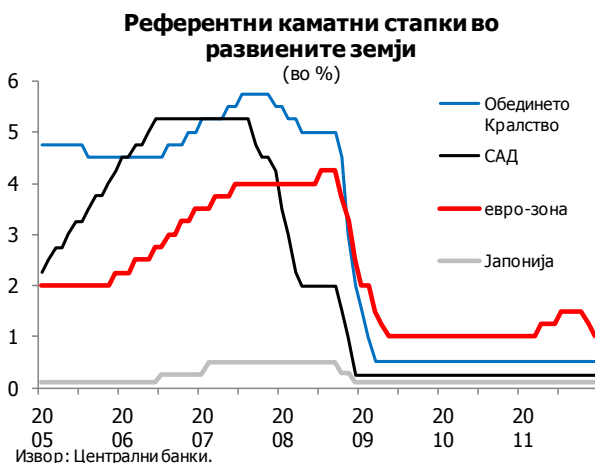

- Земјите-членки треба да конвергираат кон нивните референтни нивоа **врз основа на календар** предложен од Европската комисија.
- Земјите-членки за кои е покрената постапка за прекумерен дефицит треба до Комисијата и Советот да достават на одобрување **Програма за економско партнерство** којашто ќе содржи детали за структурните реформи потребни за трајно коригирање на прекумерните дефицити. Притоа, спроведувањето на Програмата и на годишните буџети ќе биде надгледувано од страна на Комисијата и Советот.
- Се воспоставува механизам за „*ex ante*“ известување за **плановите на емисија на државен долг** од страна на земјите-членки.

Истовремено, согласност беше постигната и во однос на **заострување на правилата коишто се однесуваат на постапката за прекумерен дефицит**, преку воведување автоматски санкции за секоја земја-членка за која ќе биде утврдено дека ја пречекорила границата на буџетски дефицит од 3% од БДП, освен доколку не биде одлучено поинаку од страна на квалификувано мнозинство од земјите-членки. Исто така, се наметнува и критериум за намалување на долгот за земјите-членки чијшто државен долг надминува 60% од БДП. Дополнително, беше одлучено и да се обезбедат дополнителни средства од 200 милијарди евра за ММФ наменети за справување со кризата.

Освен за поголема координација на економските политики, земјите се заложија и за активирање на т.н. **стабилизациски алатки за справување со краткорочните економски предизвици**. Овие алатки главно се однесуваат на Европскиот фонд за финансиска стабилност и на Европскиот механизам за стабилност⁸ со кои брзо би се делувало на тековните пазарни турбуленции.

Со донесените одлуки земјите од евро-зоната јасно ја признаа потребата од придвижување кон унија на фискална стабилност. Притоа, 26 земји-членки на ЕУ го поддржаа ваквиот договор, додека единствено Велика Британија се спротивстави, откако не успеа да издејствува отстапки од некои финансиски регулативи. Во следниот период Европската Унија ја очекуваат големи предизвици, а очекувано е првиот чекор, потпишувањето на „фискалната спогодба“, да се оствари најдоцна до март 2012 година.

Инфлацијата во евро-зоната во периодот октомври-декември изнесуваше 2,9% на годишна основа, што претставува одредено зголемување во споредба со претходниот период, при зголемен пораст и на базичната инфлација. Порастот на ценовното ниво во евро-зоната се должи на порастот на цените на енергијата и неенергетските примарни производи на светските берзи во текот на летниот период, што се пренесе и врз ценовното ниво во евро-зоната. Проценките на ЕЦБ за движењето на инфлацијата во 2012 година се дека таа ќе почне да се намалува, како резултат на постепено намалување на цените на енергијата и храната на светските берзи, како и на очекувањата за пониска домашна побарувачка. **Според ЕЦБ, за 2012 година се проценува дека инфлацијата во евро-зоната ќе се движи во интервалот од 1,5% до 2,5%, при поизразени надолни ризици**

⁸ Европскиот механизам за стабилност претставува траен фонд за спас којшто треба да ја замени Европската програма за финансиска стабилност.

коишто би произлегле од повисокиот пад на светските цени на енергијата и храната од очекуваниот.

Централните банки на развиените земји продолжија да водат стимулативна монетарна политика (accomodative monetary policy) и во четвртиот квартал на 2011 година. Централните банки на САД, Јапонија и Англија не ги променија референтните каматни стапки. ЕЦБ во почетокот на ноември и декември 2011 година ја намали каматата за по 0,25 п.п., со што повторно ја сведе на историски најниското ниво од 1%. Намалувањето на референтната каматна стапка од страна на ЕЦБ е извршено во услови на очекувања за забавување на инфлацијата, како и присутни „тензии“ на финансиските пазари, зголемена неизвесност и одбивност кон ризик од страна на инвеститорите коишто придонесуваат и за намалување на личната и инвестициската потрошувачка. Ова доведува до зголемена неизвесност и надолни ризици за економскиот раст за 2012 година. Воедно, од групата неконвенционални мерки донесени од страна на ЕЦБ (образложени во прилогот 2), на 21. декември 2011 година ЕЦБ оствари една од двете предвидени операции за рефинансирање, со рачност од 36 месеци во износ од 489,2 милијарди евра, на која учествуваа вкупно 523 кредитни институции. Се предвидува втората операција за рефинансирање да се одржи во текот на февруари 2012 година.

Прилог 2: Неконвенционални монетарни мерки донесени од страна на Европската централна банка (ЕЦБ)

Паралелно со самитот на Европскиот совет, на 8. декември 2011 година, **ЕЦБ донесе дополнителни неконвенционални мерки со цел да се намалат „тензиите“ на финансиските пазари** и да се овозможи нивно постепено стабилизирање **коешто би можело да ја наруши монетарната трансмисија**, а со тоа и одржувањето на ценовната стабилност во евро-зоната. Во таа насока, ЕЦБ донесе одредени мерки во следниве две насоки:

1) зголемување на изворите на долгорочно финансирање на банките во услови на нарушена доверба на финансиските пазари **со цел да се поттикне кредитната активност на банките** во евро-зоната преку следниве мерки:

- **Зголемување на понудата на операции за рефинансирање** преку понуда на две операции за рефинансирање **со рачност од 36 месеци**, со можност за предвремено враќање на ликвидните средства по истекот на една година од одобрувањето.

- **Привремено проширување на обезбедувањето на комерцијалните банки** коишто можат да го понудат со цел да добијат финансирање од страна на ЕЦБ, вклучително и наведените долгорочни средства од операциите за рефинансирање. Проширувањето на обезбедувањето на комерцијалните банки од евро-зоната се однесува на *а)* намалување на прагот за рејтинг кај одреден вид хартии од вредност обезбедени со актива, вклучително и веќе издадени функционални кредити и *б)* прифаќање функционални кредитни побарувања како обезбедување од страна на ЕЦБ (на пример банкарски заеми), коишто задоволуваат одредени

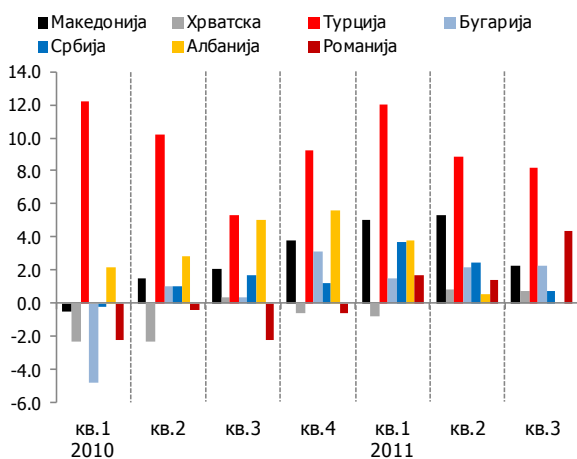
критериуми што ќе бидат дополнително утврдени од страна на ЕЦБ и соодветните национални централни банки на земјите-членки на евро-зоната.

II) мерки со кои ќе се поттикне активноста на банките на пазарот на пари поради нарушената финансиска доверба:

- **Прекин на операциите за фино регулирање⁹** на последниот ден од секој период на задолжителна резерва, почнувајќи од периодот на задолжителна резерва на 14. декември 2011 година. Во согласност со новонастанатите промени на финансиските пазари во евро-зоната и појавата на вишок на ликвидност на пазарите на пари, ЕЦБ оцени дека операциите за фино регулирање не се потребни.

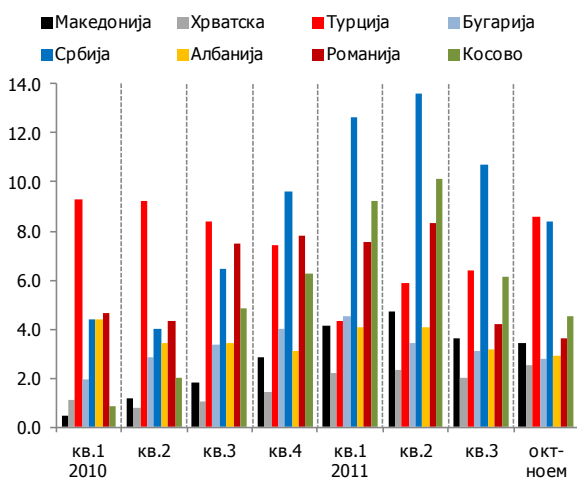
- **Привремено намалување на стапката на задолжителна резерва од 2% на 1%**, од периодот на задолжителна резерва којшто започнува на 18. јануари 2012 година. Во услови на зголемени ликвидни средства на банките во евро-зоната, ЕЦБ со оваа мерка одлучи да го зголеми опортунитетниот трошок на комерцијалните банки за чување прекумерно ликвидни средства и со тоа да се поттикнат банките поактивно да се вклучат во трансакции на пазарот на пари.

Реален раст на БДП во земјите од регионот (годишни процентуални промени, квартални податоци)

Извори: Еуростат и национални статистички заводи.

Стапки на инфлација во земјите од регионот (годишни процентуални промени)

Извори: Еуростат и национални статистички заводи.

Во текот на четвртото тримесечје на 2011 година, девизниот курс на еврото во однос на САД-доларот се карактеризира со тренд на депрецијација предизвикан од неизвесноста околу должничката криза и „турбулентните“ движења на финансиските пазари во евро-зоната. Притоа, просечниот месечен девизен курс изнесуваше 1,31 САД-долари за едно евро во декември 2011 година, што претставува депрецијација на еврото за 4,5% во однос на септември 2011 година.

Кај земјите од регионот, со исклучок на Романија, во третиот квартал на годината се забележуваат знаци на забавување на економската активност, што се должи на постепено слабење на домашната побарувачка, но и на значителното намалување на извозот како резултат на забавувањето на глобалната економска активност. Растот кај земјите од регионот во целост се должи на позитивниот придонес на домашната побарувачка. Исклучок претставува турската економија каде што нето-извозот за првпат од третиот квартал на 2009 година имаше позитивен придонес во растот, додека растот на домашната побарувачка, пред сè на инвестициите, почна постепено да забавува. Тоа придонесе за засилено намалување на стапката на раст на увозот во споредба со стапката на раст на извозот, што доведе до стеснување на трговскиот дефицит. Во Романија, високата остварена годишна стапка на раст на БДП е резултат на привремени

⁹ Во услови на намалена ликвидност на пазарот на пари во евро-зоната, операциите за фино регулирање имаа за цел да ја намалат променливоста на каматните стапки на пазарот на пари.

фактори, односно на високиот пораст на земјоделското производство. Инфлацијата кај земјите од регионот бележи знаци на забавување што произлегува од постепено намалување на цените на енергијата и храната, но и на постепено забавување на домашната побарувачка. Во наредниот период во земјите од регионот се очекува дополнително забавување на економската активност и инфлацијата, што е во согласност со очекуваното забавување на економската активност во евро-зоната и останатиот дел од светот.

1.2. Домашна понуда

Во третото тримесечје на 2011 година, забави растот на домашната економија, согласно со очекувањата. Бруто домашниот производ оствари реален годишен раст од 2,3%, којшто е двојно помал во однос на растот во второто тримесечје. Најзначаен причинител за забавувањето на економската активност е влошувањето кај индустријата, во услови на речиси стагнантна странска побарувачка и надолни придвижувања на цените на нашите главни извозни производи. Дополнително, трговијата, којашто во претходниот квартал беше главен носител на растот, во третото тримесечје забележа значително послаб раст, условен од послабата потрошувачка на домаќинствата во овој период. Следствено, главен носител на домашниот економски раст во третото тримесечје е градежната активност, којашто и натаму расте, но со забавена динамика. Трендовите во евро-зоната, како наш најзначаен трговски партнер, и натаму се неповолни, што упатува на поизразени надолни ризици за растот во следниот период.

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ.

Во третиот квартал е забележана послаба економска активност во однос на претходниот период (пад од 1,4% сезонски прилагодено), а годишната динамика на раст на економијата забави и се сведе на 2,3%¹⁰ (од 5% во претходниот квартал). Главен фактор за ваквото надолно придвижување на растот е влошувањето кај индустрискиот сектор. **Индустријата**, којашто во првите два квартала беше носител на растот на македонската економија со просечен годишен раст од околу 15%, во третиот квартал забележа висок квартален пад (-8,8%, сезонски прилагодено), а со тоа и пад на годишна основа од -0,4%. Воедно, и физичкиот обем на индустриско производство бележи значително забавување на годишниот раст којшто се сведе на 1,4% (5,3% во претходниот квартал). Ваквото движење во најголем дел се должи на влошувањето кај преработувачката индустрија, во услови на сè уште намалено производство на

¹⁰ Податоците за БДП за 2010 година и 2011 година се проценети податоци на ДЗС.

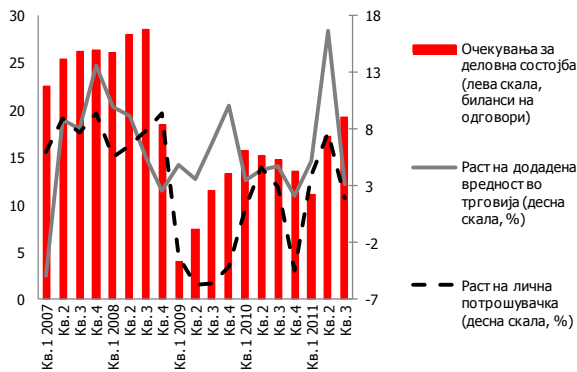

енергија (струја и нафтни деривати). Притоа, од преработувачките дејности, најголем негативен придонес има производството на фабрикувани метални производи, во услови на анемична странска побарувачка и забавена домашна градежна активност. Значаен негативен придонес бележи и производството на прехранбени производи, исклучиво поради високата споредбена основа. Влошување се забележува и кај производството на облека (квартален сезонски прилагоден пад од близу 13%), со што годишниот раст на оваа дејност и натаму забавува, а со тоа и нејзиниот позитивен придонес за вкупното индустриско производство. Неповолните движења кај индустријата продолжуваат и во **првите два месеца од последниот квартал (октомври-ноември)**, предизвикани главно од падот кај водечките дејности ориентирани кон извоз. Имено, остварен е пад на обемот на индустриското производство на годишна основа (-4,6%), за кој покрај производство на нафтни деривати и на фабрикувани метални производи, придонесуваат и првите знаци на влошување кај производството на метали (годишен пад од близу 13%), како и значителното забавување на растот на производството на електрична опрема, коешто е главен носител на растот на индустријата од почетокот на годината. Воедно, раководителите на компаниите од преработувачката индустрија¹¹ имаат влошени очекувањата за обемот на производство и бројот на вработени во следните три месеци.

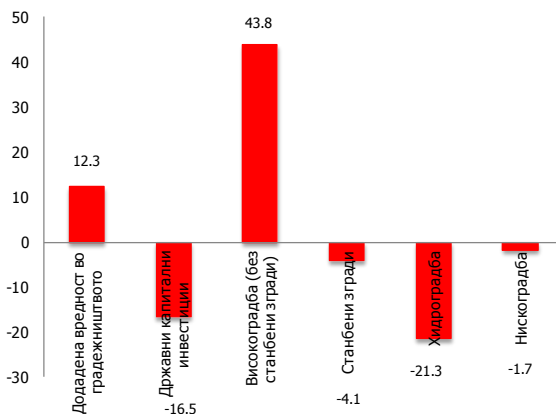
Дополнителен придонес за забавениот економски раст во третиот квартал има **трговијата**, во услови на послаба потрошувачка на домаќинствата во овој период. Имено, додадената вредност на оваа дејност забележа висок квартален пад (-8,5%, сезонски прилагодено), со што годишниот раст забави на 3,1% (16,5% во претходниот квартал). За следниот период, очекувањата за деловната состојба на трговските претпријатија се поповолни. Имено, раководителите на трговските субјекти очекуваат пораст на порачките, бројот на вработените и на продажните цени во наредните три до четири месеци¹². Најновите податоци за прометот во трговијата од октомври 2011 година, во реални показатели, делумно ги потврдуваат ваквите очекувања, укажувајќи на забрзување на

¹¹ Од Анкетата за деловните тенденции во преработувачката индустрија на ДЗС од ноември 2011 година.

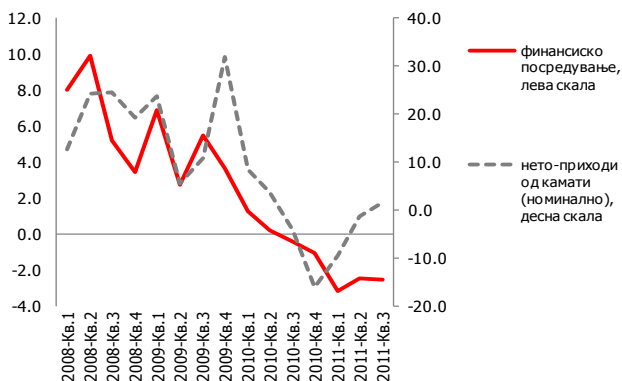
¹² Од Анкетата за деловните тенденции во трговијата на мало на ДЗС за третото тримесечје на 2011 година.

Трговијата, личната потрошувачка и очекувањата на раководителите

Извор: Државен завод за статистика.

Градежништвото во 2011-Кв.3 (реални годишни стапки на раст, во проценти)

Извор: Државен завод за статистика и Министерство за финансии.

Додадена вредност во финансиско посредување и други деловни активности и нето-приходи од камати (годишни стапки на раст, во %)

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ.

годишниот раст кај трговијата на големо (18,5%), при засега слаб раст кај трговијата на мало (1,6%).¹³

Главен носител на растот во третиот квартал е градежната активност.

Градежништвото во третото тримесечје забележа забавен, но и натаму солиден годишен раст од 12,3%. Во услови на квартален раст од 5,5% (реално, сезонски прилагодено), забавениот раст на годишна основа се должи на повисоката споредбена основа, односно на заживувањето на градежната активност од втората половина на 2010 година, за што во голем дел придонесуваа и зајакнатите капитални инвестиции на државата. Последните расположливи податоци главно упатуваат на натамошно забавување кај градежништвото. Имено, вредноста на извршените градежни работи во октомври 2011 година бележи реален годишен пад од 2,1%, по растот од 13,4% во претходниот квартал. Исто така, реален пад на годишна основа во периодот октомври-ноември бележат производството на градежни материјали (-4,6%)¹⁴ и државните капитални инвестиции (-8,4%). Иако вредноста на издадените одобренија за градба во октомври 2011 година бележи висок годишен раст (58,1%, а најголем дел кај високоградбата), сепак се очекува дека овој позитивен сигнал за градежништвото ќе има ефекти во еден подолг временски период.

Останатите економски дејности имаат

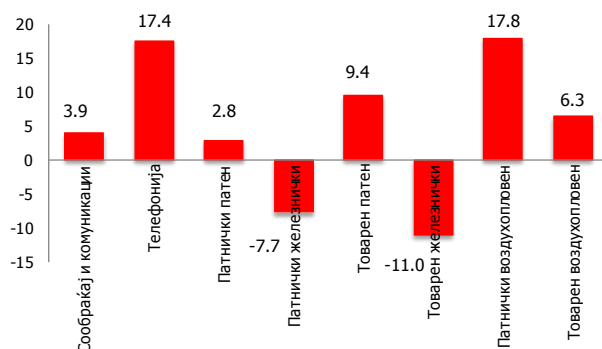
позитивен придонес за растот на БДП во третиот квартал, со исклучок на дејноста *финансиско посредување, активности со недвижен имот и други деловни и услужни активности*, којашто веќе пет квартали по ред бележи негативни годишни промени. Сепак, податоците за периодот октомври-ноември 2011 година покажуваат реален годишен раст кај нето каматните приходи на банките, за првпат по пет квартали, што упатува на можно стабилизирање или прекинување на негативната годишна динамика кај финансиската дејност. И покрај растот на годишна основа, дејноста *сообраќај, складирање и врски* веќе три квартали по ред бележи квартално влошување. Имајќи го

¹³ Во јануари 2011 година е направена методолошка промена во прибирањето на податоците за трговијата. Притоа, променет е примерокот и опфатени се само фирмите коишто имаат регистрирано трговија како главна дејност, а не и оние коишто се регистрирани како производители и трговци.

¹⁴ Производство на производи од други неметални минерали (дејност 23).

Сообраќајот и врските во 2011-Кв.3
(реални годишни стапки на раст, во проценти)

Извор: Државен завод за статистика.

предвид намаленото производство кај дејностите ориентиран кон извоз и забавувањето на стапката на годишен раст на извозот на стоки во октомври-ноември 2011 година, може да се очекува влошување и кај оваа дејност во следниот квартал. Во третиот квартал движењата во *земјоделството* беа мошне поволни, што придонесе оваа дејност да биде втор носител на растот на БДП. Ваквите движења продолжуваат и во следниот период, на што упатуваат податоците за забрзан годишен раст на земјоделството во октомври 2011 година, предизвикан најмногу од високиот пораст кај житните и градинарските култури¹⁵.

Трендовите во евро-зоната, како наш најзначаен трговски партнер и натаму се неповолни. Имено, во последниот квартал на 2011 година показателот за економската активност во евро-зоната¹⁶ падна на најниското ниво од средината на 2009 година наваму. Ваквиот показател упатува на поизразени надолни ризици за растот во следниот период, со оглед на фактот дека домашната економија во голема мера зависи од активноста на преработувачкиот сектор на евро-зоната. Дополнителен фактор на ризик претставува и странската ефективна побарувачка, којашто во последниот квартал на годината ќе биде послаба од октомвриските очекувања.

1.3. Агрегатна побарувачка

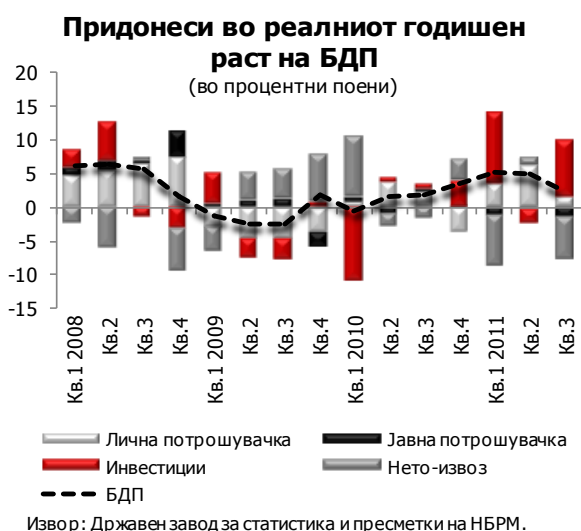
Во третиот квартал на 2011 година беше прекинат трендот на постојан квартален раст на домашната економска активност, што започна во вториот квартал на 2010 година. Годишниот раст на БДП се сведе на 2,3%, а забавувањето на економската активност ги одрази нерамнотежите во надворешната економија. Имено, неповолните трендови во евро-зоната, со оглед на високата трговска интеграција на домашната економија со овој регион, доведоа до понатамошно забавување на извозот. Ваквиот тренд не

¹⁵ Според податоците за откуп и продажба на земјоделски производи од ДЗС, октомври 2011 година.

¹⁶ Анализирано според ПМИ за преработувачкиот сектор во евро-зоната (Eurozone Manufacturing Purchasing Managers' Index). Индексот е создаден од Маркит и се заснова врз резултатите од анкетно истражување коешто вклучува репрезентативен примерок од околу 3.000 фирми од преработувачката индустрија. Од аспект на националните економии, вклучени се Германија, Франција, Италија, Шпанија, Холандија, Австрија, Република Ирска и Грција коишто заедно сочинуваат околу 90% од преработувачкиот сектор на евро-зоната. Овој индекс се смета за најран показател за економските услови во евро-зоната, изготвен на месечна основа, а објавен на почетокот на секој месец со податоци коишто се однесуваат на месецот кој штотуку завршил. Индексот има историја на прецизно предвидување на производството на преработувачкиот сектор.

беше следен од страна на увозот, којшто оствари висок раст во третиот квартал условен од повисокиот увоз на енергенти и увозот на суровини за извоз (нерамномерна динамика на увоз на големите извозни компании)¹⁷. Оттука, нето-извозот забележа значителен негативен придонес за растот на БДП. Придонесот на домашната побарувачка и во овој квартал беше значително позитивен, но за разлика од претходниот период беше поддржан од растот на домашните инвестиции, додека личната потрошувачка значително забави. За четвртиот квартал се очекува натамошно забавување на домашната економска активност. Од аспект на компонентите, се оценува попроменливото глобално окружување да се одрази неповолно врз инвестициите, што заедно со падот кај производството и забавувањето кај извозот, ќе доведе до надолно прилагодување и кај увозот.

Во третото тримесечје на 2011 година бруто домашниот производ забележа негативно квартално поместување (од 1,4% на сезонски прилагодена основа), што услови забавување и на годишниот раст, којшто се сведе на 2,3%. Забавувањето на годишната динамика на раст на домашната економија во третиот квартал се должи на неповолните движења кај нето извозната побарувачка, чијшто негативен придонес неутрализира значителен дел од позитивниот ефект од сè уште високата домашна побарувачка. Во услови на забавен раст кај личната и негативен придонес на јавната потрошувачка, главен двигател на растот на домашната побарувачка во третиот квартал се бруто-инвестициите.

Годишни стапки на реален раст (во %)

	2008-Кв.1	2008-Кв.2	2008-Кв.3	2008-Кв.4	2008	2009-Кв.1	2009-Кв.2	2009-Кв.3	2009-Кв.4	2009	2010-Кв.1	2010-Кв.2	2010-Кв.3	2010-Кв.4	2010	2011-Кв.1	2011-Кв.2	2011-Кв.3
Лична потрошувачка	5.6	6.6	7.9	9.4	7.4	-3.2	-5.7	-5.6	-4.2	-4.7	1.1	4.6	2.9	-4.4	0.9	3.9	7.7	1.8
Јавна потрошувачка	5.4	8.9	3.2	24.2	10.6	3.3	6.1	7.7	-12.1	0.5	3.1	-4.5	3.2	0.2	0.4	-5.3	-0.6	-7.9
Бруто инвестиции	16.7	27.8	-4.1	-7.7	5.4	21.4	-9.7	-16.0	2.3	-1.5	-39.8	1.9	3.8	9.9	-3.7	59.4	-8.5	42.5
Извоз на стоки и услуги	-7.0	-9.3	-2.6	-6.4	-6.3	-21.9	-13.8	-12.2	-17.5	-16.2	9.5	17.4	25.0	40.1	23.4	37.9	13.9	3.4
Увоз на стоки и услуги	-1.7	1.8	-2.3	4.9	0.8	-8.7	-14.9	-15.5	-19.6	-15.0	-8.5	14.7	21.1	17.4	10.9	38.1	7.3	12.3
Домашна потрошувачка	7.3	11.0	4.8	6.8	6.7	2.0	-5.0	-5.8	-3.9	-3.3	-7.1	2.7	3.1	-0.5	-0.1	9.8	3.1	7.3
Нето-извоз*	9.9	30.5	-1.7	24.2	16.2	15.6	-16.9	-23.3	-22.3	-12.9	-30.9	9.5	10.7	-13.6	-9.0	38.5	-5.7	38.9
БДП	6.2	6.6	5.8	1.7	5.0	-1.4	-2.4	-2.1	2.0	-0.9	-0.4	1.7	1.8	3.5	1.8	5.3	5.0	2.3

* намалување на нето-извозот означува стеснување на дефицитот
Изор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

1.3.1. Лична потрошувачка

По високиот раст во претходниот квартал, во третото тримесечје на 2011 година личната потрошувачка забележа пад од 4,6% на квартална основа (сезонски прилагодено), со што годишниот реален раст забави и се сведе на 1,8%. Од високофреквентните податоци, на забавување на растот на личната потрошувачка

¹⁷ Остварен е висок месечен увоз на суровини од страна на големите извозни компании којшто предизвика поголеми осцилации во динамиката на увозот.

посочуваат забавеното домашно производството на потрошни добра, како и повисокиот реален пад на увозот на стоки за широка потрошувачка. Трговијата на мало забележа забрзување на годишниот раст, а поставеноста на залихите на трговските претпријатија на малку пониско ниво, од она што е нормално во сезоната, укажува на поголемо задоволување на потрошувачката на домаќинствата од залихи од она што е вообичаено за периодот. Кај изворите на финансирање на потрошувачката на домаќинствата и во овој квартал се забележуваат дивергентни движења. Постојаниот дел од доходот забележа натамошен поизразен пад на годишна основа и беше основниот фактор којшто придонесе за намалување на расположливиот реален доход. Движењата на оваа компонента го отсликуваат најмногу непроменетото ниво на вработеност на годишна основа (наспроти релативно високиот раст во првата половина на годината) и постојаниот годишен пад на реалните плати. Но, од друга страна, растот на кредитите на населението, како дополнителен извор на финансирање, бележи забрзување на годишна основа (во реални показатели), во услови на стабилна побарувачка за потрошувачки кредити и речиси непроменети услови за кредитирање¹⁸.

За четвртиот квартал на 2011 година се очекува умерен годишен раст на личната потрошувачка, заради ниската споредбена основа од истиот период на 2010 година. Најновите расположливи податоци упатуваат на натамошно забавување на реалниот годишен пад на нето-платите, при забавена инфлација, како и на раст на пензиите на годишна основа. Паралелно, и увозот на стоки за широка потрошувачка влегува во зоната на позитивни промени¹⁹. На раст укажуваат и оценките на раководителите на трговските претпријатија за четвртиот квартал на 2011 година, коишто имаат поповолни очекувања во поглед на порачките, бројот на вработени и особено во поглед на деловната состојба на претпријатијата²⁰, иако октомврскиот податок за трговијата на мало

¹⁸ Од Анкетата за кредитната активност на НБРМ спроведена во ноември 2011 година.

¹⁹ Податоците за домашното производство на потрошни добра и кредитите на населението се заклучно со ноември, додека податоците за платите, пензиите, трговијата на мало и увозот на стоки за широка потрошувачка се заклучно со октомври.

²⁰ Од Анкетата за деловните тенденции во трговијата на мало на ДЗС спроведена во третиот квартал на 2011 година.

покажува забавување на растот. Резултатите од Анкетата за кредитната активност²¹ за наредниот тримесечен период посочуваат на очекувања на најголем дел од банките за стабилна побарувачка за потрошувачки кредити. Истовремено, домашното производство на стоки за широка потрошувачка и натаму бележи негативна годишна промена.

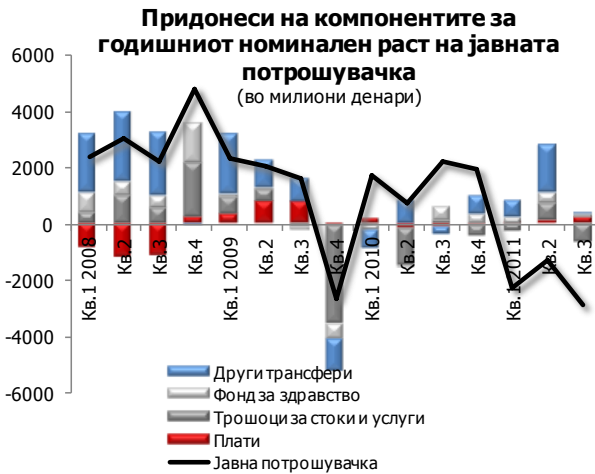
1.3.2. Јавна потрошувачка

Во третото тримесечје на 2011 година јавната потрошувачка забележа квартален пад (3,2% сезонски прилагодено), што услови натамошно продлабочување на годишниот пад (од 7,9%, наспроти пад од 0,6% во претходниот квартал). Засилувањето на падот се должи на негативните поместувања кај тековните трошоци за стоки и услуги и кај фондот за здравство. Согласно со остварените расходи на централната власт и фондовите, како и врз основа на планираниот буџет за 2011 година, за четвртото тримесечје се проценува реален годишен пад на јавната потрошувачка.

1.3.3. Инвестициска потрошувачка

Во третото тримесечје на 2011 година инвестициите забележаа висок квартален раст (од 45,6%, сезонски прилагодено), што на годишна основа доведе до раст од 42,5%. Повеќето од високофреквентните показатели упатуваат на годишен раст на инвестициите во постојани средства, но со забавен интензитет во однос на претходниот квартал. Извршените градежни работи го задржаа двоцифрениот годишен реален раст, но сепак со значително забавување во споредба со претходниот квартал, пред сè заради намалените капитални трошења од страна на државата. Продолжи и растот на увозот на средства за работа, како и растот на домашното производство на капитални производи, но со забавен интензитет. Странските директни инвестиции (во акционерски капитал) забележаа двоцифрен раст, што претставува значително забрзување на годишната стапка во споредба со претходниот квартал.

Во услови на главно влошено меѓународно окружување и зголемена

Извор: Државен завод за статистика и Министерство за финансии.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРМ.

²¹ Од Анкетата за кредитната активност на НБРМ спроведена во ноември 2011 година.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРМ.

Извор: Државен завод за статистика.

Извор: Државен завод за статистика, ММФ месечна база на податоци и пресметки на НБРМ.

одбивност кон ризик, **оценките за четвртиот квартал упатуваат на намалување на инвестициите на годишна основа.** Високофреквентните показатели за инвестициската активност во домашната економија²² исто така упатуваат на надолен тренд. Така, најновите расположливи податоци посочуваат на годишен пад на вредноста на извршените градежни работи, на пад на увозот на средства за работа, како и на пад на државните капитални расходи. Од друга страна, раководителите во градежната дејност за четвртиот квартал²³ имаат малку попovolни очекувања во поглед на вкупните порачки, во споредба со претходниот тримесечен период. Слични се и очекувањата на банките за делумно зголемување на побарувачката за долгорочни кредити од страна на претпријатијата во последниот квартал од годината, што би можело да значи и поголемо инвестирање во основни средства од страна на претпријатијата.

1.3.4. Нето извозна побарувачка

Во услови на позасилен раст на увозот од извозот, во третото тримесечје нето-извозот забележа висок негативен придонес од 6,2 п.п. кон годишната промена на БДП и придонесе за значително забавување на растот на БДП.

Во третото тримесечје на 2011 година, извозот на стоки и услуги забележа пад на квартална основа (од 3,1%, сезонски прилагодено), што доведе до забавување на реалниот годишен раст на извозот (од 13,9% во вториот на 3,4% во третиот квартал). Ваквите придвижувања соодветствуваат со забавувањето на економската активност во евро-зоната, коишто постепено почнаа да се одразуваат врз производството и продажбата на сегментот на домашниот преработувачкиот сектор ориентиран кон извоз.

Во третото тримесечје увозот забележа висок квартален раст (од 7,3%, сезонски прилагодено), што доведе до реален годишен раст од 12,3%. Засилувањето на увозот во најголем дел се должи на високиот увоз на сировини за производство на големите извозно-

²² Податоците за извршените градежни работи и за странските директни инвестиции (во акционерски капитал) се дадени заклучно со октомври, додека останатите податоци се дадени заклучно со ноември.

²³ Од Анкетата за деловните тенденции во градежништвото на ДЗС спроведена во третиот квартал на 2011 година.

увозни компании, којшто беше надополнет и со ефектот од повисокиот количински увоз на енергија (нафта и нафтени деривати и електрична енергија).

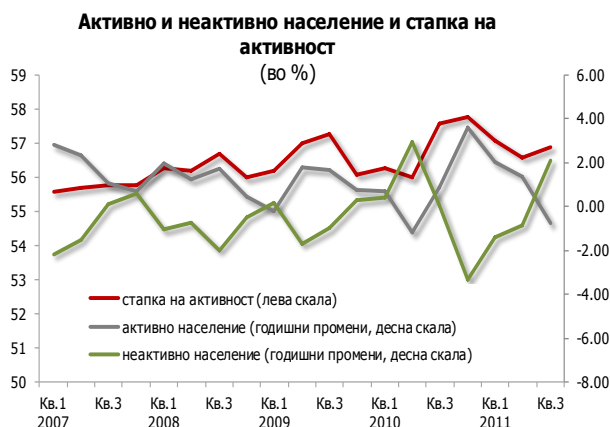
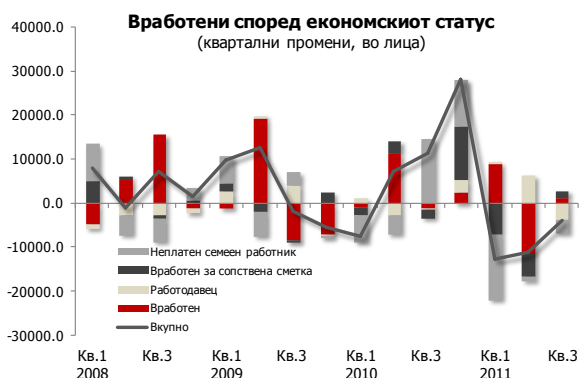
Имајќи ги предвид неповолните трендови во евро-зоната, влошените очекувања на компаниите за обемот на производство и за продажните цени за наредниот период²⁴, како и остварувањата кај увозот и кај извозот за првите два месеца од последниот квартал (според надворешнотрговската статистика), во последното тримесечје можно е забавување на годишниот раст на извозот, како и посилно надолно придвижување на увозот. Следствено, **за нето-извозот се оценува дека ќе оствари позитивен придонес кон годишниот раст на БДП.**

1.4. Вработеност и плати

Во третиот квартал на 2012 година повторно беше забележан квартален пад на вработеноста и натамошно намалување на склоноста за работа. Постојаното надолно придвижување од почетокот на годината придонесе за исцрпување на невообичаено високиот раст на овие категории во втората половина на 2010 година, што доведе до забавување на растот на вработеноста и намалување на стапката на активност на годишна основа. На страната на невработеноста не се забележуваат позначителни промени. Од аспект на платите, стабилизирањето на растот на цените во третиот квартал на годината доведе до подобрување на реалната куповна моќ на населението. Сепак, последните случувања во евро-зоната, забавувањето на домашната економија и неповолните краткорочни очекувања на раководителите во дел од економските дејности упатуваат на можно влошување кај пазарот на труд во наредниот период.

Во третиот квартал на 2011 година, побарувачката за работна сила забележа намалување на квартална основа, трет квартал по ред. Овие движења доведоа до постепено забавување на годишниот раст на вработените. Така, вкупниот број вработени се задржа на нивото од истиот период од минатата година, односно стапката на годишна промена на вкупниот број лица кои работат се сведе на 0%, наспроти растот од 5,5% и 2,5% во претходните два квартала. Ваквите движења упатуваат на целосно исцрпување на невообичаено високиот раст на вработеноста и на активното население во втората половина на минатата година, поттикнат од порастот на најпроменливите категории на вработени лица (вработени за

²⁴ Од Анкетата за деловните тенденции во преработувачката индустрија на ДЗС спроведена во ноември 2011 година.

Извор: Државен завод за статистика, Анкета за работна сила.

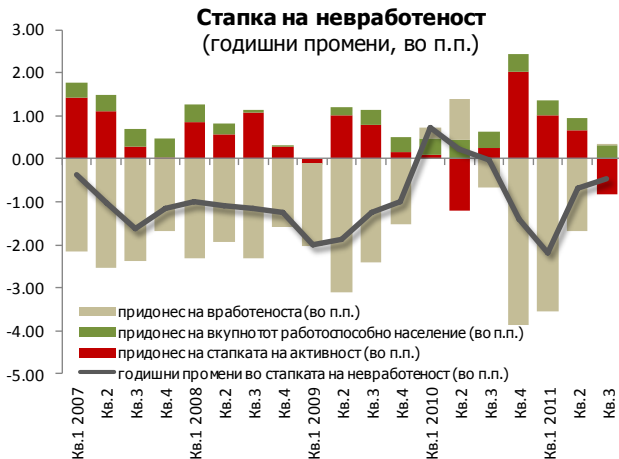
сопствена сметка и неплатени семејни работници). Истовремено, стапката на вработеност изнесуваше 39,1% во третиот квартал, што во однос на истиот период од претходната година претставува мал пад од 0,2 п.п.. При непроменето ниво на лица кои работат, ваквото движење на стапката на вработеноста во целост произлегува од демографските фактори (пораст на вкупното работоспособно население). Сепак, **анализата на кварталната динамика укажува на постепено забавување на негативните промени** (квартален пад од 0,8%²⁵ во третиот квартал, наспроти 1,3% во претходниот квартал). Дополнително, забавувањето на падот кај вкупната вработеност беше проследено со стабилизирање на надолните движења кај категоријата вработени лица, што претставува показател за забележаната вработеност²⁶. И покрај забавувањето на негативниот тренд од почетокот на годината, последните случувања во евро-зоната и во домашната економија ги потенцираат негативните ризици за кои се очекува дека негативно ќе се одразат врз идните остварувања на пазарот на трудот. Слични се и краткорочните очекувања на производителите во индустријата и градежништвото, коишто во поглед на состојбата со вработеноста се во надолна насока²⁷.

Показателите за понудата на работна сила во третиот квартал упатуваат на умерено намалување на склоноста за работа на годишна основа. Во споредба со истиот период од минатата година, вкупното активно население бележи пад од 0,7%, додека стапката на активност достигна 56,9% (наспроти 57,6% колку што изнесуваше во третиот квартал на 2010

²⁵ Анализата на кварталната динамика на вработеноста, невработеноста и на вкупното активно население е направена со сезонски прилагодени податоци. Сезонско прилагодување не е направено единствено кај вкупното работоспособно население заради отсуство на сезонска динамика кај оваа серија.

²⁶ Државниот завод за статистика, од јануари 2011 година, ја примени новата Национална класификација на дејностите (НКД рев. 2) за прибирање и обработка на податоците за пазарот на труд (плати и вработеност). Промената во класификациите ја оневозможува анализата на вработеноста, платите, продуктивноста и на трошоците за труд по единица производ во одделните економски дејности. Споредливи податоци по дејности според новата класификација се расположливи само за годишните промени кај платите.

²⁷ Извор: Државен завод за статистика, анкети за деловните тенденции во преработувачката индустрија (ноември 2011 година) и во градежништвото (трет квартал на 2011 година).

година). Годишните промени во активното население во голема мера го отсликуваат трендот на намалување на активното население што започна од почетокот на годината. Овој тренд, како и кај вработеноста, произлегува од исклучително високиот раст на активното население и вработеноста во последните два квартала од минатата година. Притоа, **анализата на кварталната динамика, како и кај вработените, упатува на постепено исцрпување на овој еднократен ефект и на забавување на кварталниот пад на активното население** (квартален пад од 0,5% во третиот квартал наспроти 0,7% во вториот).

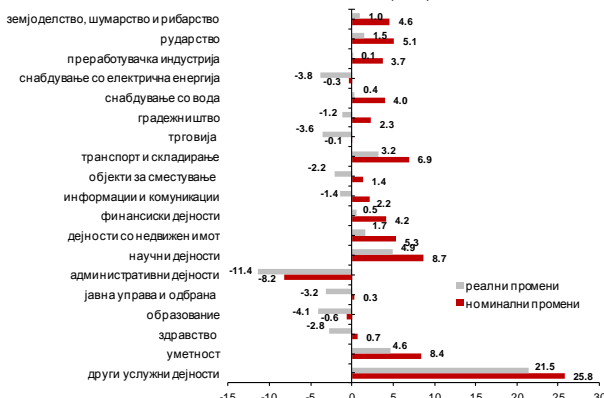
Просечна исплатена бруто и нето плата
(годишни номинални промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика.

Во третиот квартал од годината, стапката на невработеност достигна 31,3% и е пониска за 0,5 п.п., на годишна основа. Истовремено, забележан е годишен пад на бројот на невработени лица во третиот квартал од 2,2%. Намалувањето на стапката на невработеност, при непроменета побарувачка за работна сила (број на лица кои работат), во голема мера произлегува од намалувањето на активното население. Од аспект на старосната структура, поволните годишни движења кај невработеноста главно се условени од намалувањето на невработеноста кај лицата на возраст од 25 до 49 години, кои имаат и најголемо учество во вкупниот број на невработени лица. На квартална основа, согласно со сезонски прилагодените податоци невработеноста се задржа на нивото од претходниот квартал.

Годишни промени во просечната исплатена нето-плата по сектори во К3. 2011 година (во %)

Извор: Државен завод за статистика.

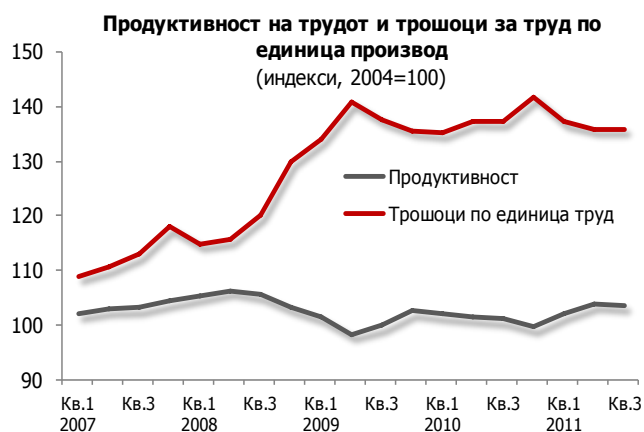
Растот на просечните номинални плати продолжи и во третиот квартал на годината. Номиналните нето и бруто-плати се зголемија за 1,6% и за 1,5%, на годишна основа. На квартална основа не се забележуваат позначителни поместувања во однос на претходниот квартал, односно забележан е минимален пад кај просечните номинални плати (0,3%). Анализата на исплатените плати во одделните економски дејности упатува на умерен номинален годишен раст во поголем дел од економските дејности, при што намалување е забележано единствено во три услужни дејности (трговија, административни дејности и во образованието) и во дејноста „снабдување со електрична енергија“. Состојбата е слична и доколку се анализираат кварталните промени на платите²⁸. **Стабилизирањето на растот на цените**

²⁸ Исклучок се неколку услужни дејности, дејноста „снабдување со вода“ и рударството, каде што се исплатени пониски плати во однос на претходниот квартал.

услови намалување на реалниот годишен пад на платите, што значеше подобрување на реалната куповна моќ на населението во третиот квартал на годината. Имено, во третиот квартал од годината, годишниот пад на просечните реални плати се сведе на околу 2% (наспроти 3% во претходниот квартал).

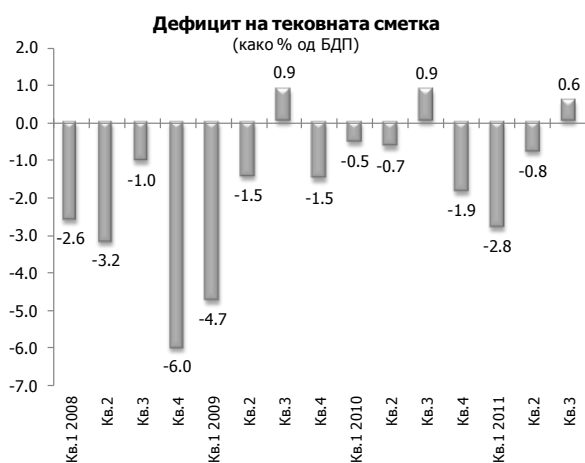
Во третиот квартал продолжи годишниот раст на продуктивноста на трудот (2,4%). Сепак, и покрај поволните годишни движења, кварталната анализа упатува на одредено влошување на продуктивноста на трудот што во голема мера го отсликува кварталниот пад на производството во третиот квартал. Така, во споредба со претходниот квартал продуктивноста на трудот е пониска за 0,3%. Анализата на трошоците за труд по единица производ упатува на продолжување на трендот на нивно намалување, на годишна основа. Така, трошоците за труд по единица производ се намалија за 1%, во споредба со истиот период од минатата година. Од друга страна, во услови на влошување на продуктивноста на квартална основа, во третиот квартал од годината трошоците за труд по единица производ се задржаа на нивото од претходниот квартал.

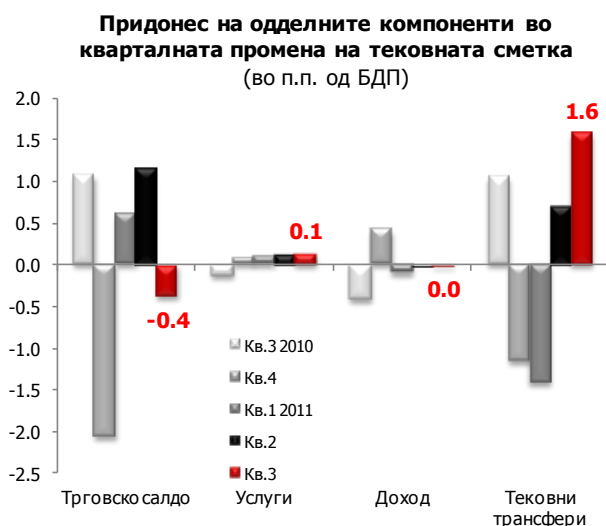
Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

1.5. Биланс на плаќања

Во согласност со вообичаената сезонска динамика, во третото тримесечје на 2011 година беше остварен суфицит на тековната сметка. Сепак, гледано на годишна основа забележано е негово намалување, коешто во целост произлегува од продлабочувањето на трговскиот дефицит. Големата зависност на домашната економија од увоз на сировини и енергија, во услови на непроменета странска побарувачка условија повисок раст на увозот од извозот на стоки. Во третото тримесечје, кај финансиската сметка на билансот на плаќања се забележани високи нето-одливи, коишто во најголем дел се однесуваат на растот на девизните средства на банките во странство (заради исполнување на ликвидносните коефициенти согласно со регулативата), како и на други привремени ефекти кај останатите капитални текови. И покрај сè уште присутниот глобален амбиент на неизвесност и воздржаност, остварените приливи од директни инвестиции претставуваа значаен извор на приливи во текот на третиот квартал. До крајот на годината, се очекува дека намалениот обем на производство и понискиот извоз ќе доведат до позначително надолно прилагодување на увозот и стеснување на трговско салдо. Високите приливи преку приватни трансфери остварени во декември, приливите врз основа на директни инвестиции, како и задолжувањето на државата овозможија значително зголемување на девизните резерви, чиешто ниво на крајот на годината е повисоко во однос на очекувањата.

Извор: НБРМ.

1.5.1. Тековна сметка

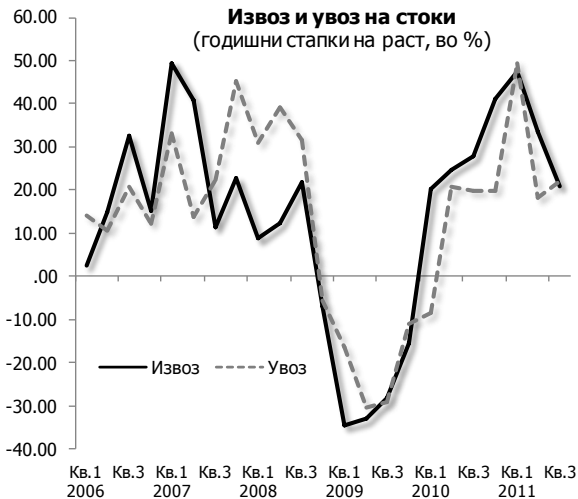
Во третиот квартал на 2011 година, тековната сметка на билансот на плаќања оствари суфицит од 43,4 милиони евра или 0,6% од БДП. Подобрувањето на салдото на тековната сметка е во согласност со вообичаената квартална динамика²⁹ и во најголем дел ги одразува високите приливи на тековни трансфери. Сезонското враќање на иселениците од странство во овој период од годината, како и натамошното намалување на инфлацијата коешто не предизвика побарувачка за странска ефективна условија зголемени приливи врз основа на тековни трансфери. Со тоа, тековните трансфери остварија позитивен придонес за тековната сметка од 1,6 п.п. од БДП, на квартална основа. Подобрата туристичка сезона и остварениот суфицит кај приливите од транспортните услуги исто така остварија позитивен квартален придонес (за 0,1 п.п. од БДП). При дефицит кај доходот којшто е на истото ниво од претходното тримесечје, позитивниот придонес од трансферите и услугите беше делумно неутрализиран преку продлабочениот трговски дефицит (за 0,4 п.п. од БДП).

На годишна основа, суфицитот во тековната сметка се намали за 0,3 п.п. од БДП, што при подобрени остварувања на останатите компоненти, се должи на продлабочувањето на негативниот јаз во размената на стоки со странство. Притоа, зголемениот увоз на сировини за извоз и на енергија придонесе за повисока стапка на раст на увозот од извозот³⁰ и следствено за проширување на трговското салдо (за 0,9 п.п. од БДП). Проширувањето на негативното трговско салдо, во голема мера, беше неутрализирано преку зголемените приливи врз основа на услуги и тековни трансфери. Кај услугите³¹, зголемените нето-приливи (за 0,5 п.п. од БДП) главно произлегуваат од повисоките приливи врз основа на патувања,

²⁹ Остварено е квартално подобрување од 1,3 п.п. Анализирани од 2003 година наваму, во просек, кварталното подобрување е 2 п.п. од БДП, со исклучок на 2007 година.

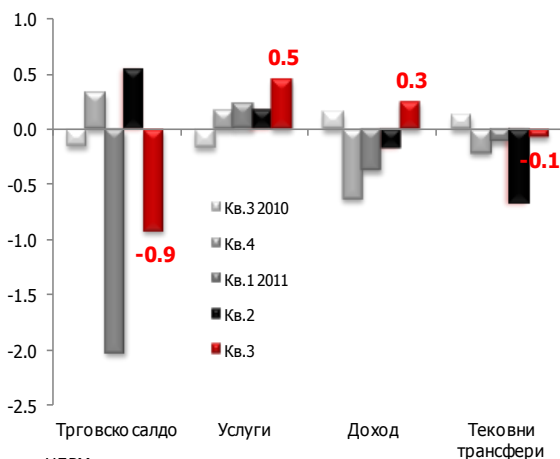
³⁰ Во текот на 2011 година, во неколку наврати беа остварени високи месечни увози од страна на големи увозно-извозни компании, коишто при стабилна динамика на извозот, доведоа до нерамномерно движење кај трговското салдо.

³¹ Историски највисок квартален суфицит кај услугите забележан од 2003 година, наваму.

Извор: ДЗС и НБРМ:

Придонес на одделните компоненти во годишната промена на тековната сметка
(во п.п. од БДП)

Извор: НБРМ.

што се потврдува со зголемениот број ноќевања и повисокото ниво на приливи од услуги за посредување во трговијата. Овој нагорен тренд е започнат од почетокот на 2010 година (со исклучок на третиот квартал 2010 година). Тековните трансфери бележат раст од 4,6%³², на годишна основа, којшто во целост се должи на зголемените приливи од приватни трансфери, и покрај падот остварен кај официјалните трансфери. Поволните движења кај приватните трансфери се задржаа и дополнително зајакнаа до крајот на година, особено во декември. Имено, зголемената неизвесност околу иднината на еврото пред Самитот на ЕУ (во првата декада на декември), доведе до намалена доверба кон еврото, што предизвика значителна конверзија на оваа валута во денари и нивно чување во банките, а во значително помал обем и нивна замена за други странски валути. И покрај тоа што овие движења се стабилизираа веќе во третата декада на декември, тие придонесоа за остварување значителни приливи на менувачкиот пазар во четвртиот квартал во износ од 348 милиони евра. Стеснувањето на дефицитот кај доходот (од 0,3 п.п. од БДП), речиси во целост се должи на високата споредбена основа од минатата година³³. Според **најновите податоци за платниот биланс за октомври 2011 година** остварен е суфицит на тековната сметка, а за овие позитивни остварувања придонесе годишното стеснување на трговскиот дефицит на стоки и услуги и зголемените приливи од тековни трансфери.

Прилог 3: Анализа на надворешнотрговската размена на стоки³⁴ и движење на номиналниот и реалниот ефективен девизен курс (НЕДК и РЕДК)

Во третото тримесечје на 2011 година, извозот и увозот на стоки остварија квартални стапки на раст од 0,8% и 2,8% соодветно. Посилниот раст на увозот во однос на извозот на стоки доведе до **проширување на трговскиот дефицит за 6,8%, на квартална основа**. Промените во најголем дел се резултат на проширениот енергетски дефицит, како и на зголемените дефицити кај производитите класифицирани по материјали и храната. Влошувањето на **енергетското салдо** се должи на забрзаниот раст на увезените

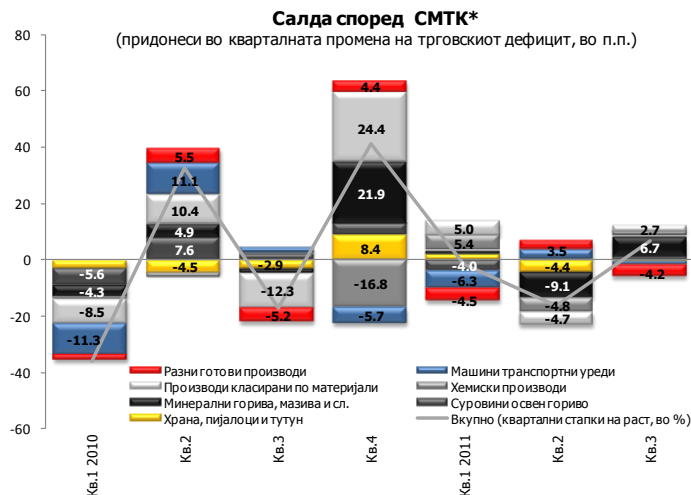
³² Доколку се анализира во релативни учества во БДП, тековните трансфери остварија годишен пад од 0.1 п.п. од БДП, којшто произлегува од повисокиот раст на БДП во однос на растот на тековните трансфери.

³³ Во третиот квартал на 2010 година, беше исплатена дивидендата од страна на едно поголемо домашно претпријатие кон странските инвеститори.

³⁴ Според Методологијата за надворешнотрговска размена податоците за извозот на стоки се објавуваат на ф.о.б., а за увозот на стоки на ц.и.ф.-основа.

количини на сурова нафта³⁵ и нафтени деривати, и покрај падот на цените на нафтата на светските берзи³⁶. Во услови на недостиг на енергија од домашни извори (намален хидропотенцијал и ремонт на позначаен производствен капацитет), домашната побарувачка беше задоволена преку зголемениот увоз на електрична енергија, фактор којшто дополнително придонесе за продлабочено негативно енергетско салдо. Во рамките на производите класифицирани по материјали, намалената активност на металопреработувачкиот сектор има соодветно најголем ефект врз порастот на негативното салдо кај оваа категорија. Имено, намалениот извоз на **железо и челик**, во услови на повисок увоз, придонесоа за значително намалување на суфицитот кај оваа група производи, заради намалувањето на извезените количини. Зголемениот увоз на обоени метали (особено во септември кога беше забележан висок месечен увоз), коишто се користат како суровина во производниот процес на еден поголем капацитет во слободната економска зона, исто така придонесоа за проширување на

Извор: ДЭС и НБРМ.

* Негативен знак претставува влијание во насока на стеснување на дефицитот.

забележани и кај извозот на **машини и транспортни уреди**, чиј квартален пораст се должи на зголемената извозна активност на еден од капацитетите во слободната економска зона.

Трговскиот дефицит бележи продлабочување и на годишна основа (од 24,3%), како резултат на забавената годишна динамика на растот на извозот (20,9% наспроти 33,7 во претходниот квартал) и истовремено повисоката стапка на раст на увозот на стоки (од 22,1% наспроти 18,3% во претходниот квартал). Притоа, влошувањето е предизвикано од истите фактори коишто делуваат на кварталната динамика, но со разлики во големината на нивниот придонес - најголемиот дел е резултат на зголемениот дефицит кај производите класифицирани по материјали (повисок увоз на обоени метали заради ниската споредбена основа³⁸ и високиот месечен увоз во септември), потоа на дефицитот кај енергетското салдо³⁹ и

дефицитот кај производите класифицирани по материјали, додека кварталното намалување на увозот на текстилни предива придонесе за негово ублажување. Третиот фактор по важност за проширувањето на трговскиот дефицит е зголеменото негативно салдо кај храната, коешто произлезе од зголемениот дефицит кај месото и шеќерот. Од друга страна, кај останатите производи е забележано зголемување на нето-извозот кај **облеката и обувките**³⁷, а раст на позитивното трговско салдо е остварен и кај **тутунот и производите од тутун**. Во третото тримесечје, поволни движења се

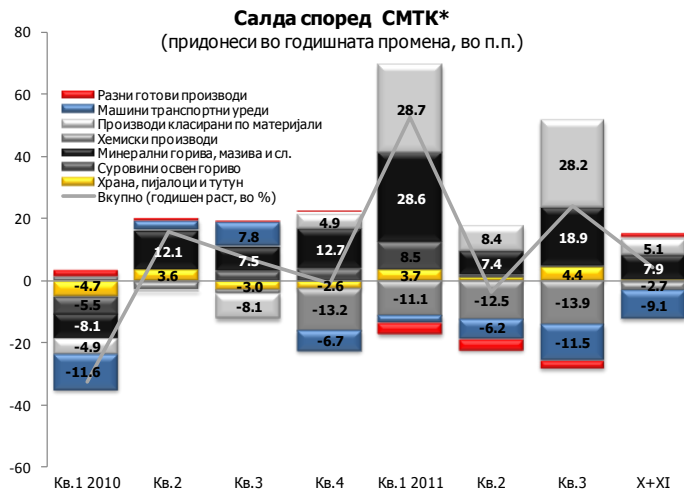
³⁵ Во 2011 година, редовниот ремонт на домашната рафинерија се одвиваше во две фази, првата - од втората половина на мај до крајот на јуни и втората - во текот на септември. Ваквата динамика придонесе за низок количински увоз на нафта во вториот квартал од годината и позначителен пораст во текот на третиот квартал, при незначителен пораст на извезените количини.

³⁶ И покрај падот на светските цени на нафтата, сепак заради депрецијацијата на еврото во однос на доларот, забележан е раст на увезените домашни цени на нафтата.

³⁷ Ваквите движења придонесоа за подобрување на позитивното салдо кај разните готови производи, како и за стеснување на трговскиот дефицит.

³⁸ Капацитетот чијашто основна увозна суровина се оваа категорија производи сè уште не работеше со полн капацитет.

³⁹ Најголем придонес има нафтата (количински и ценовен раст на нафтата и нафтени деривати), а потоа и електричната енергија (заради пад кај производството на термо и хидроелектраните).

Извор: ДЗС и НБРМ.

* Негативен знак претставува влијание во насока на стеснување на дефицитот

традиционални извозни производи, текстилот и тутунот, коишто ги достигнаа нивоата од периодот пред кризата. **Најновите податоци за октомври и ноември** укажуваат на продолжување на движењата од третиот квартал и понатамошно пролабучување на трговското салдо, но со значително забавена динамика. Позначителна промена е забележана само кај салдото на *храната, пијалаците и тутунот*, во чии рамки пролабученото салдо кај храната е целосно покриено со зголемениот суфицит кај тутунот.

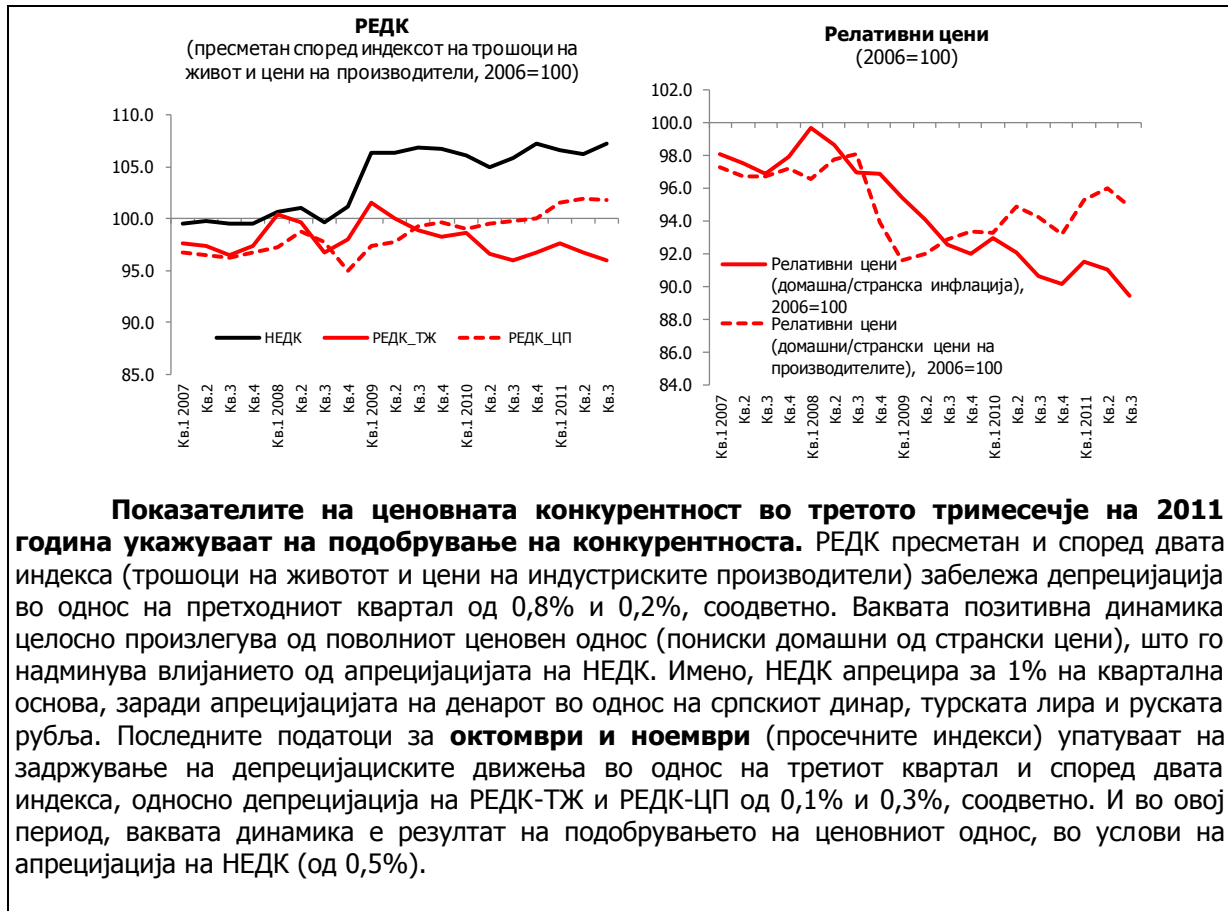
Во третиот квартал, надворешнотрговската размена на Република Македонија анализирана според трговските партнери, на годишна основа, укажува на значително зголемување на дефицитот во размената со земјите од Европската Унија, најизразено во размената со Велика Британија, Бугарија, Грција и Италија или вкупно со седумнаесет од дваесет и седум членки на Европската Унија. Проширувањето на негативното салдо со Велика Британија е ефект од ниската споредбена основа, но и заради високиот еднократен увоз на обоени метали⁴¹, а зголемениот увоз на нафта и нафтни деривати од Бугарија го пролабучи трговскиот дефицит со оваа земја. Спротивно на овие движења, позитивни промени во трговските салда се остварени со седум земји на ЕУ, од кои најзначајно е зголемувањето на суфицитот во размената со Германија.⁴² Позитивни движења се остварени во размената со останатите развиени земји, каде што трговскиот дефицит бележи стеснување на годишна основа. Во размената со земјите од Западен Балкан е остварен поголем нето-извоз, главно заради зголемениот извоз во Косово. Порастот на извозот во Косово делумно се должи и на нарушената трговска размена помеѓу Косово и Србија⁴³, поради што дел увозот од Србија беше заменет со увоз на македонски стоки. **Последните податоци за надворешнотрговската размена** укажуваат на стеснување на трговскиот дефицит со земјите од ЕУ и понатамошно проширување на негативното салдо во размената со земјите во развој.

⁴⁰ Зголемувањето на увозот на шеќер делумно се должи на мерката за намалување на царината стапка при увоз на овој производ, од 30% на 5%. Мерката беше донесена во јануари, 2011 година.

⁴¹ Платината е влезна компонента во производството на еден од капацитетите во индустриската зона, а висок еднократен увоз беше извршен во септември 2011 година.

⁴² Во третото тримесечје, извозот кон Германија оствари годишен раст од 56,7%.

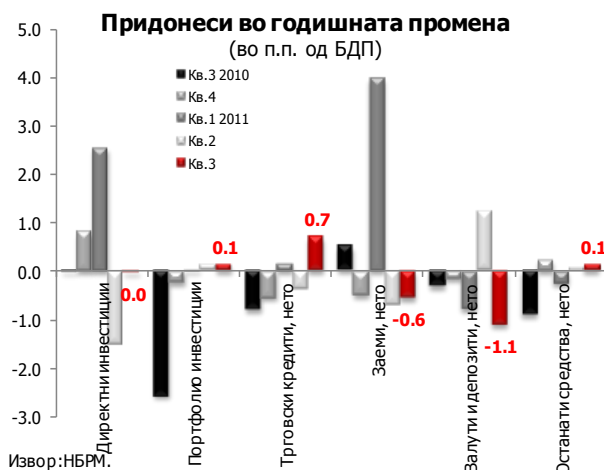
⁴³ Во третиот квартал Косово воведо ембарго за увоз на производи од Србија.

1.5.2. Капитална и финансиска сметка

Во рамките на капиталната и финансиска сметка, во третото тримесечје од годината се забележани нето-одливи од 97,8 милиони евра (или 1,3% од БДП). И покрај остварените приливи на тековната сметка, повисоките капитални нето-одливи придонесоа за пад на девизните резерви во третиот квартал. Притоа, нето-одливи се забележани кај речиси сите капитални текови, со исклучок на директните инвестиции, коишто беа основен извор на капитални приливи. Во најголем дел, капиталните нето-одливи се должат на нето-одливите (99,3 милиони евра или 1,4% од БДП) кај категоријата „валути и депозити“, и тоа кај двата сектори т.е. нето девизните средства на банките и населението. Кај банкарскиот сектор, месечната анализа во рамки на кварталот покажува зголемен раст на девизните средства на банките на нивните сметки во странство во јули и август (при истовремено намалување на нивните девизни обврски), што во еден дел може да се објасни со потребата од зголемување на девизните средства за исполнување на пропишаните ликвидносни коефициенти. Измените во

регулативата од септември⁴⁴ придонесоа за намалување на растот на девизните средства на домашните банки во странство и прилив на девизни средства во домашната економија врз оваа основа. Кај девизните средства на останатите сектори во економијата, т.е. населението, продолжи трендот на повлекување девизни средства надвор од банкарскиот сектор со засилено темпо, делумно одразувајќи ја зголемената неизвесност во евро-зоната. Од останатите компоненти, позначителни одливи се забележани кај трговските кредити, портфолио-инвестициите и задолжувањето во странство на нето-основа (збирно, одливи од 59 милиони евра или 0,8% од БДП). Притоа, кај портфолио-инвестициите и кај нето-заемите се работи за еднократни ефекти забележани во јули, што главно ја одразува отплатата на камата врз основа на втората емисија на еврообврзници, односно поголемата отплата на краткорочен долг од страна на една домашна банка (за кредит земен неколку месеци порано, во април 2011 година), соодветно. Директните инвестиции, со 42 милиона евра (или 0,6% од БДП), се значаен извор на капитални приливи во ова тримесечје и се резултат на зголемените вложувања во сопственички капитал и реинвестирана добивка, во услови на остварени отплати врз основа на меѓукомпаниски долг. **Најновите податоци за октомври** покажуваат дека сè уште има нето-одливи во капитално-финансиската сметка, главно заради остварените одливи кај трговските кредити.

Анализата на капиталните текови, на квартална и годишна основа, укажува на влошување на капиталната и финансиска сметка. На квартална основа, капиталните текови остварија високи нето-одливи, наспроти малиот прилив од претходниот квартал (за 1,4% од БДП), додека на годишна основа беа забележани зголемени нето-одливи (за 0,8% од БДП). Притоа, и во двете анализи (квартална и годишна динамика) за остварената промена најголемо влијание имаат зголемените нето-одливи кај валутите и депозитите и

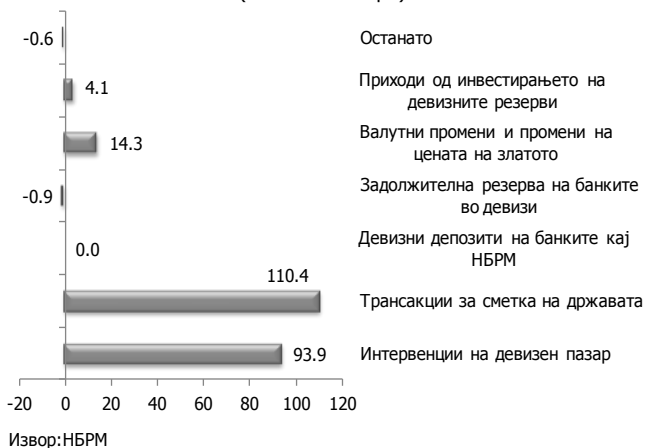
⁴⁴ На 15.09.2011 година НБРМ направи промени во Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките, со коишто се предвидува интегрирано следење на ликвидноста на банките, независно од валутата, преку одржување единствена стапка на ликвидност (наместо дотогашното следење на стапките на ликвидност одделно, за позициите во денари и во девизи). За измените во доменот на управување со ликвидносниот ризик на банките, подетално види во Одлуката за управувањето со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на РМ“ бр. 126/2011).

остварените нето-отплати кај задолжувањето во странство (зголемени отплати на краток рок).

На крајот на третиот квартал, нивото на бруто девизните резерви изнесуваше 1.847,8 милиони евра и во однос на крајот на 2010 година е повисоко за 133 милиони евра. Во услови на вакви движења на тековната и капиталната и финансиска сметка, најголем дел од растот се должи на повлечените средства од КЛП (во март оваа година). Според последните расположливи податоци, на крајот на 2011 година состојбата на девизните резерви изнесува 2.069 милиони евра, што претставува зголемување од 221 милион евра во однос на крајот на третото тримесечје, што главно се должи на повлечениот заем на државата, гарантиран од страна на Светската банка (Policy based Guarantee - PBG), како и на високиот откуп на девизниот пазар од страна на НБРМ.

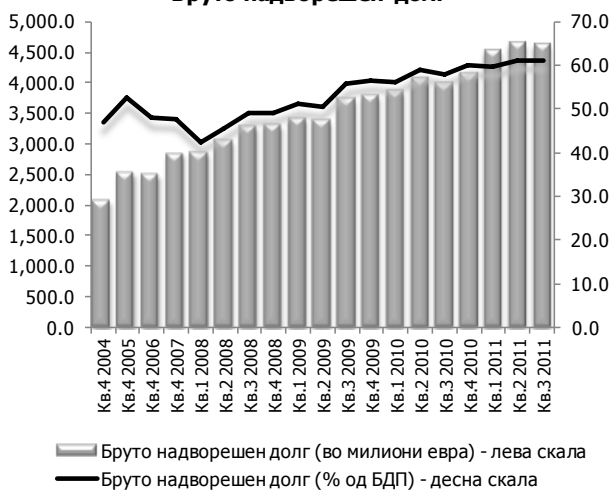
Фактори на промена на девизните резерви во четвртото тримесечје на 2011 година (во милиони евра)

1.5.3. Бруто надворешен долг⁴⁵

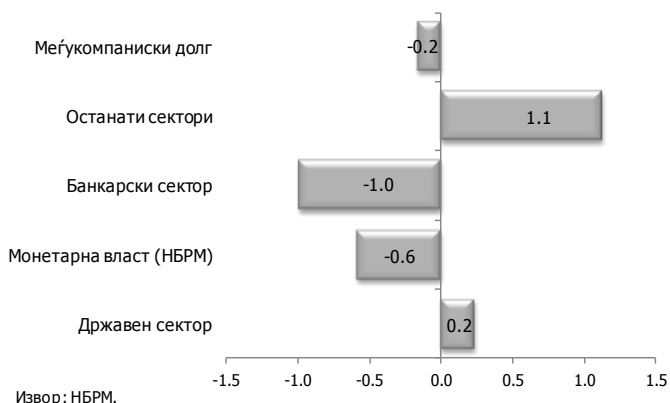
Наспроти кварталниот раст во првото и второто тримесечје на годината, состојбата на бруто надворешниот долг на крајот на третиот квартал беше пониска за 17,5 милиони евра. Така, на 30.09.2011 година, бруто надворешниот долг изнесува 4.623,3 милиони евра, или 61% од БДП. Од аспект на институционалните сектори, најголем придонес за намалувањето има долгот на **банкарскиот сектор**, во чишто рамки повеќе се намали задолжувањето преку заеми, а намалување забележаа и обврските врз основа на депозити на нерезиденти. Во помала мерка придонесуваат и намалените обврски на **монетарната власт** во облик на РЕПО-трансакции⁴⁶ (коишто се регистрираат како краткорочни заеми), како и

Бруто надворешен долг

⁴⁵ Согласно со најновите податоци за бруто надворешниот долг, состојбата на бруто долгот на крајот на второто тримесечје на 2011 година е ревидирана на 4.640,9 милиони евра од 4.647,5 милиони евра, колку што беше со претходната објава на податоците.

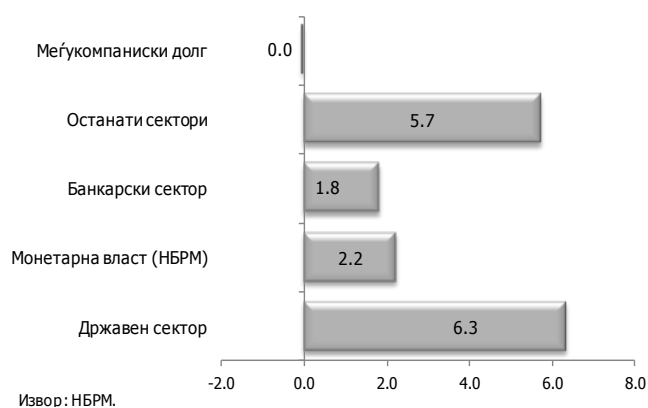
⁴⁶ Во второто тримесечје НБРМ започна со склучување репо и обратни репо-трансакции. При склучувањето на репо-трансакциите, се создаваат обврски (класифицирани под категоријата заеми) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето обратни репо-договори, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРМ врши истовремено врзано склучување репо и обратни репо-договори, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи истовремено се склучуваат, на нето-основа овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските, и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

Придонес во кварталната промена на бруто долгот,
по сектори (во п.п.)

Извор: НБРМ.

меѓукомпанискиот долг, заради намалените обврски на еден капацитет во слободната економска зона. Од друга страна, долгот на останатите сектори во економијата и на државата се зголеми на квартална основа, спротивно на динамиката карактеристична за претходното тримесечје. Имено, во рамки на **останатите сектори**, беше забележана повисока задолженост врз основа на краткорочни трговски кредити, при понатамошен раст на задолжувањето преку долгорочни заеми. Притоа, зголеменото задолжување во овој сегмент е условено од порастот на долгот на нефинансиските трговски друштва⁴⁷. Истовремено, зголемениот бруто-долг на **државата** произлегува од повисоките обврски врз основа на долгорочни заеми, чиешто влијание е во голем дел неутрализирано од намалената вредност на долгот врз основа на издадени еврообврзници, заради падот на цените по коишто тие котираат на меѓународните пазари.

Пониската задолженост на јавниот сектор на квартална основа има малку позначителен придонес од долгот на приватниот сектор, односно објаснува 53,2% од кварталниот пад на бруто надворешниот долг. Анализирано од аспект на рочноста, намалувањето на вкупниот бруто-долг произлегува од понискиот краткорочен долг, додека задолжувањето на долг рок придонесува за пораст на вкупниот долг.

Придонес во годишната промена на бруто долгот,
по сектори (во п.п.)

Извор: НБРМ.

Анализата на годишна основа покажува раст на бруто надворешниот долг во третиот квартал во износ од 639,4 милиони евра, или 16%. Најголем дел од растот на задолженоста е создаден врз основа на зголеменото долгорочно задолжување на **државата** кај ММФ и на повисоките обврски на **останатите сектори**, коишто главно се однесуваат на краткорочни трговски кредити и долгорочни заеми на нефинансиските трговски друштва. Долгот на **монетарната власт** претставува дополнителен фактор за порастот на бруто надворешниот долг, што се должи на зголемените обврски врз основа на репо-трансакции, коишто НБРМ започна да ги

⁴⁷ НБРМ започна да објавува податоци за бруто надворешниот долг на останатите сектори во економијата по сегменти. Така, на 30.09.2011 година, состојбата на долгот на нефинансиските трговски друштва, небанкарските финансиски друштва и домаќинствата и непрофитните институции коишто му даваат услуги на секторот „домаќинства“ претставува 96,7%, 3% и 0,3%, соодветно, од бруто надворешниот долг на останатите сектори во економијата.

Показатели на надворешната задолженост	Солвентност			
	Сервисирање на камата/Извоз на стоки и услуги и други приливи	Бруто долг/Извоз на стоки и услуги и други приливи	Бруто долг/БДП	Сервисирање на долгот/Извоз на стоки и услуги и други приливи
	во %			
31.12.2004	2.24	120.1	49.3	11.5
31.12.2005	2.33	128.5	56.3	9.7
31.12.2006	2.88	109.8	51.8	18.2
31.12.2007	2.38	102.3	53.2	16.6
31.03.2008	2.30	87.5	47.9	8.8
30.06.2008	2.30	93.6	51.2	8.8
30.09.2008	2.30	100.7	55.1	8.8
31.12.2008	2.30	101.1	55.3	8.8
31.03.2009	2.10	102.3	52.9	10.2
30.06.2009	2.10	101.1	52.2	10.2
30.09.2009	2.10	111.7	57.7	10.2
31.12.2009	2.10	113.3	58.5	10.2
31.03.2010	2.79	114.3	57.0	12.0
30.06.2010	2.79	120.1	59.9	12.0
30.09.2010	2.79	117.8	58.8	12.0
31.12.2010	2.79	122.2	61.0	12.0
31.03.2011	2.75	126.9	64.0	14.2
30.06.2011	2.75	130.2	65.7	14.2
30.09.2011	2.75	129.7	65.5	14.2
Критериум за умерена задолженост	12 - 20%	165 - 275%	30 - 50%	18 - 30%

*Критериумот за умерена задолженост е земен според методологијата на Светската банка за изработка на показатели на задолженост, којашто подразбира користење на тригодишни подвижни просеци на БДП и извозот на стоки и услуги и други приливи, како именители во пресметката на показателите. Податоците за 2011 година се според проекцијата на билансот на плаќања во октомври 2011 година.

Извор:НБРМ.

Показатели на надворешната задолженост	Ликвидност		
	Девизни резерви/Краткорочен долг	Девизни резерви/Краткорочен долг, резидуално доспевање*	Краткорочен долг/Вкупен долг
	сооднос	сооднос	во %
31.12.2004	1.14	0.89	30.3
31.12.2005	1.67	1.04	26.7
31.12.2006	1.95	1.34	29.0
31.12.2007	1.35	1.08	39.8
31.03.2008	1.51	1.03	35.1
30.06.2008	1.39	1.06	36.4
30.09.2008	1.35	1.04	38.1
31.12.2008	1.29	0.95	35.2
31.03.2009	1.03	0.78	36.0
30.06.2009	1.07	0.79	33.2
30.09.2009	1.26	0.93	32.5
31.12.2009	1.29	0.94	32.9
31.03.2010	1.33	0.90	31.2
30.06.2010	1.32	0.97	31.9
30.09.2010	1.36	0.92	31.3
31.12.2010	1.29	0.89	32.1
31.03.2011	1.42	0.98	29.6
30.06.2011	1.24	0.89	31.9
30.09.2011	1.27	0.92	31.5
Критериум	1.00		

Изработено во согласност со "External debt statistics: Guide for compilers and users", издаден од страна на ММФ.

*Според Greenspan-Guidotti правилото, потребно е земјата да одржува целосна покриеност на краткорочниот долг (резидуално доспевање) со девизни резерви.

Извор:НБРМ.

склучува во второто тримесечје од годината. Задолжувањето на **банките**, исто така, имаше ефект врз зголемувањето на состојбата на долгот, при што е забележано зголемено долгорочно задолжување преку заеми (од кои 46,1% претставуваат кредитни линии од матичните банки). Тоа беше делумно неутрализирано од намалувањето на обврските врз основа на краткорочни заеми. Истовремено, беше прекинат трендот на годишен пораст на **меѓукомпанискиот долг**, којшто на крајот на третиот квартал е незначително понизок во споредба со 30.09.2010 година. *Од аспект на должничката секторска структура*, задолжувањето на јавниот сектор објаснува позначителен дел (60,6%) од годишната промена на долгот, додека *од аспект на рочноста*, поголем придонес (од 66,8%) има растот на долгорочните обврски.

Показателите за солвентност на бруто надворешниот долг, пресметани според методологијата на Светската банка⁴⁸, укажуваат на годишен раст на надворешното задолжување. Поради ниската споредбена основа кај речиси сите показатели (просекот е врз основа на 2009 и 2010 година кога економијата и извозот беа погодени од финансиската криза), овие знаци треба да се толкуваат со одредена резерва. Во услови на позасилен раст на бруто-долгот во однос на растот на тригодишниот просек на извозот на стоки и услуги и номиналниот БДП, показателите **бруто-долг/извоз на стоки и услуги** и **бруто-долг/БДП** бележат влошување на годишна основа од 11,9 и 6,7 п.п., соодветно. Помала негативна промена (од 2,3 п.п.) беше забележана кај **соодносот меѓу сервисирањето на долгот и извозот на стоки и услуги**, додека кај показателот за **учеството на отплатите на камата во извозот на стоки и услуги** имаше мало подобрување. *Генерално, споредбата во однос на критериумите за задолженост покажува дека нашата земја според три критериуми спаѓа во групата на помалку задолжени земји, а единствено според учеството на бруто надворешниот долг во БДП е во групата на високо задолжени земји. Показателите за ликвидност исто така укажуваат на*

⁴⁸ Методологијата на Светската банка подразбира користење тригодишни подвижни просеци на БДП и на извозот на стоки и услуги и други приливи (во коишто се опфатени: приливите врз основа на доход од инвестиции, надомест од вработени и дознаки), како именители во пресметката на показателите. Оваа методологија дефинира и критериуми на задолженост, како референтни вредности за степенот на задолженост.

зголемена задолженост во странство. Покриеноста на краткорочниот долг со девизните резерви е пониска за 6,5%, но сепак резервите и понатаму обезбедуваат повеќе од доволна (целосна) покриеност на краткорочниот долг.⁴⁹ Краткорочниот долг претставува околу една третина од вкупниот надворешен долг и бележи мал годишен раст (од 0,3 п.п.).

1.6. Инфлација

Сезонскиот раст на цените на храната, а во помала мера и растот на цените на енергијата придонесоа за пораст на цените во четвртото тримесечје на 2011 година. Притоа, во овој период беа преземени домашни мерки за намалување на притисокот врз инфлацијата од одредени основни прехранбени производи, што придонесе за неутрализирање и мал квартален раст на цените. Годишната стапка на инфлација сè уште забавува, а просечната инфлација за 2011 година се сведе во очекуваните рамки (3,9%). Во отсуство на притисоци од домашната побарувачка, растот на долгорочната компонента на инфлацијата во последниот квартал дополнително забави, а во просек за целата 2011 година се одржуваше на стабилно ниво од околу 1%. Надолжниот тренд кај цените на домашните производители и трошоците за труд по единица производ упатуваат на намалени инфлациски притисоци од овие фактори во наредниот период. За тој период се очекува поумерена динамика на општото ниво на цените во однос на растот во 2011 година.

Извор: ММФ - цени на примарни производи (IMF Primary Commodity Prices).

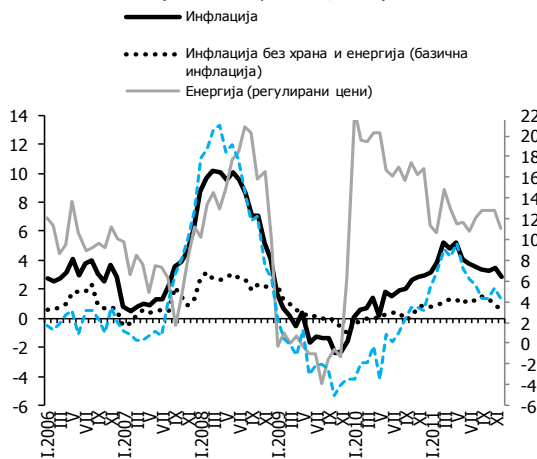
Движењето на инфлацијата во последниот квартал од годината беше условено главно од сезонски фактори, но на големината на промената влијание имаа и одредени даночни промени. Имено, кварталниот раст од 0,5% на домашните цени во последното тримесечје во најголем дел произлегува од повисоките цени на храната. Во тие рамки, најголем е растот на цената на свежиот зеленчук од 17,9% (2,9% сезонски прилагодено), којшто делумно беше неутрализиран од падот на цената на свежото овошје, како и од пониската цена на мастите поради измените во стапката на ДДВ за овие производи⁵⁰. Помал придонес за кварталната инфлација имаа цените на енергијата, со раст

⁴⁹ Со исклучување на репо-трансакциите, покриеноста на краткорочниот долг со девизните резерви изнесува 1,35.

⁵⁰ Со најновите измени и дополнувања на Законот за ДДВ од 03.10.2011 година, беше воведена повластена стапка на ДДВ од 5% за увозот и прометот на суровото масло за производство на храна за човечка исхрана. Ваквата измена придонесе за намалување на малопродажната цена на маслото за јадење во овој квартал.

Инфлација и цени на храната и енергијата (годишни промени, во %)

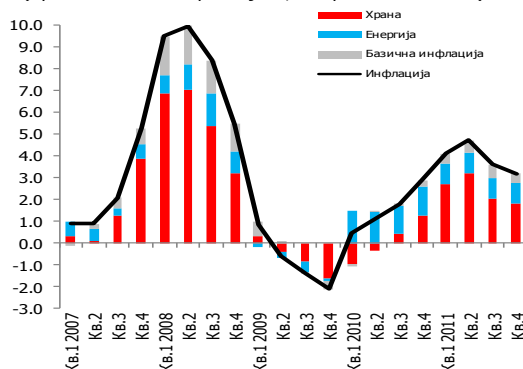
Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Странски ефективни* и домашни цени на храна

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондерирани збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на РМ.
 Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРМ.

Променлива (храна и енергија) и долгорочна компонента на инфлацијата (придонеси кон инфлацијата, во процентни поени)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

од 1,3%, поради повисоките цени на горивата (2,7%) и на централното греење⁵¹.

И покрај малиот квартален раст на цените, **годишната инфлација продолжи да забавува и се сведе на 3,2%** (3,6% во третото тримесечје). Во истиот период, странската ефективна инфлација бележи забрзување на годишна основа, и тоа од 4,3% во третото тримесечје, на 5,0%. **Забавувањето на домашната инфлација произлезе од намалениот придонес на цените на храната**, што во целост се објаснува со пониските цени на мастите (раст од 1,7%, наспроти 22,7% во претходното тримесечје). Истовремено, забавува и годишниот раст на странските ефективни цени на храната, но со послаба динамика (раст од 6%, наспроти 6,7% во претходното тримесечје). При стабилен годишен раст на цените на нафтените деривати, **придонесот на цените на енергијата во вкупната годишна инфлација е сè уште непроменет**, и покрај порастот на цените на топлинската енергија, што се објаснува со нивното мало учество во инфлацискиот индекс.

Домашната побарувачка и натаму не создава притисоци за раст на инфлацијата⁵². Ова се согледува преку движењето на базичната инфлација (ценовна компонента без храна и енергија), којашто во последното тримесечје изнесува 0,9% на годишна основа и во споредба со претходниот квартал е пониска за 0,4 процентни поени. Забавувањето на долгорочната компонента на инфлацијата се должи пред сè на намалениот придонес на цените на комунално-станбените услуги и средствата за хигиена, поради споредбената основа.

⁵¹ Регулаторната комисија за енергетика на 31.10.2011 година донесе одлука за зголемување на цената на топлинската енергија за 8,3%, во просек, важечка од 01.11.2011 година. Ваквата промена предизвика квартален пораст на цените во категоријата „греење и услуги“ за 2,3% во четвртиот квартал.

⁵² Оценките на НБРМ покажуваат дека домашното производство сè уште е под потенцијалното ниво (негативен произведен јаз).

Одделни категории цени

	(годишни промени, во %)						(придонеси кон годишните промени, во п.п.)					
	2010	2011				2011	2010	2011				2011
		Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	
Индекс на потрошувачки цени - вкупно	1.6	4.1	4.7	3.6	3.2	3.9	1.6	4.1	4.7	3.6	3.2	3.9
Храна	0.3	7.1	8.4	5.4	4.7	6.4	0.1	2.7	3.2	2.0	1.8	2.4
Свежа храна	-0.9	4.6	6.7	2.0	3.1	4.1	-0.2	0.8	1.2	0.3	0.5	0.7
Преработена храна	1.3	8.5	9.9	8.4	6.3	8.3	0.3	1.7	2.0	1.8	1.3	1.7
Енергија	11.2	7.1	6.9	6.8	7.0	6.9	1.4	0.9	0.9	0.9	1.0	0.9
Нафтни деривати	19.3	18.4	10.9	12.0	12.2	13.4	0.6	0.6	0.4	0.4	0.5	0.5
Електрична енергија	9.8	1.8	5.4	5.4	5.4	4.5	0.6	0.1	0.4	0.4	0.4	0.3
Топлинска енергија за греење	6.5	6.3	5.7	4.2	5.0	5.3	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2
Храна и енергија (волатилни цени)	2.9	7.1	8.0	5.7	5.3	6.5	1.5	3.6	4.1	3.0	2.7	3.4
Базична инфлација (без храна и енергија)	0.2	1.0	1.2	1.3	0.9	1.1	0.1	0.5	0.6	0.6	0.5	0.5

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Инфлација и цени на производителите на индустриски производи (годишни стапки на раст, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Во четвртото тримесечје, цените на производителите на индустриски производи забележаа минимален квартален раст од 0,2% (раст од 2,7% според сезонски прилагодените податоци), без позначителни придвижувања по одделни категории на производи. На годишна основа, продолжи забавувањето на нивниот раст, којшто се сведе на 9,5% (10,2% во претходното тримесечје). Цените на нафтените деривати, прехранбените производи и електричната енергија во најголем дел го објаснуваат остварениот пораст. Движењето на производствените цени коишто влијаат врз домашната компонента на инфлацијата⁵³ упатуваат на намалени инфлационски притисоци во наредниот период (стабилизирање на квартална основа и забавена динамика на раст на годишна основа од 11,2%).

Фактори коишто влијаат врз потрошувачките цени (индекси, 2005=100)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Се очекува дека и надолниот тренд кај трошоците за труд по единица производ ќе има потенцијален надолен ефект врз движењето на потрошувачките цени. Во третото тримесечје на 2011 година, овие трошоци се сè уште непроменети, а втор квартал по ред бележат пад на годишна основа.

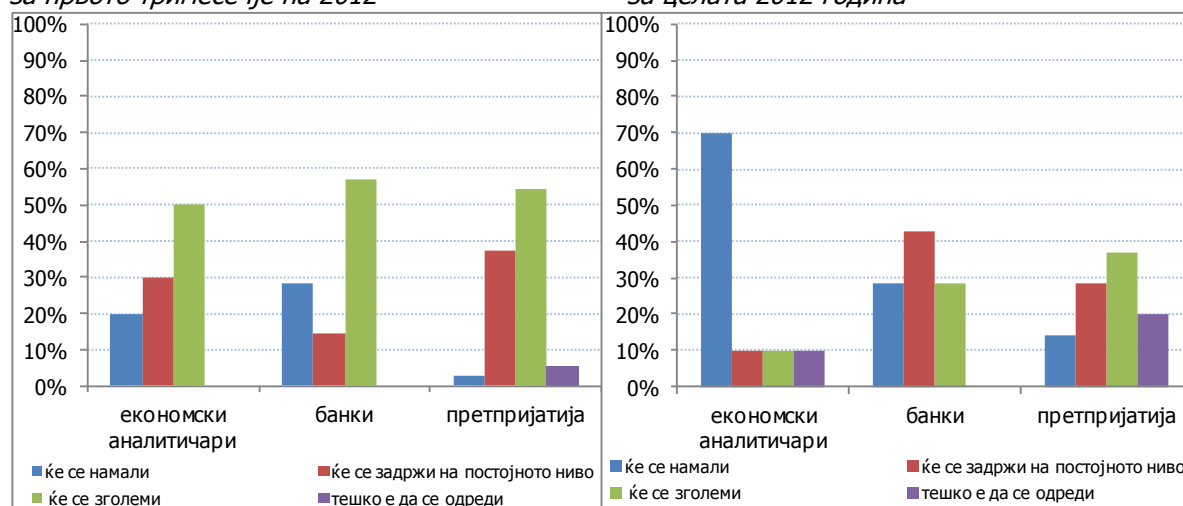
Од јануари 2012 година цените на струјата и парното се зголемени, согласно со движењето на светските цени на енергијата. Сепак, во 2012 година се очекува поумерен раст на општото ценовно ниво, а ваквата оценка се заснова врз очекувањата за исцрпување на притисоците од светските цени на храната и суровата нафта, забавување на странската инфлација и послаб раст на домашната економија.

⁵³ Производи за широка потрошувачка (трајни и нетрајни) и енергијата.

Прилог 4: Инфлациските очекувања на економските субјекти во Република Македонија

Според Анкетата за инфлациските очекувања спроведена во јануари 2012 година⁵⁴, очекувањата за инфлацијата во наредниот период упатуваат на пораст на стапката на инфлација. Имено, најголем дел од испитаниците (53,8%) очекуваат годишната стапка на инфлација на крајот на првото тримесечје на 2012 година да биде повисока во однос на остварената стапка на инфлација од 2,8% во декември 2011 година. Една третина од испитаниците (32,7%) сметаат дека инфлацијата ќе се задржи на постојното ниво, а помал дел (9,6%) очекуваат нејзино намалување⁵⁵. Од аспект на одделни групи испитаници, повеќе од половината (54%) од анкетираниите **претпријатија** имаат очекувања за повисока инфлација, помал дел (37%) имаат очекувања за стабилна инфлација, додека само 3% сметаат дека инфлацијата ќе биде пониска. Најголем дел од анкетираниите **банки** имаат очекувања за повисока инфлација (57%), додека останатите одговори упатуваат на очекувања за пониска (28,6%) и стабилна инфлација (14,3%). Слични очекувања имаат и **аналитичарите**, кај кои најзастапени се очекувањата за повисока инфлација од остварената во декември (50%), додека 30% очекуваат стабилизирање на инфлацијата, а 20% очекуваат нејзино намалување. Притоа, врз основа на одговорите на економските субјекти, во март 2012 година очекуваната годишна стапка на инфлација изнесува околу 3%.

Распределба на одговорите за очекувањата за инфлацијата по групи испитаници за првото тримесечје на 2012

Извор: НБРМ, Анкета за инфлациските очекувања.

Во однос на целата 2012 година, одговорите на испитаниците упатуваат на приближно подеднаква распределеност на очекувањата за инфлацијата кај испитаниците. Имено, очекувањата за пониска и стабилна инфлација имаат подеднаква процентуална застапеност од по 27%, а 31% од испитаниците очекуваат дека инфлацијата ќе се зголеми во однос на просечната стапка на инфлација за 2011 година (3,9%)⁵⁶. Анализирани по групи на испитаници, 37,1% од анкетираниите **претпријатија** очекуваат зголемување на

⁵⁴ Анкетата имаше респонзивност од 71%, односно на анкетата одговорија 52 од 73 испитаници. Гледано по групи испитаници, кај банките респонзивноста е 100%, потоа следуваат економските аналитичари со 76,9% и претпријатијата со 60,0%.

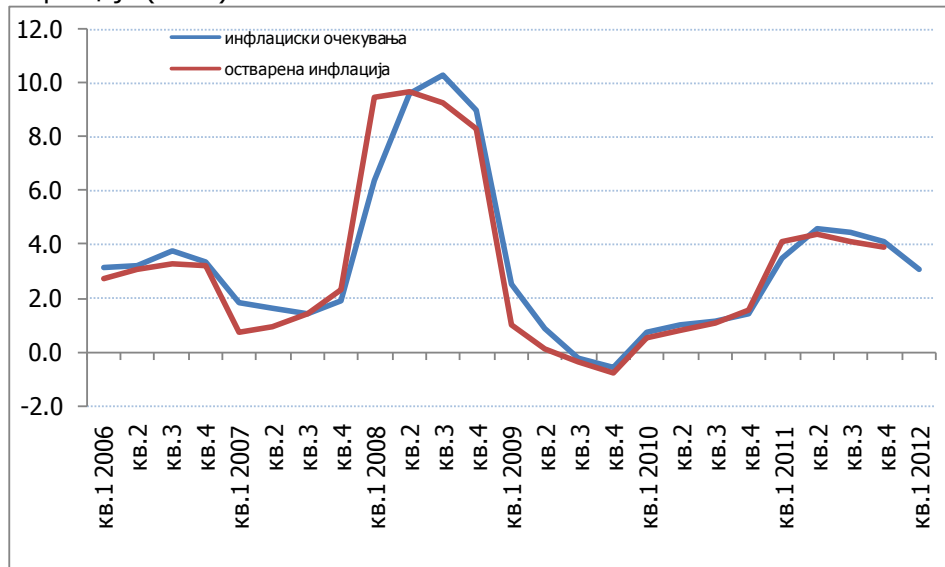
⁵⁵ Процентот којшто преостанува до 100%, во целиот тек на текстот, се однесува на испитаниците кои се изјасниле за опцијата „тешко е да се одреди“.

⁵⁶ Процентот којшто преостанува до 100%, во целиот тек на текстот, се однесува на испитаниците кои се изјасниле за опцијата „тешко е да се одреди“.

стапката на инфлација, 28,6% очекуваат таа да се задржи, додека 14,3% очекуваат намалување. Кај очекувањата на анкетираниите **банки** најзастапени се одговорите за стабилна инфлација (42,9%), а преостанатиот дел е подеднакво поделен помеѓу очекувањата за намалување и зголемување на инфлацијата (по 28,6%). Кај **аналитичарите** преовладуваат очекувањата за пониска инфлација во 2012 година (60% од испитаниците), 20% очекуваат нејзино зголемување, а само 10% нејзино стабилизирање. *Просечната очекувана стапка на инфлација во 2012 година, врз основа на одговорите на анкетираниите економски субјекти, изнесува околу 3,5%, што претставува надолно прилагодување на очекувањата за инфлацијата во однос на претходната анкета (околу 3,9%).*

Очекувања за просечната стапка на инфлација за целата година и остварена просечна збирна инфлација (во %)

Извор: НБРМ, Анкета за инфлациските очекувања и ДЗС.

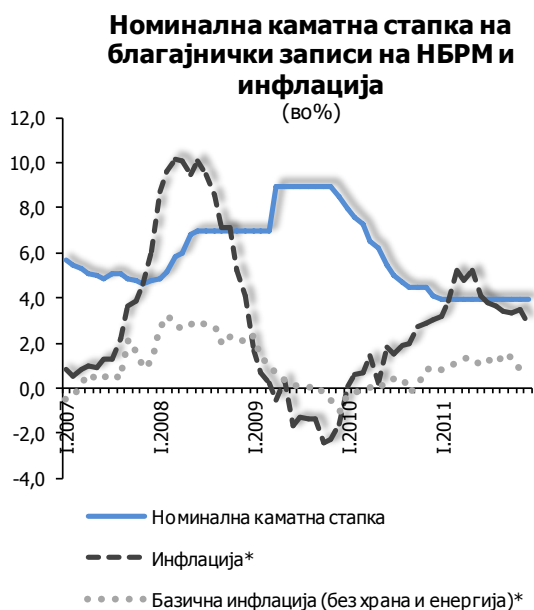
Одговорите на испитаниците посочуваат на неизвесноста околу придвижувањето на ЕУ кон фискална унија, што доведува до слабеење на еврото, потоа на зголемувањето на регулираните цени на електричната енергија, парното греење и на нафтените деривати, како и на очекувањата за забавување на домашната и на глобалната економска активност, како на главни фактори коишто придонесле за формирање на инфлациските очекувања на економските субјекти.

II. Монетарна политика

Во текот на четвртиот квартал на 2011 година, НБРМ ја задржа основната каматна стапка непроменета на нивото од 4%, коешто беше поставено во декември 2010 година. На ваква монетарна поставеност укажаа остварените и очекувани идни трендови кај клучните макроекономски варијабли, како и присуството на зголемени ризици за анализираниот и за следниот период. Така, остварената годишна стапка на инфлација во четвртиот квартал беше во рамки на последните макроекономски проекции на НБРМ. Согласно со очекувањата, растот на домашната економска активност во третиот квартал забави, иако забавувањето беше со малку поголем интензитет од очекуваниот. Од друга страна, големата неизвесност поврзана со развојот на должничката криза во евро-зоната и непредвидливоста на последиците за македонската економија беа

карактеристика на речиси целиот квартал, што наметна потреба од голема внимателност на монетарната политика. Слични беа и движењата на девизниот пазар, каде што во текот на кварталот имаше променлива динамика на девизните приливи. Притоа, во декември НБРМ оствари неочекувано висок нето-откуп на девизни средства. Дел од движењата во декември може да се објаснат со зголемената неизвесност околу иднината на еврото пред Самитот на ЕУ (во првата декада на декември), што се одрази со привремено зголемена побарувачка на денари и високи девизни приливи на менувачкиот и на девизниот пазар. Ваквите движења, заедно со заемите на државата од странство и приливите врз основа на директни инвестиции, поволно се одразија на бруто девизните резерви, коишто на крајот на 2011 година беа значително повисоки од проектираните, обезбедувајќи цврста поткрепа на стратегијата на „де факто“ фиксен девизен курс. Согласно со сегашните оценки, и во следниот период се очекува дека амбиентот на спроведување на монетарната политика ќе биде главно поволен. Сепак, ризиците и натаму се присутни и тие сè уште се поврзани со ефикасноста во справувањето со должничката криза во евро-зоната и ризикот од побавно закрепнување на глобалната економија од очекуваното.

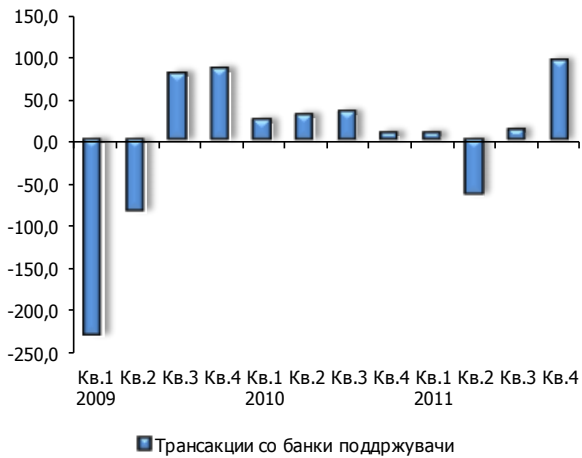
*Теко вен месец во однос на истиот месец од претходната година.
Извор: ДЗС и НБРМ.

Во текот на последниот квартал на 2011 година, НБРМ ја задржа истата основна каматна стапка од 4%, во услови на главно позитивни поместувања кај клучните макроекономски параметри, од една страна, и зголемена неизвесност и ризици коишто доаѓаа од глобалната економија, од друга страна. Така, во четвртиот квартал беше остварена просечна годишна стапка на инфлација од 3,2%, што е во рамки на последните проекции на НБРМ за раст на цените од 3,4% во последниот квартал. Базичната стапка на инфлација, којашто го исклучува ефектот од цените на храната и на енергијата, во четвртиот квартал забави и изнесуваше 0,9%, во просек, на годишна основа. Во согласност со последните проекции на НБРМ, економската активност во третиот квартал продолжи да расте на годишна основа со забавено темпо, но забавувањето на растот беше со поголем интензитет од очекуваниот. На девизниот пазар, движењата во последниот квартал беа претежно стабилни, иако со променлива динамика во текот на кварталот. Така, во октомври, НБРМ оствари мал нето-откуп на девизи на девизниот пазар, но во ноември воопшто не оствари интервенции со банките-подржувачи. Ваквите поместувања се остваруваа во услови на зголемена неизвесност и ризици поврзани со должничката криза во евро-зоната. Имено, ова беше период на зајакнати шпекулации за ескалација на должничката криза и неизвесност во однос на иднината на евро-зоната, коишто кулминираа во првата декада на декември непосредно пред Самитот на ЕУ, но во периодот потоа состојбата

Интервенции на НБРМ на девизниот пазар

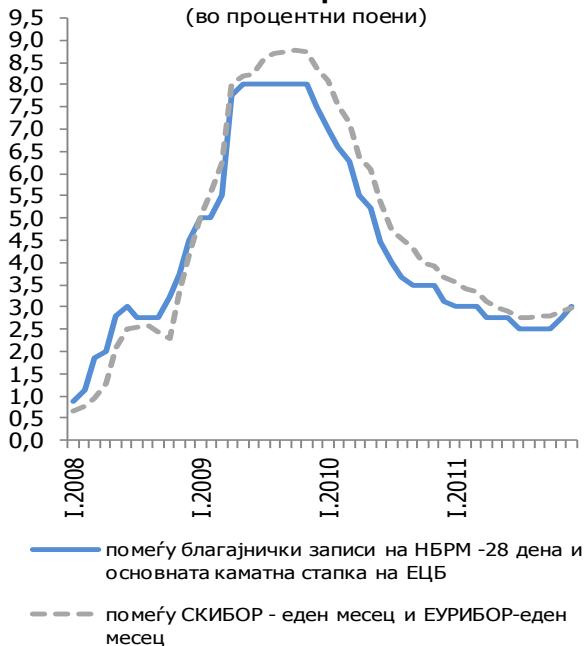
(во милиони евра)

Извор: НБРМ.

Каматен распон

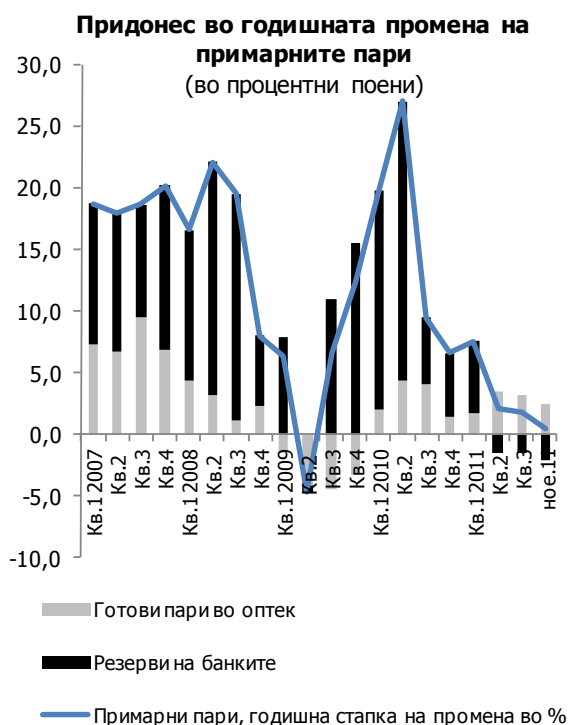
(во процентни поени)

Извор: НБРМ, ЕЦБ (www.ecb.int) и Централната банка на Холандија (www.statistics.dnb.nl).

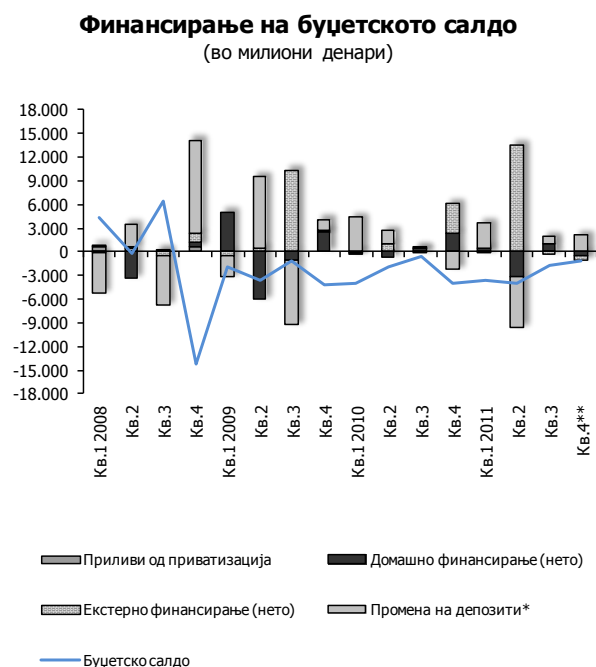
се стабилизира. Последиците од ваквите случувања во македонската економија се одразија преку привремено зголемување на побарувачката за денари од почетокот на декември, што доведе до високи девизни приливи на менувачкиот и на девизниот пазар. Во вакви услови и при остварени приливи врз основа на СДИ, НБРМ во декември оствари висок нето-откуп на девизи на девизниот пазар. За целиот квартал остварениот нето-откуп на девизни средства од страна на НБРМ изнесуваше 94 милиони евра, што овозможи раст на девизните резерви поголем од очекувањата на НБРМ. Следствено, 2011 година беше завршена со значително поповолна позиција на девизните резерви од очекуваната, што дава поддршка на кредибилитетот на стратегијата на фиксен девизен курс и во следниот период. Сепак, сè уште постојат ризиците поврзани со европската должничка криза, а со тоа и потребата од внимателно следење на состојбите со цел навремено да се реагира за успешно остварување на крајните и посредните монетарни цели.

Согласно со зголемените надолни ризици поврзани со економските перспективи на евро-зоната во следниот период, при истовремено согледување дека инфлациските притисоци на среден рок се контролирани, **промените во основната каматна стапка на ЕЦБ во последниот квартал придонесоа за олабавување на монетарните услови во евро-зоната.** Така, во текот на кварталот, ЕЦБ во два наврати (на 03.11.2011 година и на 08.12.2011 година) изврши намалување на основната каматна стапка за по 0,25 процентни поени, соодветно, со што во декември таа повторно се сведе на историски најниското ниво од 1%. Намалувањето на основната каматна стапка од страна на ЕЦБ, во услови на непроменета каматна стапка на НБРМ, доведе до проширување на каматниот распон помеѓу основните каматни стапки на НБРМ и на ЕЦБ, којшто во декември 2011 година изнесуваше 3 процентни поени, наспроти 2,5 процентни поени во септември. Промената во поставеноста на монетарната политика на ЕЦБ беше следена од финансиските пазари, при што динамиката на ЕУРИБОР, од сите рочности, бележеше намалување во текот на ноември и декември. На домашниот финансиски пазар, кај СКИБОР⁵⁷ беа забележани претежно стабилни движења. Во вакви услови, во декември каматниот распон помеѓу едномесечниот

⁵⁷ Меѓубанкарска каматна стапка за денарските депозити, пресметана од котациите на референтните банки.

Извор: НБРМ.

* Позитивна промена - повлекување депозити; негативна промена - кумулирање депозити.

** Се однесува на октомври и ноември 2011 година.

Извор: Министерство за финансии на Република Македонија

СКИБОР и едномесечниот ЕУРИБОР изнесуваше 3 процентни поени, наспроти 2,8 процентни поени во септември. Проширувањето на каматниот распон помеѓу домашните и европските каматни стапки доаѓа по трендот на негово стеснување во претходните два квартала (заради затегнувањето на монетарната политика од страна на ЕЦБ во април и во јули). Ваквите промени упатуваат на потенцијално зголемена привлечност на домашните, наспроти странските финансиски инструменти и можни повисоки приливи на девизи чувствителни на камата.

На крајот на четвртиот квартал на 2011 година сметките на банките кај НБРМ⁵⁸ беа повисоки за 4.718 милиони денари на квартална основа. Притоа, во четвртиот квартал на 2011 година, банките издвојуваа во просек 2% над обврската за задолжителна резерва (во денари)⁵⁹, што е речиси на ниво на просекот во третиот квартал. Во четвртиот квартал на 2011 година, вишокот на издвоени ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва не бележи позначителни промени во споредба и со просекот во истиот период од претходната година. Во ноември 2011 година, годишната стапка на раст на примарните пари⁶⁰ изнесуваше 0,5%, наспроти 1,8% колку што изнесуваше на крајот на третиот квартал на 2011 година.

Од аспект на факторите што делуваат врз ликвидноста на банкарскиот сектор, во четвртиот квартал на 2011 година, девизните трансакции на НБРМ со банките-поддржувачи претставуваа главен тек на креирање ликвидни средства во вкупен износ од 5.772 милиона денари. Од друга страна, повлекување ликвидност се изврши преку готовите пари во оптек, коишто забележаа раст од 2.410 милиони денари на квартална основа, како одраз на сезонски повисоката побарувачка на готови пари во декември (пред новогодишните и божиќните празници), како и на зголемената побарувачка на денари во овој месец предизвикана од зголемената неизвесност поврзана со развојот на европската должничка криза. Трансакциите на државата

⁵⁸ Се однесува на денарските сметки на банките, коишто имаат обврска да издвојуваат задолжителна резерва.

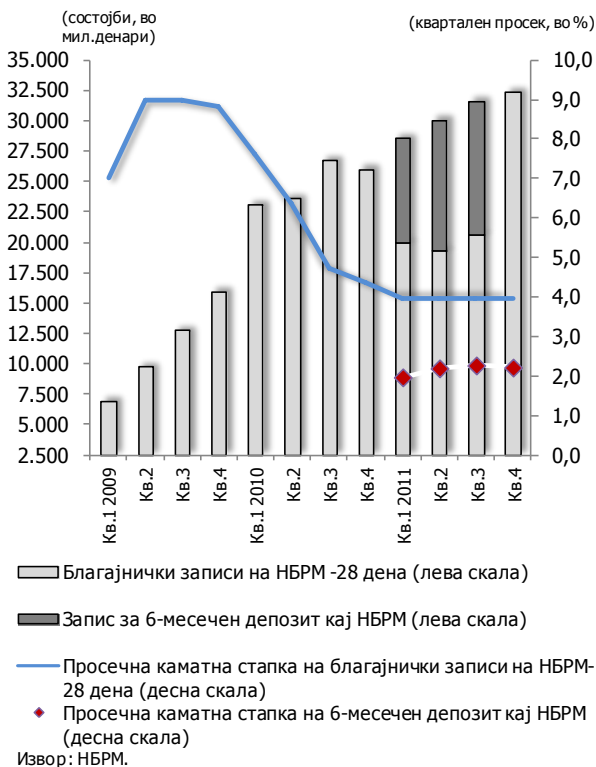
⁵⁹ За период на одржување (исполнување) на обврската за задолжителна резерва на банките се смета периодот од 11. ден во тековниот месец до 10. ден во следниот месец.

⁶⁰ Ја вклучува и задолжителната резерва во девизи.

(денарските депозити на државата и девизните трансакции на НБРМ за сметка на државата) придонесоа за креирање ликвидни средства, со вкупен ликвидносен ефект од 1.628 милиони денари, во чиешто рамки, денарските депозити на државата кај НБРМ придонесоа за повлекување ликвидни средства од 887 милиони денари на збирна основа во четвртиот квартал. Во периодот октомври-ноември 2011 година, во Буџетот на Република Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите) беше остварен дефицит од 1.146 милиони денари.

Монетарни инструменти на НБРМ

Во текот на четвртиот квартал на 2011 година, преку монетарните инструменти на НБРМ (благајничките записи и записот за шестмесечен депозит) на нето-основа беше повлечена ликвидност од вкупно 715 милиони денари. Карактеристично за кварталот е зголемувањето на побарувачката за благајнички записи на НБРМ, при што на аукциите на благајнички записи на НБРМ, банките вкупно побаруваа износ повисок за 13,1% во однос на достасаниот. Следствено, во четвртиот квартал преку благајничките записи беше повлечена вкупна ликвидност од 11.760 милиони денари, од коишто околу 90% беа остварени во октомври. Дел од ваквите поместувања може да се објаснат со промените во макропрudentната рамка на НБРМ⁶¹ од септември 2011 (коишто стапија во сила од октомври 2011 година), коишто придонесоа за пренасочување на инвестициите во запис за шестмесечен депозит на НБРМ во благајнички записи на НБРМ. Така, записот за шестмесечен депозит кај НБРМ на квартална основа претставуваше тек на креирање ликвидни средства во вкупен износ од 11.045 милиони денари, при што веќе на крајот на октомври 2011 година, банките повеќе немаа инвестиции во овој монетарен инструмент. На крајот на декември 2011 година, состојбата на благајничките записи на НБРМ изнесува 32.285 милиони денари.

⁶¹ На 15.09.2011 година НБРМ направи промени во Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките, со коишто се предвидува интегрирано следење на ликвидноста на банките, независно од валутата, преку одржување единствена стапка на ликвидност (наместо дотогашното следење на стапките на ликвидност одделно, за позициите во денари и во девизи). За измените во доменот на управување со ликвидносниот ризик на банките, подетално види во Одлуката за управувањето со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на РМ“ бр. 126/2011 и на www.nbrm.mk).

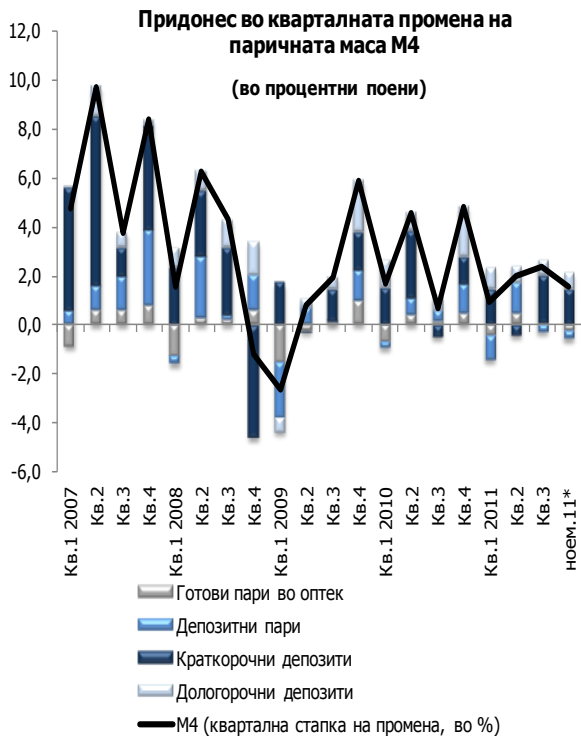

Согласно со постојните трендови и очекувања, амбиентот за спроведување на монетарната политика во следниот период може да се оцени како релативно поволен. Сепак, ризиците сè уште се нагласени и тие главно се поврзани со случувањата на глобален план. Развојот на настаните со должничката криза во евро-зоната сè уште претставува клучен фактор на неизвесност и ризици, како за глобалниот, така и за домашниот макроекономски амбиент. Во вакви услови, НБРМ ќе продолжи внимателно да ги следи состојбите, покажувајќи постојана подготвеност соодветно да реагира, со што би се овозможило натамошно остварување на основните цели.

2.1. Монетарни агрегати

Во текот на третиот квартал на 2011 година беше забележано забрзување на кварталниот раст на најшироката парична маса и на вкупниот депозитен потенцијал на банките. Зајакнатиот раст на депозитите беше остварен во услови на стабилизирање на стапката на квартален раст на депозитите на домаќинствата (остварена идентична стапка на квартален раст како и во претходниот квартал), со што беше прекинат трендот на забавување на растот карактеристичен за претходните два квартала. Ваквата динамика соодветствува со поволните тенденции кај приватните трансфери, реалниот раст на нето-платите на квартална основа и стабилизирањето на стапката на инфлација, како фактори што придонесуваат за зголемување на расположливиот доход на домаќинствата, како и на реалниот принос на штедните влогови. Дел од зголемената склоност за штедење на домаќинствата во третиот квартал може да е поттикнат од обновувањето на тензиите на глобалниот пазар, поврзани со европската должничка криза, што ја зголеми неизвесноста околу идните економски перспективи, повлекувајќи претпазливо планирање на доходот и одложување на дел од потрошувачката. Ова се потврдува преку падот на личната потрошувачка во третиот квартал, што значеше намалена побарувачка на пари за трансакциски цели и следствено, благо намалување на најликвидниот монетарен агрегат М1 на квартална основа. Во третиот квартал, депозитите на претпријатијата остварија раст на квартална основа, по забележаното намалување во претходниот квартал заради исплатата на дивиденда. Растот на штедењето продолжи и во текот на октомври и ноември, при натамошен раст и на депозитите на домаќинствата и на депозитите на претпријатијата. Во следниот период се очекува натамошно проширување на паричната маса, чијшто интензитет сè уште зависи од темпото на закрепнување на домашната економија и движењата во надворешниот сектор.

Во третиот квартал на 2011 година, најшироката парична маса М4 забележа квартален раст од 2,4%, наспроти 2%, колку што изнесуваше растот во претходниот квартал. Растот на најшироката

*Промена ноември 2011/септември 2011 година.
Извор: НБРМ.

парична маса на квартална основа во целост беше предизвикан од зголеменото штедење на приватниот сектор, додека најтесниот и најликвиден монетарен агрегат М1 (готови пари во оптек и депозитни пари) забележа благо намалување на квартална основа за 0,9%. Ваквите движења се спротивни на остварувањата од претходниот квартал, кога монетарниот агрегат М1 имаше најголем придонес кон растот на најшироката парична маса, при незначителен придонес на вкупните депозити. Причините за поместувањата во структурата на растот на М4 може да се најдат во падот на личната потрошувачка во третиот квартал, што се одрази преку намалена побарувачка на пари за трансакциски цели, како и во присуството на вонредни фактори во вториот квартал (високи одливи од депозитните сметки на претпријатијата заради исплата на дивиденда и следствено, умерен квартален раст на вкупните депозити во банкарскиот сектор).

Во третиот квартал, вкупниот депозитен потенцијал на банките⁶² се зголеми за 3,4%, на квартална основа, наспроти растот од 0,4% во вториот квартал. Анализирано од аспект на рочната структура, вкупните краткорочни депозити се зголемија за 3,9% на квартална основа и имаа најголем придонес за растот на вкупниот депозитен потенцијал, што е спротивно на движењата од претходниот квартал кога краткорочните депозити забележаа намалување на квартална основа од 1,3% (во голем дел заради ефектот од исплатата на дивиденда). Растот на долгорочните депозити забави и во третиот квартал изнесуваше 1,6% (7,3% во претходниот квартал). Од аспект на валутната структура, денарските депозити, по умереното намалување во вториот квартал (за 0,9% на квартална основа, главно како ефект од исплатата на дивиденда), во третиот квартал забележаа раст од 5,4% на квартална основа, придонесувајќи со 60% за растот на вкупниот депозитен потенцијал. Девизните депозити продолжија да растат и на квартална основа беа повисоки за 2,2% (1,2% во вториот квартал). Ваквите поместувања во валутната структура на вкупните депозити доведоа до благо намалување на степенот на евроизација⁶³

*Депозити те не вклучуваат депозитни пари.
** Промена ноември 2011/септември 2011 година.
Извор: НБРМ.

⁶² Се однесува на вкупните депозити без депозитните пари. Доколку се вклучат депозитните пари, кварталниот раст на вкупните депозити во третиот квартал на 2011 година изнесува 2,5%, наспроти 1,6% во претходниот квартал.

⁶³ Мерен преку учеството на девизните депозити во вкупните депозити (без депозитните пари).

до 61,1% во септември 2011 година, наспроти 61,8% на крајот на вториот квартал.

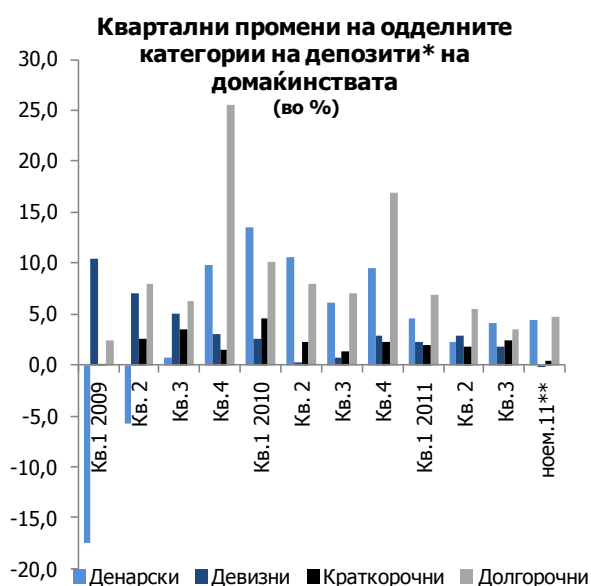
Просечно учество во вкупните депозити*, на квартална основа, во %

	2008				2009				2010				2011			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4**
Вкупни денарски депозити	46,4	45,5	44,8	42,6	39,4	36,7	33,9	35,1	35,7	36,9	36,6	37,9	38,6	38,1	38,4	39,2
Домаќинства	28,4	26,8	25,4	25,7	22,0	19,5	19,0	19,5	21,1	22,4	24,2	25,0	25,9	26,5	26,1	26,9
Претпријатија	16,3	17,2	18,0	15,2	13,8	13,5	10,9	10,9	9,9	9,7	7,7	8,1	8,2	7,1	7,9	8,2
Вкупни девизни депозити	53,6	54,5	55,2	57,4	60,6	63,3	66,1	64,9	64,3	63,1	63,4	62,1	61,4	61,9	61,6	60,8
Домаќинства	39,8	40,5	41,3	43,5	46,9	50,9	53,3	52,3	52,2	50,0	50,3	49,2	48,9	50,1	49,0	48,2
Претпријатија	13,6	13,9	13,7	13,6	12,9	11,5	11,9	11,7	11,2	12,3	12,2	12,1	11,8	11,0	11,8	11,8
Вкупни депозити	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* вкупните депозити и денарските депозити не вклучуваат депозитни пари

** се однесува на октомври и ноември 2011 година.

Извор: НБРМ.

*Денарските депозити не вклучуваат депозитни пари.

** Промена ноември 2011/септември 2011 година.

Извор: НБРМ.

*Денарските депозити не вклучуваат депозитни пари.

** Промена ноември 2011/септември 2011 година.

Извор: НБРМ.

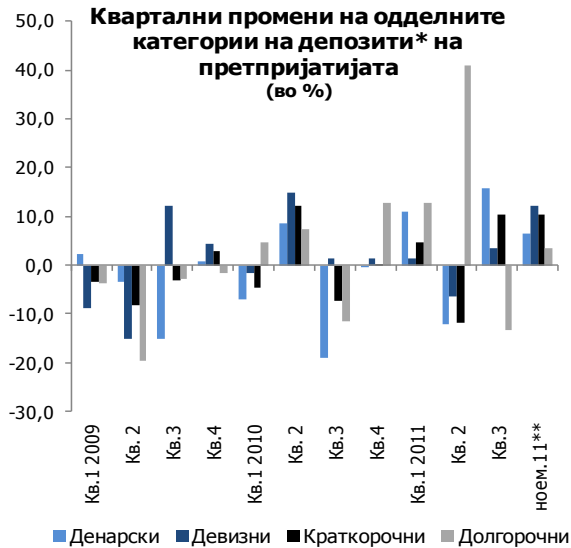

*Нето штедењето е претставено како разлика помеѓу вкупните депозити (без депозитни пари) и вкупните кредити на домаќинствата.

Извор: НБРМ и ДЗС.

Анализирано од аспект на секторската структура, депозитите на домаќинствата (без депозитните пари)⁶⁴ забележаа раст од 2,6% на квартална основа, што е идентична стапка на квартален раст како и во претходниот квартал. Со тоа беше прекинат трендот на забавување на растот на депозитите на домаќинствата карактеристичен за првата половина на годината. Стабилизирањето на кварталниот раст беше проследено и со поволни тенденции во валутната структура на вкупниот депозитен потенцијал на домаќинствата. Така, денарските депозити се зголемија за 4,1% на квартална основа (2,2% во претходниот квартал), придонесувајќи со 54% во растот на вкупните депозити, што е речиси двојно поголем придонес во споредба со претходниот квартал. Од друга страна, стапката на раст на девизните депозити забави и од 2,8% во вториот квартал се сведе на 1,8% во третиот квартал. Од аспект на рочната структура, околу 70% од новото штедење на домаќинствата во третиот квартал беше распределено во форма на депозити на краток рок. Со тоа краткорочните депозити ја задржаа и дополнително ја зајакнаа својата позначајна позиција во креирањето на новата депозитна база на домаќинствата. Во третиот квартал, кварталните стапки на раст на краткорочните и на долгорочните депозити на домаќинствата изнесуваа 2,4% и 3,5%, соодветно, наспроти 1,8% и 5,5%, соодветно, во претходниот квартал.

⁶⁴ Со вклучени депозитни пари, кварталната стапка на раст на вкупните депозити на домаќинствата изнесува 2,1% во третиот квартал на 2011 година, наспроти 3,2% во претходниот квартал.

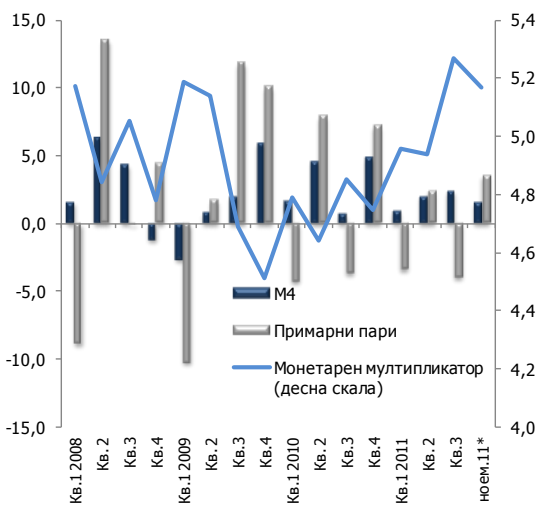

*Денарските депозити не вклучуваат депозитни пари.
** Промена ноември 2011/септември 2011 година.
Извор: НБРМ.

*Нето штедењето е претставено како разлика помеѓу вкупните депозити (без депозитни пари) и вкупните кредити на претпријатијата
Извор: НБРМ и ДЗС.

Компоненти на монетарен мултипликатор на М4 (квартални промени, во %)

*Промена ноември 2011/септември 2011 година.
Извор: НБРМ.

Во третиот квартал на 2011 година, вкупните депозити на претпријатијата⁶⁵ се зголемија за 8,3% на квартална основа. Дел од високата стапка на квартален раст се објаснува со пониската споредбена основа од претходниот квартал, кога заради исплата на дивиденда беа забележани високи одливи од депозитните сметки на претпријатијата, што услови пад на вкупните депозити на претпријатијата на квартална основа од 8,7%. Искрпувањето на ефектот од овој вонреден фактор доведе до промена во структурата на растот на вкупните депозити на претпријатијата, во споредба со претходниот квартал. Така, долгорочните депозити беа единствената категорија со позитивна промена во вториот квартал, додека во третиот квартал забележаа намалување на квартална основа за 13,4%. Краткорочните депозити пак се зголемија за 10,4%, наспроти падот од 11,8% во претходниот квартал. Од аспект на валутната структура, растот на вкупните депозити на претпријатијата во третиот квартал беше предизвикан најмногу од депозитите во домашна валута (со придонес од 75% во кварталниот раст), коишто на квартална основа беа повисоки за 15,7% (намалување од 12% во претходниот квартал). Кварталната стапка на раст на девизните депозити на претпријатијата изнесуваше 3,4%, наспроти падот од 6,4% во вториот квартал.

Растот на најшироката парична маса во третиот квартал беше остварен при умерено зајакнување на монетарната мултипликација, во споредба со претходниот квартал. **Во септември 2011 година, монетарниот мултипликатор на најшироката парична маса М4 изнесуваше 5,3, наспроти 4,9, колку што изнесуваше на крајот на вториот квартал.**

Анализирано на годишна основа, растот на најшироката парична маса М4 во септември 2011 година изнесува 10,5% (8,6% во јуни), што е повеќе од двојно поголем во споредба со растот на номиналниот БДП во третиот квартал. Во вакви услови, стапката на монетизација, мерена преку учеството на паричната маса во БДП, зајакна и изнесува 55% во третиот квартал, наспроти 54,3% во претходниот квартал. Структурната анализа на најшироката парична

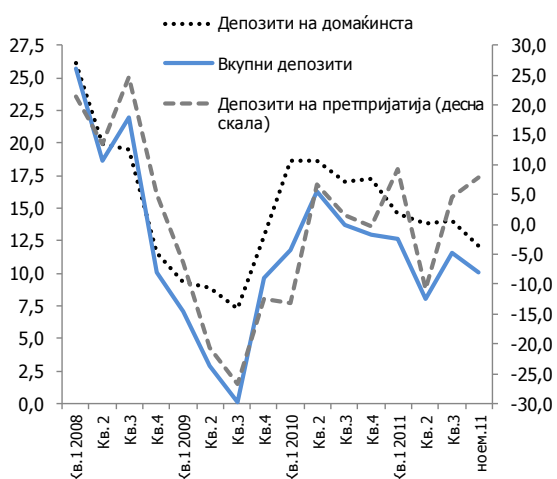
⁶⁵ Се однесува на вкупните депозити без депозитните пари. Со вклучени депозитни пари, забележан е квартален раст од 4,6%, наспроти падот од 2,8% во претходниот квартал.

Парична маса М4 и номинален БДП

Годишни стапки на промена*, во %

*Се однесува на вкупни депозити без депозитни пари.
Извор: НБРМ.

маса М4 покажува забавување на годишната стапка на раст на монетарниот агрегат М1 на 6,9% (10,4% во јуни), што делумно беше надоместено со забрзувањето на стапката на раст на вкупните депозити (без депозитните пари⁶⁶) на 11,6% во септември (8,1% во јуни). Годишниот раст на вкупните депозити (без депозитните пари) беше предизвикан претежно од растот на депозитите на домаќинствата од 14,1% во септември (13,8% во јуни), при истовремен раст на депозитите на претпријатијата од 4,6% на годишна основа (наспроти падот од 10,8% во јуни).

Најновите податоци за октомври и ноември покажуваат натамошен раст на најшироката парична маса М4, но со забавена динамика, при што во ноември 2011 година таа е повисока за 8,6%, на годишна основа. Забавувањето на годишниот раст на најшироката парична маса е остварено во услови на забавен раст и на вкупните депозити (без депозитните пари)⁶⁷ и на паричната маса М1, коишто во ноември на годишна основа се повисоки за 10,1% и 3,8%, соодветно. Во ноември 2011 година, во рамки на вкупните депозити (без депозитните пари), депозитите на домаќинствата и депозитите на претпријатијата беа повисоки за 12,1% и 7,8%, соодветно, на годишна основа.

Во наредниот период се очекува понатамошно проширување на паричната маса, согласно со оценките за натамошен умерен раст на економската активност и релативно поволна позиција во билансот на плаќања. Ризиците околу динамиката на монетарниот раст сè уште се поврзани со капацитетот на домашната економија за создавање дополнителен доход, односно со темпото на закрепнување на домашната економска активност, како и со движењата во надворешниот сектор.

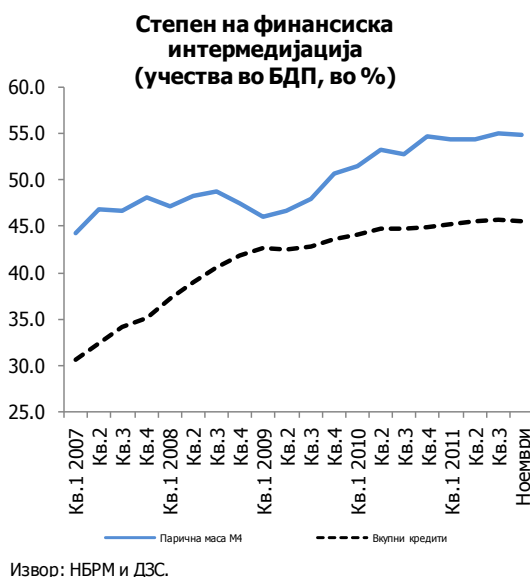
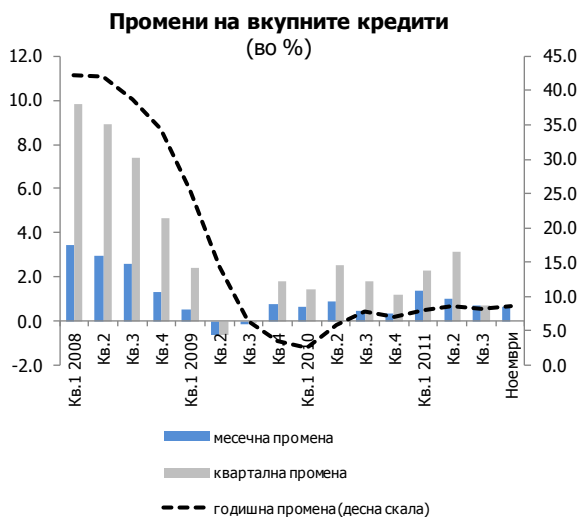
⁶⁶ Со вклучени депозитни пари, годишната стапка на раст на вкупните депозити во септември изнесува 10,5%, наспроти 9,2% во јуни 2011 година.

⁶⁷ Забавувањето на годишната стапка на раст на вкупните депозити во ноември произлегува најмногу од повисоката споредбена основа, имајќи предвид дека во периодот октомври-ноември 2010 година вкупните депозити (без депозитните пари) забележаа висок раст од 7.011 милиони денари на збирна основа.

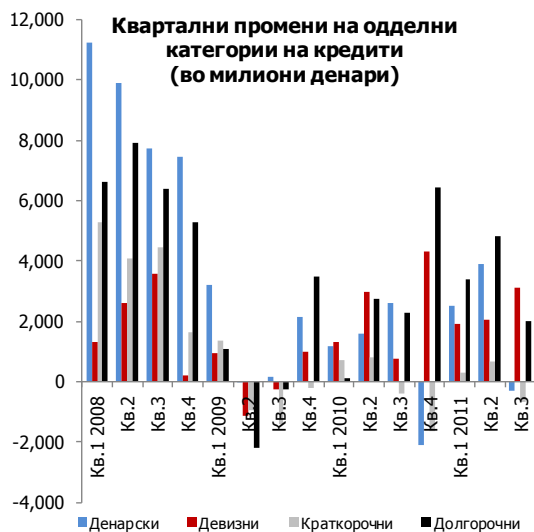
2.2. Кредитна активност

Во третото тримесечје, кредитните текови кон приватниот сектор забавија, наспроти засилувањето на растот во претходниот квартал. Во услови на солиден финансиски капацитет и релативно поволни фундаменти на банкарскиот сектор, помалата кредитна понуда е резултат на поконзервативните согледувања на банките за ризиците во домашната и глобалната економија. Остварувањето на дел од негативните очекувања во евро-зоната, надолното ревидирање на проекциите за глобалниот раст и почетните сигнали на прелевање на притисоците од новиот бран неповолни случувања во домашната реална економија се главни фактори во оваа насока. Осцилациите во трендот на кредитниот пазар се очекувани, со оглед на тоа што банкарскиот сектор, како и останатите економски субјекти, се наоѓаат во период на голема неизвесност поради што постојано вршат преоцена на ризиците и согласно со нивните тековни согледувања, вршат прилагодување на кредитната политика. Во октомври и ноември, месечните кредитни текови беа релативно стабилни и во просек повисоки во споредба со третиот квартал. Во следниот период, се очекува дека кредитирањето ќе продолжи да расте, при што банките и понатаму би го поддржувале растот на економијата.

Во текот на третиот квартал, кредитните текови кон приватниот сектор беа речиси двојно помали во споредба со претходниот квартал, при што кварталниот раст на вкупните кредити се сведе на 1,4% (3% во претходното тримесечје). Од аспект на рочната структура, забавувањето е одраз на намаленото краткорочно⁶⁸ кредитирање (квартален пад од 1,2%) и забавениот раст на долгорочното кредитирање од 1,6% (наспроти 4% во второто тримесечје). Анализата од аспект на валутната структура покажува дека забавувањето во целост е резултат на денарското кредитирање, коешто се намали за 0,2%, во услови на позасилен квартален раст на девизното кредитирање (6% наспроти 4,1% во претходното тримесечје). Сепак, учеството на вкупните кредити во БДП се одржа на стабилно ниво и на крајот на третиот квартал изнесуваше 45,7%. Во услови кога депозитниот потенцијал на банките постојано растеше, а адекватноста на капиталот на банките се одржуваше на многу повисоко ниво од пропишаниот минимум, забавениот кредитен раст веројатно е резултат на согледувањата на банките за зголемен ризик за домашната економска активност поврзан со економските проблеми во евро-зоната. Во вакви услови, главата цел на банките е обезбедувањето сигурност во пласирањето на средствата, што подразбира задоволување само на

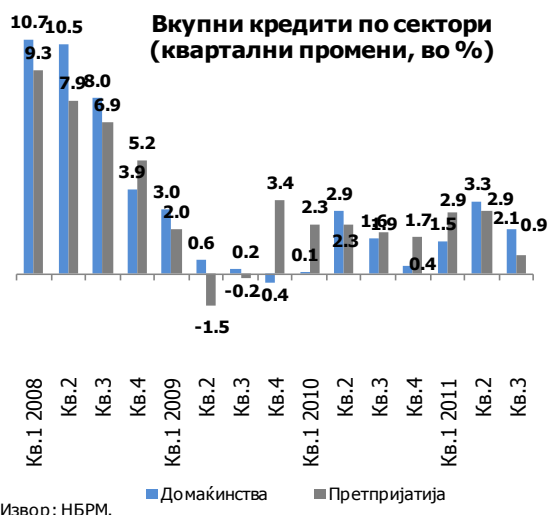
⁶⁸ Од рочната анализа на кредитите се исклучени сомнителните и спорни побарувања и пресметаната камата.

Извор: НБРМ.

висококвалитетна кредитна побарувачка и насочување на слободните финансиски средства кон ликвидни и безризични вложувања. Така, интересот на банките за инвестирање во ликвидно портфолио (благајнички записи, државни записи и, во поголем износ во овој квартал, девизни краткорочни депозити во странски банки) сè уште беше висок, што придонесе за одржување на ликвидноста на банкарскиот систем на релативно високо ниво. Според Анкетата за кредитната активност во третото тримесечје, банките се главно воздржани од поголема промена на кредитните услови, но како и во претходната анкета, некои од банките укажаа на нивно заострување. Во услови на забавен раст на редовните кредити⁶⁹ и позасилен раст на сомнителните и спорни побарувања во однос на второто тримесечје, се забележува влошување на показателите за квалитетот на кредитното портфолио⁷⁰.

	квартален раст на вкупните кредити (%)	придонес во кварталниот раст на вкупните кредити, во п.п.					
		домаќинства	претпријатија	краткорочни	долгорочни	денарски	девизни
		Кв.1 2008	9.8	4.2	5.6	4.1	5.2
Кв.2	8.9	4.2	4.7	2.9	5.6	7.1	1.9
Кв.3	7.4	3.2	4.1	2.9	4.2	5.0	2.3
Кв.4	4.7	1.6	3.1	1.0	3.2	4.5	0.1
Кв.1 2009	2.4	1.2	1.2	0.8	0.6	1.9	0.5
Кв.2	-0.6	0.3	-0.9	-0.5	-1.2	0.0	-0.6
Кв.3	-0.1	0.1	-0.1	-0.8	-0.2	0.1	-0.2
Кв.4	1.8	-0.2	2.0	-0.1	2.0	1.2	0.6
Кв.1 2010	1.4	0.0	1.4	0.4	0.1	0.7	0.7
Кв.2	2.5	1.1	1.4	0.5	1.5	0.9	1.6
Кв.3	1.8	0.7	1.2	-0.2	1.2	1.4	0.4
Кв.4	1.2	0.2	1.0	-0.9	3.4	-1.1	2.3
Кв.1 2011	2.3	0.6	1.7	0.2	1.8	1.3	1.0
Кв.2	3.0	1.3	1.7	0.3	2.5	2.0	1.1
Кв.3	1.4	0.8	0.5	-0.3	1.0	-0.1	1.6

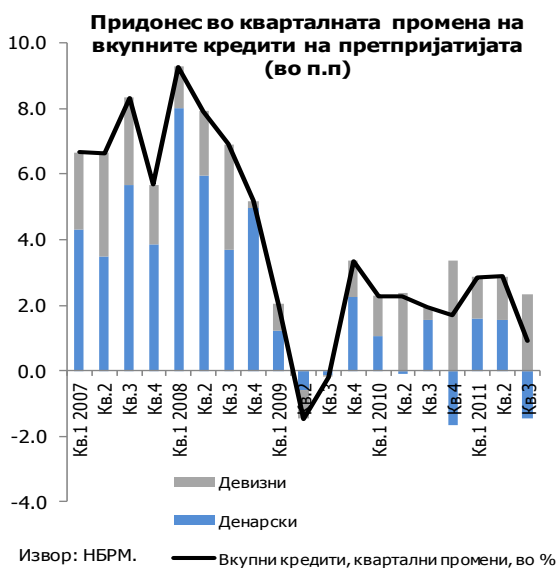

Извор: НБРМ.

Од аспект на секторската структура, забавувањето на кредитниот раст е поизразено кај корпоративниот сегмент. Имено, стапката на раст на корпоративните кредити се сведе на 0,9% на квартална основа (2,9% во претходниот квартал), што во услови на засилен раст на девизната компонента (6,2%, наспроти 3,5% во второто тримесечје), во целост произлегува од падот на денарските кредити (од 2,3%). Од аспект на рочната структура, краткорочните кредити се намалија (за 1,4%, наспроти растот од 1,7% во претходното тримесечје), а

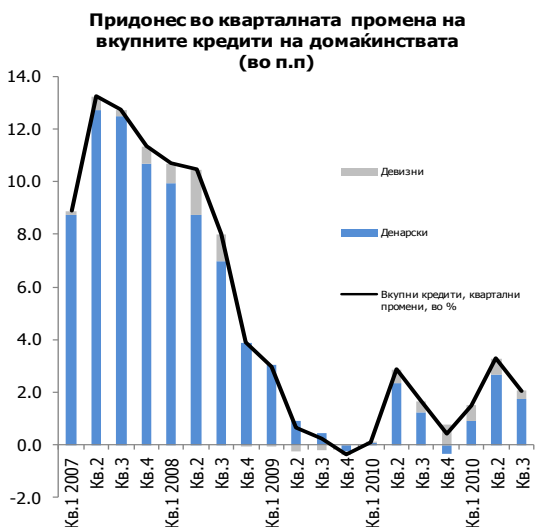
⁶⁹ Вкупните кредити намалени за сомнителните и спорни побарувања и пресметаната камата.

⁷⁰ Извештај за банкарскиот систем на Република Македонија во третиот квартал на 2011 година, јануари 2012 година (www.nbrm.mk).

* Вкупни кредити на претпријатијата намалени за сомнителните и спорни побарувања и пресметаната камата.

ИЗВОР: НБРМ.

долгорочните кредити забележаа значително забавување на растот (од 3,5% во второто тримесечје на 0,4% во третото тримесечје). Притоа, редовните кредити умерено се намалија, за разлика од засилениот раст на сомнителните и спорни побарувања, што придонесе за пораст на учеството на сомнителните и спорни побарувања во вкупните корпоративни кредити на крајот на третото тримесечје. Ваквите движења кај корпоративниот сегмент соодветствуваат со забавената економска активност, со оглед на тоа што вообичаено претпријатијата се почувствителни на движењата во деловниот циклус и реагираат побрзо во споредба со населението, имајќи го предвид директниот ефект врз нивната профитна позиција и изворите на финансирање.

Забавен кредитен раст е забележан и кај секторот „домаќинства“, каде што стапката на раст на квартална основа изнесуваше 2,1% (3,3% во претходното тримесечје). Од аспект на валутната структура, и денарската и девизната компонента придонесоа за помал кредитен раст. Сепак, забавениот раст на денарските кредити, коишто имаат најголемо учество во структурата на вкупните кредити на домаќинствата, имаше посилен придонес во оваа насока. Притоа, денарските кредити беа повисоки за 1,9% на квартална основа (2,9% во претходното тримесечје), а кредитите одобрени во странска валута се зголемија за 4,5% (наспроти 8,8% во второто тримесечје). Од аспект на рочната структура, растот во целост се должи на поголемо кредитирање на долг рок (коешто порасна за 3%), при пад на краткорочните кредити за 0,9%. Притоа, во услови на поголем апсолутен раст на редовните кредити во однос на растот на сомнителните и спорни побарувања, учеството на сомнителните и спорни побарувања во вкупните кредити на овој пазарен сегмент во просек се намали за третото тримесечје. Според Анкетата за кредитната активност, најголем дел од банките ги задржаа истите кредитни условиво текот на третото тримесечје, за разлика од трендот на олеснување на условите карактеристичен за првата половина на годината. Во оваа насока поголемо влијание имаа факторите од групата согледувања за ризиците коишто имаа неутрално дејство за промена на кредитните услови, наспроти нивното позитивно дејство во претходните два квартала.

* Вкупни кредити на домаќинства намалени за сомнителните и спорни побарувања и пресметаната камата.

Извор: НБРМ.

Од аспект на **одделните типови кредити на домаќинствата**, потрошувачките кредити и понатаму се главниот двигател на растот, со придонес од 89,2%. Сепак, во споредба со претходното тримесечје, стапката на раст на овие кредити забави и изнесуваше 5,3% (6,4% во второто тримесечје), што соодветствува со падот на личната потрошувачка во третиот квартал. Во надолна линија беа движењата и кај останатите кредити коишто се во прилог на потрошувачката. Така, автомобилските кредити и кредитните картички го продлабочија падот на квартална основа (до 6,8% и 1,3%, соодветно), додека негативните салда на тековни сметки го продолжија трендот на забавување на кварталниот раст (до 1,1% во третото тримесечје). Истовремено, по засилувањето на растот во второто тримесечје, растот на станбените кредити во периодот јули-септември забави на 2,5% на квартална основа.

Забавувањето на кредитирањето на приватниот сектор во текот на третото тримесечје е одлика и на годишно ниво. Притоа, стапката на раст на вкупните кредити забави до 8,1% во септември (8,6% во јуни), што во услови на засилено девизно кредитирање, произлегува од послабиот раст на денарските кредити. Кај поодделните сектори, забавувањето е воочливо кај корпоративниот сегмент, каде што годишниот раст забави до 8,6% во септември (9,7% во јуни). Од друга страна, на годишна основа, кредитирањето на домаќинствата во просек беше повисоко во третиот квартал во споредба со претходниот квартал, и покрај месечните осцилации во јачината на растот. Притоа, кредитите кон домаќинствата во септември беа повисоки за 7,4% на годишна основа (7% во јуни).

Најновите монетарни податоци за периодот октомври-ноември укажуваат на нагорни придвижувања во динамиката на кредитниот раст. Засилување на растот на годишна основа е забележан и кај денарските и кај девизните кредити, насочени кон двата сектора (домаќинствата и претпријатијата). Притоа, главен придонес во порастот на вкупните кредити и понатаму имаат корпоративните кредити и кредитите одобрени во девизи (со придонес од околу 63,3% и 71%, соодветно, во просек за периодот октомври-ноември). Од аспект на рочноста, непрекинат раст имаа долгорочните кредити, додека краткорочните кредити и понатаму паѓаат, но послабо.

Извор: НБРМ.

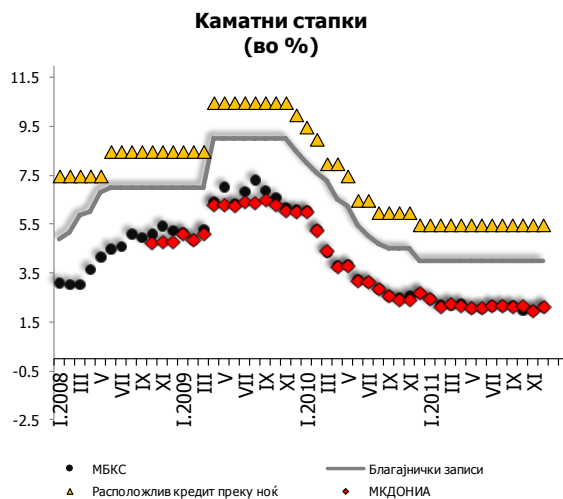

Извор: НБРМ.

Во наредниот период се очекува дека банкарскиот сектор ќе продолжи да ја кредитира домашната економија. Капацитетот за натамошно кредитирање на банките се согледува во стабилноста и сигурноста на банкарскиот систем, како и расположливите стабилни извори за финансирање. Имено, односот на кредитите и депозитите во ноември изнесува 90%, што во услови на очекувано натамошно зголемување на депозитната база, укажува на солиден потенцијал на банките за зголемена кредитна активност. Сепак, согледувањата на банките за степенот на ризик, општата економска состојба и финансиската кондиција на приватниот сектор сè уште ќе бидат основните фактори од кои ќе зависи динамиката на кредитниот раст во наредниот период.

2.3. Каматни стапки

Во услови на непроменета основна каматна стапка на НБРМ од крајот на 2010 година, банкарските каматни стапки во третото тримесечје беа релативно стабилни. Главно непроменетата каматна политика на банките соодветствува со забавената кредитна активност, како резултат на високата неизвесност поврзана со глобалната економија и можните негативни ефекти врз домашната економија. Во вакви услови банките, заради претпазливост, продолжија да делуваат повоздржано во однос на промената на активните каматни стапки во анализираниот период. Ваквото однесување се отслика и на страната на пасивните каматни стапки. Во октомври и ноември, каматните стапки на банките сè уште беа стабилни, движејќи се околу просекот во третото тримесечје, со исклучок на каматата на новопримените депозити којашто во ноември забележа позначителен раст. Во услови на зголемена неизвесност околу економската активност во земјата, ваквото прилагодување веројатно е резултат на конкурентските притисоци на депозитниот пазар за одржување стабилен депозитен потенцијал на банките.

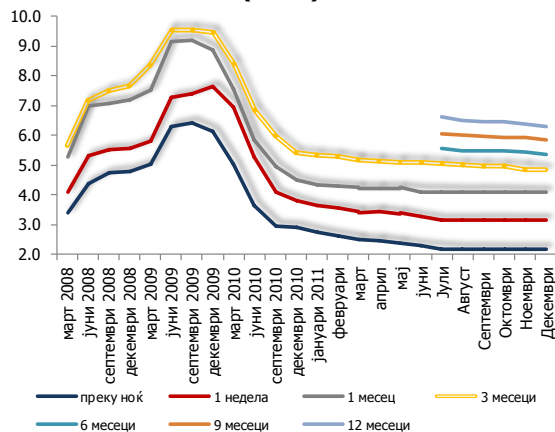

Извор: Народна банка на Република Македонија

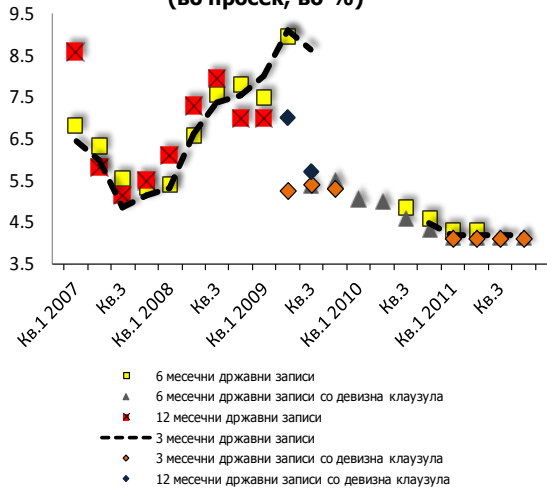
И во четвртото тримесечје НБРМ ја задржа истата основна каматна стапка од 4%. При непроменета основна каматна стапка, во четвртиот квартал на 2011 година меѓубанкарската каматна стапка (МБКС)¹ следеше надолан тренд (со исклучок на декември), наспроти нагорниот тренд во претходното тримесечје. Во декември, оваа каматна стапка изнесуваше 2,16% (2,19% во септември). Сличен тренд е забележан и кај меѓубанкарската каматна стапка за склучени трансакции преку ноќ (МКДОНИА), којашто во ноември се сведе на 1,99%, а во декември порасна и изнесуваше 2,15% (2,17% во септември). Кај **котираната меѓубанкарска каматна стапка на пазарот**

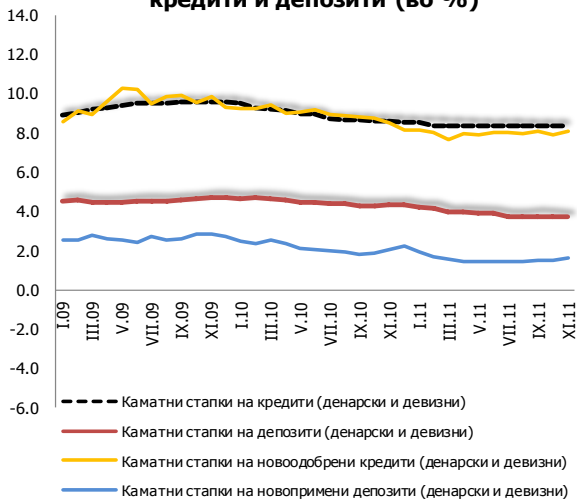
Просечна каматна стапка SKIBOR (во %)

Каматни стапки на државни записи (во просек, во %)

Каматни стапки на вкупните кредити и депозити (во %)

на депозити (СКИБОР), надолните промени кај пократките рочности (до еден месец) беа многу мали (од 0,01 до 0,04 процентни поени), додека поголеми промени (пад од 0,11 до 0,2 процентни поена) беа забележани кај подолгите рочности (од три, шест, девет и дванаесет месеци).

На аукциите на државни хартии од вредност, одржани како и досега по принципот „тендер со износи и фиксна каматна стапка“, обемот на понудата на државни хартии од вредност во четвртиот квартал беше поголем за 51,3%, во однос на претходниот квартал. Притоа, каматните стапки на понудените типови на хартии од вредност⁷¹ се задржаа на нивоата од претходниот квартал, а степенот на остварување на понудениот износ е 91% (90% во претходниот квартал). На пазарот на државни хартии од вредност во декември беа понудени и државни обврзници во денари и во денари со девизна клаузула со рочност од пет години, со непроменети каматни стапки во однос на претходната аукција во септември⁷² (од 5,7% и 5,5%, соодветно). Притоа, повисокиот износ на запишани државни хартии од вредност соодветствува со зголемената неизвесност, кога инвеститорите преку вложување во безризични хартии од вредност обезбедуваат релативно привлечен принос, а воедно се заштитени од валутен ризик.

Банкарските каматни стапки (денарски и девизни)⁷³ на новите кредити и депозити во третото тримесечје беа стабилни и го задржаа просекот од второто тримесечје (8% и 1,5%, соодветно). Без промени е и **каматната стапка на вкупните кредити,** којашто во текот на кварталот се одржа на истото ниво од 8,4% (колку што изнесуваше просекот од претходниот квартал). Умерен пад е забележан кај **каматната стапка на вкупните депозити** којашто во просек изнесуваше 3,8% (3,9% во просек во вториот квартал). Стабилните движења кај каматните стапки соодветствуваат со воздржаноста на банките од поголема

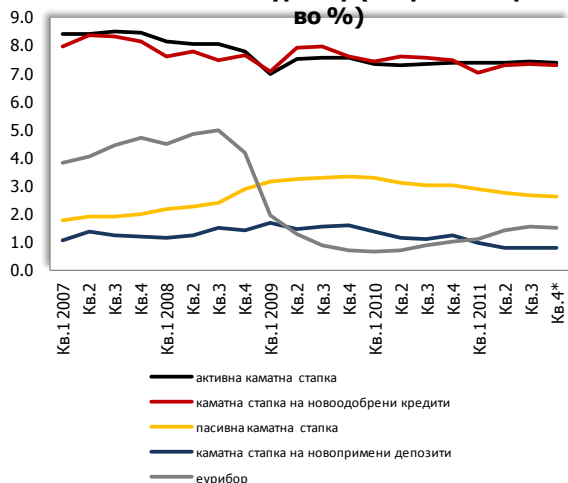
⁷¹ Во текот на четвртото тримесечје беа понудени државни записи во денари, со рок на достасување од три месеци, и во денари со девизна клаузула, со рок на достасување од три и шест месеци.

⁷² Како и на претходната аукција, најголем интерес за купување на овие хартии од вредност имаа пензиските фондови.

⁷³ Од ноември 2011 година, во извештаите за пондерирани каматни стапки НБРМ објавува и збирни каматни стапки на вкупни и нови кредити и депозити (денарски и девизни). Следствено, во овој квартален извештај се вклучува и анализа на овие каматни стапки.

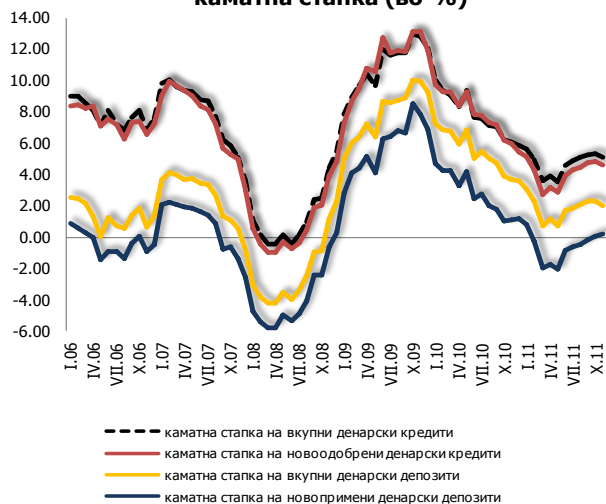

Каматна стапка на девизни кредити и депозити и меѓународна тримесечна каматна стапка Еурибор (квартален просек, во %)

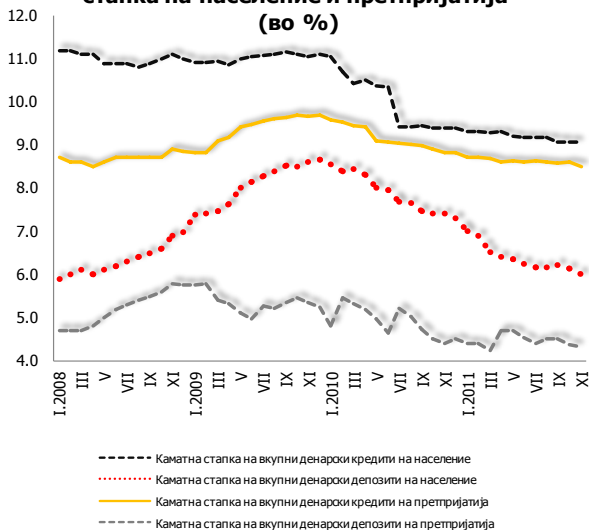

*Се однесува на октомври и ноември
Извор: Народна банка на Република Македонија

Реална активна и пасивна денарска каматна стапка (во %)

Денарска активна и пасивна каматна стапка на население и претпријатија (во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија

промена на кредитните услови⁷⁴ и од дополнителна кредитна изложеност⁷⁵, во услови на висока неизвесност за економската активност. **Во октомври и ноември, каматите на вкупните и новите кредити и депозити во просек се задржаа на нивото од третиот квартал, со исклучок на каматата на новопримените депозити којашто умерено порасна (0,2 процентни поена).** Во услови на забавен раст на економската активност и постојана неизвесност на глобален план, порастот на каматните стапки на новите депозити може да се протолкува како очекувана реакција на банките предизвикана од конкурентните притисоци на депозитниот пазар за одржување стабилно депозитно јадро.

Каматните стапки на денарските кредити и депозити⁷⁶ во третиот квартал имаа дивергентни движења во однос на одделните категории на каматни стапки. Така, каматните стапки на новите кредити и депозити благо пораснаа за 0,1 процентен поен и изнесуваа 8,3% и 3,1%, во просек, соодветно, додека каматата на вкупните денарски кредити е на истото ниво од второто тримесечје и изнесуваше 8,8%, во просек. Надолна промена е забележана кај каматата на вкупните денарски депозити којашто се намали за 0,2 процентни поена и изнесуваше 5,8%, во просек. **Во октомври и ноември, каматните стапки на кредитите останаа исти во однос на третиот квартал, додека определени поместувања се забележани кај каматните стапки на депозитите.** Така, каматната стапка на новопримените депозити се зголеми за 0,4 процентни поени и изнесуваше 3,5%⁷⁷, во просек, додека каматата на вкупните депозити продолжи да се движи во надолна линија и изнесуваше 5,7% во просек за двата месеца. **Кај каматните стапки на девизните кредити и депозити, каматите на вкупните кредити и новопримените депозити останаа исти во однос на просекот од второто тримесечје (7,4% и 0,8%, соодветно).** Каматната стапка на вкупните депозити умерено се намали и изнесуваше 2,7%, во

⁷⁴ Согласно со Анкетата за кредитната активност за третото тримесечје на 2011 година.

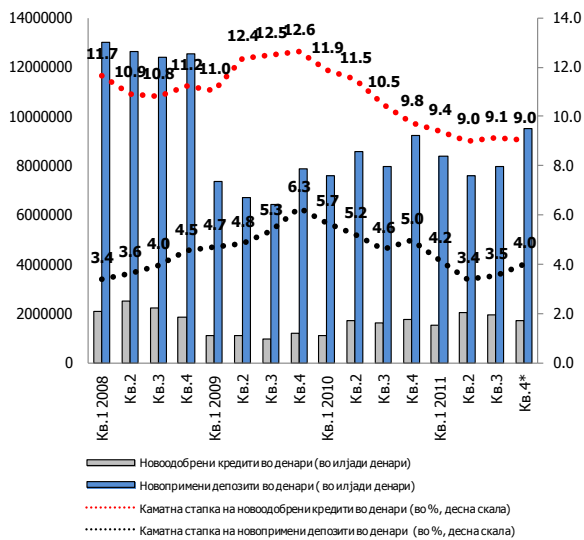
⁷⁵ Во третото тримесечје, податоците за кредитните текови укажуваат на забавена кредитна активност, во споредба со претходното тримесечје.

⁷⁶ Се однесува на вкупните кредити и депозити, новоодобрените кредити и новопримените депозити.

⁷⁷ Порастот во најголем дел е резултат на зголемената каматна стапка на долгорочните денарските депозити на населението без валутна клаузула во ноември 2011 година.

Новоодобрени кредити и новопримени депозити на население и нивните каматни стапки (во просек)

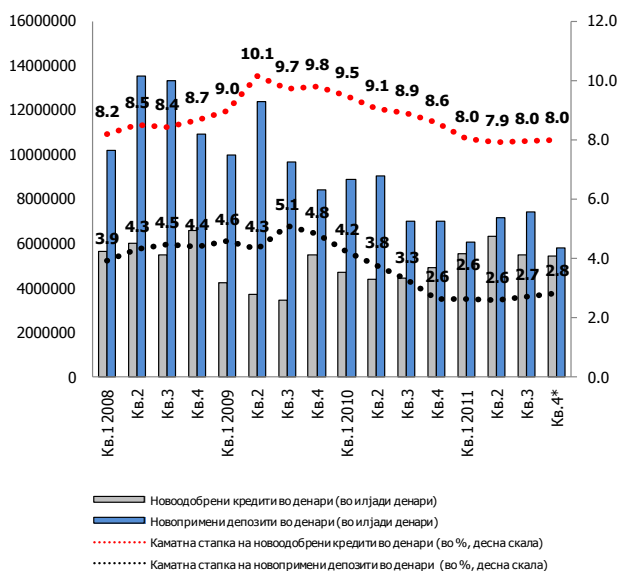

*се однесува на октомври и ноември
Извор: Народна банка на Република Македонија

просек, додека каматата на новоодобрените девизни кредити се зголеми за 0,1 процентен поен и изнесуваше 7,4%. Порастот веројатно е резултат на прилагодувањето на домашните камати на повисокиот ЕУРИБОР во анализираниот период. **Во октомври и ноември**, каматните стапки на вкупните и новите девизни кредити и депозити умерено се намалија (во просек за 0,1 процентен поен во споредба со просекот од третото тримесечје) со исклучок на каматата на новопримените депозити, којашто не забележа промени.

Од аспект на поодделните сектори, умерени квартални промени во обеите насоки се забележани кај каматите на секторот „население“, додека кај корпоративниот сектор, каматите во просек се задржаа релативно стабилни. Така, каматите на вкупните денарски кредити и депозити на населението забележаа мало надолно поместување (од 0,1 процентен поен во просек за третиот квартал) и изнесуваа 9,2% и 6,2%, соодветно. Од друга страна, каматите на новите кредити и депозити пораснаа за 0,1 и 0,2 процентни поена, соодветно, и изнесуваа 9,1% и 3,5%. Одговорите од Анкетата за кредитната активност за третиот квартал на 2011 година укажуваат на главно непроменети активни каматни стапки за овој пазарен сегмент за што придонесле очекувањата на банките за вкупната економска состојба, кредитната способност на потрошувачите и ризикот од неизвршување на обезбедувањето. Определено заострување на кредитните услови, согласно со одговорите, е забележано кај потрошувачките и останатите кредити. **Во октомври и ноември**, каматите на вкупните кредити и депозити дополнително се намалија за 0,1 процентен поен и изнесуваа 9,1% и 6,1%, во просек. Каматата на новите депозити позасилено порасна и изнесуваше 4%, во просек, додека каматата на новите кредити умерено се намали и изнесуваше 9%, во просек, за двата месеца.

Новоодобрени кредити и новопримени депозити на претпријатијата и нивните каматни стапки (во просек)

*се однесува на октомври и ноември
Извор: Народна банка на Република Македонија

На корпоративниот пазарен сегмент, во третото тримесечје каматните стапки на денарските кредити и депозити⁷⁸ во просек останаа исти, со исклучок на каматите на вкупните депозити коишто се намалија за 0,2 процентни поена. Така, каматите на вкупните денарски кредити и депозити за третото тримесечје изнесуваа 8,6% и 4,5%, во просек, соодветно, додека каматите на

⁷⁸ Се однесува на вкупните кредити и депозити, новоодобрените кредити и новопримените депозити.

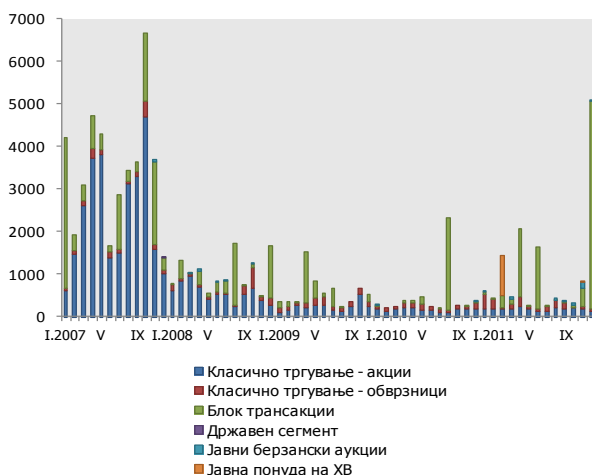

новите кредити и депозити изнесуваа 8% и 2,7%, соодветно. Одговорите добиени од Анкетата за кредитната активност во третиот квартал ги поддржуваат малите промени кај активните камати на овој пазарен сегмент. Според Анкетата, главни фактори коишто придонесуваат за непроменетост на кредитните услови се согледувањата на банките за степенот на ризик, притисокот од конкуренцијата, како и трошоците на финансиските средства и ограничувањата во билансните позиции. **Во октомври и ноември**, каматните стапки на вкупните и новите кредити во просек се на истото ниво од третиот квартал, додека мали надолни и нагорни движења (за 0,1 процентен поен во просек, во обете насоки) се забележани кај каматите на вкупните и новите депозити, соодветно.

III. Пазар на капитал

Во четвртото тримесечје од годината, вкупниот берзански промет забележа значително квартално зголемување заради тргување со блок-транзакции на една голема домашна фирма⁷⁹, додека прометот остварен врз основа на класично тргување забележа пад. Македонскиот берзански индекс бележи надолен тренд во текот на втората половина на годината, што беше карактеристично и за регионалните берзански индекси. Нестабилноста на финансиските пазари во евро-зоната и очекувањата за забавување на глобалната и домашната економска активност во 2012 година се фактори коишто би придонесле за намалена склоност кон инвестирање на домашниот пазар на капитал. Притоа, ваквите очекувања во иднина би можеле да доведат до стагнација на прометот на македонската берза и задржување на цените на акциите во рамки на тековното ниво.

Структура на берзанскиот промет по месеци
(во милиони денари)

Извор: Македонска берза АД, Скопје

Во последното тримесечје од 2011 година, динамиката на пазарот на капитал укажува на раст на вкупниот берзански промет, при пад на берзанските индекси (со исклучок на ОМБ). Вкупниот берзански промет се зголеми за 5,6 пати во однос на претходното тримесечје, што главно произлегува од две извршени блок-транзакции. За разлика од порастот на прометот врз основа на блок-транзакциите, прометот остварен врз основа на класично тргување забележа пад од 32,5% на квартална основа, што во најголем дел произлегува од намалениот промет врз основа на обврзници за 68,3%, додека падот на

⁷⁹ На 14.12.2011 година беа извршени две блок-транзакции со обичните акции на „Скопска пивара“ АД Скопје, при што беше истргувана вкупна количина од 74.110 обични акции со вкупна вредност од 4.867,8 милиони денари. Овие блок-транзакции сочинуваат 90,7% од вкупниот остварен квартален промет врз основа на блок-транзакции.

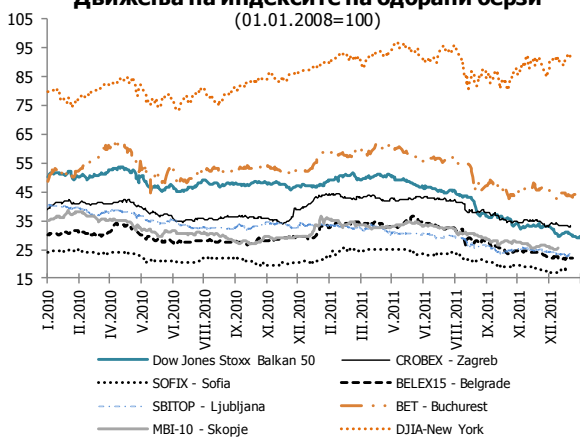
МБИ 10, МБИД и берзански промет остварен со класично тргување

Извор: Македонска берза АД, Скопје.

прометот врз основа на акции изнесува 2,8%. Во согласност со тоа, македонскиот берзански индекс МБИ-10 и индексот на јавно поседувани друштва МБИД имаа надолна динамика во текот на кварталот, така што на крајот на годината се поставија на пониски нивоа во однос на 30.09.2011 година, за 8,7% и 9,6%, соодветно. За разлика од нив, индексот ОМБ се зголеми за 2%. Во анализираното тримесечје, странските инвеститори продадоа хартии од вредност во износ од 406,5 милиони денари, наспроти 129,6 милиони денари во претходниот квартал. На аукцијата одржана на 15.12.2011 година, Министерството за финансии повторно издаде петгодишни континуирани државни обврзници⁸⁰.

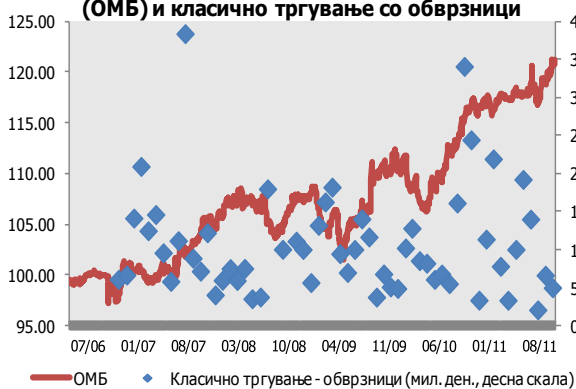
Движења на индексите на одбрани берзи (01.01.2008=100)

Извор: Блумберг, Македонска берза АД Скопје, национални берзи.

Регионалните берзански индекси во текот на втората половина на 2011 година бележат надолен тренд. Тоа се должи на намалениот промет и зголемената одбивност кон ризик од страна на домашните и странските инвеститори како резултат на зголемената нестабилност на финансиските пазари во евро-зоната во втората половина на годината, што се прелеа и на пазарите на капитал кај земјите од регионот. Дополнителен фактор којшто придонесе за воздржаност од инвестирање на пазарите на капитал претставува забавувањето на светската економска активност и на растот во евро-зоната во третото тримесечје на 2011 година, како и зголемената неизвесност и постојаните надолни ревизији на растот за 2012 година. Ефектите од забавената странска побарувачка се одразија кај економската активност на овие земји, преку првични знаци на забавување на растот на БДП во третиот квартал. Притоа, на крајот на декември 2011 година сите регионални берзански индекси забележаа пад поголем од 20%, во споредба со крајот на јуни 2011 година, при што највисоко намалување, од 33,3% и 25,2%, е остварено кај белградскиот БЕЛЕКС и будимпештанскиот БУКС. На годишна основа, регионалните берзански индекси исто така бележат значителен пад од над 10%, при што највисоко намалување е забележано кај љубљанскиот СБИТОП од 30,7% и белградскиот БЕЛЕКС од 23,4%. Македонските индекси МБИ-10 и МБИД исто така значително се намалија на годишно ниво, од 13,3% и 15,2% соодветно, додека индексот ОМБ оствари годишен раст од 4,3%.

Индекс на обврзниците на Македонската берза (ОМБ) и класично тргување со обврзници

Извор: Македонска берза АД, Скопје.

⁸⁰ Без девизна клаузула во износ од 271 милион денари и каматна стапка од 5,7%, како и со евро-клаузула во износ од 50 милиони денари и каматна стапка од 5,5%.

IV. Макроекономски проекции

Растот на економијата забави и се сведе на 2,3% во третиот квартал на 2011 година, што е посилно забавување во однос на оценката со октомвриската проекција, заради значително понегативниот придонес на нето извозната побарувачка. Се оценува дека трендот на забавување продолжил и во последните три месеци од годината. Во согласност со ваквите движења, се проценува дека домашната економија во 2011 година пораснала за 3,3%, при раст на домашната побарувачка и негативен придонес на нето-извозот. Високиот степен на неизвесност предизвикан од должничката криза во евро-зоната и неговите негативни ефекти врз трговските и капитални текови, упатуваат на поголемо забавување на растот за целата 2012 година од претходно очекуваниот. Се проценува дека растот ќе изнесува 2,4%. Оценките за инфлацијата оваа година се непроменети во споредба со октомвриските проекции, односно просечната годишна стапка на инфлација ќе изнесува околу 2%. Ризиците за економскиот раст и за инфлацијата за 2012 година се надолни и се однесуваат на поизразено намалување на странската побарувачка и поголем пад на светските цени на храната и енергијата.

Во третиот квартал на 2011 година дојде до забавување на растот на економијата, што е во согласност со очекувањата во октомвриската проекција. Сепак, остварувањата упатуваат на разлики во однос на интензитетот и кај структурата на расходните агрегати. Имено, наспроти очекуваниот годишен раст за третиот квартал од 3,5%, БДП забави и се сведе на 2,3% во голем дел заради нерамнотежата во надворешната трговија. Така, во услови на забавување на странската побарувачка, растот на извозот забави со поизразено темпо, додека увозот забележа значителен раст во третиот квартал. Имено, и покрај индикациите за постепено забавување и намалување на извозот во наредниот период, увозот на сировини на големите увозно-извозни компании е сè уште на високо ниво, а дополнителен ефект имаше и порастот на увозот на енергија. Ова се одрази со значително зголемување на вкупниот увоз, наспроти очекуваното забавување со октомвриската проекција⁸¹. Ваквите движења кај компонентите на надворешната размена доведоа до висок негативен придонес на нето-извозот во растот на БДП. Од друга страна, придонесот на домашната побарувачка сè уште е позитивен (согласно со очекувањата,) но со

⁸¹ Остварен е висок негативен придонес на нето-извозот, втор по големина во 2011 година, од -6,5%, наспроти очекуваниот -0,7% во октомвриската проекција. Повисок негативен придонес на нето-извозот од -7,4% беше остварен во првиот квартал од 2011 година заради истите фактори, односно заради увоз на големи количини сировини за извоз од страна на увозно-извозните компании. Високиот месечен увоз на сировини, при релативно стабилен извоз на овие компании, доведува до нерамномерна динамика на двете компоненти на размената со странство.

разлики во однос на очекуваниот индивидуален придонес на компонентите. Имено, постојаниот пад на реалниот расположлив доход во првите три квартали на 2011 година придонесе за значително помал раст на личната потрошувачка, во однос на очекувањата. Од друга страна, бруто-инвестициите забележаа висок годишен раст, наспроти проектираниот пад. Имајќи предвид дека краткорочните показатели на инвестициите не упатуваат на силен раст, остварувањето најверојатно е поврзано со исцрпувањето на трендот на намалување на залихите којшто беше карактеристичен за второто тримесечје од годината.

Прилог 5: Претпоставки за егзогените варијабли⁸²

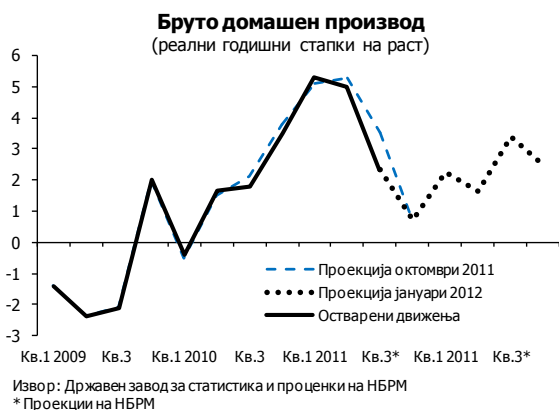
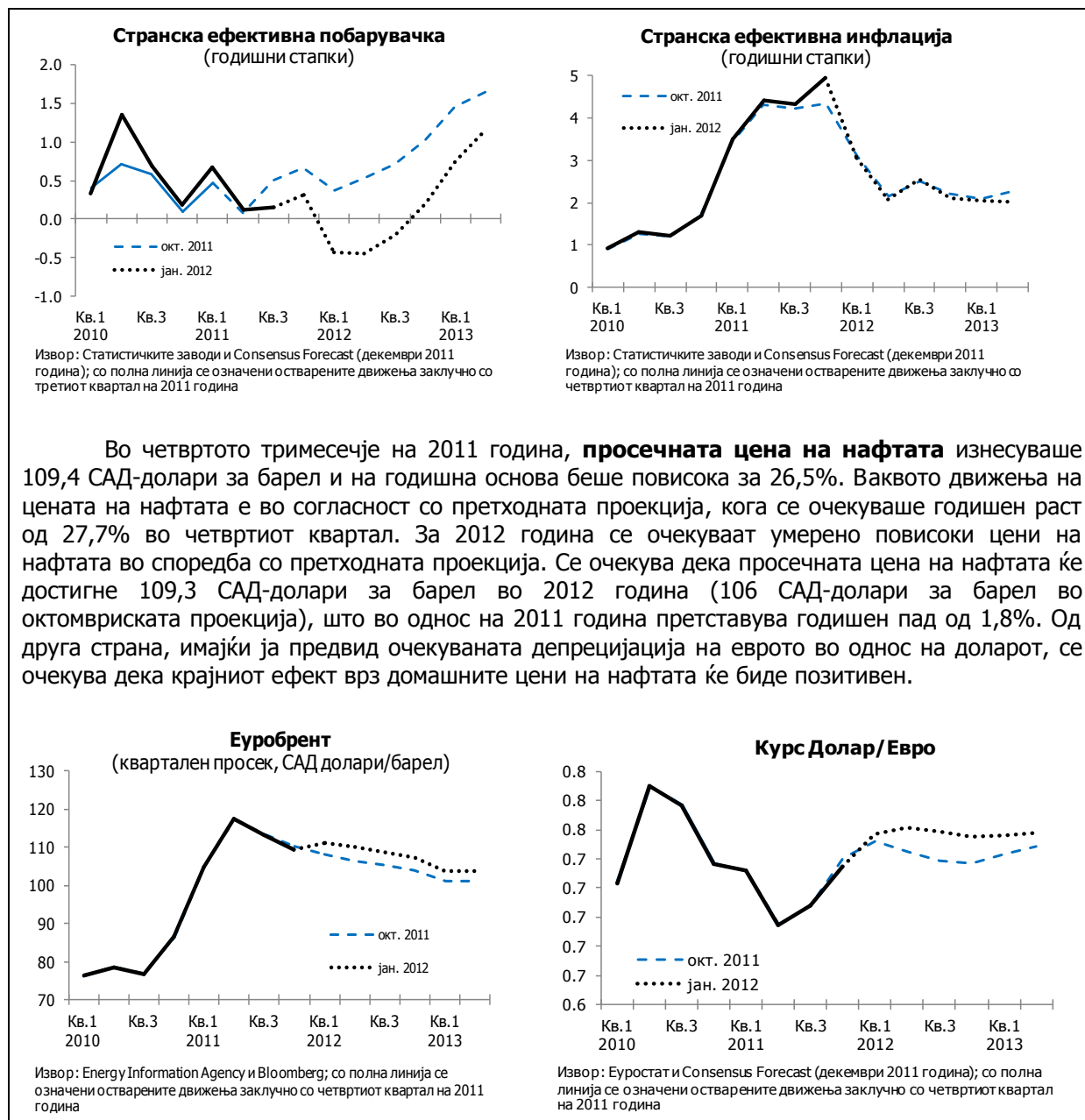
Во третиот квартал на 2011 година, **растот на странската ефективна побарувачка⁸³** се сведе на 0,1%, што претставува надолно отстапување од 0,4 п.п. во однос на претходната проекција. Ваквото придвижување на странската ефективна побарувачка се објаснува со понискиот БДП во однос на проектираниот на речиси сите земји коишто се вклучени во пресметката. Ова, дополнето со високата неизвесност околу идните случувања во евро-зоната услови надолна ревизија на проекциите за економскиот раст за 2011 и 2012 година. Така, наспроти октомвриската проекција кога се очекуваше раст на странската ефективна побарувачка од 0,4% во 2011 година и 0,7% во 2012 година, согласно со најновите проекции на „Консензус форкаст“ се очекува понизок раст од 0,2% во 2011 година и пад од 0,3% во 2012 година.

Во четвртиот квартал на 2011 година, годишната **странска ефективна инфлација⁸⁴** беше умерено повисока во однос на проектираната (5% наспроти 4,4% во октомвриската проекција). Малото нагорно отстапување главно се објаснува со повисоката стапка на инфлација во земјите од ЕУ од очекуваната, како резултат на пренесениот ефект од растот на цените на енергијата и неенергетските примарни производи во текот на летниот период. Очекувањата во поглед на идниот раст на цените во земјите најзначајни трговски партнери се исти како во октомвриската проекција, односно се очекува дека странската ефективна инфлација ќе изнесува 2,5% во 2012 година.

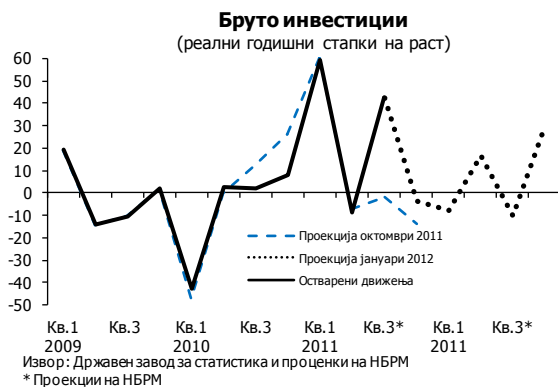
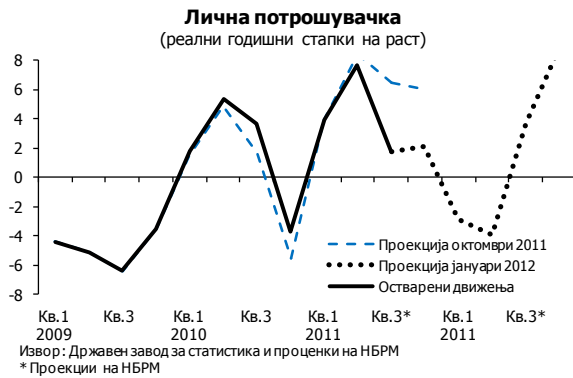
⁸² Како извори на историските податоци за странската побарувачка, за странската инфлација и за курсот САД-долар/евро се користи Еуростат и државните статистички заводи на земјите, а за цените на нафтата се користи Агенцијата за информации за енергетиката (ЕИА) на САД. Проекциите на странската побарувачка, на странската инфлација и на девизниот курс на САД-доларот се засноваат на „Консензус форкаст“, додека проекциите на цените на нафтата се засноваат на проекциите на „Блумберг“.

⁸³ Овој показател се пресметува како збир од пондерирани индекси на БДП на најзначајните земји-увозници од Република Македонија, преку нормализираното учество на овие земји во извозот во периодот 2005-2010 година. Во пресметката на овој показател се вклучени следниве земји: Германија, Грција, Италија, Холандија, Белгија, Шпанија, Србија, Хрватска и Бугарија.

⁸⁴ Овој показател се пресметува како збир од пондерирани ценовни индекси на најзначајните земји-извозници на производи за широка потрошувачка во Република Македонија, преку нормализираното учество на овие земји во увозот во периодот 2005-2010 година. Во пресметката на овој показател се вклучени Бугарија, Германија, Грција, Франција, Италија, Австрија, Словенија, Хрватска, САД и Србија.

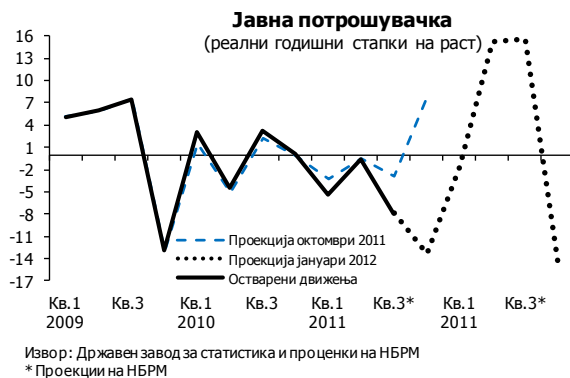
Оценките се дека и во четвртиот квартал на 2011 година ќе продолжи забавувањето на растот на домашната економија (на 0,7% на годишна основа), што се совпаѓа со октомвриската проекција. Сепак, структурата на растот е спротивна од очекувањата, односно оценето е остварување позитивен придонес од нето-извозот и негативен придонес на домашната побарувачка во растот на БДП. Нагорната ревизија на нето извозната побарувачка во четвртиот квартал во целост произлегува од поголемото надолно прилагодување на увозот, по неговиот значителен раст во третиот квартал на 2011

година. Потврда за ваквите оценки се податоците за надворешнотрговската размена и движењето на увозните и извозните цени во последниот квартал на годината, според кои се оценува пад на реалниот увоз од 1,2% (по високиот годишен раст во претходниот квартал од 12,1%) и задржување релативно стабилен раст на реалниот извоз од 3% (3,2% во третиот квартал). Движењата кај размената упатуваат на израмнување на нееднаквата динамика кај извозот и увозот во третиот квартал условен од високиот увоз на сировините потребни за производството за извоз. Поголемиот пад на увозот соодветствува и со **надолната ревизија на домашната побарувачка** во четвртиот квартал. Имено, посиленото забавување на личната потрошувачка во третиот квартал, од очекуваното, наметна потреба за надолна ревизија на проектираниот раст на личната потрошувачка во четвртиот квартал на 2011 година. Ова доведе до значително стеснување на позитивниот придонес на личната потрошувачка во вкупната домашна побарувачка, што при пад на инвестициите и на јавната потрошувачка услови промена во насоката на придонесот на домашната побарувачка во растот на БДП (од позитивен кон негативен придонес).

Според најновите проекции, растот на економијата во 2011 година се проценува на 3,3%, што претставува умерена надолна ревизија во однос на октомвриската проекција (3,6%), којашто во целост се должи на поголемото забавување на растот во третиот квартал од годината. Севкупно, најзначаен двигател на економскиот раст во 2011 година сè уште е домашната побарувачка, додека нето извозната побарувачка има негативен придонес.

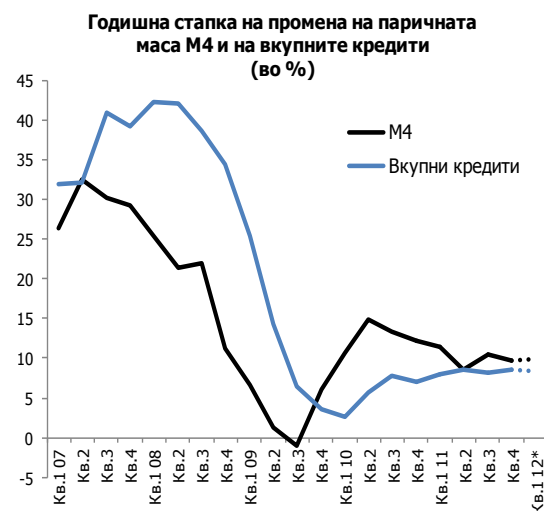
Во 2012 година, се очекува дека растот на македонската економија ќе забави и ќе се сведе на 2,4% (наспроти 3% со октомвриската проекција), при надолна ревизија на сите расходни компоненти на БДП. Оценките претставуваат одраз на последните макроекономски трендови коишто јасно упатуваат на постепено остварување на дел од идентификуваните ризици за растот во октомвриската проекција. Имено, најновите податоци од странските извори („Консензус форкаст“) покажуваат пад на странската побарувачка за македонски производи во 2012 година, што упатува на засилување на трендот на забавување на извозот којшто започна во вториот квартал 2011 година. Се очекува дека

пониската извозна активност и поголемата одбивност кон ризик на домашните и странските инвеститори заради случувањата во евро-зоната ќе доведат до одложување на дел од планираните инвестициски проекти. Сепак, инвестициите и во 2012 година ќе бидат компонента со највисок позитивен придонес во растот. Факторите коишто придонесуваат за ваквите движења се сè уште високиот планиран износ на државни капитални инвестиции (повисоки во однос на 2011 година) и очекуваните странски директни инвестиции. Во согласност со зголемената неизвесност, најновите оценки упатуваат на понизок раст на личната потрошувачка (од претходно проектираниот), односно на поголемата воздржаност од потрошувачка во услови на очекувани неповолни движења кај доходот и поголема склоност кон штедење. Понискиот извоз надолно со умереното забавување на домашната побарувачка ќе доведат до надолно прилагодување и кај растот на увозот на стоки и услуги.

Прилог 6: Проекции за кредитната активност на банките

На крајот на четвртиот квартал на 2011 година, најшироката парична маса М4 беше повисока за 9,7%, на годишна основа, наспроти 9% според октомвриската проекција. Значителен ефект врз засилената динамика на монетарен раст во последниот квартал имаше присуството на психолошки фактори, создадени од случувањата во евро-зоната. Така, во услови на зајакнати шпекулации за ескалација на европската должничка криза и „опстанок на еврото“, домаќинствата реагираа со привремено зголемена побарувачка на денари. Во тие рамки, покрај извршената трансформација на дел од постојните девизни депозити во денарски, домаќинствата веројатно извршија и конверзија на дел од заштедите во евра од „под перница“ во денари, што делумно значеше и нивно канализирање во банкарскиот сектор. Психолошките притисоци кулминираа во првата декада на декември (непосредно пред Самитот на ЕУ), а потоа состојбата се стабилизира. Во следниот период, се очекува дека ефектите од овие фактори постепено ќе се намалуваат, со што паричната маса во текот на 2012 година би била определена од фундаментите на економијата. При вакви претпоставки и согласно со извршената ревизија на динамиката на клучните макроекономски агрегати, **јануарската проекција за крајот на првиот квартал на 2012 година предвидува раст на најшироката парична маса од 9,8% на годишна основа, додека на крајот на 2012 година, се очекува дека годишниот раст на М4 ќе изнесува 9% (9,8% во октомвриската проекција)**. Оценките за малку послаб монетарен раст во однос на октомвриската проекција соодветствуваат со надолната ревизија на проектираниот економски раст, а делумно го одразуваат и ефектот од повисоката споредбена основа од декември 2011 година, во однос на претходно очекуваната. **Ризиците околу динамиката на монетарниот раст сè уште се**

поврзани со темпото на раст на домашната економија, односно со капацитетот на економијата да создаде дополнителен доход.

Активноста на кредитниот пазар во текот на четвртото тримесечје растеше со малку побавна динамика во однос очекуваната, при што на крајот на декември годишната стапка на кредитен раст изнесуваше 8,5% (9,2% во октомвриската проекција). Послабата кредитна активност во однос на очекуваната го одразува посилниот ефект на факторите на страната на понудата на кредити, изразени преку покonzервативното вреднување на ризикот од страна на банките. Имено, во услови кога финансискиот потенцијал за кредитирање од страна на банките постојано растеше, неговото нецелосно искористување упатува на заклучок дека банките сè уште се одржуваат во фазата на воздржаност од кредитирање, што подразбира одржување на квалитетот на кредитното портфолио преку задоволување само на висококвалитетната кредитна побарувачка и насочување на слободните финансиски средства кон ликвидни и безризични инструменти. Со оглед на тоа што прогнозите за домашниот и глобалниот економски раст и понатаму се проследени со голема неизвесност, се очекува дека ваквата политика на банките ќе продолжи и во следниот квартал. Притоа, **на крајот на март, се очекува дека годишниот раст на кредитите ќе изнесува 8,3%, додека до крајот на годината кредитниот раст би забавил и би изнесувал 7,6% (8% во октомвриската проекција).** Факторите за кои се очекува дека ќе придонесат за забавување на растот се согледувањата на банките за кредитната способност на клиентите и квалитетот на кредитното портфолио на приватниот сектор. Се очекува дека воздржаноста ќе преовлада и на страната на кредитната побарувачка, каде што при забавена економска активност и неизвесна доходна позиција на населението, може да се очекува намален „апетит“ за поголемо задолжување. Сепак не треба да се исклучи и можниот ефект од поголема неизвесност на глобалните финансиски пазари и засилувањето на тековниот процес на намалување на долговите (т.н. „делевериџинг“) на големите европски банки коишто претставуваат негативен ризик за проектираната динамика на кредитен раст. И покрај тоа што македонските банки не се многу зависни од надворешни извори за финансирање, сепак можни се одредени индиректни ефекти врз кредитниот раст преку согледувањата на банките за кредитниот ризик. Дополнителен ризик претставува и евентуално послабата економска активност од очекуваната.

Очекуваните трендови за 2012 година кај економската активност ќе бидат забележливи уште во првото тримесечје. Се очекува дека надолното прилагодување на личната потрошувачка ќе продолжи и во првиот квартал на 2012 година. Очекувањата за намалување на вработеноста и пад на трансферите се главните фактори коишто негативно ќе влијаат на изворите на финансирање. Понатаму, се очекува дека сè уште високите тековни приноси на заштедите, кога очекувањата на населението се неповолни, ќе ја зголемат привлечноста на штедењето и дополнително ќе ја намалат потрошувачката. Високата споредбена основа од претходната година ќе услови **намалување на инвестициската активност.** Освен тоа, очекувано е и извесно влошување кај фундаменталните фактори на инвестициите, коишто произлегуваат од очекувањата за намалено домашно производство и следствено, намалена извозна активност, што ќе доведе до воздржаност од инвестирање. **Се очекува дека влошувањата кај компонентите на домашната побарувачка ќе доведат до**

нејзин негативен придонес во растот во првиот квартал од 2012 година.

Надолните ревизии на странската ефективна побарувачка и очекуваниот пад на светските извозни цени упатуваат на пад на **извозот на стоки и услуги во првиот квартал на 2012 година** (за првпат од крајот на 2009 година). Слично движење се очекува и кај **увозот на стоки и услуги, но со посилен интензитет**. Причините за посилното прилагодување на увозот претставуваат комбиниран ефект од два фактори. Прво, домашната побарувачка не предизвикува макроекономски нерамнотежи, што упатува на очекувања за брзо прилагодување на сегментот кон увозот што произлегува од оваа компонента. Второ, во услови на висока зависност на домашната економија од увоз, падот на извозот ќе доведе до пад на извозната компонента на увозот. **Се очекува дека движењата на компонентите на размената ќе дадат позитивен придонес на нето-извозот во растот на БДП во првиот квартал на 2012 година.** Позитивниот придонес на нето-извозот би го надминал негативното влијание на домашната побарувачка, што би довело до **годишен раст на БДП од околу 2% за првиот квартал на 2012 година.**

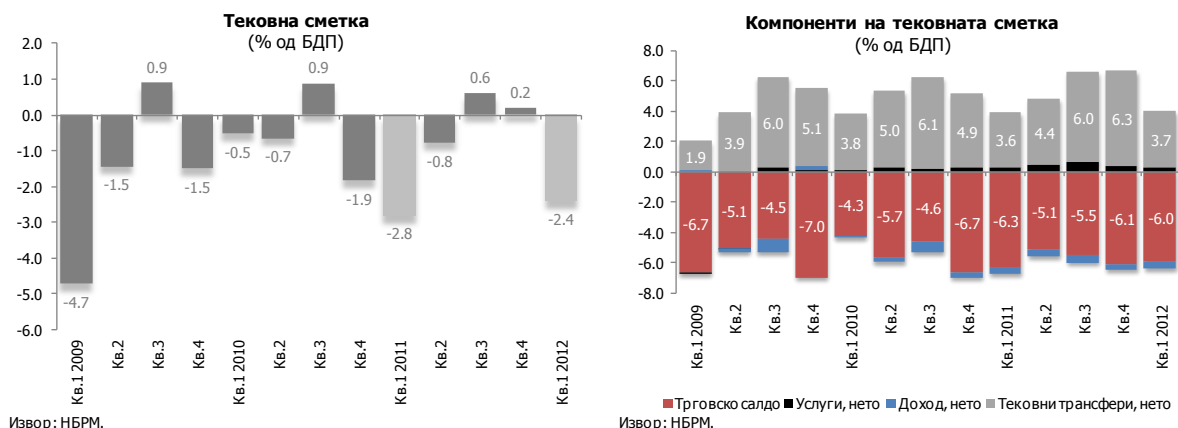
Прилог 7: Проекции на движењата на надворешниот сектор

Согласно со последните расположливи податоци од надворешниот сектор⁸⁵, дефицитот на тековната сметка за 2011 година е понизок за 2 п.п. од БДП во однос на октомвриската проекција и се проценува на ниво од 2,8% од БДП. Помалиот дефицит во тековната сметка најмногу се должи на најновите остварувања во рамките на тековните трансфери, коишто се оценети на 20,3% од БДП (наспроти 18,3% од БДП со октомвриските проекции). Имено, нето-откупот на менувачкиот пазар, заклучно со крајот на 2011 година, забележа годишен раст од 8,4%, наспроти очекувањата за мал годишен пад од 1,1% согласно со октомвриската проекција. Големите нагорни отстапувања се јавија во последното тримесечје од 2011 година, кога зголемената неизвесност околу иднината на еврото пред Самитот на ЕУ (во првата декада на декември) доведе до намалена доверба во еврото, што предизвика значителна конверзија на оваа валута во денари и нивно чување во банките или пак нивна замена за други странски

⁸⁵ Последните расположливи податоци од надворешниот сектор користени во јануарската проекција се: биланс на плаќања, октомври 2011, надворешнотрговска размена, ноември 2011 година и менувачко работење, заклучно со крајот на 2011 година.

валути. За намалување на негативниот јаз на тековната сметка придонесоа и поволните движења кај останатите компоненти на тековната сметка, главно размената на стоки со странство⁸⁶, а потоа и повисокиот суфицит кај услугите, а исклучок беше подбиласот на доходот, каде што дефицитот беше повисок од очекувањата.

Во првото тримесечје на 2012 година, се очекува дека дефицитот на тековната сметка ќе изнесува околу 2,4% од БДП, што претставува годишно стеснување од 0,4 п.п. од БДП. Позитивната промена во најголем дел се должи на очекуваниот раст кај тековните трансфери од 6,4%, на годишна основа, во услови на речиси непроменето ниво кај сите останати подбаланси во рамки на тековните трансакции. Во првите три месеци од годината, се очекува дека негативната странска ефективна побарувачка ќе предизвика дополнително забавување на растот на извозот, што при висока зависност на македонската економија од увоз и очекувањата за забавување на домашната побарувачка, би довело до забавување и кај увозот. **До крајот на 2012 година, се очекува дека дефицитот на тековната сметка на билансот на плаќања ќе изнесува 4,5% од БДП, што претставува стеснување од 0,3 п.п. од БДП, во согласност со октомвриската проекција.** На годишна основа, се предвидува дека негативниот јаз на тековната сметка ќе се прошири за 1,7 п.п. од БДП, што произлегува од оценките за понатамошно влошување на трговскиот дефицит, во услови на намалени очекувани нето-приливи од приватни трансфери. Се очекува дека финансирањето на планираниот дефицит во тековните трансакции ќе биде во целост покриено од капиталните нето-приливи, коишто воедно ќе овозможат дополнителен раст на девизните резерви и задржување на нивото на покриеност на увозот повисоко од 4 месеци. Притоа, ризиците околу остварувањето на проекцијата на платниот биланс, идентификувани во октомврискиот циклус на проекции се сè уште присутни. Имено, ризиците поврзани со неизвесноста околу разрешувањето на должничката криза во евро-зоната и нејзиното влијание врз растот на Европската Унија и воопшто врз глобалниот економски раст, како и движењето на светските цени сè уште постојат, додека ризиците околу остварувањето на очекуваните капитални приливи дополнително се засилуваат, како резултат на неизвесноста околу исполнувањето на очекуваните приватни инвестиции.

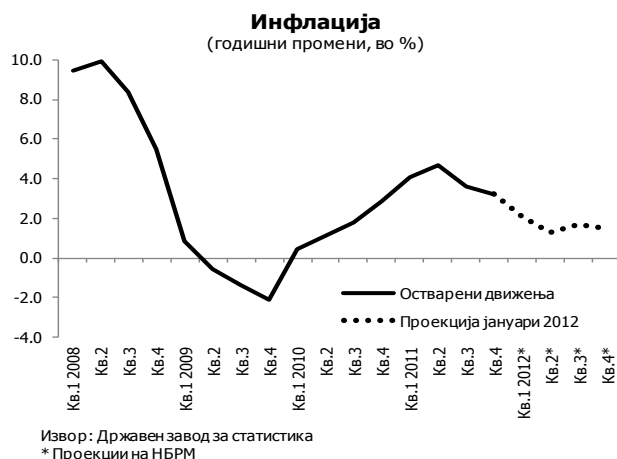
И покрај надолната ревизија на растот за 2012 година, ризиците се сè уште надолни. Главниот ризик сè уште се однесува на високата неизвесност поврзана со должничката криза во евро-зоната и неповолното влијание врз финансиските

⁸⁶ Анализата на трговското салдо во релативни учества во БДП укажува на надолна корекција од 0.2 п.п. од БДП, којшто произлегува од промената на оценката за понизок номинален раст на БДП за 2011 година.

пазари. Евентуалните поголеми последици во реалниот сектор на овие земји би значело дополнително намалување на странската ефективна побарувачка, што директно би се одразило врз извозот и би довело до пониско производство и инвестиции. Остварувањето на овие ризици би довело до понизок економски раст во 2012 година во однос на очекуваниот.

Во четвртиот квартал на 2011 година е остварена годишна стапка на инфлација од 3,2%, што е во согласност со очекуваната стапка на инфлација од 3,4%. Имајќи ги предвид остварувањата и речиси непроменетите претпоставки за странските цени, за **2012 година се задржува истата оценка за инфлацијата како и во октомвриската проекција. Така, просечната стапка на инфлација во 2012 година ќе изнесува околу 2%⁸⁷, што претставува значително забавување во однос на претходната година (3,9%)**. Овие движења соодветствуваат со оценките за отсуство на притисоци од домашната побарувачка (негативен произведен јаз во текот на 2012 година). **Во првото тримесечје на 2012 година се очекува годишна стапка на инфлација од 2,1%**. Притоа, инфлацијата во најголем дел ќе биде предизвикана од факторите на страната на понудата, односно странската инфлација и цените на нафтата. Со оглед на тоа што не се очекуваат притисоци од страната на побарувачката, се очекува намалување на базичната инфлација на 0,6% во првиот квартал на 2012 година. Ризиците за проекцијата на инфлацијата се претежно надолни и произлегуваат од евентуално поголемиот пад на светската економска активност, што би условило подлабок пад на странските цени. Воедно, дополнителен надолен ризик претставува и остварувањето понизок раст на домашната економија од проектираниот.

⁸⁷ Проецијата за инфлацијата за 2012 година ги вклучува веќе донесените одлуки на Регулаторната комисија за енергетика за поскапување на цените на електричната енергија и парното греење од почетокот на 2012 година коишто исто така беа вклучени во претпоставките во октомвриската проекција.

СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ

Табели од реалниот сектор

Табела 1: Бруто домашен производ

Табела 2: Цени

Табела 3: Индекс на индустриското производство

Табела 4: Вработеност и продуктивност во целата економија

Табела 5: Плати

Табела 6: Државен буџет

Табели од монетарниот сектор

Табела 7: Биланс на НБРМ

Табела 8: Биланс на останатите депозитни институции - банки и штедилници

Табела 9: Преглед на депозитни институции - НБРМ, останатни депозитни институции (ОДИ-банки и штедилници)

Табела 10: Кредити на недржавен сектор дадени од банки и штедилници

Табела 11: Монетарни агрегати и нивните компоненти (недвижен сектор)

Табела 12: Побарувања на останати депозитни институции (банки и штедилници)

Табела 13: Обврски на депозитните банки

Табела 14: Извештај за пондерирани каматни стапки на вкупно примени депозити и вкупно дадени кредити

Табела 15: Каматни стапки на Народна банка на Република Македонија

Табела 16: Задолжителна резерва на банки и штедилници

Табела 17: Каматни стапки на државни хартии од вредност

Табели од надворешнотрговскиот и девизен сектор

Табела 18: Платен биланс на Република Македонија - Агрегатни податоци

Табела 19: Платен биланс на Република Македонија - Агрегатни податоци

Табела 20: Платен биланс на Република Македонија - услуги

Табела 21: Платен биланс на Република Македонија - доход

Табела 22: Платен биланс на Република Македонија - тековни трансвери

Табела 23: Платен биланс на Република Македонија - капитална финансиска сметка

Табела 24: Надворешно трговска размена на Република Македонија по сектори на СМТК и по економска намена

Табела 25: Надворешно трговска размена на Република Македонија по сектори по земји

Табела 26: Состојба на странски директни инвестиции во Република Македонија по земји на инвеститори

Табела 27: Состојба на странски директни инвестиции во Република Македонија по дејности - 1997 - 2008

Табела 28: Меѓународна инвестициона позиција на Република Македонија - состојби

Табела 29: Меѓународна инвестициона позиција на Република Македонија - состојби

Табела 30: Бруто надворешен долг на Република Македонија - состојба

Табела 31: Бруто надворешени побарувања на Република Македонија - состојба

Табела 32: Нето надворешен долг на Република Македонија - состојба

Табела 33: Девизни резерви

Табела 34: Девизен курс на денарот (просек за периодот)

Табела 35: Среден девизен курс на денарот (на крај на периодот)

Табела 36: Индекси на ефективен девизен курс на денарот

Методолошки објаснувања

Бруто домашен производ (според производниот метод)

Во милиони денари (по постојани цени - референтна 2005 година) и реални годишни стапки на раст (во %)

	БДП вкупно	%	Земјоделство, лов, шумарство и рибарство	%	Вадење руди и камен, преработувачка индустрија и снабдување со електрична енергија, гас и вода	%	Градежништво	%	Трговија на големо и трговија на мало	%	Хотели и ресторани	%	Сообраќај, соопштение и врски	%	Финансиско посредување, активности во врска со недвижен имот и други деловни и службени дејности	%	Јавна управа и одбрана	%
			А+Б		В+Г+Д		Ѓ		Е		Ж		З		С+И+Л		Ј+К+Л	
1997 ¹	242107	1.4	30099		45646		12570		26280		2844		15378		38109		35331	
1998	250294	3.4	31090	3.3	46303	1.4	13537	7.7	26379	0.4	3052	7.3	19453	26.5	38109	0.0	35759	1.2
1999	261176	4.3	31370	0.9	47089	1.7	14946	10.4	27179	3.0	3804	24.7	22792	17.2	38838	1.9	37226	4.1
2000	273030	4.5	31689	1.0	51493	9.4	15335	2.6	28005	3.0	3375	-11.3	24723	8.5	39887	2.7	37261	0.1
2001	260674	-4.5	28268	-10.8	49140	-4.6	13122	-14.4	27771	-0.8	3223	-4.5	22666	-8.3	40720	2.1	36387	-2.3
2002	262899	0.9	27693	-2.0	48741	-0.8	13203	0.6	29276	5.4	3759	16.6	22268	-1.8	39218	-3.7	37649	3.5
2003	270314	2.8	29030	4.8	51214	5.1	14957	13.3	29796	1.8	4121	9.6	22366	0.4	37794	-3.6	39501	4.9
2004	282748	4.6	30888	6.4	52648	2.8	15810	5.7	33282	11.7	4051	-1.7	21292	-4.8	43010	13.8	39264	-0.6
2005	295052	4.4	30991	0.3	55052	4.6	15761	-0.3	38649	16.1	4245	4.8	23459	10.2	42625	-0.9	40670	3.6
2006	309895	5.0	32465	4.8	56465	2.6	16513	4.8	40528	4.9	4309	1.5	25759	9.8	46139	8.2	41301	1.6
2007	328951	6.1	31508	-2.9	63607	12.6	17063	3.3	43186	6.6	4677	8.5	28460	10.5	48015	4.1	42274	2.4
2008	345239	5.0	33293	5.7	65133	2.4	16125	-5.5	46014	6.5	4954	5.9	31920	12.2	51177	6.6	44175	4.5
2009 ²	342062	-0.9	34175	2.6	58159	-10.7	16835	4.4	48974	6.4	4528	-8.6	31563	-1.1	53556	4.6	45215	2.4
2010 ³	348125	1.8	35610	4.2	58937	1.3	17192	2.1	50766	3.7	4302	-5.0	32832	4.0	53544	0.0	46038	1.8
2005 Кв.1	63697	2.3	5291	-2.6	12563	9.1	2133	-21.7	7730	14.4	906	-0.8	5058	0.8	10662	-0.9	10157	3.8
Кв.2	74535	8.2	6871	0.3	14503	15.6	3956	-6.0	9899	25.7	1022	3.7	5883	10.7	10734	-0.6	10229	4.5
Кв.3	75061	4.4	7439	2.2	13793	0.1	4585	6.3	9672	14.2	1229	8.7	6386	17.9	10569	-1.8	10164	3.7
Кв.4	81760	2.6	11390	0.5	14194	-4.2	5086	11.5	11348	11.5	1088	6.6	6132	10.7	10660	-0.2	10121	2.3
2006 Кв.1	67610	6.1	5414	2.3	11822	-5.9	2777	30.2	9843	27.3	922	1.8	5966	18.0	11137	4.5	10321	1.6
Кв.2	77191	3.6	7455	8.5	14042	-3.2	4821	21.9	9709	-1.9	1047	2.4	6336	7.7	11676	8.8	10307	0.8
Кв.3	80100	6.7	7937	6.7	14883	7.9	4634	1.1	10312	6.6	1238	0.7	6732	5.4	11616	9.9	10308	1.4
Кв.4	84994	4.0	11659	2.4	15718	10.7	4281	-15.8	10664	-6.0	1102	1.3	6726	9.7	11710	9.8	10365	2.4
2007 Кв.1	72083	6.6	5803	7.2	14342	21.3	2606	-6.2	9362	-4.9	923	0.1	6325	6.0	11474	3.0	10465	1.4
Кв.2	81116	5.1	7533	1.0	15540	10.7	4763	-1.2	10570	8.9	1185	13.2	6846	8.0	11873	1.7	10553	2.4
Кв.3	84493	5.5	7535	-5.1	16417	10.3	4910	6.0	11136	8.0	1391	12.4	7317	8.7	12218	5.2	10577	2.6
Кв.4	91259	7.4	10635	-8.8	17308	10.1	4785	11.8	12118	13.6	1178	6.9	7973	18.5	12450	6.3	10678	3.0
2008 Кв.1	76552	6.2	5885	1.4	15484	8.0	2443	-6.3	10290	9.9	1056	14.4	7223	14.2	12395	8.0	10908	4.2
Кв.2	86448	6.6	8059	7.0	16443	5.8	4511	-5.3	11544	9.2	1225	3.4	8032	17.3	13050	9.9	11019	4.4
Кв.3	89403	5.8	8514	13.0	17199	4.8	4360	-11.2	11744	5.5	1456	4.7	8231	12.5	12851	5.2	11094	4.9
Кв.4	92836	1.7	10834	1.9	16007	-7.5	4812	0.6	12436	2.6	1218	3.4	8433	5.8	12881	3.5	11155	4.5
2009 Кв.1	75516	-1.4	6042	2.7	13398	-13.5	2551	4.4	10785	4.8	1002	-5.1	7243	0.3	13249	6.9	11135	2.1
Кв.2	84368	-2.4	7873	-2.3	14443	-12.2	4897	8.6	11957	3.6	1135	-7.3	7847	-2.3	13404	2.7	11345	3.0
Кв.3	87495	-2.1	8821	3.6	14659	-14.8	4446	2.0	12546	6.8	1346	-7.6	8253	0.3	13554	5.5	11328	2.1
Кв.4	94683	2.0	11439	5.6	15658	-2.2	4942	2.7	13685	10.0	1045	-14.2	8220	-2.5	13348	3.6	11407	2.3
2010 ² Кв.1	75197	-0.4	6352	5.1	12905	-3.7	2504	-1.8	11167	3.5	871	-13.0	7214	-0.4	13411	1.2	11538	3.6
Кв.2	85811	1.7	8222	4.4	14660	1.5	4027	-17.8	12486	4.4	1102	-2.9	8201	4.5	13431	0.2	11438	0.8
Кв.3	89108	1.8	9153	3.8	15233	3.9	4751	6.9	13134	4.7	1300	-3.4	8019	-2.8	13493	-0.5	11462	1.2
Кв.4	98009	3.5	11883	3.9	16138	3.1	5910	19.6	13979	2.1	1029	-1.5	9397	14.3	13210	-1.0	11599	1.7
2011 ² Кв.1	79152	5.3	6525	2.7	14941	15.8	3046	21.6	11741	5.1	909	4.3	7713	6.9	12988	-3.2	11744	1.8
Кв.2	90110	5.0	8451	2.8	16734	14.1	4968	23.4	14560	16.6	1157	5.0	8302	1.2	13100	-2.5	11799	3.1
Кв.3	91167	2.3	9706	6.0	15166	-0.4	5337	12.3	13540	3.1	1391	7.0	8328	3.9	13149	-2.5	11770	2.7

¹ Реалната вредност на БДП и додадената вредност по сектори од кв. 1 1997 до кв. 4 2003 се пресметки на НБРМ врз основа на податоци од ДЗС.

² Проценети податоци.

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Индекс на индустриското производство (стапки на раст)

Годишни стапки на раст (%)

	Вкупно	По сектори			По група на производи				
		Рударство и вадење на камен	Преработувачка индустрија	Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	Енергија	Интермедијарни производи, освен енергија	Капитални производи	Трајни производи за широка потрошувачка	Неграјни производи за широка потрошувачка
2002	-5.3	-24.5	-4.7	-3.8	-16.8	-8.0	53.3	-22.6	-2.4
2003	4.7	-39.1	5.9	9.8	28.7	-12.1	-9.0	36.9	19.0
2004	-2.2	-5.0	-2.1	-2.6	-1.8	0.9	-20.1	9.1	-3.4
2005	7.0	40.4	7.3	2.5	4.6	14.2	-3.2	-14.9	3.8
2006	5.9	11.1	6.4	0.8	3.2	10.1	6.1	-17.1	4.7
2007	3.9	10.0	5.5	-9.5	-6.9	11.8	25.0	9.3	-1.3
2008	5.1	9.4	5.9	-3.1	-0.1	7.5	-1.0	64.6	2.8
2009	-8.7	-12.4	-10.4	8.7	2.5	-14.9	-23.1	-21.6	-3.3
2010	-4.8	-3.8	-7.5	14.4	6.8	-12.8	-10.8	-1.0	-1.8
2005 Кв.1 ^{1/}	4.8	-19.7	5.8	3.7	2.0	14.0	-1.7	-19.3	0.7
Кв.2	13.5	14.0	16.3	-0.3	5.8	24.6	-2.2	10.0	8.8
Кв.3	6.0	62.4	5.5	2.0	3.8	9.8	-5.4	-10.7	5.1
Кв.4	4.1	95.1	2.5	3.7	6.9	9.5	-7.1	-26.3	0.1
2006 Кв.1	3.0	37.9	2.4	-0.7	4.7	5.8	-18.0	2.1	2.2
Кв.2	4.2	23.6	3.9	1.0	-2.9	4.1	27.3	-37.9	7.4
Кв.3	10.5	2.8	11.5	4.6	5.2	18.6	11.6	-5.4	6.2
Кв.4	5.4	-4.8	6.9	-0.4	5.3	11.3	1.0	-16.7	2.4
2007 Кв.1	11.0	14.3	15.2	-9.0	-2.1	20.9	60.3	10.3	6.0
Кв.2	-2.6	16.6	-1.2	-20.7	-16.7	6.9	-1.2	25.3	-7.3
Кв.3	1.5	16.0	1.9	-8.6	-4.5	7.0	30.2	-2.3	-4.9
Кв.4	6.9	-3.7	8.6	-1.1	-6.3	15.3	27.0	7.7	2.9
2008 Кв.1	6.0	10.5	6.9	-0.8	1.7	9.2	28.5	74.6	-1.3
Кв.2	11.4	13.1	12.3	1.8	15.9	13.0	29.9	73.7	2.4
Кв.3	12.4	2.5	13.8	1.9	3.4	26.8	-16.7	52.1	2.9
Кв.4	-8.2	11.9	-8.6	-12.1	-15.3	-18.3	-31.5	60.3	6.1
2009 Кв.1	-12.3	-12.2	-14.0	-1.6	-0.1	-27.2	-22.7	-16.1	-0.6
Кв.2	-14.5	-18.8	-16.9	15.5	-0.9	-25.1	-39.7	-31.7	-1.0
Кв.3	-13.4	-11.4	-15.4	10.3	-5.2	-22.1	-17.7	-14.2	-4.1
Кв.4	6.4	-7.4	6.3	14.2	16.1	22.2	-5.1	-22.4	-6.5
2010 Кв.1	-9.3	-6.4	-14.6	19.1	-2.5	-15.5	-27.7	-1.3	-6.2
Кв.2	-0.9	-0.4	-5.8	38.5	28.6	-5.1	-5.9	1.9	-8.1
Кв.3	-3.6	5.1	-5.1	6.9	8.5	-12.6	-12.7	-5.8	3.0
Кв.4	-6.0	-12.5	-5.9	-3.8	-1.7	-17.6	5.1	1.1	2.9
Јануари	-2.8	8.8	-8.0	16.8	6.6	-10.1	-36.7	5.9	0.0
Февруари	-10.6	1.0	-17.9	31.3	7.2	-21.4	-26.5	0.0	-10.2
Март	-13.3	-22.9	-16.6	10.6	-20.9	-13.8	-22.3	-8.5	-7.4
Април	-7.2	-14.2	-11.4	29.6	2.5	-4.8	-24.3	10.3	-12.4
Мај	-1.1	-3.2	-6.1	37.6	55.1	-12.0	-21.4	-17.3	-6.9
Јуни	5.5	20.6	0.1	49.7	33.3	2.1	31.3	14.1	-5.2
Јули	8.0	10.7	5.0	35.1	24.3	17.8	4.2	1.5	-4.0
Август	-2.5	6.1	-3.2	-0.1	9.7	-13.2	-13.9	-3.3	6.2
Септември	-14.0	-0.5	-14.9	-10.8	-12.4	-29.0	-22.4	-13.2	7.9
Октомври	-4.7	-7.5	-4.1	-8.2	-10.1	-9.3	2.9	-1.0	2.3
Ноември	-2.9	-11.4	-1.0	-14.3	-4.3	-11.2	-16.7	-0.8	6.7
Декември	-10.0	-18.8	-12.2	10.0	8.7	-30.7	28.1	5.5	-0.6
2011 Кв.1	13.8	7.9	18.4	-3.1	6.8	19.9	64.5	65.2	3.8
Кв.2	5.3	14.6	9.7	-21.6	-23.3	4.2	44.7	117.5	9.7
Кв.3	1.4	-5.2	4.0	-16.7	-18.2	2.3	43.0	59.8	0.6
Јануари	4.9	2.4	8.0	-4.8	-6.1	16.8	72.6	19.5	-1.8
Февруари	10.9	-2.7	16.6	-7.9	1.2	18.2	81.9	22.4	3.2
Март	24.5	24.4	28.9	4.1	31.8	23.6	47.4	150.2	9.3
Април	11.8	20.8	14.7	-6.3	12.9	4.7	44.8	107.0	7.3
Мај	6.9	27.3	11.9	-24.4	-30.1	12.2	87.0	103.9	10.2
Јуни	-1.8	-2.8	3.4	-33.5	-45.7	-3.6	17.6	139.8	11.4
Јули	5.5	2.2	9.0	-18.7	-15.5	2.6	26.1	181.1	6.3
Август	0.9	-8.9	3.1	-12.9	-21.1	9.9	55.0	3.8	-3.1
Септември	-2.3	-8.6	-0.3	-18.8	-17.9	-5.3	48.1	8.7	-1.8
Октомври	-3.8	11.7	-5.3	1.2	-11.3	-10.6	17.3	-1.7	4.0
Ноември	-5.3	15.5	-7.6	5.7	-4.2	-12.6	70.3	-0.7	-6.6

^{1/} Кварталните пресметки се изработени во Дирекција за истражување на НБРМ.

Вработеност и продуктивност во целата економија

	Вкупно работоспособно население	Активно население:			Број на вработени лица по економски дејности*:			Продуктивност ^{1/1}
		Вкупно	Вработени	Невработени	Земјоделство	Индустрија	Услуги	
1996	1,436,602	789,081	537,591	251,489	100,067	193,975	243,548	-
1997	1,489,625	800,513	512,301	288,213	84,256	163,988	264,056	-
1998	1,503,365	823,826	539,762	284,064	107,249	190,674	241,839	-
1999	1,518,250	806,674	545,222	261,452	115,361	185,283	244,580	-
2000	1,534,256	811,557	549,846	261,711	119,971	187,066	242,809	-
2001	1,554,420	862,504	599,308	263,196	131,094	190,458	277,755	-
2002	1,566,953	824,824	561,341	263,483	134,293	186,917	238,868	-
2003	1,579,450	860,976	545,108	315,868	120,132	184,855	238,583	-
2004	1,594,557	832,281	522,995	309,286	88,050	171,390	261,810	-
2005	1,607,997	869,187	545,253	323,934	106,533	175,868	261,523	0.2
2006	1,618,482	891,679	570,404	321,274	114,777	186,085	268,117	0.5
2007	1,628,635	907,138	590,234	316,905	107,717	184,928	294,305	2.3
2008	1,633,341	919,424	609,015	310,409	119,749	190,530	297,189	1.9
2009	1,638,869	928,775	629,901	298,873	116,668	187,077	324,410	-4.2
2010	1,649,473	939,479	640,199	299,279	121,184	186,664	330,060	-0.7
2005 Кв.1	1,603,675	827,428	507,397	320,030	76,546	181,450	251,307	5.3
Кв.2	1,606,833	883,522	552,797	330,724	126,194	174,588	251,112	6.0
Кв.3	1,609,071	889,725	564,880	324,845	135,712	170,157	257,804	-1.7
Кв.4	1,612,410	876,074	555,938	320,136	87,921	180,089	286,837	-7.8
2006 Кв.1	1,615,584	877,798	559,702	318,096	103,319	190,355	264,550	-2.5
Кв.2	1,617,423	885,609	566,293	319,316	128,519	189,630	246,842	0.6
Кв.3	1,619,447	899,732	576,813	322,919	125,322	187,760	262,480	3.6
Кв.4	1,621,475	903,576	578,810	324,766	101,948	176,592	298,599	0.3
2007 Кв.1	1,624,611	902,588	579,301	323,287	95,384	186,975	293,629	4.0
Кв.2	1,627,216	906,199	589,254	316,944	112,982	184,622	288,104	-0.4
Кв.3	1,630,010	909,466	598,327	311,139	117,531	181,993	294,863	0.9
Кв.4	1,632,702	910,301	594,054	316,247	104,975	186,122	300,622	4.9
2008 Кв.1	1,635,058	920,512	600,593	319,919	121,238	178,848	298,110	3.1
Кв.2	1,633,339	917,566	607,125	310,441	129,711	186,184	289,783	3.3
Кв.3	1,631,646	925,073	619,802	305,271	119,149	198,499	301,415	2.3
Кв.4	1,633,321	914,547	608,541	306,006	108,896	198,590	299,451	-1.0
2009 Кв.1	1,634,986	919,026	618,189	300,837	120,186	181,567	314,199	-3.6
Кв.2	1,637,828	933,878	636,156	297,722	122,958	188,433	322,983	-7.3
Кв.3	1,640,302	940,661	642,541	298,120	119,474	189,239	333,028	-5.2
Кв.4	1,642,360	921,534	622,720	298,814	104,055	189,069	327,428	-0.6
2010 Кв.1	1,644,423	925,613	615,962	309,651	109,821	182,562	321,505	0.4
Кв.2	1,648,132	923,323	627,129	296,194	121,442	183,307	320,243	3.0
Кв.3	1,649,507	949,313	648,773	300,540	128,825	186,077	332,186	1.1
Кв.4	1,652,026	954,928	659,557	295,371	126,995	189,024	341,179	-2.8
2011 Кв.1	1,653,275	944,216	649,575	294,641	118,837	192,349	335,187	0.2
Кв.2	1,655,188	936,256	642,809	293,448	122,698	194,047	323,785	2.3
Кв.3	1,657,216	942,395	648,617	293,778	123,973	197,175	325,504	2.4

^{1/1} Годишни стапки на раст во (%). Пресметките се изработени во Дирекција за истражување на НБРМ.

* Од јануари 2011 година ДЗС ја примени новата Национална класификација на дејностите (НКД Рев.2) за прибирање и обработка на податоците за вработените лица.

Напомена: поради методолошките промени, податоците за 2011 година по економски дејности не се целосно споредливи со податоците за претходниот период.

Извор: Државен завод за статистика - Анкета за работна сила и пресметки на НБРМ.

Плати

Износи во денари, годишна промена во (%)

	Бруто плати:						Нето плати:					
	Просечна, вкупно	Номинална промена	Реална промена	По економски дејности:			Просечна, вкупно	Номинална промена	Реална промена	По економски дејности:		
				Земјоделство	Индустрија	Услуги				Земјоделство	Индустрија	Услуги
1999	16,941	3.6	-	12,944	16,306	19,684	10,029	2.9	3.6	8,667	8,380	10,720
2000	17,958	6.0	-	15,733	17,785	20,968	10,526	5.5	-0.3	9,294	8,883	11,354
2001	17,893	-0.4	-5.6	14,739	18,304	20,467	10,592	3.5	-1.9	8,754	10,348	11,852
2002	19,030	6.4	4.5	14,437	19,243	21,648	11,550	6.9	5.0	8,833	11,415	12,791
2003	19,957	4.9	3.7	14,100	19,854	22,955	11,955	4.8	3.6	8,522	11,782	13,549
2004	20,779	4.1	4.5	17,287	20,692	23,748	12,534	4.0	4.4	10,337	12,290	13,999
2005	21,335	2.7	2.2	19,128	21,450	24,737	13,125	2.5	2.0	11,419	12,738	14,548
2006	23,037	8.0	4.6	19,485	23,570	25,624	13,854	7.3	4.0	11,660	13,983	15,036
2007	24,139	4.8	2.4	17,755	23,965	26,520	14,586	7.9	5.5	10,766	14,585	16,080
2008	25,349	8.7	0.3	17,342	25,478	28,492	16,095	10.3	1.9	10,693	15,780	17,581
2009	29,923	9.4	10.3	19,331	29,068	33,056	19,958	9.9	10.8	13,096	19,316	22,136
2010	30,226	1.0	-0.6	19,597	29,762	32,659	20,554	3.0	1.4	13,388	20,090	22,289
2006 Кв.1	22,559	7.6	4.9	19,179	22,969	25,184	13,207	6.9	3.7	11,466	13,606	14,757
Кв.2	22,923	8.5	5.1	19,600	23,340	25,444	13,428	7.7	4.2	11,681	13,820	14,910
Кв.3	23,214	8.7	5.1	19,719	23,967	25,835	13,584	7.7	3.9	11,779	14,184	15,125
Кв.4	23,451	7.1	4.0	19,440	24,003	26,035	13,854	7.2	4.0	11,712	14,321	15,351
2007 Кв.1	23,139	2.6	1.9	17,809	23,414	25,635	13,962	5.7	5.0	10,802	14,230	15,516
Кв.2	23,651	3.2	2.1	18,396	23,569	26,020	14,287	6.4	5.3	11,161	14,335	15,746
Кв.3	24,193	4.2	1.8	17,524	24,043	26,510	14,604	7.5	5.1	10,652	14,608	16,086
Кв.4	25,574	9.1	4.2	17,291	24,836	27,917	15,490	11.8	6.9	10,451	15,167	16,971
2008 Кв.1	25,146	8.7	-0.8	16,983	24,571	27,429	15,430	10.5	0.9	10,315	15,220	16,934
Кв.2	25,566	8.1	-1.6	16,679	25,126	27,899	15,697	9.9	0.0	10,295	15,559	17,228
Кв.3	26,337	8.9	0.4	16,779	25,610	28,561	16,171	10.7	2.1	10,479	15,860	17,628
Кв.4	27,863	9.0	3.3	18,928	26,604	30,080	17,081	10.3	4.5	11,684	16,480	18,534
2009 Кв.1*	29,540	12.5	11.5	19,127	28,496	32,764	19,653	12.7	11.8	12,973	18,774	21,885
Кв.2*	30,137	12.8	13.5	19,489	29,156	33,394	20,116	13.4	14.1	13,191	19,414	22,423
Кв.3*	29,833	8.4	9.9	19,453	29,248	32,861	19,891	8.9	10.4	13,171	19,496	21,973
Кв.4*	30,183	3.7	5.9	19,254	29,372	33,207	20,172	4.5	6.8	13,051	19,579	22,261
2010 Кв.1	29,879	1.1	0.7	19,358	29,223	32,467	20,303	3.3	2.8	13,234	19,774	22,136
Кв.2	30,238	0.3	-0.8	19,678	29,636	32,650	20,557	2.2	1.1	13,491	19,982	22,283
Кв.3	30,099	0.9	-0.9	20,072	29,724	32,325	20,465	2.9	1.1	13,668	20,056	22,049
Кв.4	30,688	1.7	-1.2	19,280	30,465	33,194	20,890	3.6	0.7	13,161	20,548	22,690
Јануари 2010	29,947	1.2	1.1	19,844	29,370	32,586	20,330	3.6	3.5	13,651	19,850	22,196
Февруари	29,751	1.1	0.5	19,205	28,801	32,659	20,240	3.3	2.7	13,155	19,565	22,324
Март	29,938	1.1	0.4	19,026	29,500	32,157	20,338	3.0	2.3	12,897	19,907	21,889
Април	30,081	-0.2	-1.6	19,723	29,249	32,481	20,449	1.4	0.0	13,551	19,760	22,155
Мај	30,598	1.7	1.5	19,684	29,925	32,971	20,798	3.4	3.2	13,573	20,154	22,501
Јуни	30,035	-0.5	-2.2	19,626	29,734	32,500	20,424	1.8	0.0	13,348	20,033	22,193
Јули	29,827	0.3	-1.2	20,661	29,164	31,921	20,299	2.7	1.2	14,125	19,728	21,792
Август	30,207	1.5	-0.4	19,839	29,976	32,421	20,541	3.4	1.5	13,499	20,215	22,118
Септември	30,263	0.9	-1.1	19,716	30,031	32,634	20,554	2.5	0.5	13,379	20,226	22,236
Октомври	30,279	0.6	-2.1	18,716	30,034	32,582	20,584	2.3	-0.4	12,630	20,245	22,232
Ноември	30,349	1.7	-1.1	19,488	29,734	32,786	20,633	3.6	0.7	13,363	20,071	22,382
Декември	31,435	2.7	-0.3	19,636	31,629	34,213	21,454	4.7	1.7	13,491	21,329	23,456
2011 Кв.1	30,383	1.7	-2.3	20,478	31,582	33,718	20,682	1.9	-2.1	14,093	21,319	23,030
Кв.2	30,633	1.3	-3.2	21,613	32,000	34,397	20,864	1.5	-3.1	14,871	21,597	23,515
Кв.3	30,528	1.5	-2.1	21,581	31,974	33,808	20,795	1.6	-1.9	14,937	21,636	23,102
Јануари 2011**	30,902	3.2	0.0	20,689	31,900	34,252	21,029	3.4	0.2	14,247	21,369	23,431
Февруари	30,032	0.9	-2.8	19,938	31,550	33,346	20,433	1.0	-2.8	13,731	21,394	22,748
Март	30,216	0.9	-4.1	20,806	31,297	33,557	20,585	1.2	-3.8	14,301	21,193	22,910
Април	30,172	0.3	-4.3	21,195	31,705	33,735	20,519	0.3	-4.3	14,542	21,276	23,027
Мај	30,736	0.5	-4.5	21,765	32,342	34,274	20,954	0.7	-4.3	14,966	21,850	23,441
Јуни	30,990	3.2	-0.9	21,880	31,954	35,181	21,119	3.4	-0.7	15,104	21,664	24,078
Јули	30,528	2.4	-1.3	21,314	31,453	34,030	20,813	2.5	-1.3	14,741	21,343	23,281
Август	30,715	1.7	-1.8	21,814	32,587	33,834	20,912	1.8	-1.7	15,109	22,027	23,086
Септември	30,340	0.3	-3.0	21,616	31,881	33,560	20,659	0.5	-2.8	14,961	21,537	22,938
Октомври	30,680	1.3	-1.9	22,367	32,336	33,819	20,902	1.5	-1.7	15,561	21,867	23,098

*Од јануари 2009 година настана структурна промена во податоците за платите, заради примената на концептот на "бруто плата". Оттука, износите за нето и бруто плата од јануари 2009 година се значајно повисоки во однос на претходниот период. Од друга страна, стапките на раст на нето и бруто платите се однесуваат на податоците кои се корегирани за структурната промена. Промената е направена од страна на НБРМ, така што е претпоставено дека платата во јануари 2009 година е непроменета во однос на платата од декември 2008 година, а потоа на овој износ се надоврзани месечните стапки на раст објавени од ДЗС.

** Од јануари 2011 година ДЗС ја примени новата Национална класификација на дејностите (НКД Рев.2) за прибирање и обработка на податоците за просечната месечна исплатена нето и бруто плата. Напомена: поради методолошките промени, податоците за 2011 година по економски дејности не се целосно споредливи со податоците за претходниот период.

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Буџет на Република Македонија (Централен Б)

	Вкупно 2007	Вкупно 2008	Вкупно 2009	2010				Вкупно 2010	2011			2011	
				Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		Кв.1	Кв.2	Кв.3	Окт.	Ноем.
ВКУПНИ ПРИХОДИ	119,609	136,411	128,498	29,521	32,322	36,134	34,173	132,150	31,422	36,042	34,444	10,859	11,206
Даночни приходи и придонеси	103,219	115,103	109,860	25,295	28,151	29,176	29,818	112,440	27,332	29,519	30,461	9,763	10,076
Даночни приходи (ССП)*	247	295	269	177	160	196	282	815	192	146	151	66	70
Даноци	69,515	76,559	70,754	16,009	18,528	19,209	19,192	72,938	18,002	19,411	20,247	6,530	6,615
Персонален данок на доход	8,893	8,696	8,710	2,111	2,116	2,085	2,560	8,872	2,242	2,325	2,288	696	830
Данок на добивка	5,898	8,579	4,434	879	623	1,154	1,034	3,690	920	1,496	731	229	220
ДДВ	32,962	36,173	35,173	8,204	9,734	9,929	9,827	37,694	9,834	10,140	11,037	3,481	3,731
Акцизи	13,265	14,276	14,533	3,140	3,542	4,304	3,939	14,925	3,423	3,687	4,326	1,483	1,260
Увозни давачки	6,199	6,275	5,229	953	1,772	903	1,084	4,712	809	950	1,027	321	327
Други даноци	2,298	2,560	2,675	722	741	834	748	3,045	774	813	838	320	247
Придонеси	33,457	38,249	38,837	9,109	9,463	9,771	10,344	38,687	9,138	9,962	10,063	3,167	3,391
Фонд за ПИОМ	21,936	25,586	26,281	6,162	6,385	6,613	6,977	26,137	6,188	6,740	6,792	2,143	2,301
Агенција за вработување	1,523	1,790	1,848	400	400	412	439	1,651	388	425	434	135	144
Фонд за здравствено осигурување	9,998	10,873	10,708	2,547	2,678	2,746	2,928	10,899	2,562	2,797	2,837	889	946
Неданочни приходи	13,962	18,400	16,402	3,703	3,020	6,284	3,563	16,570	2,995	3,648	3,408	927	897
Неданочни приходи (ССП)	5,912	7,160	6,859	1,864	1,431	1,821	1,320	6,436	1,677	1,536	1,523	444	447
Профит од јавни финансиски институции	3,532	5,546	3,807	495	63	3,157	764	4,479	12	22	281	26	6
Народна банка на РМ	258	1,289	1,161	408	0	0	0	408	0	0	0	0	0
Агенција за управување со средства	164	260	132	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други приходи од имот	12	10	3	77	37	632	748	1,494	6	22	222	19	0
Камати од депонирани средства во НБРМ	218	182	111	8	26	15	15	64	6	0	59	7	6
Дивиденди	2,880	3,805	2,400	2	0	2,510	1	2,513	0	0	0	0	0
Административни такси	1,683	1,858	1,897	448	474	381	472	1,775	439	565	383	126	140
Партиципација за здравствени услуги	367	390	312	85	80	75	75	315	82	90	77	25	25
Други административни такси	324	561	514	133	137	115	158	543	127	196	162	51	72
Други неданочни приходи	527	942	1,265	247	289	145	203	884	318	781	475	105	59
Надоместоци за Агенција за патишта	1,617	1,943	1,747	358	446	574	449	1,827	340	458	507	150	148
Капитални приходи	1,397	1,390	1,167	268	331	227	333	1,159	532	2495	182	48	85
Странски донации	906	1,327	833	201	648	281	329	1459	231	277	254	109	92
Приходи од наплатени заеми	125	191	237	56	173	166	130	525	332	103	139	12	56
ВКУПНИ РАСХОДИ	117,436	140,222	139,393	33,625	34,293	36,644	38,130	142,692	35,148	40,048	36,103	11,333	11,878
Тековни трошоци	103,695	120,160	125,965	30,396	31,563	31,703	33,696	127,358	31,133	35,164	31,830	10,281	10,606
Плати и надоместоци	23,607	20,827	22,699	5,751	5,636	5,588	5,663	22,638	5,755	5,773	5,821	1,929	1,932
Стоки и услуги	14,813	18,745	16,220	3,728	3,179	3,785	3,989	14,681	3,497	3,768	3,128	876	1,077
Трансфери	62,401	77,942	84,601	20,687	22,086	20,960	23,132	86,865	21,523	24,938	21,392	7,309	7,384
Трансфери (ССП)	637	1,283	1,505	264	309	369	243	1,185	173	211	218	61	67
Социјални трансфери	49,991	58,104	61,742	15,620	15,931	16,079	16,156	63,786	15,961	17,223	16,665	5,767	5,717
Фонд за ПИОМ	28,185	33,366	36,455	9,231	9,380	9,378	9,625	37,614	9,521	9,800	9,733	3,443	3,352
Агенција за вработување	1,654	1,626	2,271	495	525	518	656	2,194	488	552	561	170	248
Социјална помош	4,047	3,990	4,305	1,267	1,336	1,215	856	4,674	1,100	1,777	1,275	393	327
Здравствена заштита	16,105	19,122	18,711	4,627	4,690	4,968	5,019	19,304	4,852	5,094	5,096	1,761	1,790

Буџет на Република Македонија (Централен Б

	Вкупно 2007	Вкупно 2008	Вкупно 2009	2010				Вкупно 2010	2011			2011	
				Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		Кв.1	Кв.2	Кв.3	Окт.	Ноем.
Други трансфери	11,699	18,488	21,296	4,794	5,829	4,502	6,718	21,843	5,389	7,504	4,509	1,481	1,600
Бегалци	74	67	58	9	17	10	15	51	0	0	0	0	0
Каматни плаќања	2,874	2,646	2,445	231	661	1370	912	3,174	358	685	1,489	167	213
Камати по домашен долг	1,053	943	1,011	99	464	185	271	1,019	196	444	224	100	68
Камати по надворешен долг	1,821	1,703	1,434	131	198	1185	641	2,155	162	241	1,265	67	145
Гаранции	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Капитални трошоци	13,741	20,062	13,428	3,229	2,730	4,941	4,434	15,334	4,015	4,884	4,273	1,052	1,272
Инвестиции во постојани средства	8,817	13,468	9,453	2,387	1,816	3,623	3,301	11,127	3,358	3,793	3,324	844	1,033
Капитални трансфери	4,920	6,594	3,975	843	914	1318	1133	4,208	657	1091	949	208	239
БУЏЕТСКИ ДЕФИЦИТ / СУФИЦИТ	2,173	-3,811	-10,895	-4,104	-1,972	-510	-3,957	-10,543	-3,726	-4,006	-1,659	-474	-672
Финансирање	-2,173	3,811	10,895	4,104	1,972	510	3,957	10,543	3,726	4,006	1,659	474	672
Прилив	19,295	10,787	18,939	4,699	5,504	1,545	6,276	18,024	4,518	7,810	2,559	2,456	1,109
Приходи од приватизација	662	1,640	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Странски заеми	3,643	2,666	13,040	337	1593	722	4,525	7,177	635	14,324	471	141	150
Депозити	15,454	3,345	-274	4,440	1,616	129	-2,173	4012	3,199	-6,315	893	1,989	152
Државни записи	-526	3,038	6,098	-78	2,295	695	3884	6,796	615	-199	1,134	317	679
Продажба на акции	62	97	75	0	0	0	40	40	69	0	61	9	128
Одлив	21,468	6,976	8,044	596	3,532	1035	2319	7,482	792	3804	900	1982	437
Отплата на главница	21,468	6,976	8,044	596	3,532	1035	2319	7,482	792	3804	900	1982	437
Надворешен долг	14,200	1,878	2,356	596	534	726	734	2,590	650	783	760	282	437
Домашен долг	7,268	5,098	5,688	0	2,998	309	1585	4,892	142	3021	140	1700	0

*Сметки за сопствени приходи.

Извор: Министерство за финансии на Република Македонија.

Преглед на депозитни институции - НБРМ, останати депозитни институции (ОДИ-банки и штедилници) /1,2

во милиони денари

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010								
	XII	XII	XII	XII	XII	XII	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
A. ДЕВИЗНИ СРЕДСТВА, НЕТО	65371	67722	88937	107524	109068	90980	94764	95012	92917	92943	96911	100656	99983	94424	97854	97099
1. Девизни средства, нето	42096	41374	65725	84853	94424	90953	93246	94877	94978	94214	96534	98778	100343	96488	100903	99344
1.1. Девизни средства	46078	44831	69588	88102	94979	91908	97807	99515	99697	98935	101310	103590	105246	101212	105896	104160
1.2. Девизни обврски	-3982	-3457	-3863	-3249	-555	-955	-4561	-4638	-4719	-4722	-4777	-4812	-4903	-4724	-4993	-4816
2. Девизни средства, нето	23275	26348	23212	22671	14644	27	1518	135	-2061	-1271	377	1877	-360	-2064	-3049	-2245
2.1. Девизни средства	33080	37106	37797	39732	38478	23904	30643	27146	25372	24694	26761	30269	28488	30044	28071	29002
2.2. Девизни обврски	-9805	-10758	-14585	-17061	-23834	-23877	-29125	-27012	-27433	-25965	-26383	-28392	-28848	-32108	-31120	-31247
B. ДОМАШНИ КРЕДИТИ	43317	55212	57232	72912	121814	169749	178825	181649	184830	186027	188332	190973	193713	193501	195453	197962
1. Побарувања од државата, нето	-4392	-4132	-15271	-21263	-8922	-5530	-2408	-91	2070	2145	2476	4153	5036	3675	4253	5726
1.1. Побарувања од државата	3890	3495	3549	2519	1271	1304	1327	1337	1347	1347	1355	1380	1394	1370	1381	5405
1.2. Депозити на државата	-12348	-12865	-24025	-34648	-20833	-12334	-12692	-11385	-9507	-8242	-7620	-6112	-6774	-7807	-8043	-10435
1.3. Побарувања од државата	6833	7333	7542	13646	12995	9380	13059	14021	14195	13056	12865	12800	14266	12764	13550	13580
1.4. Депозити на државата	-2767	-2095	-2338	-2781	-2355	-3880	-4103	-4064	-3965	-4017	-4124	-3916	-3849	-2652	-2636	-2825
2. Побарувања од локалната самоуправа	2	20	13	0	0	24	20	20	20	19	18	18	17	18	17	16
2.1. Побарувања од локалната самоуправа	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2. Побарувања од локалната самоуправа	2	20	13	0	0	24	20	20	20	19	18	18	17	18	17	16
3. Побарувања од јавни нефинансиски институции	485	682	517	363	315	133	431	424	417	426	420	461	448	433	431	433
3.1. Побарувања од јавни нефинансиски институции	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2. Побарувања од јавни нефинансиски институции	485	682	517	363	315	133	431	424	417	426	420	461	448	433	431	433
4. Побарувања од приватен сектор	47172	58639	71967	93803	130366	174782	180196	180710	181736	182852	184832	185758	187635	188797	190177	191215
4.1. Побарувања од приватен сектор	-1	44	1063	1092	1412	1508	1512	1514	1493	1487	1468	1453	1444	1445	1492	1482
4.2. Побарувања од приватен сектор	47173	58595	70904	92711	128954	173274	178684	179196	180244	181364	183364	184305	186191	187352	188686	189733
5. Побарувања од останати финансиски институции	49	3	6	9	55	340	587	586	587	586	586	584	577	578	575	572
5.1. Побарувања од останати финансиски институции	3	3	3	3	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.2. Побарувања од останати финансиски институции	46	0	3	6	52	337	586	585	585	585	585	582	576	576	574	571
B. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА	28265	28842	31354	36788	48858	56942	54584	52872	53367	52866	53508	56104	55706	55854	56966	57197
1. Готови пари надвор од останати депозитни институции	14166	14150	14424	16187	17908	17601	16266	15525	15087	14844	15224	15505	15662	16728	16204	15945
2. Обврски кон јавен сектор	0	0	679	635	1602	2823	2361	2896	2622	2592	2930	3162	3179	3157	3370	3425
3. Обврски кон останати финансиски институции	1317	1569	1575	1882	2006	2794	3410	3300	3415	3459	3484	3460	3484	2270	2195	2282
4. Депозитни пари	12782	13123	14676	18084	27342	33724	32547	31151	32242	31971	31871	33976	33381	33699	35198	35544
Г. ОГРАНИЧЕНИ ДЕПОЗИТИ	166	324	150	98	85	69	6077	6291	6268	6211	6241	6237	6601	6402	6232	6288
1. Ограничени депозити	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Ограничени депозити	166	324	150	98	85	58	6077	6290	6268	6211	6240	6237	6600	6401	6231	6287
Д. ОСТАНАТИ ДЕПОЗИТИ	52889	65708	78049	99754	128527	141406	155040	158153	157526	160461	164411	166504	167832	163449	166369	168113
1. Орочени, штедни и девизни депозити	52889	65708	78049	99754	128527	141406	155040	158153	157526	160461	164411	166504	167832	163449	166369	168113
Ѓ. ОБВРСКИ КОН ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ИНСТИТУЦИИ	0	0	0	15	346	10	397	398	396	379	378	363	348	415	402	383
1. Обврски кон останати финансиски институции	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Обврски кон останати финансиски институции	0	0	0	0	346	10	397	398	396	379	378	363	348	415	402	383
Е. КАПИТАЛНИ СМЕТКИ	38327	40727	45756	47644	52570	61474	65554	66408	67627	67758	68609	70473	71522	69495	71133	71132
Ж. ОСТАНАТИ СТАВКИ (НЕТО)	-10959	-12667	-9140	-3863	496	828	-8062	-7460	-7437	-8705	-7903	-8053	-8313	-7690	-7796	-8052

1) Ревидирани податоци: Почнувајќи со кварталниот извештај за Q1 2009 податоците се ревидирани согласно со новата усвоена методологија за периодот од јануари 2003

2) Почнувајќи од Јануари 2009 година податоците се компилирани врз основа на новиот Сметковен план за банки

Преглед на депозитни институции - НБРМ, оста

во милиони денари

	2011											
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
A. ДЕВИЗНИ СРЕДСТВА, НЕТО	96366	99436	99869	99191	99443	110825	108111	107580	104757	108683	113703	111001
1. Девизни средства, нето	97662	98873	100610	100239	99928	112158	110875	111304	108236	107096	108940	109051
1.1. Девизни средства	102450	103745	105495	105025	104760	116919	118563	122646	120236	124943	123392	119141
1.2. Девизни обврски	-4788	-4872	-4886	-4786	-4832	-4761	-7688	-11342	-12000	-17847	-14452	-10090
2. Девизни средства, нето	-1296	563	-740	-1048	-485	-1333	-2764	-3723	-3479	1587	4763	1950
2.1. Девизни средства	30009	32411	35346	33018	33332	34543	35503	35233	34985	39595	40137	37519
2.2. Девизни обврски	-31304	-31848	-36086	-34066	-33817	-35876	-38267	-38956	-38464	-38008	-35375	-35570
B. ДОМАШНИ КРЕДИТИ	201704	203991	206007	205104	208176	198325	199754	204961	208906	211014	210630	211868
1. Побарувања од државата, нето	8849	10365	11511	10800	12210	-294	531	3682	5595	6364	5831	5658
1.1. Побарувања од државата	5402	5477	5493	5451	5468	19039	18451	18932	18750	19058	18739	19322
1.2. Депозити на државата	-8172	-8024	-9009	-9659	-8185	-34240	-32730	-28990	-26840	-26347	-26684	-26633
1.3. Побарувања од државата	14379	15932	18060	17880	17833	17756	17605	16434	16354	16250	16474	15879
1.4. Депозити на државата	-2759	-3019	-3033	-2872	-2907	-2849	-2795	-2695	-2669	-2596	-2698	-2910
2. Побарувања од локалната самоуправа	16	15	15	15	14	13	13	13	12	33	73	124
2.1. Побарувања од локалната самоуправа	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2. Побарувања од локалната самоуправа	16	15	15	15	14	13	13	13	12	33	73	124
3. Побарувања од јавни нефинансиски институции	427	417	417	410	414	400	292	290	290	290	269	273
3.1. Побарувања од јавни нефинансиски институции	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2. Побарувања од јавни нефинансиски институции	427	417	417	410	414	400	292	290	290	290	269	273
4. Побарувања од приватен сектор	191822	192617	193394	193216	194878	197557	198274	200308	202335	203629	203763	205139
4.1. Побарувања од приватен сектор	1475	1464	1455	1445	1437	1427	110	101	98	89	79	74
4.2. Побарувања од приватен сектор	190347	191153	191939	191771	193441	196130	198165	200208	202237	203540	203684	205065
5. Побарувања од останати финансиски институции	590	576	669	662	660	648	643	666	674	697	694	674
5.1. Побарувања од останати финансиски институции	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
5.2. Побарувања од останати финансиски институции	589	575	668	661	659	648	643	666	674	697	694	674
V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА	57301	57428	59867	57755	57299	57505	61008	61896	61637	61116	61263	60969
1. Готови пари надвор од останати депозитни институции	16068	15585	16958	15814	16062	15944	16797	17281	17040	18086	17552	17185
2. Обврски кон јавен сектор	3532	3420	2505	3124	3177	3452	3836	3716	3621	3273	3262	3471
3. Обврски кон останати финансиски институции	2328	2330	2409	2476	2492	2559	2575	2626	2668	2704	2759	2813
4. Депозитни пари	35373	36093	37995	36341	35567	35551	37801	38273	38308	37053	37691	37500
Г. ОГРАНИЧЕНИ ДЕПОЗИТИ	6411	6589	6447	6283	6416	6589	6627	6994	7326	6941	6812	6971
1. Ограничени депозити	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Ограничени депозити	6411	6589	6446	6283	6415	6589	6627	6993	7325	6940	6811	6970
Д. ОСТАНАТИ ДЕПОЗИТИ	170700	175124	175207	177402	179333	180670	177243	179846	181402	187563	188956	187603
1. Орочени, штедни и девизни депозити	170700	175124	175207	177402	179333	180670	177243	179846	181402	187563	188956	187603
Ѓ. ОБВРСКИ КОН ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ИНСТИТУЦИИ	357	365	407	413	401	407	423	459	487	536	584	576
1. Обврски кон останати финансиски институции	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Обврски кон останати финансиски институции	357	365	407	413	401	407	423	459	487	536	584	576
Е. КАПИТАЛНИ СМЕТКИ	71169	72798	72902	71610	73387	72944	72973	74481	74282	75948	78806	78831
Ж. ОСТАНАТИ СТАВКИ (НЕТО)	-7870	-8877	-8953	-9169	-9217	-8964	-10410	-11135	-11470	-12407	-12087	-12079

1) Ревидирани податоци: Почнувајќи со кварталниот извештај за С

2) Почнувајќи од Јануари 2009 година податоците се компилирани с

Монетарни агрегати и нивните компоненти (недвижен сектор) 1,2)

во милиони денари

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009												2010									2011								
	XII	XII	XII	XII	XII	XII	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX								
1. Готови пари во оптек	14166	14150	14424	16187	17908	17601	16266	15525	15087	14844	15224	15505	15662	16728	16204	15945	16068	15585	16958	15814	16062	15944	16797	17281	17040	18086	17552	17185								
2. Депозитни пари	14099	14692	16251	19966	29348	36518	35957	34451	35658	35430	35355	37437	36865	35969	37393	37827	37701	38423	40404	38817	38060	38109	40376	40899	40976	40449	40313									
3. (1+2) Парична маса M1	28265	28842	30675	36153	47256	54119	52223	49976	50745	50274	50578	52942	52527	52697	53596	53772	53769	54008	57362	54631	54122	54053	57172	58180	58016	57843	58001	57498								
4. Краткорочни депозити	48986	61593	73802	94187	119697	124766	133761	136124	135063	136879	139799	141464	142646	138009	140246	141594	143320	146452	144217	145550	146838	147519	143712	145763	146532	151671	152807	151223								
4.1. во денари	15752	20722	24677	36742	55599	49584	45735	47145	46229	47695	49297	50090	51574	47799	49184	50072	51562	52980	51296	52544	53326	53281	50782	51460	51660	53018	53240	53698								
4.2. во странска валута	33234	40871	49125	57445	64098	75182	88025	88979	88835	89184	90502	91374	91072	90211	91062	91522	91758	93472	92921	93006	93512	94238	92930	94303	94872	98654	99567	97526								
5. (3+4.1.) Парична маса M2 - денарски	44017	49564	55352	72895	102855	103703	97958	97121	96974	97969	99876	103032	104101	100495	102781	103844	105331	106988	108658	107175	107447	107334	107954	109640	109676	110860	111241	111195								
6. (5+4.2.) Парична маса M2 - вкупно	77251	90435	104477	130340	166953	178885	185984	186100	185808	187153	190377	194406	195173	190706	193842	195366	197089	200460	201579	200181	200959	201572	200884	203944	204548	209514	210808	208721								
7. Долгорочни депозити	3903	4115	4247	5567	8830	16640	21279	22029	22463	23582	24612	25040	25186	25440	26123	26518	27380	28672	30989	31852	32495	33150	33531	34083	34869	35891	36149	36380								
7.1. во денари	2625	2417	2264	2559	4672	7990	8791	9260	9617	10231	10769	11123	11242	11460	11845	12127	12760	13621	15118	15777	16163	16549	16689	17063	17569	18401	18829	19264								
7.2. во странска валута	1278	1698	1983	3008	4158	8650	12488	12769	12846	13351	13843	13918	13945	13979	14278	14391	14619	15051	15872	16074	16332	16601	16842	17020	17301	17490	17320	17115								
8. (6+7) Парична маса M4 - вкупно	81154	94550	108724	135907	175783	195525	207262	208129	208271	210735	214989	219446	220359	216146	219965	221884	224469	229132	232569	232033	233454	234722	234416	238026	239417	245406	246957	245101								

годишни стапки на пораст

1. Готови пари во оптек	-0.11	1.94	12.22	10.63	-1.71	-7.59	-2.45	-1.65	1.35	3.14	7.35	10.22	9.34	9.74	10.30	10.03	7.71	4.26	1.86	6.46	7.41	10.33	11.45	8.80	8.12	8.32	7.78
2. Депозитни пари	4.21	10.61	22.86	46.99	24.43	-1.54	2.21	6.29	10.22	10.28	13.85	10.29	8.95	7.33	13.07	9.23	11.08	12.37	12.67	6.74	7.56	14.20	9.25	11.15	10.53	8.17	6.57
3. Парична маса M1	2.04	6.35	17.86	30.71	14.52	-3.50	0.71	3.80	7.44	8.03	11.87	10.27	9.07	8.05	12.24	9.47	10.09	9.84	9.31	6.65	7.52	13.04	9.89	10.45	9.77	8.22	6.93
4. Краткорочни депозити	25.74	19.82	27.62	27.08	4.23	7.21	5.98	4.84	6.80	7.53	10.86	11.33	8.82	8.21	8.35	7.93	10.22	7.82	6.92	8.72	7.77	2.80	3.04	2.72	9.90	8.96	6.80
4.1. во денари	31.55	19.09	48.89	51.32	-10.82	-7.76	-6.54	-8.37	1.49	5.83	10.47	13.27	15.11	16.74	15.01	14.69	15.83	12.16	11.45	15.35	11.71	3.01	2.74	0.17	10.92	8.25	7.24
4.2. во странска валута	22.98	20.20	16.94	11.58	17.29	17.08	14.07	13.34	9.87	8.48	11.07	10.26	5.76	4.10	5.02	4.47	7.28	5.56	4.53	5.27	5.67	2.68	3.21	4.17	9.36	9.34	6.56
5. Парична маса M2 - денарски	12.60	11.68	31.69	41.10	0.82	-5.54	-2.94	-2.38	4.46	6.93	11.18	11.74	11.86	12.04	13.56	11.96	12.85	10.92	10.35	10.80	9.56	8.09	6.41	5.36	10.31	8.23	7.08
6. Парична маса M2 - вкупно	17.07	15.53	24.75	28.09	7.15	3.97	4.51	4.55	6.97	7.66	11.13	11.04	8.89	8.17	9.39	8.35	10.19	8.39	7.57	8.15	7.70	5.52	4.91	4.80	9.86	8.75	6.84
7. Долгорочни депозити	5.43	3.21	31.08	58.61	88.45	27.88	50.74	49.17	52.95	57.25	57.41	55.60	54.56	58.36	54.75	51.79	46.92	45.63	44.59	44.66	40.57	36.24	36.11	38.45	41.08	38.38	37.19
7.1. во денари	-7.92	-6.33	13.03	82.57	71.02	10.02	28.96	32.85	40.24	48.62	52.63	57.00	64.30	73.61	69.35	69.30	69.84	71.97	70.38	68.07	61.76	54.98	53.40	56.28	60.57	58.96	58.85
7.2. во странска валута	32.86	16.78	51.69	38.23	108.03	44.37	71.78	64.28	64.36	64.70	61.45	54.49	47.39	47.60	44.27	39.22	30.92	27.09	25.89	27.14	24.34	21.66	22.29	24.07	25.11	21.31	18.93
8. Парична маса M4 - вкупно	16.51	14.99	25.00	29.34	11.23	6.00	8.02	8.04	10.69	11.69	14.99	14.80	12.82	12.40	13.36	12.27	13.74	12.21	11.49	12.09	11.38	9.04	8.47	8.65	13.54	12.27	10.46

1) Ревидирани податоци: Почнувајќи со кварталниот извештај за Q1 2009 податоците се ревидирани согласно со новата усвоена методологија за периодот од јануари 2003

2) Почнувајќи од Јануари 2009 година податоците се компилирани врз основа на новиот Сметковен план за банки

Побарувања на останати депозитни институции (банки и штедилници)

во милиони денари

I. НЕДРЖАВЕН СЕКТОР

- Нефинансиски друштва (јавни и приватни друштва)

Период	Кредити				Пресмета на камата		Достасани ненаплатени и сомнителни и спорни		Хартии од вредност		Акции		
	Според валута		Според рочност		Според валута		Според валута		Според валута		Според валута		
	Во денари	Во странска валута	Краткорочни	Долгорочни	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2010	I	63659	31173	35100	59732	596	204	7318	3813	0	0	351	6
	II	63838	31965	35486	60317	596	221	7331	3831	0	0	357	6
	III	64418	32248	36317	60349	565	226	7152	3978	0	0	357	6
	IV	64627	33277	37090	60815	572	210	7420	3900	0	0	357	6
	V	64199	33603	37126	60676	572	228	7352	4350	0	0	355	6
	VI	64377	34409	37112	61674	542	237	7107	4378	0	0	355	6
	VII	64959	34134	37008	62085	560	232	7876	4028	0	0	353	6
	VIII	64256	34910	37181	61985	559	256	8816	3898	0	0	351	6
	IX	64591	35396	36867	63121	525	278	8625	3789	0	0	350	6
	X	64702	35366	36802	63266	565	249	8610	3987	0	0	350	6
	XI	64948	36313	36935	64326	565	252	7883	4012	0	0	351	6
	XII	63994	39303	35705	67592	476	275	7388	3672	0	0	351	6
2011	I	63485	39205	35721	66969	522	275	7798	3733	0	0	355	6
	II	64583	39575	36521	67637	523	291	7828	3820	0	0	356	6
	III	65507	40447	35899	70055	528	323	7664	3927	0	0	356	6
	IV	66620	40210	36184	70646	569	291	7822	3911	0	0	355	6
	V	66683	41010	36532	71161	571	311	7867	4220	0	0	353	6
	VI	67179	41821	36501	72499	520	327	7828	4123	0	0	352	6
	VII	65850	42823	36643	72031	569	321	8357	4375	0	0	352	6
	VIII	63771	43556	35208	72119	547	332	9224	4426	0	0	350	6
	IX	64486	44301	35996	72791	501	336	8775	4492	0	0	348	6

I. НЕДРЖАВЕН СЕКТОР

- Домаќинства

(физички лица и самостојни вршители на дејност со личен труд)

Период	Кредити				Пресметана камата		Достасани ненаплатени и сомнителни и спорни побарувања по кредити		Кредити						
	Според валута		Според рочност		Според валута		Според рочност		Според намена						
	Во денари	Во странска валута	Краткорочни	Долгорочни	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	Потрошувачки кредити	Автомобилски	За станбена изградба	Рамковни кредити	Останати	За вршење на самостојна дејност	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
2010	I	61003	3329	17663	46669	1316	29	5636	436	22220	4045	14211	17403	2850	3603
	II	60925	3318	17518	46725	1283	24	5673	425	22197	4028	14367	17246	2837	3568
	III	61069	3363	17411	47021	1308	23	5736	436	22346	3983	14498	17177	2854	3574
	IV	61363	3512	17426	47449	1317	21	5792	447	22585	3963	14678	17207	2919	3524
	V	61618	3591	17541	47667	1348	21	6137	454	22806	3918	14770	17312	2942	3461
	VI	62260	3599	17469	48390	1364	20	6169	589	23313	3897	14983	17257	2985	3424
	VII	62230	3693	17215	48708	1380	21	6304	619	23634	3823	15104	17003	3008	3351
	VIII	62535	3764	17315	48985	1410	21	6478	631	23845	3763	15217	17138	3061	3276
	IX	62721	3845	17317	49249	1407	21	6586	641	24187	3716	15226	17150	3048	3238
	X	63062	3977	17284	49755	1426	23	6576	631	24487	3664	15421	17120	3127	3220
	XI	63430	4127	17208	50348	1405	23	6423	590	24759	3617	15642	17087	3235	3216
	XII	63585	4460	16814	51231	1236	25	5631	588	25331	3579	15890	16719	3317	3210
2011	I	63456	4503	16938	51021	1267	27	5769	591	25203	3511	15888	16856	3338	3162
	II	63622	4665	16827	51461	1265	26	5627	593	25527	3444	16029	16732	3430	3125
	III	64219	4873	16939	52154	1292	28	5622	613	26071	3377	16199	16810	3536	3100
	IV	64548	5139	16787	52900	1300	30	5636	603	26615	3322	16368	16663	3620	3100
	V	65223	5285	16943	53565	1323	32	5762	613	27120	3260	16566	16826	3658	3080
	VI	66122	5372	16984	54510	1374	32	5667	596	27725	3210	16892	16868	3730	3068
	VII	66639	5477	16843	55272	1375	34	5751	586	28360	3151	17069	16721	3778	3036
	VIII	67108	5522	16922	55708	1391	35	5781	597	28773	3076	17195	16833	3779	2974
	IX	67302	5641	16824	56119	1397	35	5829	592	29256	2992	17304	16760	3788	2843

I. НЕДРЖАВЕН СЕКТОР

- Останато

(Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата, Останати финансиски институции, Локална самоуправа)

Период	Кредити				Пресметана камата		Достасани ненаплатени и сомнителни и спорни побарувања по кредити		Хартии од вредност		Акции	
	Според валута		Според рочност		Според валута		Според валута		Според валута		Според валута	
	Во денари	Во странска валута	Краткорочни	Долгорочни	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2010	I 130	57	58	129	2	0	1	0	0		493	4
	II 122	57	58	122	2	0	1	0	0		493	4
	III 142	56	59	139	1	0	1	0	0		493	4
	IV 147	55	57	145	1	0	1	0	0		493	4
	V 134	54	55	133	1	0	5	0	0		494	5
	VI 147	54	29	171	1	1	5	0	0		505	5
	VII 118	62	12	168	1	1	5	0	0		505	5
	VIII 123	63	16	170	1	1	5	0	0		505	5
	IX 116	60	18	159	1	1	5	0	0		505	4
	X 127	58	28	157	1	1	5	0	0		505	4
	XI 120	36	25	131	1	1	5	0	0		509	4
	XII 141	35	45	130	1	1	4	0	0		601	4
2011	I 108	48	27	129	1	0	11	0	0		601	4
	II 108	45	27	126	1	1	11	0	0		603	4
	III 105	45	27	123	1	1	14	0	0		587	4
	IV 142	44	68	118	1	1	7	0	0	0	587	4
	V 183	41	74	150	2	1	7	0	0	0	594	4
	VI 147	41	29	158	1	1	0	0	0	0	603	4
	VII 176	39	38	176	1	1	0	0	4	0	615	4
	VIII 207	37	37	208	2	0	6	0	4	0	614	4
	IX 240	38	17	261	2	0	6	0	4	0	614	4

II. ДРЖАВА

Период	Кредити				Пресмета на камата		Достасани ненаплатени и сомнителни и спорни		Хартии од вредност		Акции	
	Според валута		Според рочност		Според валута		Според валута		Според валута		Според валута	
	Во денари	Во странска валута	Краткорочни	Долгорочни	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2010	I 87	18	13	92	1	0	8	0	13533	362	0	0
	II 87	18	14	91	2	0	8	0	13701	361	0	0
	III 90	17	17	90	3	0	8	0	12542	374	0	0
	IV 86	17	14	89	1	0	8	0	12360	370	0	0
	V 85	17	14	88	3	0	8	0	12303	357	0	0
	VI 88	17	17	88	4	0	9	0	13756	360	0	0
	VII 85	17	15	88	1	0	9	0	12266	353	0	0
	VIII 85	12	12	85	4	0	9	0	13036	365	0	0
	IX 83	11	10	85	6	0	9	0	13060	367	0	0
	X 82	11	10	82	2	0	9	0	13845	381	0	0
	XI 81	11	11	81	5	0	9	0	15390	381	0	0
	XII 80	10	11	80	11	0	9	0	17554	377	0	0
2011	I 78	10	11	77	3	0	8	0	17385	379	0	0
	II 75	9	8	76	9	0	8	0	17267	442	0	0
	III 73	9	7	74	16	0	8	0	17181	446	0	0
	IV 75	8	10	73	4	0	8	0	17044	450	0	0
	V 74	7	12	69	14	0	8	0	15857	455	0	0
	VI 72	5	11	67	24	0	8	0	15765	457	0	0
	VII 66	4	7	63	32	0	8	0	15671	442	0	0
	VIII 65	4	7	62	40	0	8	0	15886	435	0	0
	IX 65	4	7	61	19	0	0	0	15316	437	0	0

Обврски на депозитните банки 1,2)

во милиони денари

Период	Депозити										Хартии од вредност		Останати кредитни обврски	
	Во денари					Во странска валута					Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута
	депозитни пари	депозити по видување	орочени до 3 месеци	орочени над 3 месеци до 1 година	орочени над 1 година	ограничени депозити	депозити по видување	орочени до 1 година	орочени над 1 година	ограничени депозити				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

I. НЕДРЖАВЕН СЕКТОР

- Нефинансиски друштва (јавни и приватни друштва)

2010	I	17374	254	7766	7260	1044	490	8134	8561	297	1108	0	0	26	3
	II	18300	147	6280	6881	1039	479	7284	8630	273	1108	0	0	26	3
	III	17411	231	8980	4544	1008	507	7468	8817	219	1228	0	0	26	2
	IV	17217	154	8647	5486	960	526	9324	9487	231	958	0	0	26	2
	V	18776	375	6760	7394	1001	534	10305	9080	221	1453	0	0	26	2
	VI	18298	205	5980	8856	1003	512	9505	9277	206	1387	0	0	26	1
	VII	18233	307	5235	5043	977	500	9643	8107	206	1926	0	0	26	1
	VIII	20122	298	5567	5345	987	646	9356	8926	210	1528	0	0	26	1
	IX	20377	257	5069	6463	998	646	10023	9022	202	1428	0	0	26	1
	X	20388	303	4956	6993	1053	684	9175	9747	184	1673	0	0	26	0
	XI	20962	284	4830	8044	1058	631	9193	10259	57	1970	0	0	26	0
	XII	21180	276	3854	7510	1148	606	9885	9671	116	1288	0	0	26	0
2011	I	20545	248	4677	7680	1178	634	9584	9798	123	1393	0	0	26	0
	II	19412	242	5108	7573	1174	454	9196	9747	141	1954	0	0	26	0
	III	19568	106	6666	6468	1192	437	9666	10032	145	1383	0	0	26	0
	IV	20387	401	5337	4888	1166	447	10019	7924	68	1489	0	0	26	0
	V	21101	168	5584	5477	1226	410	9960	8163	69	1504	0	0	26	0
	VI	21136	181	5283	5715	1367	540	9634	8042	78	2104	0	0	26	0
	VII	19940	278	6064	6170	1684	478	12418	8903	92	1543	0	0	26	0
	VIII	21047	197	5954	6279	1781	525	12075	9563	97	1483	0	0	26	0
	IX	20906	137	4981	7472	1951	602	9707	9533	107	1180	0	0	25	0

- Домаќин ства

(Физички лица и самостојни вршители на дејност со личен труд)

2010	I	11943	2739	9010	13711	6374	318	19465	48340	12961	1509	0	0	10	0
	II	12142	2685	9463	14259	6612	334	19686	48688	13048	1589	0	0	10	0
	III	12725	2731	9820	14845	7118	338	19571	48434	13552	1557	0	0	12	0
	IV	12804	2906	9969	15482	7520	355	19037	48425	14040	1556	0	0	11	0
	V	13162	2828	10227	15880	7870	360	18776	48466	14148	1562	0	0	3	0
	VI	12787	2894	10590	16553	8124	369	18906	48621	14202	1602	0	0	5	0
	VII	13039	2748	10675	17011	8579	395	18643	48410	14246	1566	0	0	5	0
	VIII	12514	2619	10709	17504	8931	414	18817	48985	14557	1567	0	0	5	0
	IX	12597	2550	10707	17960	9220	430	18473	49202	14674	1554	0	0	6	0
	X	12859	2706	10738	18521	9606	443	18141	49682	14964	1535	0	0	6	0
	XI	13101	2624	10665	19105	10459	443	17996	50376	15517	1564	0	0	6	0
	XII	14981	2582	10628	19415	11697	434	18072	50589	16224	1463	0	0	9	0
2011	I	13634	2603	10809	19610	12277	476	17935	51021	16382	1503	0	0	9	0
	II	13960	2576	10920	20078	12593	493	17788	51495	16633	1565	0	0	9	0
	III	13879	2545	10658	20150	12924	529	17934	51861	16927	1595	0	0	10	0
	IV	15227	2780	10640	20126	13155	541	18006	51989	17248	1595	0	0	10	0
	V	15184	2743	10597	20145	13418	558	18326	52816	17464	1575	0	0	10	0
	VI	15174	2772	10592	20126	13772	581	18520	52994	17717	1581	0	0	5	0
	VII	14964	2723	10456	20423	14159	536	18764	53389	17913	1582	0	0	5	0
	VIII	14470	2635	10451	20890	14526	541	18540	54158	17758	1553	0	0	5	0
	IX	14725	2587	10475	21180	15051	515	18668	54758	17548	1516	0	0	6	0

1) Ревидирани податоци: Почнувајќи со кварталниот извештај за Q1 2009 податоците се ревидирани согласно со новата усвоена методологија за периодот од јануари 2003

2) Почнувајќи од Јануари 2009 година податоците се компилирани врз основа на новиот Сметковен план за банки

Период	Депозити											Харти од вредност		Останати кредитни обврски	
	Во денари						Во странска валута					Во денари	Во странска валута	Во денари	Во странска валута
	депозитни пари	депозити по видување	орочени до 3 месеци	орочени над 3 месеци до 1 година	орочени над 1 година	ограничени депозити	депозити по видување	орочени до 1 година	орочени над 1 година	ограничени депозити					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

I. НЕДРЖАВЕН СЕКТОР

- Останато

(Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата. Останати финансиски институции, Локална самоуправа)

2010	I	1834	29	1753	3138	2452	65	486	698	174	13	0	0	380	0
	II	1801	40	1784	3182	2590	69	479	707	176	11	0	0	383	1
	III	1836	132	1550	3336	2724	62	786	715	176	11	0	0	361	0
	IV	1850	59	1225	3796	2926	55	450	655	172	10	0	0	359	0
	V	2038	48	1099	3893	2893	50	439	656	177	10	0	0	344	1
	VI	2296	36	1038	3836	2766	54	476	648	176	10	0	0	328	0
	VII	2427	8	1246	3953	2533	48	574	676	181	13	0	0	383	0
	VIII	2562	14	1342	4014	2592	47	508	689	183	13	0	0	370	0
	IX	2570	20	1287	3969	2562	62	483	655	185	13	0	0	351	0
	X	2126	20	1313	4138	2786	59	427	679	157	13	0	0	355	0
	XI	2029	19	1241	4335	2805	58	727	693	158	13	0	0	362	0
	XII	1835	20	1098	4146	2938	61	626	687	160	13	0	0	401	2
2011	I	2162	5	1050	4095	2927	50	497	679	155	11	0	0	407	3
	II	2194	40	1099	4079	3011	49	494	663	156	11	0	0	397	2
	III	2104	59	1020	3920	3089	67	478	640	165	11	0	0	398	2
	IV	2187	29	1185	3686	3022	68	601	661	161	11	0	0	405	0
	V	1989	40	1157	3823	3099	76	618	652	164	14	0	0	440	0
	VI	1998	42	1232	3841	3102	80	684	607	200	14	0	0	467	0
	VII	2149	56	1121	3949	3250	71	673	652	200	14	0	0	522	0
	VIII	2173	31	1106	3835	3247	70	790	653	204	14	0	0	569	0
	IX	1869	34	1163	3754	3011	49	603	807	201	13	0	0	560	0

II. ДРЖАВА

2010	I	1013	2	88	142	0	11	6	0	0	0	0	0	1920	868
	II	888	52	38	142	0	2	7	0	0	0	0	0	1954	871
	III	918	2	109	142	0	4	6	0	0	0	0	0	1971	814
	IV	1051	2	109	142	0	3	6	0	0	0	0	0	1903	816
	V	908	2	109	132	0	3	6	0	0	0	0	0	1935	789
	VI	929	2	37	132	0	4	5	0	0	0	0	0	1970	752
	VII	686	2	72	91	0	2	5	0	0	0	0	0	1035	746
	VIII	661	2	71	91	0	2	7	0	0	0	0	0	1041	748
	IX	905	2	72	91	0	2	5	0	0	0	0	0	1051	685
	X	861	2	72	91	0	13	4	0	0	0	0	0	1019	685
	XI	954	2	69	91	0	2	201	0	0	0	0	0	1028	658
	XII	949	2	97	107	0	2	164	0	0	0	0	0	1038	635
2011	I	952	3	37	106	0	2	114	0	0	0	0	0	1007	630
	II	928	3	38	167	0	2	107	0	0	0	0	0	1012	630
	III	888	3	37	167	0	1	103	0	0	0	0	0	1023	575
	IV	1001	2	2	167	0	1	95	0	0	0	0	0	943	576
	V	979	3	4	102	0	1	97	0	0	0	0	0	951	549
	VI	940	3	3	101	0	5	81	0	0	0	0	0	930	531
	VII	1007	3	7	101	0	5	88	0	0	0	0	0	941	531
	IX	1218	3	7	101	0	2	92	0	0	0	0	0	961	509

1) Ревидирани податоци: Почнувајќи со кварталниот извештај за Q1 2009 податоците се ревидирани согласно со новата усвоена методологија за периодот од јануари 2003

2) Почнувајќи од Јануари 2009 година податоците се компилирани врз основа на новиот Сметковен план за банки

Извештај за пондирани каматни стапки на вкупно примени депозити и вкупно дадени кредити

(во % на годишно ниво)

	XI.05	XII.05	XII.06	XII.07	XII.08	XII.09	I.10	II.10	III.10	IV.10	V.10	VI.10	VII.10	VIII.10	IX.10	X.10	XI.10	XII.10	I.11	II.11	III.11	IV.11	V.11	VI.11	VII.11	VIII.11	IX.11
КАМАТНИ СТАПКИ НА КРЕДИТИ (ДЕНАРСКИ И ДЕВИЗНИ)						9.6	9.5	9.3	9.2	9.2	9.0	9.0	8.7	8.7	8.7	8.6	8.6	8.6	8.5	8.5	8.5	8.5	8.4	8.4	8.4	8.4	8.4
КАМАТНИ СТАПКИ НА ДЕПОЗИТИ (ДЕНАРСКИ И ДЕВИЗНИ)						4.7	4.6	4.7	4.7	4.6	4.5	4.5	4.4	4.4	4.3	4.3	4.3	4.3	4.2	4.2	4.0	4.0	3.9	3.9	3.8	3.8	3.9
A. ДЕНАРСКИ КАМАТНИ СТАПКИ																											
1. КАМАТНИ СТАПКИ НА ДЕНАРСКИ КРЕДИТИ	12.1	12.1	10.7	9.9	9.8	10.3	10.2	10.0	9.8	9.8	9.6	9.6	9.2	9.2	9.2	9.1	9.1	9.0	9.0	9.0	8.9	8.9	8.9	8.8	8.9	8.8	8.8
1.1. Каматни стапки на кредити без валутна клаузула	12.5	12.6	10.9	10.2	10.5	11.5	11.5	11.3	11.3	11.0	10.9	10.3	10.2	10.2	10.1	10.1	10.0	9.8	9.7	9.7	9.6	9.6	9.6	9.6	9.6	9.6	9.5
<i>Каматни стапки на краткорочни кредити без валутна клаузула</i>	11.3	11.4	9.9	8.9	9.2	10.0	9.9	9.9	9.7	9.7	9.3	9.2	9.2	9.2	9.1	9.0	8.9	8.9	8.8	8.8	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7
- на краткорочни кредити на претпријатија	10.7	10.7	9.5	8.6	9.0	9.9	9.8	9.8	9.7	9.6	9.2	9.2	9.2	9.1	9.1	8.9	8.9	8.9	8.8	8.8	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7
- на краткорочни кредити на население	19.5	19.4	16.9	13.4	13.5	14.3	14.4	14.6	14.0	14.0	13.7	13.4	11.7	11.7	11.7	11.7	11.5	11.2	10.8	10.6	10.5	10.3	10.1	10.0	10.1	10.1	10.0
<i>Каматни стапки на долгорочни кредити без валутна клаузула</i>	13.5	13.5	11.7	11.3	11.6	12.5	12.5	12.5	12.3	12.3	12.1	12.0	10.9	10.9	10.9	10.8	10.7	10.6	10.3	10.2	10.2	10.1	10.1	10.0	10.0	10.0	9.9
- на долгорочни кредити на претпријатија	10.1	10.0	8.4	8.4	8.8	9.8	9.7	9.7	9.5	9.5	9.1	9.1	9.0	9.0	9.0	8.8	8.8	8.7	8.8	8.7	8.7	8.6	8.6	8.5	8.6	8.6	8.5
- на долгорочни кредити на население	15.4	15.3	14.3	13.3	13.4	14.6	14.5	14.5	14.3	14.3	14.1	13.9	12.1	12.1	12.1	12.0	11.9	11.3	11.3	11.2	11.2	11.1	11.1	11.1	11.1	11.0	10.9
1.2. Каматни стапки на кредити со валутна клаузула	11.2	11.1	10.3	9.5	9.1	9.3	9.2	8.9	8.7	8.7	8.5	8.5	8.3	8.3	8.3	8.3	8.2	8.2	8.3	8.3	8.3	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2
<i>Каматни стапки на краткорочни кредити со валутна клаузула</i>	9.4	9.0	8.1	7.2	7.4	8.9	8.8	8.7	8.7	8.6	8.5	8.4	8.4	8.3	8.3	8.3	8.2	8.3	8.3	8.2	8.1	8.1	8.0	8.1	8.1	8.1	8.1
- на краткорочни кредити на претпријатија	9.6	9.1	8.3	7.2	7.4	8.9	8.9	8.7	8.7	8.6	8.5	8.4	8.4	8.3	8.3	8.3	8.2	8.3	8.3	8.3	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1
- на краткорочни кредити на население	8.1	8.1	7.0	7.1	7.3	8.2	8.2	7.7	7.8	7.7	7.8	7.8	7.5	7.8	7.9	7.8	7.7	7.4	7.6	7.8	7.6	7.3	7.1	7.2	7.2	7.2	7.3
<i>Каматни стапки на долгорочни кредити со валутна клаузула</i>	11.5	11.5	10.6	9.6	9.2	9.3	9.2	8.9	8.7	8.7	8.6	8.5	8.3	8.3	8.3	8.2	8.2	8.2	8.3	8.3	8.3	8.3	8.2	8.2	8.2	8.2	8.2
- на долгорочни кредити на претпријатија	10.9	11.0	10.4	9.3	9.0	9.7	9.5	9.5	9.4	9.4	9.2	9.2	9.1	9.1	9.1	9.0	9.0	8.9	8.9	8.8	8.8	8.8	8.7	8.7	8.7	8.6	8.6
- на долгорочни кредити на население	11.9	11.9	10.8	9.8	9.4	9.0	8.9	8.4	8.0	8.0	8.0	7.9	7.6	7.5	7.6	7.5	7.5	7.5	7.9	7.9	7.9	7.8	7.8	7.8	7.8	7.8	7.8
2. КАМАТНИ СТАПКИ НА ДЕНАРСКИ ДЕПОЗИТИ	5.7	5.6	4.4	5.3	6.5	7.5	7.3	7.5	7.5	7.4	7.1	7.0	7.1	7.0	6.8	6.7	6.7	6.7	6.4	6.3	6.0	6.0	6.0	5.9	5.8	5.8	5.8
2.1. Каматни стапки на денарски депозити без валутна клаузула	5.8	5.7	4.5	5.6	6.8	8.4	8.0	8.0	8.0	7.9	7.6	7.5	7.3	7.2	7.1	7.0	7.0	7.0	6.7	6.6	6.2	6.1	6.1	6.0	5.9	5.9	6.0
<i>Каматни стапки на денарски депозити без валутна клаузула на претпријатија</i>	7.4	7.2	3.4	5.4	6.2	7.1	6.2	6.5	6.5	6.3	5.9	5.8	5.8	5.6	5.4	5.3	5.3	5.4	5.2	5.2	5.0	4.9	4.9	4.8	4.7	5.0	5.1
- на депозити по видување	0.7	0.6	0.7	2.3	1.5	0.2	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2
- на краткорочно орочени депозити	7.6	7.3	3.4	5.4	6.0	7.0	6.0	6.2	6.2	6.1	5.6	5.5	5.6	5.4	5.2	5.0	5.0	5.1	4.9	4.9	4.7	4.6	4.7	4.4	4.3	4.5	4.6
- на долгорочно орочени депозити	7.3	7.3	6.7	7.5	8.6	9.1	9.1	9.1	9.0	8.9	8.8	8.8	8.6	8.6	8.5	8.5	8.4	8.2	8.1	7.9	7.8	7.9	7.6	7.5	7.5	7.5	7.5
<i>Каматни стапки на денарски депозити без валутна клаузула на население</i>	4.8	4.8	5.0	5.7	7.0	8.7	8.5	8.4	8.4	8.3	8.0	8.0	7.7	7.7	7.5	7.4	7.4	7.3	7.0	6.9	6.5	6.4	6.3	6.2	6.2	6.2	6.2
- на депозити по видување	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0	1.1	0.8	0.7	0.9	0.7	0.4	0.5	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3
- на краткорочно орочени депозити	6.9	7.0	6.7	6.9	7.9	9.1	8.9	8.7	8.6	8.4	8.0	8.0	7.6	7.6	7.3	7.3	7.3	7.1	6.7	6.6	6.1	5.9	5.9	5.8	5.6	5.6	5.7
- на долгорочно орочени депозити	7.9	8.0	8.0	8.3	9.1	10.7	10.7	10.5	10.8	10.8	10.7	10.6	10.2	10.1	10.1	9.9	9.7	9.6	9.3	9.2	8.8	8.8	8.7	8.6	8.5	8.5	8.4
2.2. Каматни стапки на денарски депозити со валутна клаузула	4.4	4.4	3.4	3.9	5.0	3.6	3.1	3.9	3.7	3.8	3.6	3.2	2.6	2.6	2.5	2.4	2.6	2.6	2.5	2.5	2.4	3.1	2.8	2.8	2.9	2.8	2.7
<i>Каматни стапки на денарски депозити со валутна клаузула на претпријатија</i>	4.4	4.4	3.3	3.9	5.0	3.5	3.0	3.8	3.7	3.8	3.6	3.2	2.6	2.6	2.5	2.4	2.6	2.5	2.5	2.4	3.1	2.8	2.8	2.8	2.9	2.8	2.7
- на краткорочно орочени депозити	4.5	4.5	3.2	3.9	5.0	3.5	3.0	3.8	3.7	3.8	3.5	3.1	2.4	2.5	2.4	2.4	2.4	2.5	2.5	2.4	2.3	2.9	2.6	2.6	2.8	2.8	2.7
- на долгорочно орочени депозити	3.8	3.7	5.8	4.0	4.3	7.1	7.1	7.1	7.1	7.1	6.9	6.9	6.9	6.9	6.9	7.0	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6
<i>Каматни стапки на денарски депозити со валутна клаузула на население</i>			8.8	8.3	9.2	7.6	7.6	7.6	9.6	9.6	9.6	9.6	9.6	9.6	9.8	9.8	9.8	9.8	9.8	9.8	4.3	4.6	6.3	6.3	6.8	6.3	6.3
- на краткорочно орочени депозити			8.8	8.3	8.9	7.5	7.5	7.5	5.3	5.3	5.3	5.3	5.3	5.3	5.4	5.3	5.3	5.3	5.3	5.3	4.3	4.6	6.3	6.3	6.8	6.3	6.3
- на долгорочно орочени депозити				8.0	9.9	9.7	9.7	9.7	9.7	9.7	9.7	9.7	9.7	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0							

1) Почнувајќи од Јануари 2009, каматните стапки се пондерираат согласно новиот Сметковен план за банки.

Извештај за пондирани каматни стапки на вкупно примени депозити и вкупно дадени кредити

(во % на годишно ниво)

	XI.05	XII.05	XII.06	XII.07	XII.08	XII.09	I.10	II.10	III.10	IV.10	V.10	VI.10	VII.10	VIII.10	IX.10	X.10	XI.10	XII.10	I.11	II.11	III.11	IV.11	V.11	VI.11	VII.11	VIII.11	IX.11	
	XI.05	XII.05	XII.06	XII.07	XII.08	XII.09	I.10	II.10	III.10	IV.10	V.10	VI.10	VII.10	VIII.10	IX.10	X.10	XI.10	XII.10	I.11	II.11	III.11	IV.11	V.11	VI.11	VII.11	VIII.11	IX.11	
Б. ДЕВИЗНИ КАМАТНИ СТАПКИ																												
1. КАМАТНИ СТАПКИ НА ДЕВИЗНИ КРЕДИТИ	7.6	7.8	8.5	8.5	7.2	7.6	7.5	7.3	7.3	7.3	7.3	7.3	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.5	7.4	7.4	
1.1. Каматни стапки на краткорочни девизни кредити	7.6	8.1	8.4	8.1	6.2	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.5	7.4	7.4	7.5	7.4	7.4	7.4	7.5	7.6	7.6	7.5	7.4	7.5	7.5	7.5	
<i>Каматни стапки на краткорочни девизни кредити на претпријатија</i>	7.6	8.0	8.4	8.0	6.2	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.5	7.4	7.4	7.5	7.4	7.4	7.4	7.5	7.6	7.6	7.5	7.4	7.5	7.5	7.5	
- одобрени во ЕВРА	7.5	8.1	8.4	8.1	6.8	7.7	7.7	7.8	7.8	7.8	7.7	7.7	7.7	7.6	7.6	7.7	7.6	7.6	7.6	7.6	7.6	7.7	7.7	7.5	7.4	7.5	7.5	7.5
- одобрени во САД долари	7.9	7.4	8.0	6.8	3.1	6.0	6.0	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	6.0	6.0	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	6.7	7.0	7.0	6.6	6.6	6.9	6.9	6.9	
<i>Каматни стапки на краткорочни девизни кредити на население</i>	16.1	16.2	13.3	12.4	12.8	9.6	9.6	9.2	9.1	9.1	8.8	9.1	8.8	8.8	8.3	8.3	8.3	8.7	8.8	8.7	8.7	8.7	8.7	8.8	8.6	8.4	8.5	
- одобрени во ЕВРА	16.1	16.2	13.3	12.4	12.8	10.0	9.6	9.2	9.1	9.1	8.8	9.1	8.8	8.8	8.3	8.3	8.3	8.7	8.8	8.7	8.7	8.7	8.7	8.8	8.6	8.4	8.5	
- одобрени во САД долари					3.0	2.0																						
1.2. Каматни стапки на долгорочни девизни кредити	7.6	7.8	8.5	8.7	7.5	7.6	7.5	7.2	7.3	7.3	7.3	7.3	7.3	7.3	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.5	7.4	7.4	
<i>Каматни стапки на долгорочни девизни кредити на претпријатија</i>	7.5	7.6	8.4	8.7	7.3	7.3	7.2	7.1	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.3	7.3	7.3	7.3	7.3	7.3	7.4	7.3	7.3
- одобрени во ЕВРА	7.5	7.6	8.5	8.7	7.4	7.3	7.2	7.1	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.3	7.3	7.3	7.3	7.3	7.3	7.4	7.4	7.3
- одобрени во САД долари	6.9	6.9	7.6	7.1	3.7	6.5	6.5	6.4	6.5	6.5	6.7	6.6	6.6	6.6	6.5	6.5	6.5	6.4	6.4	6.1	5.5	5.5	5.5	5.5	7.0	6.4	6.4	
<i>Каматни стапки на долгорочни девизни кредити на население</i>	10.5	10.4	9.2	8.6	8.5	10.2	9.7	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	
- одобрени во ЕВРА	10.5	10.4	9.2	8.6	8.5	10.2	9.7	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.1	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	
- одобрени во САД долари	4.2	4.2	4.1	4.7	3.0	2.8	2.8	3.9	2.8	2.8	2.7	2.7	2.8	2.8	2.9	2.8	2.8	2.8	2.8	2.5	2.4	2.4	2.4	2.4	2.5	2.4	2.4	
2. КАМАТНИ СТАПКИ НА ДЕВИЗНИ ДЕПОЗИТИ	1.3	1.4	1.8	2.0	3.0	3.4	3.3	3.3	3.2	3.2	3.1	3.1	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	2.9	2.9	2.8	2.8	2.8	2.8	2.7	2.7	2.7	
2.1. Каматни стапки на девизни депозити на претпријатија	1.7	1.7	1.1	2.3	2.7	2.2	2.0	2.1	2.0	1.9	1.7	1.6	1.7	1.7	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2	1.4	
- на депозити по видување	0.5	0.5	0.6	0.6	0.7	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	
- примени во ЕВРА	0.5	0.5	0.6	0.6	0.7	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	
- примени во САД долари	0.5	0.5	0.6	0.6	0.3	0.4	0.4	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	
- на краткорочно орочени депозити	2.5	2.5	3.2	3.6	4.2	3.6	3.5	3.5	3.4	3.5	3.1	2.9	3.2	3.1	3.1	2.8	2.7	2.9	2.9	2.9	2.5	2.7	2.6	2.7	2.6	2.6	2.6	
- примени во ЕВРА	2.0	2.1	2.8	3.6	4.3	3.6	3.5	3.5	3.4	3.5	3.1	2.9	3.2	3.2	3.1	2.8	2.7	2.9	2.9	2.9	2.5	2.7	2.6	2.7	2.6	2.6	2.6	
- примени во САД долари	3.2	3.3	4.3	3.8	3.1	2.4	2.4	2.3	1.9	1.7	2.5	2.3	2.5	2.3	2.5	2.5	2.2	2.1	2.1	2.1	2.1	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.7	
- на долгорочно орочени депозити			3.0	2.7	2.5	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9	4.9	4.9	5.1	2.7	2.7	2.7	2.7	3.9	3.9	3.2	3.4	3.4	3.3	
- примени во ЕВРА			3.0	2.7	2.5	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9	4.9	4.9	5.1	2.7	2.7	2.7	2.7	3.9	3.9	3.2	3.4	3.4	3.3	
- примени во САД долари					2.5																							
2.2. Каматни стапки на девизни депозити на население	1.2	1.3	1.7	1.9	3.1	3.6	3.6	3.6	3.5	3.5	3.4	3.4	3.4	3.3	3.3	3.3	3.4	3.4	3.3	3.2	3.1	3.1	3.1	3.1	3.0	3.0	3.0	
- на депозити по видување	0.6	0.6	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.6	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	
- примени во ЕВРА	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	
- примени во САД долари	0.5	0.5	0.6	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	
- на краткорочно орочени депозити	1.7	1.8	2.3	2.6	3.9	4.3	4.3	4.2	4.1	4.1	4.0	4.1	3.9	3.8	3.8	3.9	3.9	3.8	3.7	3.7	3.5	3.5	3.4	3.4	3.4	3.3	3.3	
- примени во ЕВРА	1.8	1.8	2.3	2.6	4.1	4.5	4.5	4.4	4.3	4.3	4.2	4.3	4.1	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	3.8	3.8	3.6	3.6	3.6	3.6	3.5	3.5	3.5	
- примени во САД долари	1.6	1.7	2.3	2.4	2.3	2.2	2.2	2.2	2.1	2.1	2.1	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	1.9	1.8	1.8		
- на долгорочно орочени депозити	2.8	2.9	3.7	3.7	4.8	5.5	5.5	5.5	5.4	5.4	5.5	5.4	5.3	5.3	5.3	5.3	5.3	5.2	5.2	5.1	4.9	4.9	4.8	4.8	4.8	4.8	4.7	
- примени во ЕВРА	2.9	2.9	3.8	3.9	4.9	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5	5.6	5.5	5.4	5.4	5.4	5.4	5.3	5.3	5.2	5.1	5.0	5.0	4.9	4.9	4.9	4.9	4.8	
- примени во САД долари	2.4	2.5	3.1	3.0	2.8	3.6	3.6	3.7	3.7	3.1	3.6	3.6	3.6	3.1	3.2	3.2	3.2	3.1	3.1	3.0	3.0	2.9	2.8	2.8	2.8	2.9		

1) Почнувајќи од Јануари 2009, каматните стапки се пондерираат согласно новиот Сметковен план за банки.

Каматни стапки на Народна банка на Република Македонија

(во %)

Период	Есконтна стапка	Референтна каматна стапка за пресметување на стапката на казнена камата	Активни каматни стапки - обезбедување на ликвидност		Пасивни каматни стапки - повлекување на ликвидност	
			Расположлив кредит преку ноќ	Аукциски репо-трансакции	Благајнички записи - основна рочност*	
					тендер со износи	тендер со каматни стапки
2003.XII	6.5		14.0			6.2
2004.XII	6.5		13.0		10.0	
2005.XII	6.5		13.0			8.5
2006.XII	6.5		9.5			5.7
2007.XII	6.5		7.5			4.77
2008.XII	6.5		8.5		7.00	
2009.XII	6.5	9.0	10.0		8.50	
2010.I	6.5	8.5	9.5		8.00	
II		8.5	9.0		7.61	
III		8.5	9.0		7.26	
IV		8.5	8.0		6.50	
V		8.5	7.5		6.24	
VI		8.5	6.5		5.46	
VII		5.0	6.5		5.00	
VIII		5.0	6.0		4.68	
IX		5.0	6.0		4.50	
X		5.0	6.0		4.50	
XI		5.0	6.0		4.50	
XII		5.0	5.5		4.11	
2011.I		4.0	5.5		4.00	
II		4.0	5.5		4.00	
III		4.0	5.5		4.00	
IV		4.0	5.5		4.00	
V		4.0	5.5		4.00	
VI		4.0	5.5		4.00	
VII		4.0	5.5	4.50	4.00	
VIII		4.0	5.5		4.00	
IX		4.0	5.5	4.50	4.00	

* со рочност од 28 дена

Задолжителна резерва на банки и штедилници*

(во милиони денари)

Период	Стапки на задолжителна резерва на банки (%)			Задолжителна резерва на банки во денари						Задолжителна резерва на банки во евра		Задолжителна резерва на штедилници во денари		
	Обврски во домашна валута	Обврски во домашна валута со валутна клаузула	Обврски во странска валута	Процент од износот утврден од обврски во странска валута**	Задолжителна резерва	Просечно исполнување	Вишок/ Недостиг	Процент на исполнување (%)	Стапка на надомест (%)	Задолжителна резерва	Стапка на надомест (%)	Стапка на задолжителна резерва (%)	Задолжителна резерва	Стапка на надомест (%)
2003.XII	7.5		7.5	0.00	2,488	3,467	980	139.4	4.0	2,763	1.0	2.5	7	4.0
2004.XII	7.5		7.5	0.00	2,855	3,309	454	115.9	2.0	3,374	1.0	2.5	8	2.0
2005.XII	10.0		10.0	0.00	4,242	5,267	1,025	124.2	2.0	5,325	0.0	2.5	11	2.0
2006.XII	10.0		10.0	0.00	5,618	6,705	1,087	119.3	2.0	6,373	0.0	2.5	14	2.0
2007.XII	10.0		10.0	0.00	8,436	9,125	689	108.2	2.0	7,288	0.0	2.5	17	2.0
2008.XII	10.0		10.0	0.00	10,125	10,762	637	106.3	2.0	9,802	0.0	2.5	18	2.0
2009.XII	10.0	20.0	13.0	23.00	13,874	14,253	379	102.7	2.0	12,225	0.1	2.5	14	2.0
2010.I	10.0	20.0	13.0	23.00	14,097	14,549	452	103.2	2.0	12,151	0.1	2.5	14	2.0
II	10.0	20.0	13.0	23.00	14,212	14,606	394	102.8	2.0	12,144	0.1	2.5	14	2.0
III	10.0	20.0	13.0	23.00	13,914	14,217	302	102.2	2.0	12,237	0.1	2.5	14	2.0
IV	10.0	20.0	13.0	23.00	14,164	14,348	184	101.3	2.0	12,459	0.1	2.5	14	2.0
V	10.0	20.0	13.0	23.00	14,439	14,559	120	100.8	2.0	12,418	0.1	2.5	14	2.0
VI	10.0	20.0	13.0	23.00	14,843	15,152	309	102.8	2.0	12,693	0.1	2.5	14	2.0
VII	10.0	20.0	13.0	23.00	15,034	15,415	381	102.5	2.0	12,696	0.1	2.5	14	2.0
VIII	10.0	20.0	13.0	23.00	14,518	15,035	517	103.6	2.0	12,876	0.1	2.5	14	2.0
IX	10.0	20.0	13.0	23.00	14,420	14,887	467	103.2	2.0	13,030	0.1	2.5	15	2.0
X	10.0	20.0	13.0	23.00	14,572	14,919	347	102.4	2.0	12,942	0.1	2.5	15	2.0
XI	10.0	20.0	13.0	23.00	14,878	15,072	194	101.3	2.0	12,938	0.1	2.5	16	2.0
XII	10.0	20.0	13.0	23.00	15,284	15,595	311	102.0	2.0	13,170	0.1	2.5	17	2.0
2011.I	10.0	20.0	13.0	23.00	15,484	15,785	301	101.9	2.0	13,395	0.1	2.5	17	2.0
II	10.0	20.0	13.0	23.00	15,637	15,915	278	101.8	2.0	13,489	0.1	2.5	17	2.0
III	10.0	20.0	13.0	23.00	15,703	16,040	337	102.2	2.0	13,517	0.1	2.5	17	2.0
IV	10.00	20.00	13.00	23.00	15,770	16,291	521	103.3	2.0	13,656	0.1	2.5	18	2.0
V	10.00	20.00	13.00	23.00	15,923	16,226	302	101.9	2.0	13,768	0.1	2.5	18	2.0
VI	10.00	20.00	13.00	23.00	15,689	15,863	174	101.1	2.0	13,906	0.1	2.5	18	2.0
VII	10.00	20.00	13.00	23.00	15,896	16,111	216	101.4	2.0	14,019	0.1	2.5	18	2.0
VIII	10.00	20.00	13.00	23.00	15,959	16,182	223	101.4	2.0	14,066	0.1	2.5	18	2.0
IX	10.00	20.00	13.00	23.00	16,146	16,616	470	102.9	2.0	14,189	0.1	2.5	18	2.0

* Задолжителната резерва на банки во денари се одржува на просечно ниво, додека задолжителната резерва на банки во девизи и задолжителната резерва на штедилници во денари се одржува на фиксно ниво.

** Процент од износот утврден од обврски во странска валута кој се исполнува во денари. Остатокот го претставува износот на задолжителна резерва кој се исполнува во евра.

*** Пред 11 јули 2009 година, стапката на задолжителна резерва на обврски во домашна валута со валутна клаузула беше еднаква со стапката на задолжителна резерва на обврски во домашна валута.

Каматни стапки на државни хартии од вредност

(во %)

Период	во денари						во денари со девизна клаузула					
	1 месец	3 месеци	6 месеци	12 месеци	2 години	3 години	1 месец	3 месеци	6 месеци	12 месеци	2 години	3 години
2004.XII		9.2	10.4									
2005.XII		8.0	8.8	9.6								
2006.XII		6.3	7.0	8.9								
2007.XII		4.8										
2008.XII		7.48	7.84	7.00								
2009.XII								5.30				
2010.I									5.20			
II									5.00			
III									4.99			
IV									4.99			
V									4.99			
VI									4.99			
VII									4.70			
VIII			5.00						4.70			
IX			4.70						4.40			
X			4.70						4.40			
XI		4.50	4.50						4.30			
XII		4.46							4.30			
2011.I			4.30						4.15			
II		4.20							4.10			
III		4.20	4.30						4.10	4.10		
IV			4.30						4.10	4.10		
V		4.20							4.10	4.10		
VI		4.20							4.10	4.10		
VII		4.20							4.10	4.10		
VIII		4.20							4.10	4.10		
IX		4.20							4.10	4.10		

Платен биланс на Република Македонија - Агрегатни податоци /1

(во милиони САД долари)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I. Тековна сметка	-82.5	-262.9	-298.9	-339.8	-286.5	-280.1	-65.6	-103.1	-235.4	-378.8	-185.5	-451.6	-159.3	-28.5	-605.7	-1235.8	-609.6	-200.0
СТОКИ, нето	42.8	-184.9	-222.8	-314.7	-386.3	-515.6	-495.9	-690.8	-526.7	-805.6	-851.0	-1139.0	-1063.0	-1260.5	-1638.5	-2589.9	-2168.8	-1945.6
Извоз, ф.о.б	1055.3	1086.3	1204.0	1147.4	1236.8	1291.5	1190.0	1320.7	1155.4	1112.1	1362.7	1674.9	2040.6	2410.7	3391.5	3983.3	2702.3	3295.6
Увоз, ф.о.б /2	-1012.5	-1271.3	-1426.8	-1462.1	-1623.1	-1807.1	-1685.9	-2011.6	-1682.2	-1917.7	-2213.7	-2813.8	-3103.6	-3671.2	-5030.0	-6573.2	-4871.0	-5241.2
УСЛУГИ, нето	-154.5	-155.1	-200.5	-156.2	-137.8	-59.8	38.9	48.7	-19.2	-22.1	-10.4	-57.1	-39.3	22.3	38.7	15.9	24.1	64.4
Прилив	84.0	172.0	185.2	154.3	138.1	149.3	272.8	316.7	244.6	253.1	381.2	453.4	516.6	603.5	822.3	1017.3	861.6	917.1
Одлив	-238.5	-327.1	-385.7	-310.4	-275.8	-209.1	-234.0	-268.0	-263.8	-275.3	-391.6	-510.4	-555.9	-581.2	-783.6	-1001.4	-837.5	-852.7
ДОХОД, нето	-56.7	-46.6	-39.6	-51.3	-54.4	-53.5	-72.1	-70.0	-27.2	-45.5	-60.0	-35.3	-109.2	-27.5	-389.3	-119.8	-66.9	-123.7
Прилив	4.3	10.0	20.8	22.8	17.5	23.6	24.2	41.6	52.6	50.8	60.3	84.6	97.1	134.7	213.1	272.7	178.1	194.8
Одлив	-61.0	-56.6	-60.4	-74.2	-71.9	-77.1	-96.4	-111.7	-79.8	-96.3	-120.3	-119.9	-206.3	-162.2	-602.4	-392.5	-245.0	-318.5
ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ, нето	85.8	123.7	163.9	182.3	292.0	348.9	463.6	609.0	337.8	494.4	735.9	779.7	1052.2	1237.1	1383.4	1458.0	1602.0	1804.9
Прилив	115.0	197.0	293.5	341.3	433.3	376.5	507.2	635.5	372.4	535.2	773.8	824.5	1094.9	1279.2	1480.9	1528.0	1668.4	1867.0
Одлив	-29.2	-73.3	-129.5	-158.9	-141.3	-27.6	-43.6	-26.5	-34.6	-40.8	-37.9	-44.8	-42.7	-42.1	-97.5	-70.0	-66.4	-62.2
II. Капитална и финансиска сметка	-12.9	162.3	280.6	318.2	349.6	296.3	-91.4	40.2	236.6	388.0	218.3	434.1	165.5	24.6	657.6	1266.7	569.2	175.9
КАПИТАЛНА СМЕТКА, нето	0.0	30.0	1.7	0.0	0.0	-1.8	0.0	0.3	1.4	8.3	-6.7	-4.6	-2.0	-1.1	4.9	-17.6	28.6	17.0
ФИНАНСИСКА СМЕТКА, нето	-12.9	132.3	278.9	318.2	349.6	298.1	-91.4	39.9	235.2	379.7	225.0	438.7	167.5	25.7	652.7	1284.2	540.5	158.8
Директни инвестиции, нето	0.0	24.0	9.5	11.2	58.0	150.5	88.1	215.7	446.3	105.5	117.5	321.9	94.2	424.0	700.2	600.5	185.5	205.6
Директни инвестиции во земјата	0.0	24.0	9.5	11.2	58.1	150.5	88.4	215.1	447.1	105.6	117.8	323.0	97.0	424.2	699.1	587.0	197.1	207.5
Директни инвестиции во странство	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	-0.3	0.6	-0.9	-0.1	-0.3	-1.2	-2.8	-0.2	1.1	13.5	-11.6	-1.9
Портфолио-инвестиции, нето	0.0	0.0	2.7	0.3	1.3	-0.2	0.1	-0.9	3.5	1.2	5.7	11.5	238.6	92.4	155.2	-72.5	147.2	-78.4
Средства	0.0	0.0	1.4	-0.5	1.7	0.2	0.1	-0.8	3.2	1.2	0.3	-0.9	0.8	-0.5	-2.8	-1.1	-51.3	-29.0
Обврски	0.0	0.0	1.3	0.8	-0.4	-0.4	0.0	-0.1	0.4	0.1	5.3	12.4	237.8	92.8	157.9	-71.4	198.5	-49.4
Останати инвестиции, нето	44.0	150.2	367.4	300.8	294.1	201.1	-36.3	89.6	-137.6	133.4	152.8	124.8	249.7	-116.4	-69.4	676.2	355.1	108.7
Средства	32.0	34.7	39.9	77.7	-66.1	-58.9	-184.1	-63.0	-112.2	226.8	18.2	8.5	-47.0	-148.6	-80.9	297.7	-144.6	-206.3
Обврски	12.0	115.5	327.5	223.1	360.3	260.0	147.8	152.6	-25.4	-93.4	134.7	116.3	296.8	32.2	11.4	378.4	499.7	315.0
Бруто официјални резерви, (- = зголемување) /3	-56.8	-41.9	-100.6	5.9	-3.8	-53.3	-143.3	-264.5	-77.0	139.7	-51.0	-19.5	-415.1	-374.2	-133.2	80.0	-147.3	-77.1
III. Грешки и пропусти	95.4	100.6	18.3	21.6	-63.2	-16.2	157.0	62.9	-1.2	-9.2	-32.8	17.6	-6.2	4.0	-51.8	-30.9	40.4	24.1

Извор: Народна банка на Република Македонија.

1/ Претходни податоци.

а. во септември 2011 година извршена е ревизија на податоците за:

- 2010 година во категориите: директни инвестиции, доход и останати инвестиции - поради вклучување на податоците од годишниот прашалник за странски вложувања ДИ 22 и подобар опфат на податоците за кредитната задолженост, вклучување на пресметана камата;

- услуги и тековни трансфери за 2010 година - како резултат на подобар опфат на податоците

- 2009 година - стоки, услуги и трговски кредити, врз основа на дефинитивните податоци за надворешно - трговска размена .

- од 2003 година во билансот на плаќања е воведена пресметка за финансиските услуги-мерени индиректно (FISIM).

- од 2006 година во билансот на плаќања хартиите од вредност во рамки на девизните резерви се прикажани без ценовните промени.

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ. Пресметката на ц.и.ф. - ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.и.ф.

по години изнесува: 1993-20%, 1994-20%. 1995-20%,1996-14%,1997-10%,1998-5,02%,1999-4,86%, 2000-3,9%, 2001-4,2%, 2002-3,8%, 2003-4,06%, 2004, 2005, 2006, 2007-4,14%, 2008, 2009 и 2010 - 3,86%.

За 2006, 2007 и 2008 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

3/ За периодот 2006-2010 година без ценовни промени и курсни разлики. За периодот до 2005 година без монетарно злато и курсни разлики.

Платен биланс на Република Македонија - тековни трансфери

(во милиони евра)

Период	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	2010	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Кв.1	Кв.2	Кв.3	2011
Тековни трансфери, нето	646.1	628.2	853.3	981.9	1012.4	985.5	1133.3	259.2	348.2	420.0	339.8	1367.2	96.0	82.8	87.4	112.4	102.7	104.2	149.9	151.2	138.1	266.1	319.3	439.3	1024.7
- Прилив	679.5	664.2	887.5	1015.3	1081.3	1033.2	1181.0	269.1	359.4	431.1	354.4	1414.0	99.3	86.1	91.3	116.1	107.2	108.4	153.8	155.4	142.6	276.7	331.7	451.8	1060.2
- Одлив	-33.4	-36.0	-34.2	-33.4	-68.9	-47.7	-47.7	-9.8	-11.2	-11.2	-14.6	-46.9	-3.3	-3.3	-3.9	-3.7	-4.5	-4.3	-3.9	-4.1	-4.5	-10.6	-12.5	-12.5	-35.5
1. Држава - официјални трансфери	89.4	55.5	53.4	58.8	24.3	49.4	35.3	4.3	14.2	6.9	6.7	32.0	17.7	1.9	1.9	10.7	2.3	1.4	2.3	0.7	2.9	21.5	14.4	5.9	41.7
- Прилив	92.9	60.1	60.9	66.3	61.0	62.5	41.2	5.1	15.1	7.4	8.4	36.0	18.0	2.4	2.2	11.0	3.5	1.9	2.7	1.4	3.8	22.5	16.4	8.0	46.9
- Одлив	-3.5	-4.7	-7.6	-7.4	-36.7	-13.1	-5.9	-0.8	-0.9	-0.5	-1.7	-4.0	-0.3	-0.5	-0.3	-0.3	-1.2	-0.5	-0.4	-0.7	-1.0	-1.1	-2.0	-2.1	-5.2
2. Останати сектори - приватни трансфери	556.7	572.7	799.9	923.1	988.2	936.1	1098.1	255.0	334.0	413.0	333.1	1335.1	78.3	80.9	85.5	101.8	100.4	102.8	147.6	150.5	135.2	244.7	304.9	433.4	982.9
- Прилив	586.6	604.1	826.5	949.0	1020.4	970.7	1139.8	264.0	344.3	423.7	346.0	1378.0	81.3	83.8	89.2	105.2	103.7	106.5	151.1	153.9	138.7	254.2	315.4	443.8	1013.3
- Одлив	-29.9	-31.3	-26.6	-25.9	-32.2	-34.6	-41.8	-9.0	-10.3	-10.7	-12.9	-42.9	-3.0	-2.9	-3.6	-3.4	-3.3	-3.8	-3.5	-3.4	-3.5	-9.5	-10.5	-10.4	-30.4
2.1. Дознаки од вработени	115.2	117.9	125.3	144.7	158.1	161.6	170.1	39.3	47.7	46.6	48.2	181.8	10.7	11.9	15.0	15.7	16.7	16.2	15.4	16.6	15.7	37.7	48.5	47.8	134.0
- Прилив	128.9	129.8	136.6	157.1	174.3	180.9	186.2	42.7	51.1	50.0	52.4	196.3	11.9	13.1	15.9	16.8	17.8	17.5	16.7	17.8	17.2	40.9	52.1	51.7	144.7
- Одлив	-13.6	-11.9	-11.3	-12.4	-16.2	-19.2	-16.0	-3.5	-3.4	-3.4	-4.2	-14.5	-1.2	-1.1	-0.9	-1.1	-1.1	-1.3	-1.3	-1.2	-1.5	-3.2	-3.5	-3.9	-10.7
2.2. Други трансфери	441.5	454.8	674.6	778.4	830.1	774.4	927.9	215.7	286.3	366.5	284.9	1153.4	67.6	68.9	70.5	86.1	83.7	86.6	132.2	133.9	119.5	207.0	256.3	385.6	848.9
- Прилив	457.7	474.3	690.0	791.9	846.0	789.8	953.7	221.2	293.2	373.7	293.6	1181.8	69.4	70.7	73.2	88.4	85.9	89.0	134.4	136.1	121.6	213.3	263.3	392.1	868.7
- Одлив	-16.2	-19.4	-15.3	-13.5	-16.0	-15.4	-25.7	-5.6	-6.9	-7.3	-8.7	-28.4	-1.8	-1.8	-2.7	-2.3	-2.2	-2.5	-2.2	-2.2	-2.1	-6.3	-6.9	-6.5	-19.7

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Надворешно-трговска размена на Република Македонија по сектори на СМТК и по економска намена

(во мил. УСД)

	ИЗВОЗ						УВОЗ						ИЗВОЗ				УВОЗ					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009				2009					
	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Вкупно	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Вкупно	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Вкупно
ВКУПНО	1,367.0	1,675.9	2,042.3	2,415.2	3,398.3	3,990.6	2,306.4	2,931.6	3,232.8	3,752.3	5,280.6	6,882.7	521.9	673.4	768.9	744.2	2,708.5	1,150.6	1,181.4	1,244.8	1,496.1	5,072.8
СМТК																						
Храна и живи животни	92.0	125.6	167.2	192.7	250.4	308.5	271.2	337.5	343.2	362.4	518.3	620.9	45.4	82.9	77.0	78.4	283.6	125.9	131.6	141.5	160.3	559.3
Пијалоци и тутун	137.1	127.8	163.1	193.6	209.6	218.8	24.2	28.0	31.1	31.8	38.3	51.2	26.5	66.8	66.2	37.6	197.1	8.6	13.7	12.8	16.5	51.7
Суровини освен гориво	39.9	44.1	67.8	113.6	170.6	272.0	60.0	77.4	106.7	133.5	298.2	351.0	26.7	37.7	50.2	59.1	173.7	34.4	45.6	53.0	70.6	203.5
Минерални горива, мазива и сл.	73.7	78.3	163.6	225.0	165.3	314.3	323.1	397.8	619.2	758.9	975.7	1,419.3	31.6	46.6	69.8	54.9	202.9	220.4	150.5	196.5	243.7	811.1
Животински и растителни масла	0.8	7.0	2.9	2.2	2.5	12.4	24.5	52.9	30.0	31.4	47.0	67.4	2.5	2.1	2.6	1.0	8.2	11.9	10.2	10.7	13.2	45.9
Хемиски производи	70.2	73.4	90.8	100.7	133.1	181.1	254.9	281.0	334.0	364.5	490.2	614.1	31.0	41.7	43.6	56.0	172.2	115.9	141.6	145.2	166.8	569.4
Производи класирани по материјали	398.1	552.7	682.8	853.8	1,513.2	1,602.8	333.2	740.8	950.5	1,121.0	1,509.2	1,862.9	141.6	188.2	224.0	217.7	771.5	239.9	307.7	308.3	358.1	1,214.0
Машини транспортни уреди	80.6	92.6	109.9	118.7	151.6	186.4	434.2	504.5	563.1	688.8	1,046.3	1,442.4	36.0	38.4	35.4	43.5	153.3	306.4	278.7	277.6	352.5	1,215.2
Разни готови производи	471.8	570.8	590.5	612.0	800.3	892.8	128.7	171.9	252.9	257.7	355.9	451.6	180.6	168.8	199.9	195.8	745.1	83.1	98.6	97.6	113.5	392.7
Трансакции и неспомнатата стока	2.7	3.5	3.7	3.0	1.8	1.4	452.4	340.1	2.1	2.1	1.8	1.7	0.1	0.2	0.4	0.1	0.8	4.4	3.1	1.6	0.8	10.0
Економска намена																						
Производи за репродукција	669.2	816.2	1,110.4	1,398.9	2,086.1	2,444.1	1,492.5	1,904.7	2,099.0	2,453.5	3,427.8	4,452.7	224.3	347.0	416.9	381.1	1,369.3	641.8	670.8	729.4	865.5	2,907.5
Средства за работа	22.3	30.6	39.9	51.5	76.6	133.9	285.9	312.8	348.5	421.4	643.7	939.1	33.3	31.1	27.7	33.7	125.8	228.1	188.9	186.4	236.3	839.7
Стокa за широка потрошувачка	674.5	827.7	891.2	964.7	1,235.6	1,412.6	525.2	711.8	783.2	875.3	1,207.5	1,489.2	264.3	295.3	324.3	329.5	1,213.3	278.0	319.7	328.3	393.9	1,319.9
Непознато	0.9	1.3	0.8	0.0	0.0	0.0	2.7	2.3	2.1	2.1	1.7	1.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.7	2.0	0.6	0.4	5.7

Извор: Државен Завод за статистика на РМ

Надворешно-трговска раз

(во мил. УСД)

	ИЗВОЗ					УВОЗ					ИЗВОЗ			УВОЗ		
	2010					2010					2011			2011		
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Вкупно	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Вкупно	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.1	Кв.2	Кв.3
ВКУПНО	666.7	781.5	887.8	965.8	3,301.8	1,117.4	1,335.5	1,349.4	1,648.4	5,450.7	959.8	1,166.3	1,141.3	1,650.7	1,782.2	1,785.8
СМТК																
Храна и живи животни	60.7	80.8	90.3	96.9	328.7	128.4	132.2	127.4	170.1	558.1	68.1	109.2	101.7	153.7	159.2	167.1
Пијалоци и тутун	44.9	50.9	56.0	50.8	202.5	12.6	13.8	15.9	15.3	57.6	44.8	47.7	65.3	10.6	19.8	21.3
Суровини освен гориво	64.7	65.7	65.0	64.6	260.0	35.9	70.4	80.8	101.0	288.1	67.0	78.8	77.5	76.6	90.5	96.0
Минерални горива, мазива и сл.	50.3	59.7	83.3	64.1	257.4	197.5	215.1	229.4	324.8	966.8	76.7	112.6	108.8	349.2	334.5	360.2
Животински и растителни масла	2.1	2.4	1.8	5.0	11.3	9.1	10.3	13.7	18.7	51.8	2.7	4.1	5.7	14.4	15.7	20.6
Хемиски производи	53.1	81.3	89.8	157.6	381.8	151.2	165.2	177.6	168.6	662.6	198.0	191.3	173.3	243.2	207.5	200.0
Производи класирани по материјали	188.5	249.2	265.8	286.5	989.9	259.6	359.1	307.5	448.0	1,374.2	266.5	342.7	308.5	461.7	517.5	497.2
Машини транспортни уреди	26.1	36.4	43.0	47.2	152.8	234.8	275.8	296.0	284.3	1,090.8	44.8	68.1	76.4	256.8	316.7	310.9
Разни готови производи	176.1	154.3	192.2	192.4	715.1	84.8	93.2	100.8	116.9	395.6	190.6	210.4	223.6	83.6	120.0	111.8
Трансакции и неспомната стока	0.1	0.7	0.7	0.8	2.4	3.6	0.5	0.3	0.7	5.0	0.6	1.4	0.4	0.9	0.8	0.8
Економска намена																
Производи за репродукција	374.6	474.5	524.0	576.2	1,949.3	678.1	846.7	837.7	1,084.2	3,446.6	621.7	737.1	712.9	1,177.4	1,182.5	1,200.0
Средства за работа	18.2	26.8	29.6	30.9	105.5	136.4	143.8	153.3	190.9	624.4	33.7	57.8	48.9	155.7	210.0	211.6
Стока за широка потрошувачка	273.9	280.2	334.2	358.7	1,247.0	299.4	344.5	358.2	372.6	1,374.7	304.1	371.2	379.1	316.8	388.9	373.4
Непознато	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.5	0.4	0.3	0.7	4.9	0.3	0.2	0.4	0.9	0.8	0.8

Извор: Државен Завод за статистика

Состојба на директни инвестиции во
Република Македонија - по земји - 1997-2010

во милиони евра

Земји	1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003	
	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %
Авганистан	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00
Албанија	0.03	0.02	0.01	0.01	0.03	0.01	0.11	0.02	0.60	0.06	2.06	0.18	2.04	0.16
Азербејџан														
Австралија	-0.08	-0.06	0.15	0.06	0.29	0.08	0.33	0.06	0.44	0.04	1.82	0.16	2.11	0.16
Австрија	17.56	12.43	30.15	11.15	39.47	10.97	32.99	5.69	36.78	3.54	37.69	3.25	42.82	3.31
Бахамски Острови									0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Барбадос														
Белгија	0.07	0.05	0.08	0.03	0.04	0.01	0.07	0.01	0.42	0.04	0.50	0.04	1.25	0.10
Бермуди														
Босна и Херцеговина	1.57	1.11	2.94	1.09	2.81	0.78	2.72	0.47	2.40	0.23	2.42	0.21	2.36	0.18
Белизе														
Британски Девствени Острови	0.07	0.05	0.15	0.05	0.49	0.14	1.41	0.24	3.86	0.37	7.00	0.60	11.33	0.88
Бугарија	2.58	1.83	3.35	1.24	2.90	0.81	3.55	0.61	6.57	0.63	11.68	1.01	23.28	1.80
Белорусија														
Канада	0.01	0.01	0.01	0.00	0.05	0.01	0.28	0.05	0.08	0.01	0.10	0.01	0.28	0.02
Кајмански Острови	0.07	0.05	0.06	0.02	0.10	0.03								
Централно Афричка Република														
Шри Ланка														
Кина	0.01	0.00	0.01	0.00	0.02	0.01	0.04	0.01	0.04	0.00	0.06	0.01	0.22	0.02
Тајван							2.77	0.48	4.21	0.41	3.48	0.30	3.28	0.25
Кукови Острови														
Костарика														
Хрватска	5.77	4.09	6.40	2.37	7.58	2.10	8.18	1.41	10.33	0.99	12.33	1.06	10.92	0.85
Куба														
Кипар	1.18	0.83	77.11	28.52	92.76	25.77	117.87	20.32	138.70	13.35	141.58	12.20	141.07	10.92
Чешка	0.01	0.01	0.07	0.02	0.10	0.03	0.13	0.02	0.14	0.01	0.18	0.02	0.22	0.02
Данска	0.02	0.01	0.02	0.01	0.02	0.01	0.09	0.02	0.10	0.01	0.10	0.01	0.08	0.01
Доминиканска Република														
Ел Салвадор														
Естонија														
Финска														
Франција	0.23	0.16	0.35	0.13	0.42	0.12	7.99	1.38	5.89	0.57	10.75	0.93	15.18	1.17
Грузија														
Германија	9.33	6.61	14.12	5.22	15.92	4.42	50.18	8.65	54.57	5.25	52.47	4.52	57.26	4.43
Гибралтар	0.31	0.22	0.40	0.15	0.49	0.14	0.88	0.15	0.78	0.08	1.01	0.09	0.35	0.03
Грција	9.74	6.89	12.77	4.72	20.48	5.69	105.28	18.15	174.21	16.76	213.02	18.35	223.02	17.26
Хонг Конг				0.29	0.08	0.08	0.32	0.06						
Унгарија	0.02	0.01	0.02	0.01	0.02	0.00	0.01	0.00	300.58	28.93	300.10	25.86	313.37	24.25
Исланд	0.89	0.63	0.12	0.04	0.06	0.02	0.05	0.01	0.04	0.00				
Индија							0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Иран	0.08	0.06	0.09	0.03	0.10	0.03	0.03	0.01	0.05	0.01	0.01	0.00	0.01	0.00
Ирак	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.04	0.00	0.04	0.00	0.05	0.00
Ирска	0.00	0.00	-0.05	-0.02	-0.06	-0.02	0.13	0.02	0.65	0.06				
Израел			0.15	0.06	0.10	0.03	0.11	0.02						
Италија	9.87	6.99	10.96	4.05	11.44	3.18	11.41	1.97	13.88	1.34	16.50	1.42	14.97	1.16
Јапонија							0.01	0.00	0.01	0.00				

Состојба на директни инвестиции во
Република Македонија - по земји - 1997-2010

во милиони евра

Земји	1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003	
	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %
Џонстон Остров														
Јордан	0.03	0.02	0.04	0.01	0.05	0.01	0.06	0.01	0.02	0.00	0.02	0.00		
Кореја, Република														
Либан														
Либија					0.00	0.00	0.00	0.00						
Лихтенштајн	0.18	0.12	3.77	1.40	10.24	2.85	4.76	0.82	6.49	0.62	4.07	0.35	22.00	1.70
Литванија														
Луксембург	0.20	0.14	1.80	0.66	1.88	0.52	2.28	0.39	2.33	0.22	2.30	0.20	2.24	0.17
Малезија													0.00	0.00
Малта									0.01	0.00	0.03	0.00	-0.03	0.00
Маврициус														
Мексико			-0.91	-0.34	0.15	0.04								
Молдавија														
Црна Гора														
Холандија	1.43	1.01	4.63	1.71	10.23	2.84	14.70	2.53	15.59	1.50	61.06	5.26	69.72	5.40
Холандски Антили														
Нигерија	0.02	0.01	0.02	0.01	0.01	0.00								
Норвешка					0.02	0.01	0.02	0.00	0.07	0.01	0.05	0.00	0.03	0.00
Маршалски Острови	1.25	0.89	0.65	0.24	0.67	0.19	0.11	0.02	0.21	0.02	0.19	0.02	0.25	0.02
Пакистан	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.01	0.00	-0.01	0.00	0.00	0.00
Панама	2.00	1.42	2.91	1.08	3.10	0.86	3.52	0.61	12.93	1.24	13.30	1.15	13.34	1.03
Полска			0.00	0.00	0.09	0.02	0.04	0.01	0.00	0.00	0.02	0.00	0.05	0.00
Португалија														
Романија							0.12	0.02	0.14	0.01	0.33	0.03	0.33	0.03
Русија	3.52	2.50	5.47	2.02	2.51	0.70	0.01	0.00	0.01	0.00	1.29	0.11	1.31	0.10
Сент Ките и Невис														
Сент Винсент и Гренадин														
Сан Марино											0.79	0.07	0.67	0.05
Саудиска Арабија														
Србија														
Сејшелски Острови							0.05	0.01	0.06	0.01	0.09	0.01	-0.12	-0.01
Сингапур														
Словачка	0.06	0.04	0.06	0.02	0.07	0.02	0.08	0.01	0.02	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00
Словенија	16.41	11.62	21.18	7.84	43.70	12.14	56.16	9.68	58.83	5.66	66.41	5.72	84.74	6.56
Јужна Африка													0.01	0.00
Шпанија							-0.01	0.00	0.03	0.00	0.02	0.00	-0.04	0.00
Шведска	1.40	0.99	1.63	0.60	1.72	0.48	2.21	0.38	1.10	0.11	2.34	0.20	1.96	0.15
Швајцарија	32.14	22.76	40.85	15.11	45.83	12.73	61.48	10.60	79.20	7.62	85.15	7.34	101.85	7.88
Сирија	0.01	0.01	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.09	0.01	0.18	0.02	0.15	0.01
Обединети Арапски Емирати							0.01	0.00	0.04	0.00	0.04	0.00	0.04	0.00
Турција	0.70	0.50	1.15	0.42	14.24	3.96	16.12	2.78	16.23	1.56	17.98	1.55	18.86	1.46
Украина	0.01	0.01	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.18	0.01
Египет														
Велика Британија	5.27	3.73	5.85	2.17	4.19	1.16	30.17	5.20	19.03	1.83	12.75	1.10	23.13	1.79
Џерси														
Човечки остров														
САД	1.40	0.99	2.37	0.88	4.14	1.15	12.54	2.16	33.96	3.27	41.27	3.56	42.24	3.27
Девствени Острови на Обединетите Држави	0.00	0.00	0.00	0.00					0.17	0.02	0.22	0.02	0.48	0.04
Узбекистан													0.00	0.00
Србија и Црна Гора	15.86	11.23	19.43	7.19	21.12	5.87	19.28	3.32	29.65	2.85	26.68	2.30	29.13	2.25
Меѓународна финансиска корпорација														
Европска банка за реконструкција и развој							9.332555	1.61	7.576185	0.73	9.193529	0.79	14.13	1.09
Банка за развој на Централно африкански земји														
Северноатланска алијанса за соработка														
ВКУПНО	141.2234	100.00	270.369	100.00	359.901	100.00	580.052	100.00	1039.1534	100.00	1160.7074	100.00	1,292.14	100.00

**Состојба на директни инвестиции во
Република Македонија - по земји - 1997-2010**

во милиони евра

Земји	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %
Авганистан	0.01	0.00	0.02	0.00	0.02	0.00	0.03	0.00	0.04	0.00	0.04	0.00	0.01	0.00
Албанија	4.42	0.27	3.57	0.20	11.60	0.55	16.63	0.65	23.90	0.81	27.90	0.89	35.68	1.06
Азербејџан													4.02	0.12
Австралија	2.10	0.13	2.08	0.12	2.32	0.11	1.96	0.08	2.40	0.08	2.36	0.08	2.41	0.07
Австрија	62.29	3.87	57.72	3.26	219.41	10.46	238.29	9.36	334.58	11.27	362.58	11.54	371.88	11.10
Бахамски Острови	0.00	0.00			0.00	0.00								
Барбадос							0.41	0.02						
Белгија	1.31	0.08	1.28	0.07	0.89	0.04	1.28	0.05	1.17	0.04	1.20	0.04	1.17	0.03
Бермуди					0.00	0.00	0.06	0.00	0.11	0.00	0.13	0.00	0.23	0.01
Босна и Херцеговина	0.70	0.04	0.20	0.01	1.00	0.05	1.32	0.05	1.82	0.06	2.54	0.08	3.39	0.10
Белизе					0.00	0.00					0.01	0.00	0.03	0.00
Британски Девствени Острови	8.72	0.54	11.80	0.67	15.85	0.76	29.44	1.16	51.31	1.73	58.11	1.85	66.98	2.00
Бугарија	24.33	1.51	27.36	1.55	42.79	2.04	62.49	2.46	86.50	2.91	92.29	2.94	116.19	3.47
Белорусија	0.01	0.00	0.01	0.00										
Канада	0.41	0.03	0.47	0.03	1.06	0.05	2.33	0.09	3.16	0.11	2.85	0.09	4.13	0.12
Кајмански Острови									-1.00	-0.03	-1.00	-0.03	-1.31	-0.04
Централно Афричка Република							0.02	0.00						
Шри Ланка							0.05	0.00						
Кина	0.93	0.06	1.08	0.06	1.41	0.07	1.51	0.06	1.30	0.04	0.95	0.03	1.01	0.03
Тајван	2.55	0.16	0.77	0.04	2.16	0.10	1.57	0.06	0.77	0.03	0.77	0.02		
Кукови Острови							1.17	0.05	1.29	0.04				
Костарика									0.19	0.01	0.19	0.01	0.26	0.01
Хрватска	15.74	0.98	20.34	1.15	30.59	1.46	44.27	1.74	53.23	1.79	55.54	1.77	72.27	2.16
Куба									0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Кипар	150.53	9.35	160.81	9.09	182.23	8.68	20.53	0.81	34.90	1.18	47.93	1.53	45.69	1.36
Чешка	0.26	0.02	0.27	0.02	0.29	0.01	7.51	0.30	0.49	0.02	0.51	0.02	2.85	0.09
Данска	0.07	0.00			0.54	0.03	1.24	0.05	1.27	0.04	1.45	0.05	1.90	0.06
Доминиканска Република			-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00						
Ел Салвадор							0.00	0.00						
Естонија									0.01	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00
Финска														
Франција	19.58	1.22	1.47	0.08	0.29	0.01	10.51	0.41	13.04	0.44	26.15	0.83	129.68	3.87
Грузија							0.00	0.00						0.00
Германија	70.57	4.38	64.07	3.62	64.08	3.05	85.91	3.38	66.23	2.23	61.98	1.97	71.37	2.13
Гибралтар	0.44	0.03	0.51	0.03	0.70	0.03	0.79	0.03						0.00
Грција	264.10	16.40	279.21	15.78	320.40	15.27	387.14	15.21	450.70	15.18	380.31	12.11	431.55	12.88
Хонг Конг									0.04	0.00	0.05	0.00	0.04	0.00
Унгарија	354.40	22.01	350.01	19.79	350.35	16.69	421.25	16.55	410.56	13.83	388.75	12.38	346.77	10.35
Исланд							8.14	0.32	12.15	0.41	11.62	0.37	3.26	0.10
Индија	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00
Иран	0.08	0.01	0.04	0.00	0.03	0.00	0.04	0.00	0.04	0.00	0.03	0.00	0.04	0.00
Ирак	0.02	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	-0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Ирска							0.03	0.00	0.01	0.00	0.40	0.01	0.41	0.01
Израел					0.01	0.00	4.27	0.17	4.11	0.14	3.99	0.13	4.39	0.13
Италија	32.09	1.99	37.69	2.13	44.39	2.12	46.50	1.83	55.54	1.87	55.85	1.78	58.50	1.75
Јапонија							-0.17	-0.01						

**Состојба на директни инвестиции во
Република Македонија - по земји - 1997-2010**

во милиони евра

Земји	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %	Вредност	Учество во %
Џонстон Остров					0.02	0.00								
Јордан									0.00	0.00			0.00	0.00
Кореја, Република													0.03	0.00
Либан			0.01	0.00					0.00	0.00	0.31	0.01	0.41	0.01
Либија														
Лихтенштајн	1.48	0.09	2.46	0.14	6.70	0.32	1.57	0.06	2.05	0.07	1.65	0.05	18.09	0.54
Литванија														0.00
Луксембург	10.83	0.67	15.16	0.86	25.42	1.21	71.85	2.82	69.14	2.33	62.03	1.97	16.10	0.48
Малезија	0.00	0.00												
Малта	-0.12	-0.01	-0.18	-0.01	-0.13	-0.01	-0.05	0.00	0.06	0.00	-0.03	0.00	-0.02	0.00
Маврициус							0.01	0.00	0.01	0.00	0.06	0.00	0.06	0.00
Мексико														
Молдавија			-0.05	0.00	-0.02	0.00	0.01	0.00	0.11	0.00	0.09	0.00	0.06	0.00
Црна Гора							0.18	0.01	0.24	0.01	0.22	0.01	2.48	0.07
Холандија	103.23	6.41	213.35	12.06	211.99	10.10	431.31	16.95	435.57	14.67	523.56	16.67	554.43	16.55
Холандски Антили	98.87	6.14	69.52	3.93	54.71	2.61	17.96	0.71	0.01	0.00	0.11	0.00	0.61	0.02
Нигерија									0.01	0.00				
Норвешка	-0.08	-0.01					0.41	0.02	0.85	0.03	1.02	0.03	0.83	0.02
Маршалски Острови	0.28	0.02	0.02	0.00	0.02	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Пакистан	-0.01	0.00	-0.01	0.00	-0.02	0.00	-0.55	-0.02	-0.32	-0.01	0.00	0.00	0.01	0.00
Панама	2.98	0.19	3.24	0.18	4.13	0.20	8.64	0.34	11.12	0.37	10.58	0.34	11.70	0.35
Полска	0.06	0.00	0.12	0.01	0.53	0.03	0.48	0.02	0.50	0.02	0.41	0.01	0.40	0.01
Португалија					1.81	0.09	2.24	0.09	2.28	0.08	1.58	0.05	1.54	0.05
Романија	0.47	0.03	0.43	0.02	0.05	0.00	0.45	0.02	-0.26	-0.01	0.87	0.03	1.78	0.05
Русија	1.38	0.09	1.34	0.08	1.35	0.06	1.52	0.06	1.32	0.04	1.22	0.04	4.93	0.15
Сент Ките и Невис							2.97	0.12	2.94	0.10	2.97	0.09	2.92	0.09
Сент Винсент и Гренадин			36.09	2.04	17.55	0.84	19.35	0.76	62.14	2.09	48.02	1.53	94.59	2.82
Сан Марино	0.70	0.04	0.76	0.04	0.88	0.04	2.39	0.09	2.40	0.08				
Саудиска Арабија									0.03	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00
Србија							66.33	2.61	62.31	2.10	83.72	2.67	84.53	2.52
Сејшелски Острови	2.06	0.13	-0.01	0.00	0.08	0.00	0.11	0.00	0.01	0.00	2.52	0.08	-0.15	0.00
Сингапур			0.02	0.00			2.00	0.08					0.00	0.00
Словачка	0.07	0.00	0.18	0.01	0.00	0.00	0.07	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	-0.02	0.00
Словенија	101.85	6.33	106.79	6.04	126.71	6.04	165.84	6.52	262.78	8.85	391.21	12.45	415.73	12.41
Јужна Африка	0.01	0.00												
Шпанија	-0.04	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	-0.20	-0.01	-0.13	0.00	-0.86	-0.03	0.17	0.00
Шведска	2.51	0.16	2.47	0.14	2.57	0.12	2.70	0.11	-1.76	-0.06	3.56	0.11	5.11	0.15
Швајцарија	143.90	8.94	164.20	9.28	150.78	7.18	166.82	6.55	200.73	6.76	202.07	6.43	152.26	4.54
Сирија	0.15	0.01	0.15	0.01										
Обединети Арапски Емирати	0.06	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.07	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Турција	26.49	1.65	25.06	1.42	27.72	1.32	34.91	1.37	42.98	1.45	49.74	1.58	47.96	1.43
Украина	0.64	0.04	3.55	0.20	3.28	0.16	1.89	0.07	0.89	0.03	0.65	0.02	-14.03	-0.42
Египет													0.00	0.00
Велика Британија	27.66	1.72	26.37	1.49	53.36	2.54	80.60	3.17	114.83	3.87	76.73	2.44	110.87	3.31
Џерси									0.45	0.02				
Човечки остров														
САД	25.62	1.59	29.84	1.69	45.32	2.16	35.88	1.41	47.79	1.61	48.78	1.55	35.94	1.07
Девствени Острови на Обединетите Држави	0.83	0.05	0.86	0.05	1.24	0.06	7.56	0.30	6.99	0.24	6.54	0.21	5.65	0.17
Узбекистан	0.00	0.00			-0.09	0.00			0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Србија и Црна Гора	29.50	1.83	32.83	1.86	53.77	2.56								
Меѓународна финансиска корпорација														
Европска банка за реконструкција и развој	13.17	0.82	13.60	0.77	15.43	0.74	21.64	0.85	30.76	1.04	36.52	1.16	20.87	0.62
Банка за развој на Централно африкански земји					0.01	0.00								
Северноатланска алијанса за соработка					0.94	0.04			1.72	0.07				
ВКУПНО	1,610.22	100.00	1,768.97	100.00	2,098.57	100.00	2,545.17	100.00	2,968.75	100.00	3,141.38	100.00	3,350.69	100.00

Состојба на директни инвестиции во Република Македонија по дејности - 1997 - 2008 /1

(во милиони евра)

Дејности	1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008		
	СДИ во Република Македонија	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%	Вредност	%		
ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ЛОВ И РИБАРСТВО		1.05	0.75	0.60	0.22	0.90	0.25	0.78	0.13	2.67	0.26	3.73	0.32	9.81	0.76	23.09	1.43	22.98	1.30	23.11	1.10	27.00	1.06	30.86	1.04
РУДАРСТВО И ЕКСТРАКЦИЈА		0.27	0.19	0.42	0.15	0.68	0.19	9.89	1.71	13.60	1.31	16.94	1.46	15.53	1.20	22.37	1.39	39.27	2.22	45.30	2.16	50.74	1.99	168.52	5.68
ПРОИЗВОДСТВО ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА, ГАСИФИКАЦИЈА И ВОДОСТОПАНСТВО		67.45	47.76	165.33	61.15	222.08	61.70	294.83	50.83	396.21	38.13	457.70	39.43	490.36	37.95	664.92	41.29	775.32	43.83	801.86	38.21	907.35	35.65	886.28	29.85
ПРОИЗВОДСТВО ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА, ГАСИФИКАЦИЈА И ВОДОСТОПАНСТВО		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.74	0.06	5.17	0.32	6.21	0.35	157.08	7.49	161.70	6.35	164.33	5.54
ГРАДЕЖНИШТВО		0.58	0.41	0.83	0.31	5.63	1.56	32.94	5.68	47.04	4.53	56.06	4.83	65.91	5.10	64.49	4.01	61.08	3.45	70.48	3.36	87.05	3.42	117.25	3.95
ВКУПНО УСЛУГИ		68.31	48.37	98.12	36.29	124.93	34.71	236.89	40.84	574.38	55.27	619.61	53.38	702.51	54.37	822.03	51.05	854.22	48.29	984.55	46.92	1,302.69	51.18	1,601.52	53.95
НЕ АЛОЦИРАНИ		3.56	2.52	5.07	1.87	5.70	1.58	4.73	0.82	5.25	0.51	6.66	0.57	7.26	0.56	8.15	0.51	9.89	0.56	16.19	0.77	9.10	0.36	0.00	0.00
СУБ-ТОТАЛ		141.22		270.37		359.90		580.05		1,039.15		1,160.71		1,292.14		1,610.22		1,768.97		2,098.57		2,545.17		2,968.75	
ВКУПНО		141.22	100.00	270.37	100.00	359.90	100.00	580.05	100.00	1,039.15	100.00	1,160.71	100.00	1,292.14	100.00	1,610.22	100.00	1,768.97	100.00	2,098.57	100.00	2,545.17	100.00	2,968.75	100.00

1/ претходни податоци

Извор: Народна банка на Република Македонија

Меѓународна инвестициска позиција: надворешни средства и обврски

(во милиони долари)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Девизни средства	855.95	888.02	1,211.95	1,724.01	2,055.55	1,917.38	1,958.47	1,968.79
Валуту и депозити	768.61	863.28	1,177.39	1,514.40	1,322.23	345.05	665.53	462.27
Со монетарни власти	705.98	685.16	1,073.79	913.94	1,064.78	129.90	665.53	462.27
Со банки	62.63	178.12	103.60	600.46	257.45	215.15		
Хартии од вредност	87.34	24.74	34.56	209.61	733.32	1,572.34	1,292.94	1,506.52
Акции								
Обврзници и записи	87.34	24.74	34.56	209.61	733.32	1,572.34	1,292.94	1,506.52
Инструменти на Пазар на пари								
Финансиски деривати, нето								
Останати побарувања								
Обврски	3,867.52	4,673.33	4,804.17	5,741.15	7,475.31	8,069.03	8,919.06	8,859.94
Директни инвестиции во земјата	1,614.65	2,190.55	2,086.86	2,763.82	3,739.36	4,185.34	4,504.11	4,449.71
Акционерски капитал и реинвестирани добивки	1,477.00	1,858.46	1,863.48	2,454.03	3,271.35	3,393.98	3,557.64	3,509.50
Побарувања од директните инвеститори (-)								
Обврски кон директните инвеститори	1,477.00	1,858.46	1,863.48	2,454.03	3,271.35	3,393.98	3,557.64	3,509.50
Останат капитал	137.65	332.09	223.38	309.79	468.01	791.36	946.47	940.22
Побарувања од директните инвеститори (-)	-59.96	-49.93	-87.93	-106.56	-155.90	-160.66	-243.69	-305.15
Обврски кон директните инвеститори	197.61	382.02	311.31	416.35	623.91	952.02	1,190.15	1,245.37
Портофолио инвестиции	107.24	71.62	273.93	364.73	445.25	373.49	590.69	524.71
Сопственички хартии од вредност	80.48	39.99	52.77	114.01	194.77	187.93	195.57	181.74
Банки	12.60	19.06	29.53	106.21	90.88	99.69	107.12	107.45
Останати сектори	67.88	20.94	23.25	7.79	103.89	88.24	88.45	74.30
Должнички хартии од вредност	26.76	31.63	221.15	250.73	250.48	185.55	395.11	342.96
Обврзници и записи	26.76	31.63	221.15	250.73	250.48	185.55	395.11	342.96
Монетарни власти								
Држава	26.76	31.63	221.15	250.73	250.48	185.55	395.11	342.96
Банки								
Останати сектори								
Инструменти на Пазар на пари								
Монетарни власти								
Држава								
Банки								
Останати сектори								
Финансиски деривати								
Монетарни власти								
Држава								
Банки								
Останати сектори								
Останати инвестиции	2,145.63	2,411.16	2,443.39	2,612.59	3,290.70	3,510.20	3,824.26	3,885.52
Трговски кредити	398.16	469.80	441.08	486.21	854.50	914.41	914.57	877.88
Држава						4.92	3.53	2.18
Долгорочни						4.92	3.53	2.18
Краткорочни								
Останати сектори	398.16	469.80	441.08	486.21	854.50	909.49	911.04	875.70
Долгорочни	61.76	30.96	13.02	25.80	21.36	33.23	27.49	18.08
Краткорочни	336.40	438.84	428.06	460.41	833.14	876.26	883.55	857.62
Заеми	1,657.16	1,788.12	1,820.15	1,853.31	1,991.89	2,180.86	2,338.13	2,420.42
Монетарни власти	68.35	62.54	62.13	55.83				
Кредити и заеми од Фондот	68.35	62.54	62.13	55.83				
Останати долгорочни								
Краткорочни								
Држава	1,256.52	1,351.15	1,292.19	1,152.62	1,068.43	1,087.27	1,114.92	1,132.21
Долгорочни	1,256.52	1,351.15	1,292.19	1,152.62	1,068.43	1,087.27	1,114.92	1,132.21
Краткорочни								
Банки	90.92	85.47	127.06	192.69	317.80	283.57	372.93	498.91
Долгорочни	80.03	75.90	125.52	192.69	293.56	283.57	315.58	493.99
Краткорочни	10.89	9.57	1.53		24.24		57.35	4.93
Останати сектори	241.37	288.96	338.78	452.17	605.66	810.03	850.27	789.30
Долгорочни	219.85	282.46	276.21	436.82	547.89	789.01	839.39	730.01
Краткорочни	21.52	6.50	62.56	15.35	57.77	21.02	10.88	59.29
Валуту и депозити	68.95	70.55	86.89	148.60	238.27	245.36	284.98	260.04
Монетарни власти								
Држава								
Банки	68.95	70.55	86.89	148.60	238.27	245.36	284.98	260.04
Останати сектори								
Останати обврски	21.36	82.70	95.26	124.47	206.04	169.57	286.59	327.17
Монетарни власти		13.01	11.97	12.64	13.24	12.90	102.87	101.48
Долгорочни		13.01	11.97	12.64	13.24	12.90	102.87	101.48
Од кои СДР Алокација		13.01	11.97	12.64	13.24	12.90	102.87	101.48
Краткорочни								
Држава							0.30110	0.55
Долгорочни								
Краткорочни							0.30110	0.55
Банки		11.66	12.57	14.15	13.76	12.55	13.42	6.01
Долгорочни								
Краткорочни		11.66	12.57	14.15	13.76	12.55	13.42	6.01
Останати сектори	21.36	58.03	70.72	97.68	179.04	144.12	170.01	219.14
Долгорочни					0.53	0.51	0.52	14.41
Краткорочни	21.36	58.03	70.72	97.68	178.51	143.62	169.49	204.73

Извор: Народна банка на Република Македонија

Меѓународна инвестициска позиција: надворешни средства и обврски

(во милиони евра)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Девизни средства	684.98	652.76	1,027.34	1,309.04	1,399.09	1,360.04	1,365.93	1,482.52
Валуте и депозити	615.09	634.58	998.04	1,149.89	899.97	244.75	464.17	348.10
Со монетарни власти	564.97	503.65	910.22	693.96	724.73	92.14	464.17	348.10
Со банки	50.12	130.93	87.82	455.93	175.23	152.61		
Хартии од вредност	69.89	18.19	29.30	159.16	499.13	1,115.29	901.76	1,134.43
Акции								
Обврзници и записи	69.89	18.19	29.30	159.16	499.13	1,115.29	901.76	1,134.43
Инструменти на Пазар на пари								
Финансиски деривати, нето								
Останати побарувања								
Обврски	3,095.01	3,435.26	4,072.37	4,359.26	5,088.01	5,723.53	6,220.57	6,671.64
Директни инвестиции во земјата	1,292.14	1,610.22	1,768.97	2,098.57	2,545.17	2,968.75	3,141.38	3,350.69
Акционерски капитал и реинвестирани добивки	1,181.98	1,366.11	1,579.62	1,863.35	2,226.62	2,407.42	2,481.27	2,642.69
Побарувања од директните инвеститори (-)								
Обврски кон директните инвеститори	1,181.98	1,366.11	1,579.62	1,863.35	2,226.62	2,407.42	2,481.27	2,642.69
Останат капитал	110.16	244.11	189.36	235.23	318.55	561.33	660.11	708.00
Побарувања од директните инвеститори (-)	-47.98	-36.70	-74.54	-80.91	-106.11	-113.96	-169.96	-229.78
Обврски кон директните инвеститори	158.14	280.82	263.89	316.14	424.66	675.29	830.07	937.78
Портофолио инвестиции	85.82	52.65	232.20	276.94	303.06	264.92	411.97	395.11
Сопственички хартии од вредност	64.40	29.40	44.73	86.57	132.57	133.31	136.40	136.86
Банки	10.08	14.01	25.03	80.65	61.85	70.71	74.71	80.91
Останати сектори	54.32	15.39	19.71	5.92	70.71	62.59	61.69	55.95
Должнички хартии од вредност	21.42	23.25	187.47	190.38	170.49	131.62	275.57	258.25
Обврзници и записи	21.42	23.25	187.47	190.38	170.49	131.62	275.57	258.25
Монетарни власти								
Држава	21.42	23.25	187.47	190.38	170.49	131.62	275.57	258.25
Банки								
Останати сектори								
Инструменти на Пазар на пари								
Монетарни власти								
Држава								
Банки								
Останати сектори								
Финансиски деривати								
Монетарни власти								
Држава								
Банки								
Останати сектори								
Останати инвестиции	1,717.05	1,772.39	2,071.20	1,983.75	2,239.79	2,489.86	2,667.22	2,925.84
Трговски кредити	318.63	345.34	373.90	369.18	581.61	648.61	637.86	661.06
Држава						3.49	2.46	1.64
Долгорочни						3.49	2.46	1.64
Краткорочни								
Останати сектори	318.63	345.34	373.90	369.18	581.61	645.12	635.40	659.41
Долгорочни	49.42	22.76	11.04	19.59	14.54	23.57	19.17	13.62
Краткорочни	269.21	322.58	362.86	349.59	567.07	621.55	616.23	645.80
Заеми	1,326.15	1,314.40	1,542.90	1,407.22	1,355.76	1,546.93	1,630.72	1,822.61
Монетарни власти	54.70	45.97	52.67	42.39				
Кредити и заеми од Фондот	54.70	45.97	52.67	42.39				
Останати долгорочни								
Краткорочни								
Држава	1,005.54	993.20	1,095.36	875.19	727.22	771.22	777.60	852.57
Долгорочни	1,005.54	993.20	1,095.36	875.19	727.22	771.22	777.60	852.57
Краткорочни								
Банки	72.76	62.83	107.70	146.31	216.31	201.14	260.10	375.69
Долгорочни	64.04	55.79	106.40	146.31	199.81	201.14	220.10	371.98
Краткорочни	8.71	7.04	1.30		16.50		40.00	3.71
Останати сектори	193.16	212.41	287.17	343.33	412.24	574.57	593.02	594.35
Долгорочни	175.94	207.63	234.14	331.68	372.92	559.66	585.43	549.71
Краткорочни	17.22	4.78	53.03	11.65	39.32	14.91	7.59	44.64
Валуте и депозити	55.18	51.86	73.66	112.83	162.18	174.04	198.76	195.82
Монетарни власти								
Држава								
Банки	55.18	51.86	73.66	112.83	162.18	174.04	198.76	195.82
Останати сектори								
Останати обврски	17.09	60.79	80.75	94.51	140.24	120.28	199.88	246.36
Монетарни власти		9.56	10.14	9.60	9.01	9.15	71.74	76.42
Долгорочни		9.56	10.14	9.60	9.01	9.15	71.74	76.42
Од кои СДР Алокација		9.56	10.14	9.60	9.01	9.15	71.74	76.42
Краткорочни								
Држава							0.21	0.41
Долгорочни								
Краткорочни							0.21	0.41
Банки		8.57	10.66	10.74	9.36	8.90	9.36	4.52
Долгорочни								
Краткорочни		8.57	10.66	10.74	9.36	8.90	9.36	4.52
Останати сектори	17.09	42.66	59.95	74.17	121.86	102.23	118.57	165.01
Долгорочни					0.36	0.36	0.36	10.85
Краткорочни	17.09	42.66	59.95	74.17	121.50	101.87	118.21	154.17

Извор: Народна банка на Република Македонија

Бруто надворешен долг на Република Македонија - состојба /3,*

(Во милиони евра)

Претходни податоци

	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007 ¹⁾	31.03.2008	30.06.2008	30.09.2008	31.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2009	31.12.2009	31.03.2010 ²⁾	30.06.2010	30.09.2010	31.12.2010	31.03.2011	30.06.2011	30.09.2011
4. ОСТАНАТИ СЕКТОРИ	600.40	721.01	786.69	1,115.71	1,031.96	1,143.09	1,328.26	1,321.91	1,388.03	1,317.53	1,325.21	1,346.99	1,361.28	1,449.48	1,356.41	1,418.78	1,552.16	1,531.94	1,583.98
4.1 Краткорочни обврски	370.02	475.84	435.42	727.89	643.68	727.10	808.90	738.32	790.61	710.65	721.70	742.04	773.01	859.50	773.95	844.61	916.41	886.85	923.38
4.1.1. Инструменти на пазарот на пари	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.1.2. Заеми	4.78	53.03	11.65	39.32	24.35	16.37	16.51	14.91	17.02	11.31	9.11	7.59	18.50	47.73	39.76	44.64	6.00	5.46	9.00
4.1.3. Валуту и депозити	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.1.4. Комерцијални кредити	322.58	362.86	349.59	567.07	539.02	626.80	703.70	621.55	671.20	593.67	604.61	616.23	632.52	680.49	596.02	645.80	778.20	740.11	769.44
4.1.5. Останати обврски	42.66	59.95	74.17	121.50	80.30	83.92	88.69	101.87	102.39	105.67	107.98	118.21	122.00	131.28	138.17	154.17	132.22	141.28	144.94
Достасани неплатени обврски	42.66	58.40	74.17	121.50	80.30	83.92	88.69	101.87	102.39	105.67	107.98	118.21	122.00	131.28	138.17	154.17	132.22	141.28	144.94
Останато	0.00	1.54	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2 Долгорочни обврски	230.39	245.18	351.27	387.81	388.28	415.99	519.36	583.59	597.42	606.88	603.50	604.95	588.27	589.98	582.46	574.17	635.75	645.09	660.60
4.2.1. Обврзници	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2.2. Заеми	207.63	234.14	331.68	372.92	371.83	397.35	499.36	559.66	574.94	584.87	581.46	585.43	569.51	572.81	566.44	549.71	613.03	623.65	640.48
4.2.3. Валуту и депозити	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2.4. Комерцијални кредити	22.76	11.04	19.59	14.54	16.10	18.28	19.64	23.57	22.13	21.65	21.68	19.17	18.38	16.79	15.63	13.62	12.32	11.49	10.62
4.2.5. Останати обврски	0.00	0.00	0.00	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.38	0.39	0.39	10.85	10.40	9.95	9.50
5. ДИРЕКТНИ ИНВЕСТИЦИИ: Заеми меѓу поврзани субјекти	284.52	269.57	329.30	430.77	588.22	664.41	685.47	682.70	724.38	763.92	791.48	837.56	939.29	955.77	969.13	949.72	993.98	974.89	967.31
5.1. Обврски кон директно инвестирани субјекти	3.70	5.68	13.16	6.11	4.30	5.46	6.35	7.40	6.12	5.98	6.64	7.49	7.89	11.57	9.88	11.94	10.17	11.39	9.84
Краткорочни обврски	2.70	4.68	12.16	5.61	3.80	4.21	5.37	6.54	5.25	5.11	5.71	6.57	6.91	10.55	8.81	10.89	9.09	11.39	9.84
Долгорочни обврски	1.00	1.00	1.00	0.50	0.50	1.26	0.98	0.87	0.87	0.87	0.93	0.92	0.98	1.02	1.07	1.05	1.08	0.00	0.00
5.2. Обврски кон директните инвеститори	280.82	263.89	316.14	424.66	583.92	658.95	679.12	675.29	718.26	757.94	784.85	830.07	931.40	944.20	959.25	937.78	983.81	963.50	957.48
Краткорочни обврски	189.58	112.22	162.51	219.65	213.84	243.62	266.16	246.37	279.16	241.27	258.88	271.24	298.38	311.73	316.75	309.57	287.42	308.83	312.29
Долгорочни обврски	91.23	151.67	153.63	205.01	370.08	415.33	412.96	428.92	439.10	516.67	525.97	558.83	633.02	632.47	642.50	628.21	696.39	654.67	645.19
БРУТО НАДВОРЕШЕН ДОЛГ	2,080.17	2,528.23	2,503.42	2,841.05	2,858.77	3,058.16	3,292.55	3,304.16	3,416.30	3,375.39	3,729.94	3,780.36	3,863.83	4,060.79	3,983.95	4,133.82	4,522.61	4,640.85	4,623.35

Меморандум ставки

Јавен долг	1,211.44	1,487.93	1,270.37	1,057.35	1,037.38	1,045.22	1,047.77	1,109.94	1,119.05	1,108.11	1,352.66	1,324.87	1,357.64	1,413.78	1,387.43	1,424.32	1,661.72	1,784.05	1,774.75
Приватен долг	868.73	1,040.31	1,233.06	1,783.70	1,821.39	2,012.94	2,244.78	2,194.23	2,297.25	2,267.28	2,377.28	2,455.49	2,506.2	2,647.0	2,596.5	2,709.5	2,860.89	2,856.80	2,848.60
Краткорочен долг	629.63	674.16	725.53	1,131.28	1,003.62	1,113.76	1,253.77	1,162.58	1,228.24	1,119.85	1,213.62	1,242.25	1,206.23	1,293.75	1,246.61	1,328.67	1,339.95	1,480.58	1,458.63
Долгорочен долг	1,450.54	1,854.08	1,777.89	1,709.77	1,855.15	1,944.40	2,038.78	2,141.58	2,188.06	2,255.54	2,516.32	2,538.11	2,657.61	2,767.04	2,737.33	2,805.15	3,182.66	3,160.28	3,164.72

¹⁾ Од 2007 година извор на податокот за трговските кредити е прашалникот КИПО.

²⁾ Од 2010 година во податокот е вклучена и акумулирана камата.

³⁾ Во септември 2011 година, податоците за 2010 година се ревидирани

*/ Претходни податоци

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Бруто надворешени побарувања на Република Македонија - состојба /3, *

(Во милиони евра)

Претходни податоци

	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007 ¹⁾	31.03.2008	30.06.2008	30.09.2008	31.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2009	31.12.2009	31.03.2010 ²⁾	30.06.2010	30.09.2010	31.12.2010	31.03.2011	30.06.2011	30.09.2011
4. ОСТАНАТИ СЕКТОРИ	197.77	253.94	336.54	447.43	490.79	540.12	588.92	507.00	461.68	479.80	483.89	440.22	504.33	555.72	581.03	572.64	685.95	697.95	716.85
4.1 Краткорочни побарувања	196.55	253.46	335.63	445.09	486.45	534.86	583.89	501.91	455.95	472.73	477.72	434.25	499.76	548.82	570.96	562.07	674.47	688.37	710.47
4.1.1. Инструменти на пазарот на пари	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.1.2. Заеми	0.00	0.20	0.00	0.31	0.23	0.46	0.68	0.88	0.95	0.42	0.41	0.26	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.05	0.05
4.1.3. Валути и депозити	0.00	0.00	0.21	0.39	0.13	0.18	0.04	0.23	0.07	0.06	0.06	0.02	0.11	0.08	0.03	0.05	0.05	0.04	0.05
4.1.4. Комерцијални кредити*	196.12	252.79	334.82	443.51	463.85	512.13	559.94	477.14	430.57	447.76	452.35	408.19	481.72	530.57	552.39	543.50	655.77	669.70	690.93
4.1.5. Останати побарувања	0.43	0.46	0.60	0.87	22.23	22.09	23.22	23.65	24.36	24.48	24.90	25.77	17.91	18.17	18.54	18.53	18.64	18.58	19.44
Достасани ненаплатени побарувања	0.43	0.46	0.60	0.87	22.23	22.09	23.22	23.65	24.36	24.48	24.90	25.77	17.91	18.17	18.54	18.53	18.64	18.58	19.44
Останато	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2 Долгорочни побарувања	1.23	0.49	0.91	2.34	4.35	5.26	5.04	5.09	5.73	7.08	6.17	5.98	4.56	6.90	10.07	10.57	11.48	9.58	6.38
4.2.1. Обврзници	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.66	6.73	5.94	4.92	4.24	1.45
4.2.2. Заеми	1.23	0.10	0.25	1.57	3.83	4.10	4.07	4.12	4.95	6.30	5.58	5.39	4.38	4.05	3.24	4.62	5.03	5.34	4.93
4.2.3. Валути и депозити	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2.4. Комерцијални кредити	0.00	0.39	0.66	0.77	0.52	1.17	0.97	0.97	0.78	0.78	0.58	0.58	0.18	0.19	0.09	0.01	0.00	0.00	0.00
4.2.5. Останати побарувања	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.52	0.00	0.00
5. ДИРЕКТНИ ИНВЕСТИЦИИ: Заеми меѓу поврзани субјекти	47.98	95.87	95.60	123.11	130.14	138.32	127.95	133.29	155.47	188.33	183.76	194.56	211.33	205.26	231.54	265.82	263.70	283.82	301.41
5.1. Побарувања од директно инвестирани субјекти	11.28	21.33	14.69	17.00	16.81	17.53	17.93	19.33	20.48	19.82	20.24	24.60	25.05	25.45	30.71	36.03	38.97	39.63	38.04
Краткорочни побарувања	11.28	18.31	12.99	15.79	15.60	15.65	15.97	17.24	18.32	17.52	17.14	20.68	20.88	20.68	25.20	30.11	32.37	33.10	31.64
Долгорочни побарувања	0.00	3.02	1.70	1.21	1.21	1.88	1.96	2.10	2.16	2.30	3.10	3.92	4.16	4.77	5.50	5.92	6.60	6.52	6.41
5.2. Побарувања од директните инвеститори	36.70	74.54	80.91	106.11	113.34	120.78	110.02	113.96	134.99	168.51	163.52	169.96	186.28	179.80	200.83	229.78	224.73	244.20	263.37
Краткорочни побарувања	21.78	24.71	29.46	66.31	59.09	66.61	55.85	57.14	64.89	65.72	75.39	80.30	114.18	115.77	143.90	132.90	126.55	117.62	133.50
Долгорочни побарувања	14.92	49.82	51.45	39.80	54.24	54.17	54.17	56.82	70.09	102.79	88.13	89.66	72.10	64.04	56.93	96.89	98.17	126.58	129.87
БРУТО НАДВОРЕШНИ ПОБАРУВАЊА	1,530.00	2,026.19	2,427.38	2,634.87	2,565.51	2,621.61	2,802.90	2,392.10	2,179.34	2,183.20	2,493.38	2,498.49	2,477.73	2,638.23	2,759.33	2,893.65	3,187.88	3,387.32	3,388.90

Меморандум ставки

Краткорочни побарувања	1,513.01	1,971.55	2,213.07	2,075.67	1,373.19	1,427.32	1,574.12	1,193.28	1,130.48	1,238.92	1,575.11	1,473.51	1,352.33	1,483.07	1,548.26	1,623.77	1,731.28	1,836.60	1,868.18
Долгорочни побарувања	16.99	54.64	214.31	559.20	1,192.33	1,194.29	1,228.78	1,198.83	1,048.85	944.27	918.27	1,024.98	1,125.40	1,155.16	1,211.07	1,269.88	1,456.60	1,550.73	1,520.71

¹⁾ Од 2007 година извор на податокот за трговските кредити е прашалникот КИПО.

²⁾ Од 2010 година во податокот е вклучена и акумулирана камата.

³⁾ Во септември 2011 година, податоците за 2010 година се ревидирани.

*/Претходни податоци

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Нето надворешен долг на Република Македонија - состојба /1, 3, *

(Во милиони евра)

	Претходни податоци																		
	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.03.2008	30.06.2008	30.09.2008	31.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2009	31.12.2009	31.03.2010 ²⁾	30.06.2010	30.09.2010	31.12.2010	31.03.2011	30.06.2011	30.09.2011
4. ОСТАНАТИ СЕКТОРИ	402.63	467.07	450.15	668.28	541.17	602.97	739.33	814.91	926.35	837.73	841.32	906.77	856.96	893.76	775.38	846.14	866.22	833.99	867.13
4.1 Краткорочни обврски	173.47	222.38	99.79	282.81	157.23	192.24	225.01	236.41	334.66	237.92	243.98	307.79	273.25	310.67	202.99	282.54	241.94	198.48	212.91
4.1.1. Инструменти на пазарот на пари	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.1.2. Заеми	4.78	52.83	11.65	39.01	24.13	15.92	15.83	14.02	16.07	10.89	8.70	7.33	18.48	47.73	39.76	44.64	6.00	5.41	8.95
4.1.3. Валути и депозити	0.00	0.00	-0.21	-0.39	-0.13	-0.18	-0.04	-0.23	-0.07	-0.06	-0.06	-0.02	-0.11	-0.08	-0.03	-0.05	-0.05	-0.04	-0.05
4.1.4. Комерцијални кредити	126.47	110.07	14.77	123.56	75.17	114.67	143.76	144.40	240.63	145.91	152.26	208.04	150.80	149.92	43.63	102.30	122.42	70.41	78.51
4.1.5. Останати обврски	42.23	59.48	73.57	120.63	58.07	61.83	65.47	78.21	78.03	81.19	83.08	92.44	104.09	113.11	119.63	135.64	113.57	122.70	125.50
Достасани неплатени обврски	42.23	57.94	73.57	120.63	58.07	61.83	65.47	78.21	78.03	81.19	83.08	92.44	104.09	113.11	119.63	135.64	113.57	122.70	125.50
Останато	0.00	1.54	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2 Долгорочни обврски	229.16	244.69	350.36	385.47	383.94	410.72	514.32	578.50	591.69	599.80	597.34	598.98	583.71	583.08	572.39	563.60	624.27	635.51	654.22
4.2.1. Обврзници	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-2.66	-6.73	-5.94	-4.92	-4.24	-1.45
4.2.2. Заеми	206.40	234.04	331.43	371.35	368.00	393.25	495.29	555.54	569.98	578.57	575.88	580.03	565.13	568.76	563.19	545.09	608.00	618.32	635.55
4.2.3. Валути и депозити	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.2.4. Комерцијални кредити	22.76	10.65	18.93	13.77	15.58	17.11	18.67	22.60	21.35	20.87	21.10	18.58	18.19	16.60	15.54	13.60	12.32	11.49	10.62
4.2.5. Останати обврски	0.00	0.00	0.00	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.36	0.38	0.39	0.39	10.85	8.88	9.95	9.50
5. ДИРЕКТНИ ИНВЕСТИЦИИ: Заеми меѓу поврзани субјекти	236.54	173.71	233.70	307.66	458.08	526.10	557.52	549.40	568.91	575.59	607.72	643.00	727.96	750.51	737.59	683.90	730.28	691.06	665.90
5.1. Обврски кон директно инвестирани субјекти	-7.57	-15.65	-1.53	-10.89	-12.51	-12.07	-11.58	-11.93	-14.36	-13.84	-13.60	-17.10	-17.16	-13.88	-20.83	-24.09	-28.80	-28.24	-28.21
Краткорочни обврски	-8.58	-13.63	-0.83	-10.18	-11.80	-11.45	-10.60	-10.70	-13.07	-12.41	-11.43	-14.11	-13.98	-10.13	-16.40	-19.23	-23.28	-21.71	-21.80
Долгорочни обврски	1.00	-2.02	-0.70	-0.71	-0.71	-0.62	-0.98	-1.23	-1.29	-1.42	-2.17	-2.99	-3.18	-3.75	-4.43	-4.87	-5.52	-6.52	-6.41
5.2. Обврски кон директните инвеститори	244.11	189.36	235.23	318.55	470.58	538.17	569.09	561.33	583.27	589.43	621.33	660.10	745.12	764.40	758.42	708.00	759.08	719.30	694.11
Краткорочни обврски	167.80	87.51	133.05	153.35	154.75	177.01	210.30	189.23	214.26	175.55	183.49	190.94	184.20	195.96	172.85	176.67	160.87	191.21	178.79
Долгорочни обврски	76.31	101.85	102.18	165.20	315.84	361.16	358.79	372.10	369.01	413.88	437.84	469.17	560.92	568.44	585.57	531.32	598.21	528.09	515.32
НЕТО НАДВОРЕШЕН ДОЛГ	550.17	502.05	76.05	206.18	293.26	436.55	489.65	912.06	1,236.96	1,192.19	1,236.56	1,281.86	1,386.10	1,422.56	1,224.62	1,240.17	1,334.73	1,253.53	1,234.45

Меморандум ставки

Краткорочен долг	-883.39	-1,297.39	-1,487.53	-944.38	-369.57	-313.56	-320.35	-30.70	97.76	-119.08	-361.49	-231.27	-146.11	-189.31	-301.64	-295.10	-391.33	-356.02	-409.55
Долгорочен долг	1,433.55	1,799.43	1,563.58	1,150.57	662.82	750.11	810.00	942.75	1,139.21	1,311.26	1,598.05	1,513.13	1,532.21	1,611.88	1,526.26	1,535.27	1,726.05	1,609.55	1,644.01

¹⁾ Нето надворешниот долг се пресметува како разлика на бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања, изразени по пазарна вредност во делот на хартиите од вредност.

²⁾ Од 2010 година во податокот е вклучена и акумулирана камата.

³⁾ Во септември 2011 година, податоците за 2010 година се ревидирани

*/Претходни податоци

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Девизни резерви

(во милиони евра)

	Девизни резерви						
	Монетарно злато	Специјални права на влечење - SDR	Резервна позиција кај ММФ	Девизни резервни средства		Други резервни средства	ВКУПНО
				Валуте и депозити	Хартии од вредност		
2003	29.7	0.3	0.0	615.1	69.9	0.0	715.0
2004	63.6	0.6	0.0	635.8	17.0	0.0	716.9
2005	94.9	0.7	0.0	998.7	28.6	0.0	1,122.9
2006	105.4	2.3	0.0	1,150.5	158.5	0.0	1,416.7
2007	124.3	1.0	0.0	900.5	498.5	0.0	1,524.4
2008	133.9	1.0	0.0	245.3	1,114.7	0.0	1,494.9
2009	168.1	63.5	0.0	464.8	901.2	0.0	1,597.5
Кв.1	179.6	65.4	0.0	341.0	1,020.5	0.0	1,606.6
Кв.2	222.0	70.4	0.0	359.2	1,056.7	0.0	1,708.3
Кв.3	210.2	1.0	0.0	362.2	1,115.9	0.0	1,689.3
Кв.4	231.8	0.9	0.0	348.0	1,133.8	0.0	1,714.5
2010	231.8	0.9	0.0	348.0	1,133.8	0.0	1,714.5
I	212.3	0.1	0.0	263.1	1,231.4	0.0	1,706.8
II	223.6	0.0	0.0	248.0	1,230.9	0.0	1,702.5
III	221.7	0.1	0.0	360.5	1,317.7	0.0	1,900.0
IV	224.9	0.5	0.0	290.6	1,361.2	0.0	1,877.2
V	235.0	0.1	0.0	237.2	1,410.4	0.0	1,882.8
VI	228.2	1.2	0.0	216.5	1,386.5	0.0	1,832.4
VII	247.0	1.2	0.0	177.4	1,385.8	0.0	1,811.4
VIII	275.1	0.2	0.0	182.1	1,386.1	0.0	1,843.5
IX	261.1	1.4	0.0	228.8	1,356.5	0.0	1,847.8
Кв.1. 2011	221.7	0.1	0.0	360.5	1,317.7	0.0	1,900.0
Кв.2. 2011	228.2	1.2	0.0	216.5	1,386.5	0.0	1,832.4
Кв.3. 2011	261.1	1.4	0.0	228.8	1,356.5	0.0	1,847.8

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Девизен курс на денарот (просек за периодот)

		100 ATS	100 FRF	100 ITL	100 DEM	100 CHF	1 GBP	1 USD	1 EUR	100 JPY
1993	/1	2.0127	4.1226	1.4832	14.1617	15.9867	35.3541	23.5722	-	
1994		3.7833	7.7828	2.6792	26.6162	31.5905	66.0911	43.2351	-	
1995		3.7722	7.6206	2.3369	26.5390	32.1770	60.0303	38.0354	-	
1996		3.7787	7.8183	2.5929	26.5848	32.3948	62.4691	39.9935	-	
1997		4.0780	8.5259	2.9225	28.6980	34.3423	81.6392	49.8299	-	
1998		4.3993	9.2329	3.1357	30.9525	37.5788	90.2462	54.4506	-	
1999		4.4052	9.2409	3.1306	30.9927	37.8747	92.0413	56.8964	-	
2000		4.4131	9.2575	3.1362	31.0482	38.9892	99.6905	65.8856	60.7250	61.1533
2001		4.4267	9.2862	3.1459	31.1445	40.3381	97.9875	68.0421	60.9133	56.0157
2002		-	-	-	-	41.5689	97.0365	64.7341	60.9783	51.6839
2003		-	-	-	-	40.3117	88.6405	54.3031	61.2639	46.8292
2004		-	-	-	-	39.7337	90.4298	49.4105	61.3377	45.6661
2005		-	-	-	-	39.5872	89.6186	49.2919	61.2958	44.7895
2006		-	-	-	-	38.8981	89.7611	48.7854	61.1885	41.9345
2007		-	-	-	-	37.2534	89.4324	44.7184	61.1838	37.9705
2008		-	-	-	-	38.6300	77.1265	41.8646	61.2654	40.7177
2009		-	-	-	-	40.5769	68.8041	44.0766	61.2728	47.1313
2010		-	-	-	-	44.5956	71.7150	46.4574	61.5150	52.9905
2007	Q1	-	-	-	-	37.8609	91.2615	46.6974	61.1809	39.1234
	Q2	-	-	-	-	37.1487	90.0730	45.3961	61.1741	37.6175
	Q3	-	-	-	-	37.1335	90.0013	44.5585	61.1750	37.8021
	Q4	-	-	-	-	36.8825	86.4403	42.2718	61.2053	37.3601
2008	Q1	-	-	-	-	38.2826	81.0138	40.9350	61.2908	38.8218
	Q2	-	-	-	-	38.0241	77.2550	39.2020	61.2579	37.5382
	Q3	-	-	-	-	37.9561	76.9805	40.7035	61.1776	37.8493
	Q4	-	-	-	-	40.2469	73.3003	46.5786	61.3356	48.6062
2009	Q1	-	-	-	-	41.0135	67.5760	47.0742	61.4067	50.4188
	Q2	-	-	-	-	40.5226	69.6867	45.0823	61.3386	46.2837
	Q3	-	-	-	-	40.2498	70.2639	42.8182	61.1774	45.7428
	Q4	-	-	-	-	40.5307	67.6727	41.4079	61.1720	46.1421
2010	Q1	-	-	-	-	41.9384	69.2109	44.3686	61.4015	48.9037
	Q2	-	-	-	-	43.6691	72.0352	48.3614	61.5465	52.4391
	Q3	-	-	-	-	46.2249	73.9430	47.7731	61.5522	55.6637
	Q4	-	-	-	-	46.4822	71.6201	45.3020	61.5577	54.8607
2011	Q1	-	-	-	-	47.8172	72.0363	45.0214	61.5126	54.7356
	Q2	-	-	-	-	49.1081	69.7580	42.7593	61.5531	52.4042
	Q3	-	-	-	-	52.9254	70.0699	43.5196	61.5431	55.9701
2010	1-9	-	-	-	-	43.9598	71.7470	46.8468	61.5006	52.3603
2010	1	-	-	-	-	41.4189	69.2566	42.8267	61.1798	46.8747
	2	-	-	-	-	41.8753	70.1393	44.9312	61.4225	49.7987
	3	-	-	-	-	42.5149	68.3266	45.4022	61.6042	50.1244
	4	-	-	-	-	43.0267	70.3153	45.9023	61.5988	49.1079
	5	-	-	-	-	43.4104	71.6068	48.7870	61.5285	52.8646
	6	-	-	-	-	44.5787	74.1980	50.3806	61.5127	55.3306
	7	-	-	-	-	45.7495	73.6661	48.2471	61.5171	55.1205
	8	-	-	-	-	45.8521	74.6177	47.7062	61.5102	55.8324
	9	-	-	-	-	47.1013	73.5319	47.3526	61.6319	56.0508
	10	-	-	-	-	45.8029	70.3719	44.3729	61.6227	54.2038
	11	-	-	-	-	45.7145	71.9099	44.9678	61.5474	54.5373
	12	-	-	-	-	47.9046	72.5878	46.5545	61.5027	55.8305
2011	1-9	-	-	-	-	49.9689	70.6142	43.7613	61.5364	54.3745
2011	1	-	-	-	-	48.1809	72.4702	45.9858	61.5116	55.7828
	2	-	-	-	-	47.4083	72.6380	45.0951	61.5075	54.5762
	3	-	-	-	-	47.8229	71.0588	43.9906	61.5183	53.8322
	4	-	-	-	-	47.4222	69.7080	42.6383	61.5200	51.1740
	5	-	-	-	-	49.0049	70.0430	42.8266	61.5297	52.8060
	6	-	-	-	-	50.9005	69.5135	42.8109	61.6103	53.2191
	7	-	-	-	-	52.2133	69.5330	43.1423	61.6168	54.2742
	8	-	-	-	-	55.0191	70.1998	42.9071	61.5086	55.7053
	9	-	-	-	-	51.4977	70.4906	44.5426	61.5027	57.9962

1/ Извршена деноминација на денарот за 100 во мај 1993

Извор: Народна банка на Република Македонија

Среден девизен курс на денарот (на крај на периодот)

	EUR	DEM	ITL	USD	ATS	FRF	GBP	CHF 1/
	1	100	100	1	100	100	1	100
31.12.1993		2,575.2100	2.6000	44.4600	366.3000	757.7600	65.8200	3,029.4800
31.12.1994		2,621.1400	2.5000	40.6000	372.4900	759.5300	63.4500	3,098.1900
31.12.1995		2,649.4300	2.4000	37.9800	376.5900	775.0400	58.6500	3,299.6000
31.12.1996		2,663.4000	2.7100	41.4100	378.4961	789.1662	69.9596	3,062.9100
31.12.1997		3,092.4800	3.1500	55.4200	439.5300	924.1300	92.2200	3,811.4800
31.12.1998		3,098.3900	3.1294	51.8400	440.4100	923.8800	86.6900	3,786.2300
31.12.1999	60.6173	3,099.3136	3.1306	60.3400	440.5231	924.1000	97.5000	3,776.5400
31.12.2000	60.7878	3,108.0300	3.1400	65.3300	441.7600	926.7000	97.4000	3,990.8000
31.12.2001	60.9610	3,116.8844	3.1484	69.1716	443.0206	929.3438	100.1824	4,110.9286
31.12.2002	61.0707			58.5979			93.9549	4,197.8760
31.12.2003	61.2931			49.0502			87.1136	3,930.5566
31.12.2004	61.3100			45.0676			86.4983	3,970.8549
31.12.2005	61.1779			51.8589			89.2717	3,934.0171
31.12.2006	61.1741			46.4496			91.1007	3,806.9637
31.01.2007	61.2139			47.1893			92.7062	3,770.2575
28.02.2007	61.1773			46.2413			90.8079	3,780.3436
31.03.2007	61.1675			45.9284			89.9787	3,764.8489
30.04.2007	61.1621			44.8304			89.6476	3,722.3602
31.05.2007	61.1920			45.5976			90.0545	3,716.0381
30.06.2007	61.1692			45.2973			90.7555	3,695.3543
31.07.2007	61.1658			44.7806			90.5757	3,721.2265
31.08.2007	61.1716			44.9461			90.2236	3,729.5208
30.09.2007	61.1940			43.1582			87.8215	3,686.1635
31.10.2007	61.1821			42.4669			87.7540	3,652.4446
30.11.2007	61.2935			41.5888			85.7552	3,713.6322
31.12.2007	61.2016			41.6564			83.2901	3,685.9552
31.01.2008	61.4240			41.4747			82.6258	3,806.8795
29.02.2008	61.2338			40.4959			80.4279	3,818.2827
31.03.2008	61.2664			38.7860			77.4740	3,893.6384
30.04.2008	61.3856			39.4230			77.8067	3,800.2600
31.05.2008	61.1654			39.4412			77.8186	3,758.0118
30.06.2008	61.1741			38.8456			77.2059	3,810.7581
31.07.2008	61.1879			39.2507			77.7779	3,750.4076
31.08.2008	61.1642			41.5095			75.9804	3,783.9767
30.09.2008	61.1689			42.6294			76.8550	3,860.4544
31.10.2008	61.4099			47.1115			77.6652	4,149.3176
30.11.2008	61.4030			48.2462			73.9884	3,973.0184
31.12.2008	61.4123			43.5610			63.0387	4,104.2772
31.01.2009	61.4129			47.9189			68.4000	4,129.7088
28.02.2009	61.4129			48.5708			68.7637	4,138.0567
31.03.2009	61.4135			46.5501			66.1000	4,051.2897
30.04.2009	61.4115			46.2924			68.3299	4,076.7061
31.05.2009	61.4128			43.5614			70.3549	4,059.5452
30.06.2009	61.1642			43.5085			72.0724	4,008.1389
31.07.2009	61.1704			43.5284			71.7626	3,994.4103
31.08.2009	61.1761			42.8764			69.4867	4,015.7608
30.09.2009	61.1741			42.0469			67.0916	4,044.8360
31.10.2009	61.1741			41.3339			68.4465	4,045.1035
30.11.2009	61.1741			41.0069			67.2908	4,060.9466
31.12.2009	61.1732			42.6651			67.6695	4,111.6548
31.01.2010	61.3673			43.9405			70.8180	4,185.4658
28.02.2010	61.5058			45.3248			68.8986	42.0179
31.03.2010	61.5200			45.6312			68.8682	42.9729
30.04.2010	61.5628			46.4415			70.9371	42.9069
31.05.2010	61.5025			49.6629			72.3601	43.1354
30.06.2010	61.5467			50.4564			75.9461	46.4223
31.07.2010	61.5063			47.2109			73.6691	45.4223
31.08.2010	61.5814			48.4893			75.4212	47.1707
30.09.2010	61.6363			45.2842			71.5204	46.3605
31.10.2010	61.5838			44.4424			70.9001	44.9254
30.11.2010	61.5044			46.7856			72.8725	46.6437
31.12.2010	61.5050			46.3140			71.5008	49.3026
31.01.2011	61.5050			44.8614			71.4427	47.5236
28.02.2011	61.5050			44.6919			71.9104	48.0545
31.03.2011	61.5162			43.6595			69.2223	47.3456
30.04.2011	61.5125			41.3947			68.9834	47.8064
31.05.2011	61.6141			43.1713			71.0577	50.7237
30.06.2011	61.6200			42.7175			68.4819	51.1964
31.07.2011	61.6029			43.1998			70.4154	53.9524
31.08.2011	61.5063			42.4562			69.5301	52.0182
30.09.2011	61.5040			45.1737			70.6415	50.3842

Извор: Народна банка на Република Македонија

Индекси на ефективен девизен курс на денарот

година	Квартал	Номинален ефективен девизен курс на денарот	Реален ефективен девизен курс на денарот		
			Индекс на трошоци на живот	Индекс на цени на производители на индустриски производи	Индекс на трошоци на работна сила по единица производ
2002	Квартал 4	93.0	109.9	109.2	
2003	Квартал 4	96.4	110.1	107.5	105.3
2004	Квартал 4	99.4	105.7	103.9	111.1
2005	Квартал 4	99.8	100.3	99.8	109.0
2006	Квартал 4	99.3	98.5	97.7	97.8
2007	Квартал 4	99.5	97.4	96.7	85.5
2008	Квартал 4	101.2	98.0	95.0	90.9
2009	Квартал 4	106.8	98.2	99.7	
2010	Квартал 4	107.2	96.7	100.0	
2002	Квартал 1	89.3	110.7	109.6	
	Квартал 2	90.6	111.5	110.9	
	Квартал 3	92.6	110.5	110.3	
	Квартал 4	93.0	109.9	109.2	
2003	Квартал 1	94.4	109.7	109.2	132.3
	Квартал 2	95.4	110.8	108.9	128.2
	Квартал 3	95.0	109.4	106.9	118.1
	Квартал 4	96.4	110.1	107.5	105.3
2004	Квартал 1	96.9	109.0	105.7	110.4
	Квартал 2	97.0	106.3	103.7	110.4
	Квартал 3	98.0	104.9	104.2	108.0
	Квартал 4	99.4	105.7	103.9	111.1
2005	Квартал 1	99.8	104.5	102.0	109.8
	Квартал 2	99.6	102.7	101.1	92.9
	Квартал 3	99.8	101.3	102.2	95.2
	Квартал 4	99.8	100.3	99.8	109.0
2006	Квартал 1	99.9	100.9	100.4	107.4
	Квартал 2	100.6	100.9	101.5	95.4
	Квартал 3	100.1	99.7	100.4	99.4
	Квартал 4	99.3	98.5	97.7	97.8
2007	Квартал 1	99.5	97.6	96.7	88.3
	Квартал 2	99.8	97.4	96.5	85.3
	Квартал 3	99.6	96.4	96.3	82.4
	Квартал 4	99.5	97.4	96.7	85.5
2008	Квартал 1	100.6	100.3	97.2	79.6
	Квартал 2	101.0	99.6	98.8	76.6
	Квартал 3	99.7	96.7	97.7	72.7
	Квартал 4	101.2	98.0	95.0	90.9
2009	Квартал 1	106.4	101.5	97.4	82.6
	Квартал 2	106.3	100.0	97.8	83.8
	Квартал 3	106.8	98.9	99.2	80.9
	Квартал 4	106.8	98.2	99.7	
2010	Квартал 1	106.1	98.6	99.0	
	Квартал 2	104.9	96.6	99.5	
	Квартал 3	105.9	95.9	99.8	
	Квартал 4	107.2	96.7	100.0	
2011	Квартал 1	106.6	97.5	101.6	
	Квартал 2	106.1	96.7	101.9	
	Квартал 3	107.2	95.9	101.7	

МЕТОДОЛОШКИ ОБЈАСНУВАЊА

РЕАЛЕН СЕКТОР

Табела бр.1 Бруто домашен производ

Извор на податоците за бруто домашниот производ (БДП) е Државниот завод за статистика на Република Македонија (ДЗСРМ). Пресметката на БДП базира на податоци од годишните сметки од Централниот регистар, од статистичките истражувања на ДЗС, од Министерството за финансии, УЈП и од други извори.

Бруто домашниот производ (БДП) по тековни цени (според производствен метод) е финален производ на производната активност на резидентните производни единици и претставува збир на бруто додадената вредност од одделни институционални сектори или одделни дејности, по основни цени, зголемен за данокот на промет (односно ДДВ) и царините, а намален за субвенциите на производи (што не се распределени по дејности).

Податоците за БДП по производен метод прикажани по сектори се според Националната класификација на дејности - НКД.

Табела бр.2 Цени

Извор на податоците за цените е ДЗСРМ.

Просечните месечни цени на мало, нивната динамика и структурата на личната потрошувачка се основа за пресметка на *индексот на трошоците на животот (Consumer price index - CPI)*.

При изборот на производите за следење на цените на мало се земаат предвид само оние производи кои имаат значајно учество во прометот на мало. Под цени на мало се подразбираат цените по кои трговијата на мало, индивидуалните производители и вршителите на услугите ги продаваат производите и услугите на крајните потрошувачи. Во цените е вклучен и ДДВ.

Индексот на трошоци на животот се пресметува врз база на посебно групирана листа на производи и услуги од личната потрошувачка на неземјоделските домаќинства и просечните месечни цени на мало на тие производи и услуги, односно нивните индивидуални индекси на цени, пондерирани со структурата од индивидуалната потрошувачка. Од јануари 2007 година структурата на индексот на трошоците на животот е проширена за две нови категории: „Ресторани и хотели“ и „Останати услуги неспомнати на друго место“.

Цените на производителите на индустриски производи - ЦПИП (Producer price index-PPI) се следат во Месечниот извештај за цени на производители на индустриски производи, Ц.41 кај 200 претпријатија од областа на индустријата во Р. Македонија. Изборот на претпријатијата се врши според нивното значење во вкупното производство.

Продажна цена на производителите на индустриски производи е цената според која производителот ги продава своите производи на редовните купувачи на домашниот пазар, во најголеми количества франко натоварено во вагон (камион) во местото на производителот, или цената по која производителот врши пресметка со други производители во прометната сфера. Во оваа цена влегува регресот, ако продавачот го остварува според прописите, а од цената се одбива трговскиот рабат и попустот (каса сконто и др.) што продавачот му го одобрува на купувачот. Во цената не влегува ДДВ.

Од јануари 2001 година индексот на ЦПИП се обработува според Националната класификација на дејностите.

Табела бр.3 Индекс на индустриското производство

Извор на податоците за *индустриското производство* е ДЗСРМ. Податоците за индустријата се прибираат преку месечни извештаи што ги доставуваат претпријатијата евидентирани во областа на индустријата, како и деловните единици кои се занимаваат со индустриска дејност, а се наоѓаат во состав на индустриските претпријатија.

Врз основа на податоците од месечните извештаи се пресметуваат индексите на производство.

Со годишниот извештај за индустријата до 1998 година и месечниот извештај за индустријата до 1999 година, податоците се прибираа според Единствената класификација на дејности - ЕКД, а од 1999 година, односно 2000 година, соодветно, прибирањето на податоците врз база на споменатите извештаи се врши според Националната класификација на дејности - НКД.

Индексот на физички обем на индустриско производство се пресметува врз основа на производството, т.е. по чиста дејност, со распоредување на производите во соодветната гранка. За пресметување на индексот се користат:

- просечното месечно готово производство и структурата на производството во базната година;
- вкупно месечно производство во тековната година;
- номенклатурата на производи за месечниот извештај за индустриското производство;
- пондерациони коефициенти за секој производ;
- пондерациони фактори што ја изразуваат структурата на производството, т. е. учеството на секоја гранка во вкупното индустриско производство на Република Македонија.

Табела бр.4 Вработеност и продуктивност во целата економија

Извор на презентираниите податоци за *вработеноста* е Анкетата за работна сила (АРС) на ДЗСРМ.

АРС е најсеопфатно истражување на економската активност на населението и нивните демографски, образовни и други карактеристики во меѓупописниот период. Анкетата се спроведува на целата територија на Р. Македонија, врз база на примерок од 10.000 домаќинства (7.200 домаќинства до 2003 година) или 1,8% од вкупниот број домаќинства во земјата. До 2003 година АРС се спроведуваше годишно, а од 2004 година се спроведува континуирано неделно во тек на цела година, а обработката се врши квартално и годишно. Единици на набљудување се лица на возраст од 15 до 79 години и домаќинствата. АРС се изработува врз база на меѓународни препораки (ILO и Eurostat). Применети класификации: Национална класификација на дејности и Национална класификација на занимања.

Работоспособното население го сочинуваат сите лица на возраст од 15 години и повеќе. Работоспособното население се дели на активно население и неактивно население.

Активното население (работна сила) ги опфаќа вработените и невработените лица.

Неактивно население ги опфаќа следните лица:

- ученици и студенти
- пензионери
- домаќинки
- издржувани лица (од друго лице, од државата или од друг приход како рента, камата).

Продуктивноста во економијата се пресметува во НБРМ, врз база на податоци од ДЗСРМ за вкупниот БДП и вкупниот број на вработени во економијата (според Анкета за работна сила), на квартална основа.

Табела бр.5 Плати

Податоците за исплатените нето и бруто плати по вработен базираат на месечни извештаи од деловните субјекти во приватна и друга (општествена, државна, задружна и мешовита) сопственост со различни дејности во Република Македонија. Податоците ги изготвува ДЗСРМ.

Нето платите се однесуваат на просечните примања во месецот по работник, остварени за работа со полно, покусо и подолго работно време (прекувремена работа). Вкупно исплатените нето плати опфаќаат и надоместок на нето платата од средствата на претпријатието (или друго правно лице) за годишен одмор, државни празници, платено отсуство до 7 дена, платено отсуство за стручно усовршување, за боледување до 21 ден, надоместок за време поминато на вежби по покана од надлежен државен орган, цивилна заштита, и сл.

Бруто платите ги опфаќаат исплатените нето плати за извештајниот месец, платениот персонален данок и платените придонеси за пензиско, инвалидско и здравствено осигурување, за вработување, професионално заболување и за водостопанство.

Почнувајќи од мај 2001 година податоците за платите се објавуваат според Националната класификација на дејности-НКД. Од јануари 2009 година со примената на концептот на "бруто плати" настанаа структурни промени во податоците за бруто-плати поради вклучувањето на надоместоците за храна и превоз во платите.

Табела бр.6 Буџет на Република Македонија (Централен буџет и буџети на фондови)

Податоците за буџетот ги изготвува Министерството за финансии на Република Македонија.

Буџетот на Република Македонија ги инкорпорира централниот буџет и буџетите на вонбуџетските фондови.

Централниот буџет, кој се однесува на централната власт, ги опфаќа основниот буџет, буџетот на самофинансирачки активности и буџетите на заеми и донации.

Во вонбуџетски фондови спаѓаат: Фонд за ПИОМ, Фонд за здравствено осигурување, Агенција за вработување и Фонд за патишта.

МЕТОДОЛОШКИ ОБЈАСНУВАЊА

МОНЕТАРЕН СЕКТОР

Податоците во агрегираниот биланс на останатите депозитни институции (банки и штедилници) и билансот на Народната банка на Република Македонија (НБРМ) се поделени согласно со секторскиот и валутниот критериум, како и со финансискиот инструмент врз основа на кој настануваат определени побарувања и обврски. Податоците во прикажаните биланси се однесуваат на крајните салда на крајот на референтниот период. Износите коишто се изразени во странска валута се конвертираат според средниот девизен курс на денарот на крајот на референтниот период, согласно со индикативната курсна листа на НБРМ.

Во секторската класификација, дефинирана во Прирачникот за монетарна и финансиска статистика на ММФ (во согласност со секторизацијата дадена во СНА93 и ЕСА95), комитентите се распоредуваат во две основни групи: резиденти и нерезиденти. Во рамките на групата „резиденти“ постојат пет сектори: финансиски институции, нефинансиски друштва, држава, домаќинства и непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата.

- Секторот „финансиски институции“ го сочинуваат пет потсектори:
 - Народна банка на Република Македонија (монетарна власт);
 - Останати депозитни институции (банки и штедилници);
 - Останати финансиски институции;
 - Осигурителни друштва и пензиски фондови;
 - Останати финансиски посредници, освен осигурителните друштва и пензиските фондови и помошните финансиски институции.
- Секторот „нефинансиски друштва“ опфаќа два потсектора: јавни нефинансиски претпријатија и приватни нефинансиски претпријатија.
- Секторот „држава“ е поделен на: централна државна власт (Буџет и органи на централната државна власт, фондови за социјално осигурување и други фондови и агенции, како и установи на јавниот сектор (училишта, болници и сл.)) и локална власт.
- Секторот „домаќинства“ опфаќа: население и физички лица кои вршат регистрирана дејност.
- Секторот „непрофитни институции“ коишто им служат на домаќинствата вклучува непрофитни и нефинансиски институции (институции со социјално-хуманитарен карактер, стопански комори, политички партии, здруженија на граѓани, верски заедници, синдикати, црвен крст).

За потребите на монетарните биланси, секторот на домаќинствата и секторот на непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата се прикажани заедно како сектор на останати резиденти.

Народната банка на Република Македонија и останатите депозитни институции (банките и штедилниците) ги сочинуваат депозитните институции на Република Македонија.

Средствата и обврските на депозитните институции се класифицирани во следниве агрегирани категории: монетарно злато и специјални права на влечење (СПВ), валути и депозити (вклучувајќи ги трансферабилните депозити и останатите депозити), хартии од вредност различни од акции, кредити, акции и други сопственички хартии од вредност, останати побарувања и обврски (вклучувајќи ги и трговските кредити и други сметки).

Табела бр. 7 Биланс на Народната банка на Република Македонија

Билансот на НБРМ се изготвува врз основа на сметководствената евиденција на сите средства и обврски на НБРМ кон останатите сектори во економијата, вклучувајќи го и секторот „нерезиденти“. Билансот на НБРМ се објавува на крајот на месецот и содржи податоци за претходниот месец.

А. Средствата на билансот на НБРМ ги вклучуваат следниве категории: девизни средства, побарувања од државата и други средства.

Девизните средства на НБРМ се состојат од: средства на девизните резерви и останати девизни средства. Во девизните резерви се опфаќаат: монетарното злато, девизите во форма на ефективни странски пари, трансферабилни и останатите депозити на НБРМ во странски банки, пласманите во хартии од вредност емитирани од нерезиденти (во странска валута), пласманите во девизи кај меѓународни финансиски институции и држењето специјални права на влечење (СПВ). Останатите девизни средства ги опфаќаат останатите девизи, чековите, трансферабилните и останатите депозити во странска валута, хартиите од вредност и акциите во странска валута и останатите побарувања од нерезиденти во денари и во странска валута коишто не се дел од девизните резерви.

Побарувањата на НБРМ од Државата се однесуваат на односите со ММФ (алокација на СПВ и побарувања врз основа на репласирани кредити на ММФ), како и побарувања врз основа на пласмани во хартии од вредност. Пласманите во хартии од вредност претставуваат специфична категорија. Имено, емисијата на овие хартии од вредност претставува еден од механизмите во процесот на санирање на банките, преку кој се изврши преземање на лошите пласмани во портфолиото на една банка. Овие хартии од вредност се во сопственост на Агенцијата за санација на банки. Нивното амортизирање се одвива во согласност со склучениот договор помеѓу државата и централната банка.

Останатите средства на НБРМ вклучуваат: побарувања на НБРМ од други сектори врз основа на своето тековно работење, основни средства, средства за посебни намени и според посебни прописи, залихи, приливи врз основа на камати, сомнителни и спорни побарувања врз основа на камата и надомести.

Б. Обврските на билансот на НБРМ опфаќаат: монетарна база, готови пари кај останатите депозитни институции, останати обврски на НБРМ кон останатите депозитни институции, ограничени депозити, девизни обврски, депозити на државата и останати обврски на НБРМ.

Монетарната база ги вклучува: готовите пари во оптек, готовината во благajnата, сметките на банките и штедилниците кај НБРМ, сметките на останатите финансиски институции кај НБРМ (главно на фондот за осигурување на депозити). Готовите пари во оптек претставуваат обврска на НБРМ и се однесуваат на готовите пари во оптек коишто ги држат небанкарските субјекти. Сметките на банките кај НБРМ се однесуваат на сметките на банките кај НБРМ (вклучително и на штедилниците), во чии рамки влегува и депонираната задолжителна резерва во денари на останатите финансиски институции кај НБРМ и издвоената задолжителна резерва на банките во странска валута. Задолжителната резерва се пресметува по утврдени стапки на задолжителна резерва коишто се применуваат на просечната месечна состојба на соодветните депозити. Притоа, во примена е просечен систем на одржување задолжителна резерва, според кој банките имаат можност да ги користат средствата на задолжителната резерва за одржување на дневната ликвидност најмногу до 80% од обврската. Податоците за готовите пари во оптек се преземаат од Дирекцијата за трезорско работење при НБРМ, додека податоците за дневната ликвидност на банките и штедилниците се засноваат на нивните дневни извештаи доставени до НБРМ.

Готовите пари кај останатите депозитни институции се однесуваат на готовината во благajnата на банките и штедилниците.

Останатите обврски на НБРМ кон останатите депозитни институции главно ги опфаќаат обврските на НБРМ врз основа на издадени благајнички записи. Аукциите на благајнички записи претставуваат основен инструмент на монетарната политика на НБРМ којшто се користи за регулирање на глобалното ниво на ликвидност и каматните стапки во банкарскиот систем, како и за сигнализирање на насоките на монетарната политика. За првпат се воведени во февруари 1994 година и по дефиниција се наменети за повлекување ликвидност од банкарскиот систем. Интервенциите со овој инструмент, чијашто рочност изнесува 28 дена, се вршат преку спроведување аукции коишто можат да бидат организирани како „тендер со износи“ или „тендер со каматни стапки“ (американски тип). Аукциите на благајнички записи се поставени на пазарна и флексибилна основа, што овозможува нивно постојано менување, со цел да се зголеми нивната ефикасност и успешно да се остварат поставените цели.

Депозитите на државата ги опфаќаат депозитните пари на државата во денари (трезорска сметка на државата и други буџетски фондови) и во странска валута (депозити за посебни намени на централно ниво на државата и други депозити). Во рамки на денарските депозити на државата, почнувајќи од март 2006 година, се вклучени и паричните фондови мобилизирани преку емисија на **државни записи за монетарни цели**, коишто се депонираат на посебна сметка. Имено, на 07.03.2006 година, НБРМ во соработка со Министерството за финансии започна со емисија на државни записи за монетарни цели со рок на достасување од три месеци. Државните записи за монетарни цели се издаваат на редовните аукции на државни хартии од вредност и ги имаат истите карактеристики како редовните државни хартии од вредност. Според Законот за јавен долг, државните записи за монетарни цели не се дел од јавниот долг, бидејќи се издаваат за потребите на монетарната политика. Воедно, државата нема право на располагање со повлечените средства преку издавање државни записи за монетарни цели. Каматната стапка на државните записи за монетарни цели ја плаќа НБРМ, според просечната каматна стапка постигната на аукциите на тримесечни државни записи. За регулирање на меѓусебните односи, Министерството за финансии и НБРМ склучија Договор за државни записи за монетарни цели.

Девизните обврски кон странство ги опфаќаат обврските на НБРМ кон нерезидентите врз основа на чекови и кредитни писма во девизи, како и обврските врз основа на искористени кредити од Меѓународниот монетарен фонд. Во оваа категорија е опфатена и алокацијата на специјалните права на влечење (СПВ).

Останатите обврски на НБРМ ги опфаќаат: капиталните сметки коишто ги опфаќаат сопствените средства на НБРМ, задржаната добивка, добивката од тековната година, општата и специфична исправка на вредноста на посебната резерва, вредносните прилагодувања и алокација на СПВ. Во оваа категорија се опфатени и неklasифицираните обврски на НБРМ коишто произлегуваат од најразлични деловни односи со резидентниот сектор.

Останатите обврски на НБРМ ги опфаќаат: капиталните сметки коишто ги опфаќаат сопствените средства на НБРМ, задржаната добивка, добивката од тековната година, општата и специфична исправка на вредноста на посебната резерва и вредносните прилагодувања. Во оваа категорија се и неklasифицираните обврски на НБРМ коишто произлегуваат од најразлични деловни односи со резидентниот сектор.

Табела бр.8. Биланс на останатите депозитни институции - банки и штедилници

Билансот на останатите депозитни институции се изготвува врз основа на доставената сметководствена евиденција од страна на банките и штедилниците (КНБИФО) и претставуваат агрегирани биланси на средствата и обврските на сите останати депозитни институции. Месечниот биланс на останатите депозитни институции се објавува на крајот на месецот и содржи податоци за претходниот месец. Билансот содржи податоци за побарувањата и обврските (носители на монетарните агрегати, согласно со националната дефиниција) на останатите депозитни институции (со исклучок на НБРМ) кон останатите сектори во економијата, вклучувајќи го и секторот „нерезиденти“. Податоците се класифицирани во

стандардизирани компоненти според сектори, финансиски инструменти и сметководствени принципи.

А. Средствата во билансот на останатите депозитни институции вклучуваат: валути и депозити, хартии од вредност различни од акции, кредити, акции и други сопственички хартии од вредност, финансиски деривати, останати побарувања, нефинансиски средства.

Валутите и депозитите се поделени согласно со валутната структура во денари и странска валута. Валутите ги опфаќаат банкнотите и кованите пари во благајните на останатите депозитни институции коишто се издадени од централната банка и девизите коишто се издадени од централните банки на странски држави. Депозитите ги сочинуваат трансферабилните депозити коишто ги вклучуваат тековните сметки на останатите депозитни институции кај НБРМ (што ја вклучуваат и нивната задолжителна резерва во денари депонирана кај НБРМ) и сметките на банките во странство. Во групата на депозитите се вклучени и депозитите по видување, штедните и други депозити (коишто го вклучуваат и задолжителниот депозит на банките во НБРМ).

Хартиите од вредност различни од акции се класифицирани според валутната структура и секторот и ги опфаќаат благајничките записи, трезорските записи, државните обврзници, компаниските обврзници, комерцијалните хартии од вредност, преносливите депозитни сертификати и сл.

Кредитите се однесуваат на средствата коишто се дадени на различни сектори од страна на останатите депозитни институции. Податоците за кредитите ја вклучуваат пресметаната камата, додека очекуваните загуби, резервациите за кредити и исправките на вредност се исклучени од оваа категорија. Кредитите се класифицирани во денарски и девизни, според валутната распределба.

Акциите и другите сопственички хартии од вредност ги опфаќаат финансиските инструменти коишто на имателот му даваат право на сопственост на друштвото коешто ги издало.

Останатите побарувања ги вклучуваат трговските кредити и аванси коишто се однесуваат на финансиските услуги што останатите депозитни институции ги даваат на други финансиски и нефинансиски институции. Оваа категорија ги содржи и сите останати ставки коишто не се опфатени во другите категории на финансиски инструменти, а се однесуваат на дивидендите, побарувањата во пресметка, ставките во процес на наплата и сл.

Нефинансиските средства ги вклучуваат материјалните средства (фиксни средства, залихи и сл.) и нематеријалните средства за кои нема евидентирани соодветни обврски (патенти, лиценци, софтвер и сл.).

Б. Обврските на останатите депозитни институции ги вклучуваат обврските што настануваат врз основа на: примени депозити, добиени кредити, емитирани хартии од вредност, останати обврски и акции и други сопственички хартии од вредност.

Депозитите се поделени на депозити вклучени и исклучени од парична маса, а понатаму се класифицирани во депозити во денари и странска валута.

Депозитите вклучени во паричната маса ги опфаќаат трансферабилните депозити и останатите депозити на домашните депозитни институции коишто се вклучени во националната дефиниција на паричната маса. Оваа категорија ги вклучува депозитите на останатите финансиски институции, нефинансиски друштва, домаќинства, непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата и локалната самоуправа.

Депозитите исклучени од парична маса ги опфаќаат трансферабилните и останатите депозити на државата (освен на локалната самоуправа), депозитните институции и нерезидентите.

Хартиите од вредност се однесуваат на комерцијалните хартии од вредност емитирани од страна на останатите депозитни институции коишто се во функција на зајакнување на вкупниот финансиски потенцијал.

Кредитите се однесуваат на средствата коишто останатите депозитни институции ги добиваат од различни институционални сектори.

Останатите обврски вклучуваат: трговски кредити (добиеени при купување стоки и услуги од домаќинства, непрофитни институции и нефинансиски друштва) и аванси примени за тековни работи или работи коишто треба да отпочнат, како и авансни плаќања за стоки и услуги. Во оваа категорија се вклучени и обврските во пресметка, обврски по дивиденди, резервации за загуби за оштетени финансиски средства, акумулирана амортизација и загуби коишто произлегуваат од исправката на вредноста и останати обврски. Останатите обврски ги вклучуваат сите сметки што не се класифицирани на друго место во билансната шема на останатите депозитни институции.

Акциите и другите сопственички хартии од вредност се поделени на сопственички вложувања, задржана добивка, финансиски резултат од тековната година, општа и специфична исправка на вредноста и посебна резерва, алокација на специјалните права на влечење (СПВ) и вредносни прилагодувања.

Акциите и другите сопственички хартии од вредност се поделени на сопственички вложувања, задржана добивка, финансиски резултат од тековната година, општа и специфична исправка на вредноста и посебна резерва и вредносни прилагодувања.

Табела бр.9 Преглед на депозитни институции - НБРМ, останати депозитни институции (ОДИ-банки и штедилници)

Прегледот на депозитните институции претставува консолидиран преглед на сметките на банките, штедилниците и НБРМ, при што ги покажува комбинираниите средства и обврски на монетарниот систем во однос на останатите резидентни и нерезидентни субјекти. Основни извори за изработка на прегледот на депозитни институции се прегледот на НБРМ и прегледот на останатите депозитни институции.

Како консолидиран биланс на монетарниот систем претставува основа за негово постојано следење. Истовремено, прегледот овозможува и анализа на соработката на основните макроекономски сектори: реалниот, фискалниот, надворешниот и монетарниот сектор.

Месечниот преглед на депозитните институции се објавува на крајот на месецот и содржи податоци за претходниот месец.

Главни компоненти на Прегледот на депозитните институции се: нето девизни средства, домашни кредити, парични средства, депозити (ограничени и останати), обврски кон останатите финансиски институции, капитални сметки и останати ставки (нето).

Нето девизните средства претставуваат разлика од девизните средства и обврски на НБРМ и останатите депозитни институции (банки и штедилници). Сите девизни средства и обврски на НБРМ и останатите депозитни институции се агрегирани и се прикажани како нето девизни средства на монетарниот систем.

Домашните кредити ги опфаќаат побарувањата на депозитните институции (НБРМ, банки и штедилници) од државата (прикажани на нето-основа), побарувања од локалната самоуправа, јавните нефинансиски институции, приватниот сектор и останатите финансиски институции (прикажани на бруто основа).

Побарувања од државата се однесуваат на побарувања врз основа на кредити, хартии од вредност и трговски кредити и аванси. Како извори на кредити одобрени на Државата се користат: странски кредити, кредитни линии, депозитниот потенцијал и останати извори. Побарувањата од Државата врз основа на хартии од вредност претставуваат побарувања врз основа на специфични хартии од вредност (издадени од државата во процесот на санација на една банка, издадени обврзници за старото девизно штедење).

Побарувањата од локалната самоуправа се однесуваат на побарувањата врз основа на дадени кредити во домашна валута.

Побарувањата од јавните нефинансиски друштва се однесуваат на побарувањата врз основа на дадени кредити во домашна и странска валута на јавните претпријатија.

Побарувањата од приватниот сектор ги опфаќаат вкупните пласмани на депозитните институции на приватниот сектор врз основа на дадени кредити, пласмани во хартии од вредност и акции и останати пласмани. Побарувањата од приватниот сектор ги содржат: побарувањата од останатите нефинансиски друштва, побарувањата од домаќинства и побарувањата од непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата.

Побарувањата од останати финансиски институции ги опфаќаат вкупните пласмани на депозитните институции врз основа на дадени кредити, пласмани во хартии од вредност и акции.

Паричните средства ги опфаќаат готовите пари во оптек (готови пари надвор од останатите депозитни институции), депозитните пари на локалната самоуправа и останатите финансиски институции кај НБРМ и депозитните пари на секторот на држатели на пари кај банките и штедилниците.

Ограничените депозити ги вклучуваат депозитите чијашто употреба е ограничена за одредена намена утврдена со пропис. Овие депозити се наменети за покривање отворени акредитиви во надворешниот платен промет, гаранции, банкарски дознаки и др.

Останатите депозити ги опфаќаат орочените, штедните и девизните депозити на секторите вклучени во дефиницијата на парична маса, кај НБРМ, банките и штедилниците.

Обврските кон останатите финансиски институции ги опфаќаат вкупните обврски на депозитните институции врз основа на депозити, хартии од вредност и примени кредити.

Капиталните сметките ги обединуваат капиталните сметки на НБРМ, банките и штедилниците.

Останатите ставки (нето) ги прикажуваат сите категории коишто не се опфатени во претходно прикажаните категории, како и сите неklasифицирани средства и обврски на депозитните институции.

Табела бр. 10 Кредити на недржавниот сектор дадени од банки и штедилници

Кредитите коишто останатите депозитни институции ги одобруваат на недржавниот сектор се класифицирани од аспект на валутата: кредити во денари и во странска валута. Понатаму се класифицирани во краткорочни и долгорочни кредити, пресметана камата и сомнителни и спорни побарувања. Краткорочните и долгорочни кредити се поделени на кредити со и без валутна клаузула. Кредитите на недржавниот сектор ги опфаќаат кредитите на следниве сектори: нефинансиски друштва, домаќинства, непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата, локална самоуправа и останати финансиски институции.

Табела бр. 11 Монетарни агрегати и нивните компоненти (недржавен сектор)

Монетарните агрегати, како збир на финансиски инструменти класифицирани согласно со степенот на нивната ликвидност, се дефинирани во согласност со меѓународно прифатените дефиниции и критериуми (согласно со методологијата за монетарна и финансиска статистика на ММФ)). Депозитите вклучени во монетарните агрегати се однесуваат на следниве сектори: останати финансиски институции, локалната самоуправа, нефинансиски друштва (приватни и јавни), домаќинства (физички лица и самостојни вршители на дејност со личен труд) и непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата.

Паричната маса М1 ги опфаќа готовите пари во оптек и депозитните пари. Притоа, депозитните пари се однесуваат на тековните сметки кај банките и штедилниците и тековните сметки на останатите финансиски институции кај НБРМ.

Готовите пари во оптек претставуваат разлика помеѓу вкупниот износ на печатени и ковани пари и износот на готови пари што се наоѓа во благајната на банките, во трезорот на НБРМ и во дисперзираните трезори.

Паричната маса М2 (ликвидни средства) ги вклучува монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити. Краткорочните депозитите се дефинирани како депозити во кои се опфатени: депозитите по видување, орочените депозити до една година, во денари и странска валута.

Парична маса М4 (вкупен депозитен потенцијал на монетарниот систем), ги вклучува монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити т.е. депозитите орочени над една година, во денари и странска валута.

Табела бр. 12 Вкупни побарувања на останати депозитни институции (ОДИ - банки и штедилници)

Побарувањата на останатите депозитни институции се однесуваат на кредитите, пласманите во хартии од вредност, акциите и достасаните ненаплатени побарувања и сомнителните и спорни побарувања врз основа на кредити. Пласманите на останатите депозитни институции се поделени по сектори, рочности и валути. Согласно со прифатените стандарди од областа на монетарната и финансиската статистика за консолидација, т.е. исклучување на меѓусебните побарувања и обврски во рамките на еден сектор, пласманите ги исклучуваат меѓубанкарските побарувања.

Побарувањата на банките и штедилниците од нефинансиски друштва (приватни и јавни) се однесуваат на побарувањата врз основа на кредити, пресметаната камата врз основа на кредити, достасаните ненаплатени и сомнителни и спорни побарувања по кредити, хартии од вредност и акции. Сите категории се поделени по валута, а кредитите и по рочност. Останатите депозитни институции одобруваат кредити од различни извори на средства: депозити, сопствени извори, странски кредити, добиени кредитни линии и останати извори. Побарувањата врз основа на хартии од вредност претставуваат побарувања врз основа на краткорочни хартии од вредност (чекови и меници) и побарувања врз основа на долгорочни хартии од вредност, односно учества или вложувања на банките и штедилниците во хартии од вредност на нефинансиски друштва. Побарувањата што ја сочинуваат категоријата акции се однесуваат на финансиските инструменти коишто им даваат на останатите депозитни институции право на сопственост врз нефинансиското друштво коешто ги издало.

Побарувањата на банките и штедилниците од домаќинствата (физички лица и самостојни вршители на дејност со личен труд) се однесуваат на побарувањата врз основа на кредити, пресметана камата врз основа на кредити, достасани ненаплатени побарувања и сомнителни и спорни побарувања врз основа на кредити. Побарувањата од домаќинствата се поделени по валута, рок и намена. Според намената, кредитите се делат на: потрошувачки кредити, автомобилски кредити, кредити за станбена изградба, рамковни кредити (кредитни картички и негативни салда на тековни сметки), останати кредити и кредити

за вршење самостојна дејност (им се одобруваат на физичките лица кои вршат регистрирана дејност).

Побарувањата на банките и штедилниците од непрофитните институции коишто им служат на домаќинствата, останатите финансиски институции и локалната самоуправа се однесуваат на побарувањата врз основа на кредити, пресметаната камата врз основа на кредити, достасаните ненаплатени побарувања и сомнителни и спорни побарувања врз основа на кредити, побарувањата врз основа на хартии од вредност и побарувањата врз основа на акции.

Побарувањата на останатите депозитни институции од Државата се однесуваат на побарувањата врз основа на кредити, пресметаната камата врз основа на кредити, достасаните ненаплатени побарувања и сомнителни и спорни побарувања врз основа на кредити, побарувањата врз основа на хартии од вредност и побарувањата врз основа на акции. Како извори на кредити одобрени на Државата се користат: странските кредити, кредитните линии, депозитниот потенцијал и останати извори.

Побарувањата од Државата врз основа на хартии од вредност претставуваат побарувања врз основа на специфични хартии од вредност.

Табела бр. 13 Обврски на останатите депозитни институции (ОДИ - банки и штедилници)

Согласно со доминантната класична депозитно-кредитна активност на **останатите депозитни институции, обврските кон нефинансиските друштва** вклучуваат депозити на нефинансиските друштва и кредити добиени од нефинансиските друштва. Покрај депозитите и кредитите во оваа категорија се вклучени и хартиите од вредност издадени од нефинансиските друштва. Депозитите се поделени од аспект на нивната рочна и валутна структура. Кредитите и хартиите од вредност се делат согласно со нивната валутна структура.

Обврските на останатите депозитни институции кон домаќинствата ги вклучуваат тековните сметки, депозитите по видување, орочените депозити (до три месеци, над три месеци, до една година и над една година) и ограничените депозити наменети за покривање акредитиви во домашниот платен промет.

Обврските на депозитните банки кон други комитенти - непрофитни институции коишто им служат на домаќинствата, кон локалната самоуправа, кон останатите финансиски организации, како и обврските кон државата, соодветно. Станува збор за обврски врз основа на различни видови депозити поделени според нивната рочна и валутна структура, како и обврски врз основа на хартии од вредност и други кредитни обврски изразени во денари и странска валута.

Табела бр.14 Пондерирани каматни стапки на банките за примени депозити и вкупно дадени кредити

Врз основа на Извештај за пондерирани каматни стапки на примени депозити и дадени кредити, кои на редовна месечна основа депозитните банки ги доставуваат до НБРМ, се изготвува агрегиран преглед на Пондерирани каматни стапки на примени депозити и дадени кредити во денари и во девизи.

Каматни стапки на денарски кредити ги опфаќа: каматни стапки на денарски кредити без валутна клаузула и каматни стапки на денарски кредити со валутна клаузула.

Каматни стапки на денарски депозити ги опфаќа: каматни стапки на денарски депозити без валутна клаузула и каматни стапки на денарски депозити со валутна клаузула.

Кај денарските кредити/депозити понатаму е извршена поделба според два критериума: секторска класификација и рочност. Според секторската класификација, извршена е поделба на: кредити/депозити кои се однесуваат на претпријатија, кредити/депозити кои се однесуваат на население. Според рочноста, поделба е извршена кај кредитите на: краткорочни и долгорочни; и кај депозитите на: депозити по видување, краткорочно и долгорочно орочени депозити.

Девизните кредити/депозити се класифицирани според три критериума: по сектор, по валута и по рочност. Според секторската класификација, извршена е поделба на: кредити/депозити кои се однесуваат на претпријатија, кредити/депозити кои се однесуваат на население. Според рочноста, поделба е извршена кај кредитите на: краткорочни и долгорочни; а кај депозитите на: депозити по видување, краткорочно орочени депозити и долгорочно орочени депозити. Според валутната класификација, извршена е поделба на: кредити/депозити одобрени во евра и одобрени во САД долари.

Каматните стапки на кредитите и депозитите искажани се во проценти на годишно ниво.

Табела бр.15 Каматни стапки на Народна банка на Република Македонија

1. Есконтна стапка е важечката каматна стапка во тековниот месец.
2. Каматната стапка на расположливиот кредит преку ноќ - ломбарден кредит е важечката каматна стапка во тековниот месец.
3. Каматната стапка на репо трансакции за обезбедување на ликвидност во банкарскиот систем се прикажува како просечна пондерирана каматна стапка остварена на аукциите во тој месец.
4. Каматната стапка на благајнички записи се прикажува како просечна пондерираната каматна стапка остварена на аукциите со рок на достасување од 28 дена во тој месец. Каматната стапка е разграничена од аспект на типот на тендер кој може да биде: тендер со износи или тендер со каматни стапки.
5. Каматната стапка на репо трансакции за повлекување на ликвидност од банкарскиот систем се прикажува како просечна пондерирана каматна стапка остварена на аукциите во тој месец.

Табела бр.16 Задолжителна резерва на банки и штедилници

Банките и штедилниците издвојуваат задолжителната резерва врз основа на просечната состојба на депозитите во претходниот месец. Периодот на одржување на задолжителната резерва е од 11-ти во тековниот месец до 10-ти во наредниот месец. Исполнувањето на задолжителната резерва на банките во денари е на просечна основа, додека на задолжителната резерва на штедилниците во денари и задолжителната резерва на банките во девизи е на фиксна основа.

Табела бр.17 Каматни стапки на државни хартии од вредност

Каматните стапки на државните хартии од вредност се прикажуваат како просечни пондерирани каматни стапки остварени на аукциите во соодветниот месец со определен рок на достасување.

МЕТОДОЛОШКИ ОБЈАСНУВАЊА

НАДВОРЕШНОТРГОВСКИ И ДЕВИЗЕН СЕКТОР

Табели бр.18-23 ПЛАТЕН БИЛАНС

Платниот биланс претставува статистички извештај за определен временски период, кој систематски ги сумира сите економски трансакции на Република Македонија со остатокот од светот.

Согласно Законот за Народна банка на Република Македонија и прописите од доменот на девизното работење, Народна банка на Република Македонија (НБРМ) е одговорна за составување и следење на извршувањето на платниот биланс.

Платно-билансната статистика на Република Македонија во основа се подготвува во согласност со методологијата на Меѓународниот Монетарен Фонд (Прирачник за платен биланс, петто издание - ППБ). Податоците се објавуваат на месечна основа, во милиони евра и САД долари. Трансакциите деноминирани во други валути се конвертираат во евра и САД долари еквивалентно на девизниот курс на денот на трансакцијата.

Основни извори на податоци за извршувањето на платниот биланс се:

- единствениот царински документ (ЕЦД) за надворешно-трговската размена на Република Македонија;
- системот за известување за платниот промет на банките со странство (ППС);
- систем за известување за надворешниот долг (НДНП);
- банкарските извештаи за состојбата на средствата и обврските (КНБИФО);
- месечни извештаи за промените и состојбите на сметките во странство на резидентите кои не се овластени банки и состојбата и прометот на евидентните сметки (месечни извештаи-МИ);
- дополнителни извештаи на НБРМ за менувачкото работење и за состојбата на официјалните девизни резерви на Република Македонија;
- податоци од годишниот прашалник за странски директни инвестиции-ДИ 22.

ПЛАТЕН БИЛАНС: ОДДЕЛНИ СТАВКИ

ТЕКОВНА СМЕТКА

Стоки

Извор на податоци за надворешно-трговската размена на Република Македонија е царинската документација (ЕЦД), која се прибира од страна на Царинската Управа на Република Македонија, а се обработува и објавува од страна на Државниот завод за статистика на Република Македонија (ДЗСРМ) и НБРМ.

ДЗСРМ согласно методологијата за евидентирање на надворешно-трговската размена во трговската статистика, ги објавува податоците за извозот на **ф.о.б.** основа, а за увозот на **ц.и.ф.** основа.

НБРМ согласно препораките на ППБ при евидентирање на стоките во платниот биланс врши прилагодување за опфат и класификација и тоа за:

- опфат: за вратените стоки и за фактурната вредност на извршената услуга за поправка на стоките;
- класификација: за **ц.и.ф./ф.о.б.** факторот и доработките. Во платниот биланс извозот и увозот се прикажуваат на **ф.о.б.** основа, поради што е неопходно прилагодување на увозот

ц.и.ф. за **ц.и.ф./ф.о.б.** факторот. Во периодот од 1993 до 1997 година **ц.и.ф./ф.о.б.** факторот е утврден врз основа на просечните меѓународно определени стапки за пресметка на овие трошоци. Од 1998 година наваму **ц.и.ф./ф.о.б.** факторот се пресметува по утврдена методологија која се базира на податоците од ЕЦД за транспорт и осигурување на паритетите со дестинација во Република Македонија прилагодени на целокупниот увоз.

За пресметување на ставката увоз во пристанишни места, се користат податоци од месечните извештаи -МИ.

Услуги

Транспорт: Податоците кои се однесуваат на транспортот се од платниот промет на банките со странство и месечните извештаи -МИ. Постои можност за дизагрегација по вид на транспорт (воздушен, поморски, железнички и патен) и по категорија на услуги (превоз на стоки, патници и останато). Прилагодување се врши кај одливот на транспортни услуги (превоз на стоки) за делот од **ц.и.ф./ф.о.б.** факторот кој се однесува на трошоците за превозни услуги извршени од нерезиденти.

Туризам: Извор се податоците од платниот промет на банките со странство и месечните извештаи -МИ.

Останати услуги: Основен извор се податоците од платниот промет на банките со странство за извршените наплати од и плаќања кон нерезиденти по видови на услуги: телекомуникациони услуги, инвестициони работи, осигурување, деловни, владини и останати услуги. Прилагодување се врши кај одливот за осигурување за делот од **ц.и.ф./ф.о.б.** факторот кој се однесува на трошоците за осигурување при превозот на стоки. Прилагодување се врши кај услугите за финансиско посредување, преку прераспределување на дел од доходот од инвестиции, а врз основа на пресметка на извозот и увозот на услуги за финансиско посредување мерени индиректно (ФИСИМ). Како дополнителен извор на податоци за одделните видови услуги се користат податоци од месечните извештаи -МИ.

Доход

Доходот како компонента на платниот биланс произлегува од: надомест за вработени (резиденти вработени кај нерезиденти и обратно) и доход од инвестиции. Доходот од инвестиции претставува капитална добивка од директните инвестиции, портфолио инвестициите и останатите инвестиции (дивиденди, камати на заеми и кредити и сл.).

Доход од директни инвестиции: Во податоците се опфатени платените дивиденди и распределената добивка, како и реинвестираната и нераспределена добивка. Извор на податоци за платените/наплатени дивиденди е платниот промет на банките со странство. Извор на податоци за реинвестираната добивка за претходните години претставува годишниот прашалник за директни инвестиции, додека за тековната година се вршат проценки врз основа на податоците од претходните години.

Доход од портфолио инвестиции: Во податоците на страната на приливот се опфатени наплатените камати од странски должнички хартии од вредност и пресметаните камати од странски должнички хартии од вредност во рамки на девизните резерви. На страната на одливот се опфатени платените дивиденди по сопственички хартии од вредност и платените камати по основ на домашни должнички хартии од вредност. Извор се податоците од платниот промет на банките со странство, извештаите на НБРМ за состојбата на официјалните девизни резерви и годишниот прашалник за директни инвестиции.

Доход од останати инвестиции: Во податоците се опфатени наплатените и платените камати на депозити, краткорочни и долгорочни заеми. Наплатените камати ги сочинуваат приливите на камати од девизните депозити на сметки во странство (каматата на официјалните девизни резерви и на девизните средства на банките). Извор се податоците од платниот промет на банките со странство и извештаите на НБРМ за состојбата на официјалните девизни резерви. Кај платените и наплатени камати по краткорочни и долгорочни заеми се применува принципот на пресметна камата. Извор се податоците од НДНП кои задолжително се регистрираат во НБРМ. Прилагодување се врши кај доходот од инвестиции, преку прераспределување на дел од овој доход во ставката услуги за финансиско посредување, а врз основа на пресметка на извозот и увозот на услугите за финансиско посредување мерени индиректно (ФИСИМ).

Тековни трансфери

Официјалните трансфери во најголем дел се однесуваат на парична и стокова помош добиена од влади на странски држави и меѓународни организации. Извор на податоци за паричните трансфери е платниот промет на банките со странство, а за стоките трансфери царинската евиденција.

Приватните трансфери ги сочинуваат: дознаките во и од странство на домашните физички лица, откупената и продадената ефективна на менувачкиот пазар и останатите трансфери од кој најголем дел се рентите, пензиите, инвалидните и др. Основен извор на податоци е платниот промет на банките со странство. Откупената и продадената ефективна на менувачкиот пазар согласно ППБ треба да се класифицира во капитално - финансиската сметка на платниот биланс. Меѓутоа, со оглед дека голем дел од овие средства потекнуваат од наплатите на резиденти од нерезиденти по дадени стоки и услуги (сива економија) и примени трансфери во ефективни странски пари, овие трансакции се евидентираат како дел од тековната сметка на платниот биланс (приватни трансфери).

КАПИТАЛНА И ФИНАНСИСКА СМЕТКА

КАПИТАЛНА СМЕТКА

Опфатени се капиталните трансфери за кои основен извор на податоци е платниот промет на банките со странство.

ФИНАНСИСКА СМЕТКА

Директни инвестиции: Директните инвестиции ги опфаќаат акционерскиот капитал, реинвестираната добивка и другиот капитал. Трговските кредити, долгорочните и краткорочните заеми помеѓу поврзаните субјекти се евидентираат во ставката друг капитал. Основен извор на податоци за претходните години е годишниот прашалник ДИ 22. Извор на податоци за паричните влогови е платниот промет на банките со странство, а за стоките влогови царинските документи. За тековната година за реинвестираната добивка и за еден дел од другиот капитал се вршат проценки врз основа на податоците за претходните години. Податоците за заемите во рамките на другиот капитал се добиваат од системот за известување на надворешниот долг и побарувања.

Портфолио инвестиции: Извор на податоци за портфолио инвестициите е платниот промет на банките со странство. Дополнителен извор на податоци за претходните години е годишниот прашалник ДИ 22.

Други инвестиции:

Трговски кредити: Трговските кредити (одобрени во странство и примени од странство) претставуваат разлика помеѓу физичката размена на стоките и наплатите односно плаќањата за истите. Податоците за трговските кредити како проценка се изведени од податоците за стокната размена од царинските документи и извршените наплати и плаќања од платниот промет по основ на извоз и увоз на стоки. Доколку вредноста на физичкиот извоз е поголема од вредноста на наплатениот извоз, разликата се евидентира како одобрен трговски кредит (со негативен предзнак). Ако вредноста на увезената стока е поголема од плаќањето по основ на увоз на стоки, разликата се евидентира како примен трговски кредит (со позитивен предзнак). Како дополнителен извор на податоци се користат податоци од месечните извештаи -МИ.

Заеми: Во категоријата заеми се прикажуваат користењата и отплатите по краткорочни и долгорочни заеми. Довтасаните, а неплатени обврски за главнина и камата се евидентираат во категоријата други инвестиции - друго. Податоците се базираат на извештаите за

среднорочниот и долгорочниот јавен и приватен надворешен долг изготвени во НБРМ врз основа на НДНП кои задолжително се регистрираат во НБРМ.

Валутни и депозити: Податоците се однесуваат првенствено на промените на девизните средства и девизните обврски на банките. Извор на податоци се месечните банкарски извештаи - КНБИФО и платниот промет на банките со странство. Промените на девизните средства и обврски на банките се искажани со делумно исклучување на меѓувалутарните промени. Промените на девизните средства на населението ја опфаќаат нето положената ефектива на девизни сметки на граѓаните во банкарскиот систем намалена за увозот на стоки од физички лица. Извор на податоци за нето положената ефектива на девизни сметки е платниот промет на банките со странство, а за увозот на стоки од физички лица царинските декларации. Како дополнителен извор на податоци за валутите и депозитите на останатите сектори се користат податоци од месечните извештаи -МИ.

Бруто официјални резерви: Трансакциите се пресметуваат како промена во состојбата на одделни компоненти на официјалните резерви, со исклучување на курсните разлики и ценовните промени. Извор на податоци се извештаите на НБРМ.

Табели бр.24 и 25 Надворешно-трговска размена

Извор на податоци за надворешно-трговската размена е ДЗСРМ. Податоците за стоковната размена на

Република Македонија со странство се подготвуваат согласно основните статистички стандарди, дефиниции и препораки на ООН за концептите и дефинициите на статистиката на надворешната трговија. Податоците за извозот се објавуваат на **ф.о.б.** а за увозот на **ц.и.ф.** основа.

Табели бр.26 и 27 Состојба на странски директни инвестиции

Начинот на пресметување и прикажување на странските директни инвестиции (СДИ) во меѓународни рамки се базира на методолошките препораки на Прирачникот на ММФ (Balance of Payments Manual-fifth edition, IMF 1993) и Прирачникот на OECD OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment-third edition, OECD 1996). Согласно овие препораки СДИ вклучуваат:

- сопственички капитал и реинвестирана добивка;
- побарувања од поврзаните претпријатија во странство;
- обврски кон поврзаните претпријатија во странство.

Реинвестираната добивка методолошки вклучува:

- дел од добивка распоредена во капитал;
- дел од добивка распоредена во резерви;
- дел од добивка распоредена за покривање на загуби од изминат период;
- нераспоредена добивка;
- непокриена загуба;
- загуба од претходен период, претворена во побарување од инвеститорот и
- добивка од претходен период, претворена во обврска кон инвеститорот.

Согласно Петтото издание на прирачникот од ММФ се препорачува како критериум да се користи минимално учество од 10% во капиталот или правото на глас. Според тоа дистинкција на директен и портфолио инвеститор се прави од аспект на процентот на поседувани акции и удели во претпријатието.

Методолошките постапки кои се применуваат во Република Македонија за пресметување на странските директни и портфолио инвестиции во потполност кореспондираат со методолошките постапки применувани од страна на земјите членки на ММФ и OECD.

Податоците за СДИ во Република Македонија се прикажани од аспект од земајта од каде потекнуваат и дејноста во која е инвестирано.

Табели бр.28 и 29 Меѓународна инвестициона позиција

Меѓународната инвестициона позиција претставува статистички извештај кој ја прикажува состојбата и структурата на финансиските побарувања (средства) на резидентите од нерезидентите и финансиските обврски на резидентите кон нерезидентите кои произлегуваат од нивното меѓусебно работење, на определен датум, вообичаено на последниот ден од годината.

Меѓународните финансиски средства на земјата ги сочинуваат директните и портфолио инвестициите на резидентите правни и физички лица во други земји вклучително и инвестициите во финансиски деривативи, останатите инвестиции на резидентите во странство во вид на одобрени заеми и кредити, девизните средства на резидентните банки кај странските комерцијални банки, како и официјалните девизни резерви. Меѓународните финансиски обврски на земјата ги сочинуваат обврските по директните и портфолио инвестициите на нерезидентите правни и физички лица во земјата вклучително и инвестициите во финансиски деривативи, обврските по останатите инвестиции на нерезидентите во земјата во вид на користени заеми и кредити и обврските по депозитите на странските правни и физички лица кај резидентните банки.

Разликата помеѓу вкупните меѓународни финансиски средства и обврски ја дава нето меѓународната инвестициона позиција на една земја. Односно, нето меѓународната инвестициона позиција на Република Македонија е разлика помеѓу инвестициите на резидентите кај нерезиденти (нејзините меѓународни средства) и инвестициите на нерезидентите кај резиденти (нејзините меѓународни обврски).

Директните инвестиции се вложувања со кои инвеститорот има намера да воспостави трајна економска поврзаност и/или да оствари право на управување со правното лице во кое инвестира. Притоа, како критериум за дефинирање на директните инвестиции, согласно меѓународните препораки и стандарди, се користи минимално учество од 10% во капиталот или одлучувачко право на глас во правното лице во кое се инвестира. Директните инвестиции го вклучуваат акционерскиот капитал, реинвестираната добивка и долгот на меѓусебно поврзаните субјекти. Извор на податоци за директните инвестиции за составување на меѓународната инвестициона позиција на Република Македонија, се прашалниците - извештаите за состојбата и прометот на поврзаните субјекти кои до НБРМ на годишна основа ги доставуваат сите правни лица-резиденти за вложувањата во и од странство.

Портфолио инвестициите ги опфаќаат вложувањата во должнички хартии од вредност и во сопственички хартии од вредност, каде инвеститорот поседува помалку од 10% од акционерскиот капитал или нема одлучувачко право на глас. За составување на меѓународната инвестициона позиција на Република Македонија, извор на податоци за вложувањата во сопственички хартии од вредност се годишните прашалници - извештаи за состојбата и прометот на поврзаните субјекти, а за вложувањето во должнички хартии од вредност се користат податоците од платниот промет на деловните банки со странство (согласно Извештајниот систем за меѓународните трансакции), извештаите за работи со хартии од вредност од овластените учесници на Македонската берза, како и базата на податоци на Централниот депозитар на хартии од вредност. За пресметка на пазарната вредност на хартиите, се користат податоците за пазарните цени од Македонската берза на хартии од вредност.

Останатите инвестиции ги опфаќаат средствата и обврските врз основа на краткорочни и долгорочни финансиски и трговски кредити и заеми, валути и депозити и останати средства и обврски. Согласно Прирачникот за платен биланс на ММФ, под трговски кредити се подразбираат побарувањата и обврските кои произлегуваат од комерцијално работење на

резидентите со странство (по основ на извоз/увоз на стоки и услуги, авансно плаќање и сл.). За составување на меѓународната инвестициона позиција на Република Македонија, извор на податоци за трговските кредити се кварталните извештаи за побарувања и обврски по комерцијално работење на резидентите со странство (образец КИПО), а за финансиските кредити и заеми се користи кредитната евиденција со странство (образец КЗ и КО). Валутите и депозити ги опфаќаат депозитите кои резидентните банки ги држат во странство, односно обврските на резидентните банки кон нерезидентите. Извори на податоци за оваа ставка се месечните извештаи за сметководствената состојба на сметките од комерцијалните банки и платниот промет на банките со странство.

Табели бр.30-32 Бруто надворешен долг, Бруто надворешни побарувања и Нето надворешен долг

1. Општи методолошки објаснувања

Евидентирањето и следењето на надворешниот долг го врши Народна банка на Република Македонија (во продолжение: Народна банка) како надлежна институција согласно Законот за Народна банка на Република Македонија и Законот за девизно работење.

Статистиката за надворешен долг во основа се изготвува согласно Прирачникот за статистика на надворешниот долг¹ (Прирачник).

Бруто надворешен долг

Бруто надворешен долг во даден момент е еднаков на износот на тековни и безусловни обврски кои бараат плаќања на главнина и/или камата од страна на должникот во некое идно време и кои се должат кон нерезиденти од страна на резидентите на една економија. Согласно ваквата дефиниција, бруто надворешниот долг претставува состојба на одреден ден на сите идни обврски на резидентите кон нерезидентите, што вклучува обврски по главнина, достасани неплатени обврски по главнина и камата, акумулирана камата како и пресметана задоцнета камата, независно од видот на инструментот и рочноста.

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања се состојба на сите тековни и безусловни побарувања по основ на должнички инструменти кои ги имаат резидентите од нерезиденти. Во основа, дефиницијата за бруто надворешните побарувања е идентична со дефиницијата за бруто надворешниот долг, со оглед на фактот дека дека побарувањата на една економија претставуваат долг на друга економија.

Нето надворешен долг

Нето надворешниот долг е дефиниран како разлика помеѓу состојбата на бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања. Нето надворешниот долг, во својата структура е идентичен со бруто надворешниот долг, при што стандардната презентација се состои од поделба по институционални сектори, рачност и инструменти на долг.

Согласно Прирачникот, поделбата на долгот се врши помеѓу четири основни институционални сектори во економијата, и тоа:

- државен сектор (вклучува јавна власт и нејзини агенции- владини единици на сите нивоа-централна, локална власт и социјални фондови);
- монетарна власт (централна банка или друга институција носител на монетарната власт);
- банкарски сектор (финансиски посредници кои вршат активности на прибирање на депозити и давање на кредити);

¹ External Debt Statistics: Guide for compilers and Users, IMF, 2003

-останати сектори (небанкарски финансиски посредници, нефинансиски трговски друштва, домаќинства и непрофитни институции).

Понатаму, во рамките на секој сектор, извршено е разграничување по рочност, при што долгот се дели на краткорочен (со рок на доспевање до една година) и долгорочен (со рок на доспевање над една година).

На третото ниво, долгот се распределува по стандардни видови на инструменти, и тоа:

- трговски кредити (побарувања или обврски кои произлегуваат од директно одобрување на кредит од добавувач (испорачател) врз основа на промет на стоки и услуги, авансни плаќања од купувачот на стоки и услуги и изведување на работи);
- заеми (побарувања или обврски кои настануваат со директно позајмување на финансиски средства (пари) од страна на кредиторот на должникот врз основа на договор за кредит);
- должнички хартии од вредност (креирање на долг или побарувања преку емисија/купување на хартии од вредност како дел од портфолио инвестициите во земјата, со кои се тргува на организирани финансиски пазари, како и преку шалтер);
- валути и депозити (валутите се побарувања од централната банка која ги издала банкнотите и монетите, од страна на нерезиденти кои располагаат со истите. Обврските по основ на депозити се обврски на финансиските институции кои примаат депозити од нерезиденти, додека побарувањата по депозити настануваат врз основа на депонирани средства кај нерезидентни финансиски институции); и
- останато (останатите побарувања и обврски настануваат врз основа на должнички инструменти кои не се вклучени во претходните групи. Важна категорија во ставката останато се достасаните неплатени обврски/побарувања кои се третираат како краткорочни, бидејќи допеваат веднаш и се кумулатив на достасаните неплатени обврски/побарувања по сите претходно наведени инструменти).

Во рамките на нето надворешниот долг, посебно се прикажуваат нето обврските на меѓусебно поврзаните субјекти. Издвојувањето на побарувањата/обврските на меѓусебно поврзаните субјекти во рамки на нето надворешниот долг е значајно заради обезбедување на компатибилност и конзистентност со извештајот за меѓународната инвестициона позиција, каде овие обврски/побарувања на меѓусебно поврзаните субјекти се дел од категоријата директни инвестиции (останат капитал).

Од аспект на вреднувањето, согласно Прирачникот за сите инструменти се користи номиналната вредност, освен за должничките хартии од вредност, каде долгот се прикажува по пазарна вредност. Ова во целост е конзистентно со начинот на нивно прикажување во рамките на меѓународната инвестициона позиција на земјата.

Податоците за состојбата на долг, плановите на отплата, достасаните неплатени обврски, акумулираната камата и склучените кредитни работи се пресметуваат во извештајните валути по средниот курс на Народна Банка на датумот на пресек. Тековите по надворешниот долг, повлечените средства и отплатите се курсираат по средниот курс на Народна Банка на датумот на настанување на трансакциите.

Состојбата на надворешниот долг е резултат на повлекувањата на средства, намалени за вкупните отплати на главнина, зголемени за износите на капитализирана достасана неплатена камата, акумулирана камата и пресметана задоцнета камата до датумот на пресек. Со оглед на фактот дека состојбите се курсираат по курс на крај на периодот, а тековите (повлекувања и отплати) со курс на денот на трансакцијата, разликата во состојбата на почетокот и крајот на периодот не одговара на нето промените од трансакции, туку истата ги вклучува и остварените курсни разлики.

2. Извори на податоци и методологија за изготвување на нето надворешниот долг на Република Македонија

Извори на податоци за нето надворешен долг на државниот сектор:

- за категоријата должнички хартии од вредност (обврзници и инструменти на пазар на пари) - во делот на должничките хартии од вредност издадени во странство и купени од нерезиденти се користат податоци од системот за известување за надворешниот долг (НД) како и податоци за пазарната вредност на издадените должнички хартии од вредност на датумот на состојбата на долг.;

- за категоријата должнички хартии од вредност (обврзници и инструменти на пазар на пари) - во делот на должничките хартии од вредност издадени во земјата и купени од нерезиденти се користат податоци од: извештаите за работи со хартии од вредност (ИХВ), кои ги доставуваат овластените учесници на Македонската берза; од Централниот депозитар на хартии од вредност и од Македонската берза на хартии од вредност за утврдување на пазарната цена на хартиите од вредност. - за категоријата заеми се користат податоци од: системот за известување за надворешниот долг (НД) - кредитна евиденција која се води во НБРМ и која произлегува од поединечно евидентирање на обврските по одделни кредитни работи со сите основни елементи. Оваа евиденција овозможува добивање на податоци за состојбата на надворешниот долг, користењата, отплатите, износот на достасани неплатени обврски за одредена кредитна работа како и пресметување на акумулирана камата и сл.; и системот за известување за надворешните побарувања (НП) - кредитната евиденција која се води во НБРМ и која произлегува од поединечно евидентирање на побарувањата по одделни кредитни работи со сите основни елементи. Оваа евиденција обезбедува податоци за состојбата на побарувањата, одобрувањата, наплатите, износот на достасани ненаплатени побарувања за одредена кредитна работа, акумулирана камата и сл.

Извори на податоци за нето надворешен долг на секторот монетарна власт:

- за категоријата должнички хартии од вредност (обврзници и инструменти на пазар на пари) - се користат податоци од извештаите на НБРМ за состојбата и структурата на официјалните девизни резерви на Република Македонија;

- за категоријата валути и депозити - се користат податоци од извештаите на НБРМ за состојбата и структурата на официјалните девизни резерви на Република Македонија;

- за категоријата заеми - се користат податоци од системот за известување за надворешниот долг (НД) како и извештаите на НБРМ за состојбата и структурата на официјалните девизни резерви на Република Македонија;

- за категоријата останати обврски се користат податоци од системот за известување за надворешниот долг (НД) и претставува задолжување на Народна банка кон Меѓународниот монетарен фонд преку распределба на специјални права за влечење (СПВ).

Извори на податоци за нето надворешен долг на секторот банки:

- за категоријата заеми се користат податоци од системот за известување за надворешниот долг (НД) и системот за известување за надворешните побарувања (НП);

- за категоријата валути и депозити се користат податоци од банкарските извештаи за состојбата на средствата и обврските (КЊБИФО) - месечни извештаи за сметководствената состојба на сметките од комерцијалните банки;

- за категоријата останати обврски се користат податоци за достасани неплатени обврски по категоријата заеми од системот за известување за надворешниот долг (НД) и системот за известување за надворешните побарувања (НП).

Извори на податоци за нето надворешен долг на останатите сектори:

- за категоријата должнички хартии од вредност (обврзници и инструменти на пазар на пари) - во делот на странски должничките хартии од вредност издадени во странство и купени од резиденти, се користат податоци за пазарната вредност на купените должнички хартии од вредност на датумот на состојбата на долг, добиени од резидентите овластени за учество на странски пазари на капитал;

- за категоријата заеми се користат податоци од системот за известување за надворешниот долг (НД) и системот за известување за надворешните побарувања (НП);

- за категоријата валути и депозити се користат податоци од месечните извештаи за состојбата на редовните сметки на резидентите во странство (извештаи МИ);

- за категоријата краткорочни трговски кредити се користат податоци од кварталните извештаи за побарувања и обврски по комерцијално работење на резидентите со странство (КИПО). За тековната година, за оваа категорија се прават проценки за податоците за состојбата на долгот и побарувањата од комерцијално работење, при што износите се добиваат со додавање на тековите за ставката трговски кредити од платниот биланс на состојбата на крајот на претходниот квартал ;
- за категоријата долгорочни трговски кредити се користат податоци од системот за известување за надворешниот долг (НД) и системот за известување за надворешните побарувања (НП);
- за категоријата останати обврски се користат податоци за достасани неплатени обврски по категоријата заеми од системот за известување за надворешниот долг (НД) и системот за известување за надворешните побарувања (НП) како и податоци за договорен откуп на побарувања и преземање на обврски меѓу резиденти и нерезиденти од прашалникот на известување за договорен откуп на обврски и побарувања (ПОЗ)

Извори на податоци за нето надворешен долг на меѓусебно поврзани субјекти - директни инвестиции:

- како основен извор на податоци за побарувањата и обврските на меѓусебно поврзаните субјекти се користат:
 - за заемите на меѓусебно поврзаните субјекти се користи системот за известување за надворешниот долг (НД) и системот за известување за надворешните побарувања (НП), каде постои можност за утврдување на меѓусебната поврзаност на кредиторите и должниците;
 - за трговските кредити на меѓусебно поврзаните субјекти податоците од кварталните извештаи за побарувања и обврски по комерцијално работење на резидентите со странство (КИПО). За тековната година, за оваа категорија се прават проценки за податоците за состојбата на долгот и побарувањата од комерцијално работење, при што износите се добиваат со додавање на тековите за ставката трговски кредити од платниот биланс на состојбата на крајот на претходниот квартал;
 - за побарувањата и обврските по други основи како дополнителен извор на податоци се користат податоците од годишните прашалници - за состојбата и прометот на поврзаните субјекти (ДИ-22 и ДИ-11).

Податоците за периодот 2004-2005 година се на годишна, додека почнувајќи од 2006 година истите се објавуваат на квартална основа во евра и САД Доллари. Почнувајќи од 01.01.2010 година, податоците вклучуваат и акумулирана камата.

Табела бр.33 Девизни резерви

Податоците се однесуваат на состојбата на девизните резерви на определен датум.

Девизните резерви како средства со кои располагаат и се контролирани од страна на монетарните власти, се состојат од: монетарно злато, специјални права на влечење (SDR-Special Drawing Rights), резервна позиција кај ММФ и девизи.

Одделните компоненти на девизните резерви се дефинирани целосно во согласност со методологијата на Меѓународниот монетарен фонд (Прирачник за платен биланс, петто издание).

Состојбата на девизните резерви се пресметува по средниот курс на НБРМ на денот за кој се објавуваат податоци.

Монетарно злато

Злато: Категоријата монетарно злато го опфаќа златото со кое ракува НБРМ, а кое се состои од монетарно злато кое се наоѓа во трезорот на НБРМ, златни гранулати, монетарно злато депонирано во странски банки и монетарно злато на пат.

Депозити во злато: Депозитите во злато го опфаќаат ороченото злато во странски банки на подолг временски период.

Девизи

Депозити кај странски банки: Оваа категорија ги опфаќа девизните средства на ностро сметки кај странски банки, средства во странски банки кои служат како покритие за отворени акредитиви и гаранции, пласмани во субординирани депозити во странски валути кај нерезиденти, како и орочени девизни средства во странство.

Ефектива во трезор: Ефективата во трезор ја сочинуваат ефективните средства за плаќање кои се наоѓаат во трезорот на НБРМ, чекови во девизи примени во благајна, чекови испратени за наплата во странство, како и чекови испратени за наплата кај домашни банки.

Хартии од вредност: Во оваа категорија влегуваат девизните средства пласирани во должнички купонски и дисконтни хартии од вредност издадени или гарантирани од странски држави, централни банки, мултилатерални развојни банки и меѓународни финансиски институции, како и девизните средства пласирани во колатерализирани и агенциски обврзници.

Табели бр.34 и 35 Девизен курс на денарот- просек за периодот и на крајот од месецот

Просечните годишни девизни курсеви се пресметуваат како аритметичка средина од просечните месечни девизни курсеви.

Просечните квартални девизни курсеви се пресметуваат како аритметичка средина од просечните месечни девизни курсеви од дадениот квартал.

Просечните месечни девизни курсеви се пресметуваат како аритметичка средина од средните дневни девизни курсеви.

Девизен курс на крајот на месецот е средниот дневен девизен курс од курсната листа на НБРМ за последниот ден од месецот.